

ΠΟΛΥΤΕΚΝΕΣ ΜΙΑΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΤΕΧΝΗΤΟΥ
ΝΕΦΡΟΥ

ΣΤΟ ΠΛΑΝΟ «Γ. ΓΕΝΗΜΑΤΑΣ»

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΥΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΑΣΕΩΝ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΟΜΕΑΣ: ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ: Δρ. ΕΛΛΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΑΘΗΝΩΝ (ΤΕΙ – Α)

ΤΜΗΜΑ: ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΚΟΥΤΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ»

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΤΕΧΝΗΤΟΥ
ΝΕΦΡΟΥ

ΣΤΟ Γ.Κ.Ν.Α. «Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ»

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΨΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

ΥΠΟ

ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΤΑ

ΝΟΣΗΛΕΥΤΡΙΑ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΘΗΝΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2008

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια των σπουδών για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην

“ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ ”

που απονέμει η Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, σε σύμπραξη με το Τμήμα Δημόσιας Υγιεινής του ΤΕΙ Αθηνών.

Εγκρίθηκε την.....06/06/2008.....από την εξεταστική επιτροπή:

ΒΑΘΜΟΣ:

ΑΡΙΣΤΗ:.....ΝΑΙ.....

ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ:.....

ΚΑΛΗ:.....

ΑΠΟΔΕΚΤΗ:.....

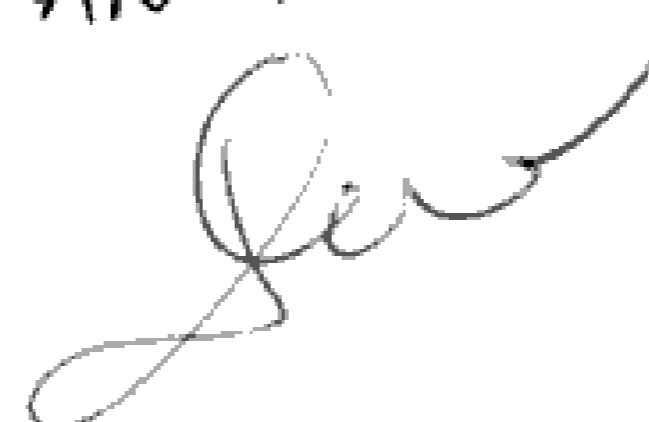

ΧΑΡ. ΚΟΥΤΡΑΣ

ΕΛ. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

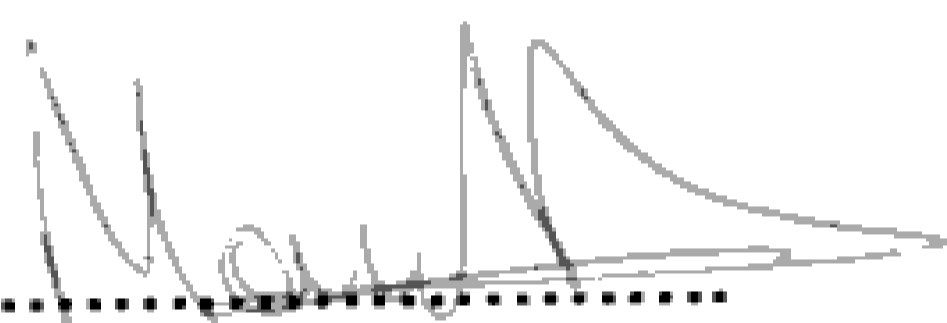
ΑΝ. ΜΑΪΝΑ

«ΒΕΒΑΙΩΝΩ ΟΤΙ Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΔΙΚΗΣ ΜΟΥ ΔΟΥΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΕΝΗ ΜΕ ΔΙΚΑ ΜΟΥ ΛΟΓΙΑ. ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ Η΄ ΜΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΩ ΕΧΩ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΙ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΟΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΚΑΙ ΕΧΩ ΠΑΡΑΘΕΣΕΙ ΤΙΣ ΠΗΓΕΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ»

ΒΕΒΑΙΩΝΩ ΟΤΙ Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΛΕΞΕΩΝ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΜΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΕΝ ΞΕΠΕΡΝΑ ΤΙΣ 50000 ΛΕΞΕΙΣ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ.....

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Mou', written over a dotted line.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Καταρχήν θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την Δρ. Έλλη Ιωαννίδη για τη συνεχή και ουσιαστική καθοδήγηση που μας παρείχε, καθώς και τη συνεχή ανθρώπινη στήριξη σε κρίσιμες φάσεις της εργασίας.

Επίσης, δεν θέλουμε να παραλείψουμε να εκφράσουμε την ευγνωμοσύνη μας για την ενεργή στήριξη που μας παρείχε ο καθηγητής Κος Χαρίλαος Κουτής με την καθοδήγηση και ειδικότερα σε θέματα βιοηθικής.

Τέλος, ένα θερμό ευχαριστώ στη διοίκηση του Γενικού Κρατικού Νοσοκομείου Αθηνών «Γ. Γεννηματάς», τους επαγγελματίες υγείας της μονάδας του τεχνητού νεφρού για την κατανόηση και βοήθεια, όπως και τους μετανάστες αιμοκαθαιρόμενους ασθενείς που χωρίς την συγκατάθεση τους δεν θα ήταν δυνατόν να πραγματοποιηθεί η ερευνητική εργασία.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μετανάστευση αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της εποχής μας, διότι δεν μπορεί πια να θεωρηθεί εφήμερο φαινόμενο, αλλά αντίθετα θεωρείται χαρακτηριστικό στοιχείο μιας κοινωνίας. Ακόμα, η επιτυχής ένταξη των μεταναστών δεν θεωρείται πλέον δεδομένη.

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η διερεύνηση και η περιγραφή του τρόπου που οι μετανάστες βιώνουν το πρόβλημα της υγείας τους (νεφρική ανεπάρκεια – αιμοκάθαρση) σε μία ξένη χώρα, πως προσλαμβάνουν και επεξεργάζονται τις κοινωνικές αναπαραστάσεις και τα στερεότυπα που αντιμετωπίζουν στην επαφή τους με το σύστημα υγείας της Ελλάδας.

Η παρούσα εργασία αποτελεί μία πρωτότυπη προκαταρκτική επιτόπια έρευνα, βασισμένη στη δύναμη της εικόνας, με τη μορφή της μη δομημένης συνέντευξης σε τρεις μετανάστες από την Νιγηρία, με χρόνια νεφρική ανεπάρκεια υπό αιμοκάθαρση στη μονάδα τεχνητού νεφρού στο Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο Αθηνών «Γ.Γεννηματάς». Αποτελεί την γραπτή αποτύπωση του φιλμ που γυρίστηκε στην προαναφερθείσα μονάδα τεχνητού νεφρού τον Μάιο του 2007.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αποδεικνύουν την χρησιμότητα του εγχειρήματος καθώς επιβεβαιώθηκαν και οι τρεις υποθέσεις που τέθηκαν στο ξεκίνημα αυτής της ερευνητικής διαδικασίας.

Η γλώσσα δυσχεραίνει την επικοινωνία των μεταναστών και μεγεθύνει τα προβλήματα που βιώνουν οι μετανάστες κουβαλώντας το φορτίο μιας χρόνιας και απειλητικής για τη ζωή νόσου. Ακόμα βιώνουν την διάκριση και περιθωριοποίηση από όλο το σύστημα υγείας της Ελλάδας και έχουν μεγάλα οικονομικά προβλήματα λόγω αδυναμίας για εργασία και συνεπώς έλλειψη ασφαλιστικής κάλυψης.

Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης μελέτης αναδεικνύουν την ανάγκη οργανωμένης καταγραφής των μεταναστών που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση στα κρατικά νοσοκομεία και συνεχή παρακολούθησή τους. Εισαγωγή του θεσμού του πολιτισμικού διαμεσολαβητή στα νοσοκομεία.

Εκπαίδευση του υγειονομικού προσωπικού για την ενίσχυση της διαπολιτισμικής επικοινωνίας.

Λέξεις κλειδιά : μετανάστης, χρόνια νεφρική ανεπάρκεια, αιμοκαθαιρόμενος, πολιτιστική ιδιαιτερότητα

ABSTRACT

The immigration constitutes one of the bigger challenges of our time, because it cannot be considered ephemeral phenomenon anymore, but on the contrary is considered characteristic element of a society. Moreover, the successful integration of immigrants is not considered given any more.

The aim of this research, was the investigation and the description of how immigrants experience their health problem (renal insufficiency - haemodialysis) in a foreigner country, how they engage and process the social representations and the stereotypes that they face in their contact with the Health Care System of Greece.

The present work constitutes a prototype preliminary research on the spot, based in the force of picture, with the form of semi-structured interview in three immigrants from Nigeria, with chronic renal insufficiency under haemodialysis in the artificial kidney unit in the General Governmental Hospital of Athens "G. Gennimatas".

It constitutes written imprinting of film that was turned in the unit that it was mentioned, in May 2007. The results of research prove the usefulness of undertaking while were confirmed and the three affairs that were placed in the start this inquiring process. The language impedes the communication of immigrants and enlarges the Immigrants' problems who suffering from one chronic and threatening for their life illness. Still they experience the discrimination and be sub cultured by all health care system of Greece and they have big economic problems, because of their weakness they are unable to work and consequently they don't have health insurance.

The results of particular study bring out the need of organized recording of immigrants that they submitted in haemodialysis in the government owned hospitals and their continuous follow-up. Import of institution of cultural mediator in the hospitals. Education of health care personnel for their cross-cultural communication.

Key Words: immigrant, chronic renal failure, patient undergoing haemodialysis, cultural diversity

Περιεχόμενα

<u>Κεφάλαια</u>	<u>Θέματα</u>	<u>Σελίδες</u>
	Εισαγωγή	3
1.	Μετανάστες στην Ελλάδα	6
1.1	Ιστορική αναδρομή	6
1.2	Εννοιολογικός προσδιορισμός	9
1.3	Το προφίλ των μεταναστών	12
1.3.1	Μεταναστευτικές τάσεις στην Ελλάδα	13
1.3.2	Κατανομή των μεταναστών στην Ελλάδα	15
2.	Μετανάστευση και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες	19
2.1	Πολιτιστικές ιδιαιτερότητες	19
2.1.1	Πρώτη εκδοχή	22
2.1.2	Δεύτερη εκδοχή	24
2.2	Πολιτιστικές ιδιαιτερότητες στο χώρο της υγείας	29
3.	Παροχή υπηρεσιών υγείας στους μετανάστες	35
3.1	Μετανάστευση και συστήματα υγείας στο εξωτερικό	35
3.1.1	Διεθνείς κανονισμοί	35
3.1.2	Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	36
3.1.3	Εθνικές διαπολιτισμικές στρατηγικές στην Ευρώπη	38
3.2	Η μετανάστευση στο Ελληνικό Σύστημα υγείας	48
3.2.1	Νομικό καθεστώς για τους αλλοδαπούς	49
3.2.2	Ζητήματα ασφάλισης και υγείας	52
3.2.3	Ζητήματα κοινωνικής προστασίας των αλλοδαπών	56
3.2.4	Χρήση υπηρεσιών υγείας από τους αλλοδαπούς	58
3.2.5	Μέτρα για τον έλεγχο της παράνομης χρήσης των υπηρεσιών υγείας από τους αλλοδαπούς	61
3.2.6	Προβλήματα από την εφαρμογή του Νόμου 3386/2005	63

4.	Χρόνια νεφρική ανεπάρκεια και αιμοκάθαρση	65
4.1	Τι είναι νεφρική ανεπάρκεια	65
4.2	Αιμοκάθαρση με τεχνητό νεφρό (αιμοδιύλυση)	66
4.2.1	Πώς λειτουργεί η αιμοδιύλυση	66
4.2.2	Η αγγειακή προσπέλαση	67
4.2.3	Το μηχάνημα της αιμοκάθαρσης	67
4.2.4	Φίλτρο αιμοκάθαρσης	67
4.3	Ποιότητα ζωής αιμοκαθαιρόμενου	68
4.4	Επιδημιολογικά στοιχεία και οικονομικές επιπτώσεις της μεθόδου αιμοκάθαρσης	70
4.5	Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο «Γ.Γεννηματάς»	73
5.	Μεθοδολογία της Έρευνας	76
5.1	Σκοπός της Έρευνας	76
5.2	Υλικό και μέθοδος	77
6.	Αποτελέσματα – Συμπεράσματα – Συζήτηση	81
6.1	Αποτελέσματα της Έρευνας	81
6.2	Συμπεράσματα της Έρευνας – Συζήτηση	83
6.3	Βασικές προτάσεις	91
	Βιβλιογραφία	93
	Παράρτημα	97

Εισαγωγή

Η σύγχρονη δυτικο – Ευρωπαϊκή πραγματικότητα χαρακτηρίζεται από δύο δυνάμει αντιφατικές τάσεις. Από τη μία πλευρά, ολοένα μεγαλύτερες πληθυσμιακές ομάδες προερχόμενες από την ανατολική Ευρώπη και από τον λεγόμενο λιγότερο ανεπτυγμένο κόσμο, διασχίζουν τα σύνορά της αναζητώντας καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και εργασίας. Από την άλλη πλευρά, σημειώνεται μια έντονη αναζωπύρωση του εθνικισμού μέσα και έξω από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η παρουσία των δύο αυτών φαινομένων διαπιστώνεται και στην Ελλάδα κατά τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια.

Το πρόσφατο ζήτημα του ονόματος των Σκοπίων και η συνεχιζόμενη ένταση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις οδήγησαν σε μια περίοδο έξαρσης του ελληνικού εθνικισμού με αμυντικά κυρίως χαρακτηριστικά (Καλλόνι Μ., Μικράκης Α., Τριανταφυλλίδου Α., 1996). Παράλληλα, η αιφνιδιαστική μετατροπή της Ελλάδας από χώρα αποστολής σε χώρα υποδοχής μεταναστών (Μουσοπούλου Α. 1993, Πετρινώτη Ξ. 1993), βρήκε απροετοίμαστο τόσο το κράτος (Τριανταφυλλίδου Α., 1996) όσο και τους πολίτες και η εγκατάσταση των, στην μεγάλη τους πλειοψηφία, παράνομων μεταναστών στην ελληνική επικράτεια έχει αποκτήσει μόνιμο χαρακτήρα.

Ο μετανάστης είναι ο Άλλος διακηρύσσουν αυτοί που φοβούνται. Είμαστε όλοι μετανάστες (κάποιων γενεών έστω), απαντούν οι υποστηρικτές μιας πολυπολιτισμικής θεώρησης. (Τριανταφύλλου Α. 2000)

Η απόφαση της επιλογής του συγκεκριμένου πληθυσμού μελέτης (οικονομικοί μετανάστες με χρόνια νεφρική ανεπάρκεια) και της διαδικασίας συλλογής ερευνητικών δεδομένων (γυρίσματα φίλμ και επιτόπια παρατήρηση) ήταν συνισταμένη πολλών παραγόντων. Επιστημονικό, εκπαιδευτικό, επαγγελματικό, ανθρωπιστικό και προσωπικό ενδιαφέρον αποτέλεσαν τα εφελθήρια κίνητρα των ερευνητών.

Η παρούσα μελέτη διερευνά με πρωτότυπο και ξεχωριστό τρόπο, πως οι μετανάστες με χρόνια νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση, βιώνουν αυτό το σοβαρό πρόβλημα της υγείας τους σε μια ξένη χώρα και πως προσλαμβάνουν και επεξεργάζονται τις κοινωνικές αναπαραστάσεις και τα στερεότυπα που αντιμετωπίζουν στην επαφή τους με το σύστημα υγείας της Ελλάδας.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το φαινόμενο της μετανάστευσης στην Ελλάδα γενικά, αναφέροντας την ιστορική πορεία του φαινομένου στη χώρα αλλά και διεθνώς, τις μεταναστευτικές τάσεις, καθώς και το προφίλ των οικονομικών μεταναστών που ζουν και εργάζονται στη χώρα μας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μετανάστευση και οι πολιτιστικές ιδιαιτερότητες που αναδύονται από αυτό το φαινόμενο. Αναφέρεται και αναλύεται η έννοια της πολυπολιτισμικότητας με την αναφορά δύο θεωρητικών προοπτικών που αφορούν, η μία στην αναγνώριση της διαφορετικότητας και η άλλη στην περιχαράκωση και στον αποκλεισμό. Στην συνέχεια, παρουσιάζονται οι πολιτιστικές ιδιαιτερότητες στον χώρο της υγείας.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μετανάστευση και τα συστήματα υγείας που την αφορούν, καθώς και οι κανονισμοί και οι νόμοι που την διέπουν τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη. Παρατίθενται αναλυτικά οι πολιτικές ένταξης των μεταναστών στην Ευρώπη καθώς και τα μέτρα που ελήφθησαν για τον έλεγχο της παράνομης χρήσης των υπηρεσιών υγείας της Ελλάδας από τους αλλοδαπούς. Ακόμα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μιας πιλοτικής διερεύνησης που έγινε σε νοσηλευτικό ίδρυμα της Αττικής σχετικά με τη χρήση των νοσηλευτικών υπηρεσιών από μετανάστες σε νοσοκομεία του Εθνικού Συστήματος Υγείας.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η Χρόνια Νεφρική Ανεπάρκεια. Τι είναι, πως αντιμετωπίζεται, ποιός είναι ο τρόπος ζωής του αιμοκαθερόμενου ασθενούς και αναφέρονται επιδημιολογικά στοιχεία και οικονομικές επιπτώσεις της μεθόδου αιμοκάθαρσης.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται αναλυτικά η μεθοδολογική προσέγγιση της έρευνας και τα κύρια μεθοδολογικά προβλήματα που αντιμετώπισαν οι ερευνητές.

Στο τελευταίο κεφάλαιο, επιχειρείται η παρουσίαση των αποτελεσμάτων και των συμπερασμάτων που βγήκαν από αυτή την προσπάθεια και προτείνονται κάποιες ενέργειες που θεωρούν οι ερευνητές θα βελτίωναν την παροχή υπηρεσιών υγείας στους μετανάστες, αλλά και στην μεταξύ αυτών και των επαγγελματιών υγείας επικοινωνία.

Σε αυτό το σημείο θεωρείται απαραίτητο από τους ερευνητές να τονιστεί ότι, η ακόλουθη μελέτη αποτελεί την γραπτή αποτύπωση του φιλμ που γυρίστηκε στην Μονάδα Τεχνητού Νεφρού του Γενικού Κρατικού Νοσοκομείου Αττικής « Γ. Γεννηματάς» τον Μάιο του 2007.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1 Ιστορική αναδρομή

Η Ελλάδα μέχρι πρόσφατα ήταν χώρα που έστελνε μετανάστες στο εξωτερικό κυρίως οικονομικούς μετανάστες, αλλά και πολιτικούς πρόσφυγες σε δύσκολες περιόδους της σύγχρονης ιστορίας της. Η ιστορία της νεοελληνικής μετανάστευσης, με την έννοια της μετοίκησης είναι τόσο παλιά, όσο παλιά είναι και η ιστορία μας. Για λόγους που κατά καιρούς διαφοροποιούνται, οι Έλληνες φαίνεται πως πάντα αποζητούσαν καινούριες πατρίδες με παραδοσιακούς προορισμούς τον Εύξεινο Πόντο, τα Ανατολικά της μεσογείου, τα νότια της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και κάποια κέντρα της Δυτικής Ευρώπης, που έγιναν οι πυρήνες μιας ισχυρής αλλά και πολυπληθούς διασποράς.

Ωστόσο από τα τέλη του περασμένου αιώνα οι αναζητήσεις κατευθύνονταν ακόμα πιο μακριά, καταργώντας τα νοητά σύνορα των ωκεανών, με κύριους αποδέκτες την Αμερική και την Αυστραλία (Τσουκαλάς Κ. 1982: 147). Ο μεταναστευτικός πυρετός θα κορυφωθεί την εικοσαετία 1900-1920 και η Ελλάδα θα χάσει το 8% του συνολικού της πληθυσμού.

Περίπου 25.000 άνθρωποι εγκαταλείπουν κάθε χρόνο, μια χώρα οικονομικά εξουθενωμένη και πολιτικά αβέβαιη και ξεκινούν για τη "Γη της Επαγγελίας" που υπόσχεται πλούτο και ευημερία, "ευκαιρίες" και στους λιγότερο τυχερούς. Ο μύθος της αμερικάνικης "Γης της επαγγελίας" ή του «ονείρου» όπως ακόμα και σήμερα λέγεται, του καταφύγιου των αποδήμων όλου του κόσμου, αναμφισβήτητα διαπτότισε όλη την ύπαιθρο.

Βέβαια οι ΗΠΑ δεν αποτέλεσαν με κανένα τρόπο μια προνομιακή ζώνη για τους Έλληνες μετανάστες, όπου η αλληλεγγύη ανάμεσα σε συμπατριώτες θα εξασφάλιζε μια θέση καθορισμένη και προορισμένη γι' αυτούς μέσα στον κοινωνικό καταμερισμό εργασίας. Αποτελούσε τμήμα μιας παγκόσμιας μεταναστευτικής ροής, που ενσωματωνόταν στη διαδικασία της εντυπωσιακής ανάπτυξης του αμερικάνικου καπιταλισμού μετά τη λήξη του αμερικάνικου εμφυλίου πολέμου (Τσουκαλάς, 1982). Τα μεταπολεμικά χρόνια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου βρήκαν την Ελλάδα να «αιμορραγεί» από την απώλεια

του εργατικού δυναμικού της, μιας και μεγάλος αριθμός Ελλήνων εγκατέλειπαν τη χώρα με προορισμό αναπτυγμένες οικονομίες του Βορρά και υπερπόντιων χωρών προς αναζήτηση καλύτερων συνθηκών απασχόλησης και διαβίωσης. Το ίδιο όμως παρατηρήθηκε και σε άλλες χώρες μιας και η ανοικοδόμηση των μεταπολεμικών χωρών στηρίχθηκε στο μεταναστευτικό εργατικό δυναμικό.

Χαρακτηριστικό της κατάστασης είναι αυτό που αναφέρει ο Γαβρόγλου 2002 : « οι μετανάστες προέρχονταν από λίγα κράτη, ήταν χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, εισέρχονταν κατά κανόνα νόμιμα στη χώρα, εντάσσονταν σχετικά εύκολα στο νόμιμο τομέα της οικονομίας, προστατεύονταν από το νόμο και είχαν κοινωνική προστασία βάσει διμερών σχέσεων».

Σε γενικότερο επίπεδο τα έτη 1973-74 οι σημαντικές κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές που συμβαίνουν διεθνώς, έχουν ως αποτέλεσμα να οδηγηθεί σε κρίση το μακροχρόνιο μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης που είναι γνωστό ως «φορντισμός». Το μοντέλο αυτό χαρακτηρίζεται από μαζική παραγωγή και κατανάλωση τυποποιημένων προϊόντων. Οι λόγοι της κρίσης αυτής είναι η εντατικοποίηση της εργασίας που οδηγεί στην αντίδραση του εργατικού δυναμικού, ο κορεσμός των αγορών, η μείωση της παραγωγικότητας και της ζήτησης καθώς και η πετρελαϊκή κρίση του 1973.

Η κρίση του ισχυρού αυτού οικονομικού μοντέλου είχε σοβαρές επιπτώσεις όχι μόνο στη διεθνή οικονομία αλλά και στο ήδη υπάρχον θέμα της μαζικής και οργανωμένης μετανάστευσης που απασχόλησε κυρίως την Ευρώπη. Η αντίδραση των ευρωπαϊκών κρατών ήταν άμεση καθώς η Γερμανία έκλεισε τα σύνορά της το Νοέμβριο του 1973 και η Γαλλία τον Ιούλιο του 1974. Εξαίρεση αποτέλεσαν η Ελβετία και η Μεγάλη Βρετανία που είχαν ήδη ξεκινήσει τις προσπάθειες να περιορίσουν τη μετανάστευση. Επιπλέον δρομολογούνται οικονομικές αλλαγές και ξεκινά η διαδικασία αναδιάρθρωσης και διεθνοποίησης της παραγωγής, οι οικονομικές ενοποιήσεις καθώς και η επιτάχυνση της παγκοσμιοποίησης. Έτσι εμφανίζονται νέες περιοχές εισερχόμενης και εξερχόμενης μετανάστευσης.

Από τη δεκαετία του 1970 με το τέλος της πετρελαϊκής κρίσης και την παρακμή του φορντικού μοντέλου μία στροφή της μεταναστευτικής ροής όσον αφορά τις χώρες της Νότιας Ευρώπης δημιουργείται. Στην Ελλάδα μειώνονται

οι εκροές μεταναστών και αυξάνονται οι εισροές. Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 η Ελλάδα είχε αρχίσει να δέχεται μετανάστες από τις χώρες της Αφρικής και της Ασίας στα πλαίσια κάλυψης των αναγκών της σε φτηνό εργατικό δυναμικό. Η πτώση της δικτατορίας ευνοεί την επιστροφή των πολιτικών προσφύγων και η αλλαγή και οι περιορισμοί των μεταναστευτικών πολιτικών των ΗΠΑ και της Αυστραλίας εντείνουν την επιστροφή αρκετών οικονομικών μεταναστών.

Μέχρι τις αρχές του 1990 η ελληνική κοινωνία είχε ταυτίσει την μετανάστευση με την αποδήμηση σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης, της Αυστραλίας και της Αμερικής. Την περίοδο εκείνη καταρρέουν τα καθεστώτα του υπαρκτού σοσιαλισμού και το φαινόμενο του επαναπατρισμού εντείνεται (ομογενείς, παλιννοστούντες κτλ) με την ταυτόχρονη εισροή μεταναστών από τις χώρες αυτές. Σε συνδυασμό και με τη γεωγραφική της θέση αλλά και τη μορφολογία του εδάφους της (που καθιστά τη φύλαξη των συνόρων δύσκολη), η Ελλάδα πλέον από χώρα αποστολής μεταναστών λειτουργεί πλέον ως χώρα υποδοχής (όπως ακριβώς και οι υπόλοιπες χώρες του Ευρωπαϊκού νότου).

Ο πίνακας 1 που ακολουθεί περιγράφει συνοπτικά τα μεταναστευτικά ρεύματα που χαρακτήρισαν την ελληνική ιστορία:

Πίνακας 1 : Μεταναστευτικά Ρεύματα και ελληνική κοινωνία

1900-1920	Έντονο μεταναστευτικό ρεύμα προς ΗΠΑ, Καναδά
1920-1955	Φυσιολογική μεταναστευτική κίνηση των Ελλήνων
1955-1959	Νέο μεταναστευτικό ρεύμα Ελλήνων προς άλλες χώρες
1960-1974	Εκρηκτικό ρεύμα των Ελλήνων προς Γερμανία, Αυστραλία και ΗΠΑ (κυρίως)
1974-1980	Αρχίζει το μεταναστευτικό ρεύμα προς την Ελλάδα
1981-1988	Παρατηρείται έντονο μεταναστευτικό ρεύμα με τη μορφή της παράνομης απασχόλησης
1988-1991	Υπερβολική αύξηση των ξένων παράνομα απασχολούμενων που υπολογίζονται πλέον σε 300,000

Πηγή : Σούλης Σ, (1993), σ. 443

1.2 Εννοιολογικός προσδιορισμός

Ο ορισμός της μετανάστευσης δεν αποτελεί ένα εύκολο θέμα μιας και επηρεάζεται από ποικίλους ιδεολογικό-πολιτικούς και κοινωνικούς παράγοντες καθώς και θεωρητικές προϋποθέσεις. Ως μετανάστευση ορίζουμε τη φυσική μετάβαση ατόμων και ομάδων από μία κοινωνία σε κάποια άλλη (Eisenstadt, 1953) ή κάθε γεωγραφική μετακίνηση μεγάλου αριθμού ατόμων (Sauvy, 1996) ή τη μεταφορά ανθρώπινου κι εργατικού δυναμικού από μία περιοχή σε κάποια άλλη (Castles & Kosack, 1973).

Από την παράθεση αυτή των ορισμών καταδεικνύεται ότι μπορεί μεν κύριο χαρακτηριστικό της μετανάστευσης να αποτελεί η γεωγραφική κινητικότητα αλλά το τι κάθε φορά ορίζεται σαν μετανάστευση εξαρτάται από κοινωνικοοικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες. Για παράδειγμα σήμερα, μιλώντας για μετανάστευση εννοούμε την οικονομική μετανάστευση, διαχωρίζοντάς την έτσι από τις άλλες μορφές μετανάστευσης που μπορεί να πάρει και που είναι η προσφυγική και η ανταλλαγή πληθυσμού.

Ο Borjas εντοπίζοντας τη δυσκολία που μπορούν να επιφέρουν οι πολιτικοοικονομικές συνθήκες, μιλάει για τη μετανάστευση διακρίνοντάς την με βάση «παράγοντες προσέλκυσης» (pull) ή «απώθησης» (push). Οι «παράγοντες προσέλκυσης» ήταν αυτές που καθόρισαν τον μεταναστευτικό χαρακτήρα στο δεύτερο μισό του 20ου αιώνα όπου οι μετανάστες αυτοεπιλέγονταν από τη χώρα υποδοχής τους και βάσει των αναγκών της σε εργατικό δυναμικό η χώρα επέλεγε διαμορφώνοντας μία πολιτική μετανάστευσης στηριζόμενη σε «συμβάσεις εργασίας» και διακρατικές συμφωνίες. Διαμορφωνόταν μια κατάσταση όπως ακριβώς περιγράφηκε ανωτέρω από τον Γαβρόγλου.

Η σημερινή πραγματικότητα όμως, με την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων, την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και τη δημογραφική έκρηξη, δημιουργεί τους «παράγοντες απώθησης» που καθορίζουν πλέον τις μεταναστευτικές κινήσεις. Οι ίδιες περίπου δυσκολίες συναντώνται και στην προσπάθεια ορισμού της έννοιας μετανάστης. Το πώς οι διάφορες κοινωνικοπολιτικές συνθήκες επηρεάζουν τους ορισμούς θα φανεί ευθύς παρακάτω.

Τονίζεται ιδιαίτερα πως έχουν υπάρξει δραματικοί μετασχηματισμοί στο ρυθμιστικό περιβάλλον της μετανάστευσης σε ολόκληρη την Ευρώπη που ακολούθησε αμέσως μετά το νέο κύμα μετανάστευσης που άρχισε προς το τέλος της δεκαετίας του '80/νωρίς η δεκαετία του '90 δημιουργώντας νέες ευαίσθητα πληθυσμιακά ομάδες όπως αυτές των προσφύγων, των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο. Έννοιες που παρόλο που μπορεί να ταυτίζονται ή να αλληλεπικαλύπτονται στην καθημερινότητα μας, δεν ταυτίζονται μεταξύ τους. Προτού λοιπόν προχωρήσουμε στον αποσαφήνιση του όρου «μετανάστης» καλό είναι πρώτα να γίνει ο διαχωρισμός των προαναφερθέντων εννοιών.

Σύμφωνα λοιπόν με τη διεθνή βιβλιογραφία:

- **Οι αιτούντες άσυλο** είναι άνθρωποι που έχουν καταθέσει αίτηση για άσυλο στη χώρα υποδοχής και αναμένουν την έγκρισή της. Είναι άτομα που εγκατέλειψαν τη χώρα τους λόγω πολιτικών ή ιδεολογικών πεποιθήσεων και που η επιστροφή τους σε αυτές εγκυμονεί κινδύνους για την ακεραιότητά τους εξαιτίας της φυλετικής τους ταυτότητας ή πολιτικών και θρησκευτικών πεποιθήσεων. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, δεν έχουν το δικαίωμα εργασίας εκτός αν αποκτήσουν και την αντίστοιχη άδεια.
- **Πρόσφυγες:** είναι αυτοί που έχουν λάβει πολιτικό άσυλο και τους χορηγείται άδεια αορίστου παραμονής στη χώρα με πλήρη εργασιακά δικαιώματα
- **Μετανάστες:** Υπήκοοι κρατών εκτός ΕΕ που έχουν εισέλθει νόμιμα ή παράνομα στην Ελλάδα ή άλλες χώρες της ΕΕ με σκοπό την εγκατάσταση και την ανεύρεση προσωρινής ή μόνιμης εργασίας.

Όσον αφορά την Ελλάδα οι μετανάστες μπορούν να ταξινομηθούν σε τρεις κατηγορίες:

1. επαναπατρισμένους Έλληνες και Έλληνες της διασποράς καθώς και παλινοστούντες. Ο αριθμός των ποντίων που επαναπατρίστηκαν την δεκαετία 1987-1997 υπολογίζεται στους 80,000 ενώ στις αρχές του 1999 ο αριθμός αυτός έφτασε στις 150,000 παρατηρείται στην απόφαση των ατόμων που επηρεάζονται από τους ίδιους εκλεκτικούς και απωθητικούς παράγοντες.

2. Μετανάστες με άδεια εργασίας, άτομα δηλαδή από άλλες χώρες που αναγκάζονται λόγω δουλειάς να μεταναστεύσουν στη χώρα μας (π.χ. στελέχη πολυεθνικών). Ο αριθμός υπολογίζεται στις 25,000-30,000.

3. Παράνομοι μετανάστες κυρίως από βαλκανικές χώρες και την πρώην Σοβιετική Ένωση.

- **Ξένοι εργαζόμενοι (foreign workers):** αναφερόμαστε σε αυτούς που εργάζονται στον αγροτικό ή τουριστικό τομέα σε εποχιακή βάση με άδεια εργασίας όμως. Ιδιαίτερα τη δεκαετία του '70 η κατηγορία αυτή ήταν ιδιαίτερα πολυπληθής στον βιομηχανικό τομέα με αντίστοιχη όμως μείωση κατά τη δεκαετία του '80.

Η CEDEFOP (European Centre for the Development of Vocational training) προτείνει έναν άλλον διαχωρισμό, που περιλαμβάνει περισσότερο λεπτομερείς τύπους μετανάστευσης:

- **Μετανάστευση για λόγους εκπαίδευσης:** Αυτός ο τύπος συμπεριλαμβάνεται γιατί τελικά το κίνητρό τους καταλήγει να είναι οικονομικό και περιλαμβάνει τους σπουδαστές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αλλά και αντίστοιχο ακαδημαϊκό προσωπικό που κινούνται προς χώρες με παρόμοια ή ανώτερα επίπεδα εκπαίδευσης σε σχέση με τη χώρα προέλευσής τους.
- **Μετανάστευση για κατάρτιση:** περιλαμβάνει τους επαγγελματίες εκείνους που περνούν ένα σχετικό διάστημα σε κάποια χώρα προκειμένου να εξοικειωθούν με τις σύγχρονες τεχνολογίες ή άλλα ειδικευμένα προϊόντα.
- **Μετανάστευση για επαγγελματικούς λόγους:** εδώ περιλαμβάνονται άτομα που ταξιδεύουν για λόγους απασχόλησης.
- **Φιλοξενούμενοι εργάτες (contract migration):** το είδος αυτό μετανάστευσης εμφανίζεται όταν αναγνωρίζεται η ανειδίκευτη ή ημι-ειδικευμένη εργασία για λόγους απασχόλησης σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.
- **Μετανάστευση για μόνιμη τακτοποίηση (settlement migration):** ο τύπος αυτός αναφέρεται στα άτομα που πηγαίνουν σε μία χώρα με σκοπό τη μόνιμη κατοικία.

- **Παράνομη μετανάστευση:** Το φαινόμενο της μετανάστευσης τις τελευταίες δεκαετίες έχει πάρει ιδιαίτερες διαστάσεις, προσδίδοντάς του το χαρακτήρα ενός «νέου στοιχήματος» στο οποίο οι σύγχρονες κοινωνίες καλούνται να ανταποκριθούν και να ισορροπήσουν ανάμεσα στην επιτυχή αξιοποίηση αυτής της δυναμικής και στην πρόληψη πιθανών προβλημάτων που γεννά τούτη η συνύπαρξη(ΙΜΕΡΟ,2005).

1.3 Το προφίλ των μεταναστών

Μετά την παράνομη μαζική μετανάστευση στη χώρα στις αρχές της δεκαετίας του 1990, η οποία προκλήθηκε κυρίως από την πτώση των κομμουνιστικών καθεστώτων, η Ελλάδα αντιμετωπίζει δυσκολίες όχι μόνο με την μεταναστευτική της πολιτική αλλά και με την απλή συλλογή στατιστικών στοιχείων για το μέγεθος και το είδος της μετανάστευσης.

Μετά από αρκετά χρόνια μαζικής παράνομης μετανάστευσης που συνοδεύτηκε από παράνομες απελάσεις, κυρίως Αλβανών, Βουλγάρων και Ρουμάνων, η Ελλάδα έθεσε απρόθυμα σε εφαρμογή, το 1997, το πρώτο πρόγραμμα νομιμοποίησης των παράνομων μεταναστών.

Η Λευκή Κάρτα, διάρκειας 6 μηνών, δόθηκε σε όλους σχεδόν τους 327.000 υποψηφίους και προσέφερε εκείνη τη χρονική στιγμή τα μόνα αξιόπιστα στοιχεία για τους μετανάστες. Το πρόγραμμα που ακολούθησε, η Πράσινη Κάρτα, με διάρκεια 1-3 έτη, έθετε πολλά εμπόδια σε όσους επιθυμούσαν να κάνουν αίτηση. Συνεπώς ο αριθμός των αιτήσεων ήταν 228.000 και η διαδικασία σηματοδεύτηκε από σημαντικές γραφειοκρατικές καθυστερήσεις. Η Απογραφή του 2001 παρέχει τον αριθμό 762.000 εγγεγραμμένων αλλοδαπών που βρίσκονται στη χώρα χωρίς Ελληνική υπηκοότητα. Ωστόσο αυτό το νούμερο περιλαμβάνει υποθετικά τους ομογενείς, τους πολίτες της Ε.Ε. και παιδιά. Όμως, στοιχεία από την Στατιστική Υπηρεσία θα έπρεπε να παρέχουν περισσότερες πληροφορίες για τους ομογενείς χωρίς την Ελληνική Υπηκοότητα.

Σύμφωνα με την Απογραφή του 2001 υπάρχουν μόνο έξι (6) άτομα σε αυτή την κατηγορία. Ωστόσο αυτά τα στοιχεία έρχονται σε αντίθεση με τις άλλες πηγές που αναφέρουν ένα μεγάλο αλλά άγνωστο αριθμό ατόμων που

έχουν λάβει την τριετή κάρτα ομογενή από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Ανεπίσημες πηγές ανεβάζουν τον αριθμό των καρτών που έχουν εκδοθεί στις 150-200.000.

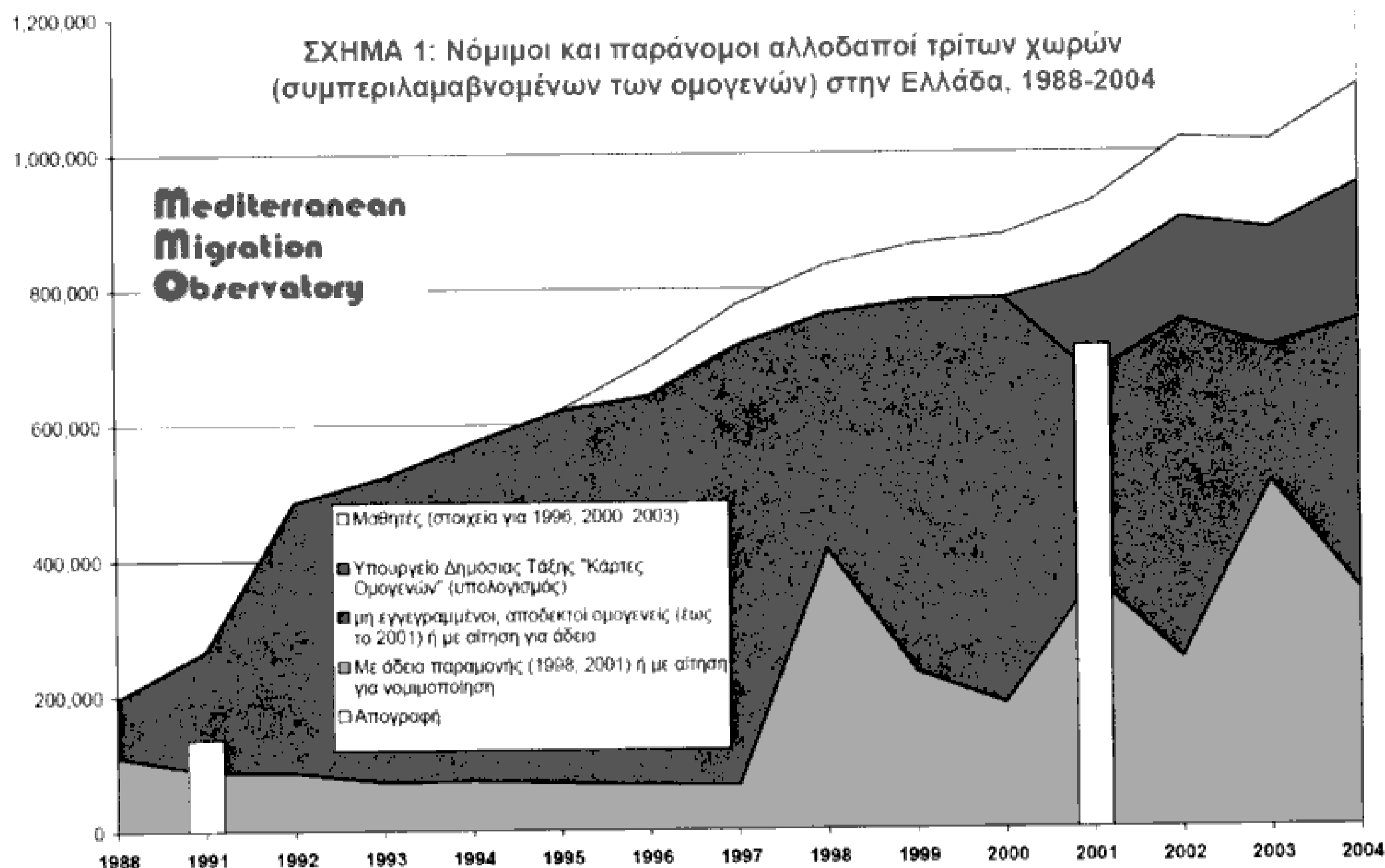
Ο νόμος για τους μετανάστες το 2001 (Ν.2910/2001) συνοδεύτηκε και από ακόμα μια νομιμοποίηση, η οποία συγκέντρωσε 368.000 αιτήσεις, παρόλο που αναφορές στον τύπο ισχυρίζονται ότι μόνο οι 220.000 έγιναν δεκτές.

Μετά από την ψήφιση του νεότερου νόμου (3386/2005) με τίτλο «είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική επικράτεια) αναφέρεται ότι ο αριθμός των νομιμοποιήσεων φτάνει τις 250000. Ο ΟΑΕΔ δεν έδωσε ποτέ στοιχεία για τους αριθμούς και τα χαρακτηριστικά των υποψηφίων. Μόνο τα στοιχεία του ΙΚΑ για τις εισφορές στην κοινωνική ασφάλιση (328.000 αλλοδαποί ασφαλισμένοι το 2002) παρέχουν κάποιες ενδείξεις για το ρόλο των μεταναστών στην οικονομία και την κοινωνία.

Τέλος το 2004, το Υπουργείο Εσωτερικών έθεσε σε πλήρη λειτουργία τη βάση δεδομένων για τις άδειες παραμονής. Αυτά ακριβώς τα μη δημοσιευμένα στοιχεία αποτελούν τις πιο σημαντικές πληροφορίες για τους μετανάστες στην Ελλάδα. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης αυτών των στοιχείων δίδονται παρακάτω και μας παρέχουν μια πιο ευδιάκριτη εικόνα της κατάστασης. Ωστόσο, πρέπει να τονιστεί ότι υπάρχουν αρκετά σημαντικές δυσκολίες που εξηγούνται παρακάτω.

1.3.1 Μεταναστευτικές τάσεις στην Ελλάδα

Έως τώρα δεν έχει υπάρξει κάποια προσπάθεια να προσδιοριστούν ποσοτικά οι μεταναστευτικές τάσεις στην Ελλάδα. Αυτό το έλλειμμα υπάρχει εξαιτίας τριών σημαντικών προβλημάτων: τη μεγάλη έκταση του φαινομένου της παράνομης (και γι' αυτό μη υπολογίσιμης) μετανάστευσης, το χαοτικό χαρακτήρα των τριών προγραμμάτων νομιμοποίησης και την έλλειψη στοιχείων γι' αυτά και την ύπαρξη ασύνδετων στοιχείων από διαφορετικά υπουργεία που δεν είχαν επαφές μεταξύ τους και τέλος το πρόβλημα με τους ομογενείς. Το Σχήμα 1 είναι μια πρώτη προσπάθεια σκιαγράφησης των μεταναστευτικών τάσεων στην Ελλάδα.

Όπως φαίνεται από το Σχήμα 1 ο ρυθμός αύξησης της μετανάστευσης στην Ελλάδα από το 1988 υπήρξε τεράστιος, πενταπλασιάζοντας τον αριθμό των μεταναστών πέντε (5) φορές. Από το 1991 έως το 1997, ο αριθμός των αδειών παραμονής που εξέδωσε το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης μειώθηκε παρά τη μαζική εισροή μεταναστών στη χώρα. Οι νομοθετικές ρυθμίσεις (1997, 2001, 2005) είχαν κάποια προσωρινά αποτελέσματα όσον αφορά τη νομιμοποίηση των μεταναστών. Ωστόσο η μεγάλη πλειοψηφία παρέμεινε σε καθεστώς παρανομίας.

Η Απογραφή του 1991 δεν κατέγραψε τον ακριβή αριθμό μεταναστών καθώς συγκέντρωσε στοιχεία μόνο για όσους ήταν πολίτες της Ε.Ε. ή όσους διέμεναν νόμιμα στη χώρα. Η Απογραφή του 2001 ωστόσο κατέβαλε σημαντική προσπάθεια να ετοιμάσει μια κατάσταση όλων των μεταναστών (νόμιμων και παράνομων) και σύμφωνα με το Σχήμα 1 το πέτυχε σε μεγάλο βαθμό καθώς έχει υπολογιστεί ότι λιγότερο από 100.000 δεν εγγράφηκαν. Ωστόσο, αν προσθέσουμε τον υποθετικό αριθμό των ομογενών που καταγράφηκαν ως Έλληνες πολίτες το Σχήμα 1 αλλάζει ριζικά.

Οι ομογενείς δεν παρουσιάζονται στα στοιχεία της Απογραφής και σε άλλα στοιχεία δεν είναι δυνατό να διακριθούν από τους παράνομους μετανάστες. Αν λάβουμε επίσης υπόψη το πρόβλημα των καθυστερήσεων

στις διαδικασίες για την έκδοση αδειών παραμονής και την έλλειψη στοιχείων για τους νόμιμους μετανάστες στα στοιχεία για τις άδειες παραμονής, τότε υπάρχει μόνο ένα συμπέρασμα. Δεν μπορούμε να υπολογίσουμε με ακρίβεια τους αριθμούς των παράνομων και νόμιμων μεταναστών που βρίσκονται στην Ελλάδα αλλά ούτε και το συνολικό τους αριθμό.

Μέχρι το 2004 ο αλλοδαπός πληθυσμός (με συντηρητικούς υπολογισμούς των παράνομων μεταναστών) ανέρχεται στις 900.000 άτομα που δεν ανήκουν σε χώρες της Ε.Ε. ή της Ε.Ζ.Ε.Σ ή έχουν την ιδιότητα του ομογενή. Αν συμπεριλάβουμε τους πολίτες της Ε.Ε. ο συνολικός αριθμός των αλλοδαπών ανέρχεται στις 950.000. Αυτός ο αριθμός ξεπερνά κατά 200.000 τον αριθμό των αλλοδαπών που έχουν εγγραφεί στην Απογραφή του 2001 και ανεβάζει το ποσοστό των αλλοδαπών επί του συνολικού πληθυσμού της χώρας στο 8,5%. Αν όμως προσθέσουμε και τον αριθμό των μεταναστών που έχουν κάρτα ομογενή τότε ο αριθμός ανέρχεται σε 1,15 εκατομμύριο ανθρώπους, δηλαδή περίπου στο 10,3% του συνολικού πληθυσμού. Ωστόσο, χωρίς αξιοποιήσιμα στοιχεία για όλους τους νόμιμους μετανάστες στην Ελλάδα και χωρίς αξιόπιστα στοιχεία για τις παροχές υπηκοότητας αυτά τα νούμερα δεν είναι αξιόπιστα.

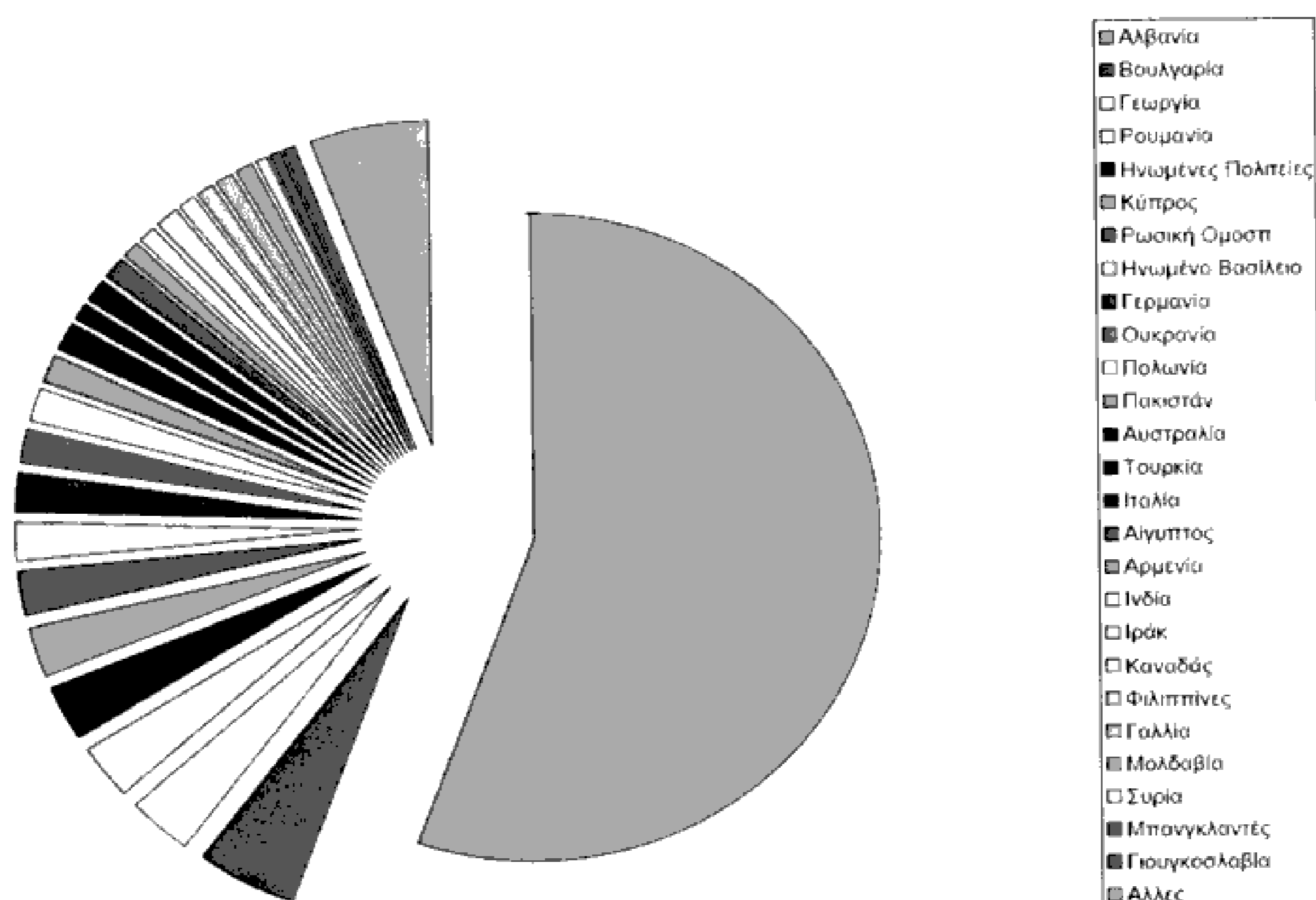
1.3.2 Η κατανομή των μεταναστών στην Ελλάδα: πληροφορίες από την Απογραφή του 2001

Η Απογραφή κατέγραψε 762.191 άτομα που κατοικούν στη χώρα χωρίς Ελληνική υπηκοότητα και που αποτελούν το 7% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Από αυτό τον αριθμό οι 48.560 αλλοδαποί είναι πολίτες της Ε.Ε. ή της ΕΖΕΣ, υπάρχουν ακόμη 17.426 Κύπριοι που απολαμβάνουν κάποια προνόμια λόγω της υπηκοότητας τους. Οι υπόλοιποι 690.000 είναι υπήκοοι τρίτων χωρών (όχι όμως ομογενείς) και για όσους από αυτούς είναι ενήλικες (άνω των 18 ετών) απαιτείται από το νόμο να έχουν κανονική άδεια παραμονής στη χώρα.

Υπηκοότητες

Το Σχήμα 2 δείχνει την κατανομή των αλλοδαπών ανά εθνικότητα με

ΣΧΗΜΑ 2: Κυριότερες Εθνικότητες, Απογραφή 2001

τους Αλβανούς να αποτελούν το 56% του συνόλου των μεταναστών. Ακολουθούν οι Βούλγαροι (5%), οι Γεωργιανοί (3%) και οι Ρουμάνοι (3%). Οι Αμερικανοί, Κύπριοι, Βρετανοί, και Γερμανοί παρουσιάζονται ως σημαντικές κοινότητες και η καθεμία αποτελεί περίπου το 2% του συνόλου του αλλοδαπού πληθυσμού. Ωστόσο, η Ελλάδα είναι η μοναδική χώρα της Ε.Ε. η οποία έχει μια εθνικότητα μεταναστών τα οποία ξεπερνά το 50% του συνόλου των αλλοδαπών που βρίσκονται στη χώρα.

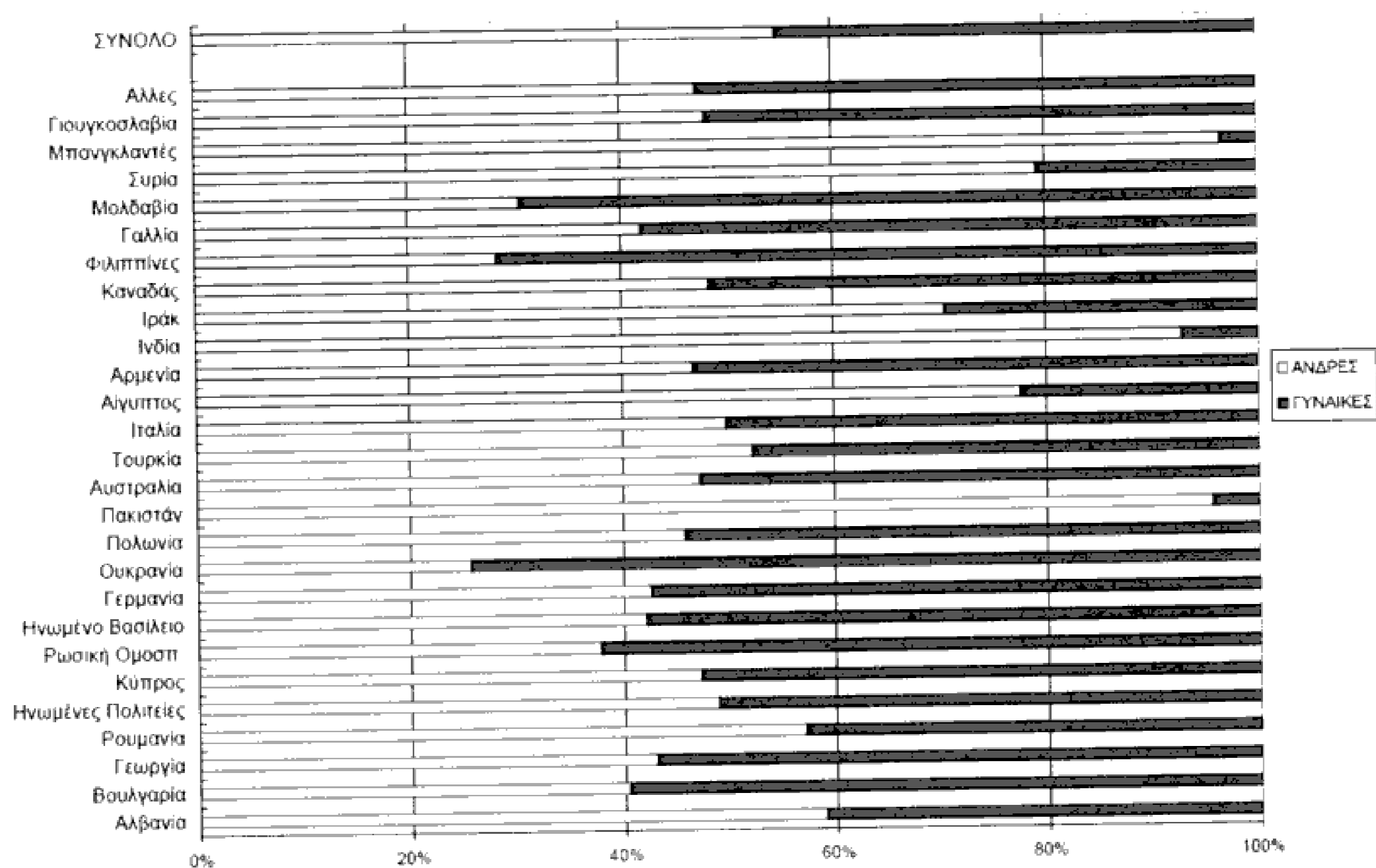
Αναλογία των δύο φύλων

Όπως φαίνεται από το Σχήμα 3, η αναλογία των δύο φύλων στις διάφορες εθνικότητες των αλλοδαπών δεν είναι σταθερή. Υπάρχει μια σχετική ισορροπία στην αναλογία των δύο φύλων, όμως για ορισμένες εθνικότητες παρατηρούνται μεγάλες διαφοροποιήσεις.

Πιο συγκεκριμένα οι Ασιατικές χώρες (Πακιστάν, Μπαγκλαντές και Ινδία) έχουν εξ ολοκλήρου σχεδόν μόνο ανδρικό πληθυσμό. Το ίδιο ισχύει και

για τις Αραβικές χώρες. Η Συρία και η Αίγυπτος έχουν ποσοστά ανδρικού πληθυσμού της τάξης του 80%. Άλλες εθνικότητες έχουν υψηλή παρουσία γυναικείου πληθυσμού. Η Ουκρανία, οι Φιλιππίνες και η Μολδαβία έχουν ποσοστά γυναικείου πληθυσμού της τάξης του 70%. Η Αλβανία και η Ρουμανία έχουν ποσοστό 60% ανδρών μεταναστών. Οι άλλες σημαντικές αριθμητικά εθνικότητες (Βουλγαρία, Γεωργία, Η.Π.Α., Κύπρος, Ρωσία, Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Πολωνία έχουν ποσοστά γυναικείου πληθυσμού που ανέρχεται στο 50-60% του συνολικού πληθυσμού. Τέλος οι Πακιστανοί που έχουν ποσοστό πληθυσμού 1,4% του συνολικού αριθμού των μεταναστών στην Ελλάδα, δεν έχουν σχεδόν καθόλου γυναικείο πληθυσμό.

ΣΧΗΜΑ 3: Αναλογία των δύο φύλων στις ομάδες μεταναστών, Απογραφή 2001

Ηλικιακή κατανομή ανά εθνικότητα

Γύρω στο 80% των μεταναστών βρίσκονται σε εργάσιμη ηλικία (15-64), ποσοστό που έρχεται σε αντίθεση με το 68% του Ελληνικού πληθυσμού. Η ειδοποιός διαφορά με τον Ελληνικό πληθυσμό είναι η παρουσία περισσότερων Ελλήνων ηλικιωμένων. Επιπλέον, ο αλλοδαπό πληθυσμό παρουσιάζει μεγαλύτερο ποσοστό παιδιών σε σχέση με τον ελληνικό (17% για τους αλλοδαπούς και 15% για τους Έλληνες).

Περιοχή στην Ελλάδα

Για πρώτη φορά λεπτομερείς πληροφορίες για τις περιοχές συγκέντρωσης αλλοδαπών στην Ελλάδα διατέθηκαν από τη Στατιστική Υπηρεσία. Εξετάζοντας την παρουσία αλλοδαπών από χώρες εκτός Ε.Ε. παρατηρούμε ότι τα μεγαλύτερα ποσοστά (13-25%) επί του συνολικού πληθυσμού εμφανίζονται στα νησιά (Μύκονος, Κέα, Σκιάθος, Ζάκυνθος), στην Αττική κοντά στην Αθήνα και στα βορειοδυτικά σύνορα της χώρας. Τα χαμηλότερα ποσοστά (0-1,7%) βρίσκονται στα βορειοανατολικά διαμερίσματα της χώρας, γύρω από την Αλεξανδρούπολη και σε μερικές οικονομικά υποανάπτυκτες περιοχές.

Η μεγαλύτερη συγκέντρωση αλλοδαπών τρίτων χωρών (εκτός Ε.Ε.) παρατηρείται στο Δήμο της Αθήνας, με 132.000 μετανάστες που αποτελούν το 17% του συνολικού πληθυσμού. Η Θεσσαλονίκη ακολουθεί με 27.000 αλλοδαπούς που αποτελούν όμως μόνο το 7% του πληθυσμού. Μετά από αυτές τις περιοχές ακολουθούν τα προάστια της Αθήνας.

Τα νησιά δείχνουν επίσης μεγάλα ποσοστά μεταναστών (πχ Κρήτη, Ρόδος, Κέρκυρα και Ζάκυνθος). Οι συγκεντρώσεις αλλοδαπού πληθυσμού από χώρες της Ε.Ε. κυμαίνονται σε χαμηλά ποσοστά, αν και φτάνουν στο 6,4% του συνολικού πληθυσμού στην Αλόνησο. Παρατηρούνται σημαντικές συγκεντρώσεις στα πιο ευκατάστατα προάστια της Αθήνας και σε ορισμένα Ελληνικά νησιά (Ρόδος, Λίνδος, Νότια Ρόδος, Σύμη, Αμοργός, Σκιάθος, Σπέτσες).

Επιπλέον, κάποιες ομάδες αλλοδαπών της Ε.Ε. βρίσκονται στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη συνήθως σε προάστια όπως η Εκάλη, η Κηφισιά, η Γλυφάδα και η Βούλα και στα νησιά Κέρκυρα και Κω. Εξετάζοντας τα μεγάλα αστικά κέντρα είναι προφανές ότι υπάρχουν συγκεντρώσεις αλλοδαπού πληθυσμού από χώρες εντός και εκτός της Ε.Ε. Ωστόσο η πυκνότητα του αλλοδαπού πληθυσμού ποικίλει με βάση ένα ξεκάθαρο γεωγραφικό υπόδειγμα. Η Βόρεια Ελλάδα, ακόμα και όπου υπάρχουν μεγάλοι αριθμοί μεταναστών, έχει χαμηλές συγκεντρώσεις αλλοδαπού πληθυσμού (π.χ. 1-3% στις Σέρρες, τη Δράμα, την Κομοτηνή και την Αλεξανδρούπολη) ακόμα και η Θεσσαλονίκη έχει μόνο 7%.

Η Αττική και ορισμένες νησιωτικές περιοχές (π.χ. Χανιά, Ρόδος) έχουν γύρω στο 8% και ο δήμος της Αθήνας 17% (ΙΜΕΠΟ, 2004).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ

2.1 Πολιτιστικές ιδιαιτερότητες

Κάθε κοινωνία περιλαμβάνει ένα σύνολο τρόπων σκέψης, αίσθησης και δράσης που αποτελούν το πολιτιστικό της μάρφωμα, το οποίο εκφράζεται στις συγκεκριμένες κοινωνικές σχέσεις και κοινωνικές πράξεις. Κάθε συγκεκριμένη σφαίρα κοινωνικής πράξης περιλαμβάνει μορφές και πρότυπα σκέψης αίσθησης και δράσης. Το πολιτιστικό μάρφωμα μιας κοινωνίας είναι καίριο σημείο του τρόπου ορισμού της. Όπως η κοινωνία υποδιαιρείται σε ομάδες, έτσι και το πολιτιστικό μάρφωμα υποδιαιρείται σε θεσμούς, σε ειδικούς σταθερότυπους συμπεριφοράς της κοινωνικής πράξης. Είναι σαφές ότι το πολιτιστικό μάρφωμα, όπως ορίζεται εδώ, δεν είναι η κλασική ανθρωπιστική παράδοση, άλλα ούτε είναι συνώνυμο με τον πολιτισμό (Αγραφιώτης, σελ 94).

Ο όρος πολυπολιτισμικό (multicultural) χρησιμοποιείται για να περιγράψει κοινωνίες στις οποίες δυο ή περισσότερες κουλτούρες συνυπάρχουν (π.χ ξεχωριστές γλώσσες, ενδυμασία, επαγγέλματα, εκπαιδευτικά συστήματα) μέσα στην ίδια γεωγραφική περιοχή και μοιράζονται την ίδια κυβερνητική δομή (Χριστούδου Γ.Ν., 1999).

Ο όρος 'πολυπολιτισμικότητα' είναι ευρύτατης χρήσης κατά τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια. Ωστόσο, υπάρχουν αντιφάσεις και, ακόμη, σύγχυση ως προς το περιεχόμενο και τις προοπτικές της έννοιας αυτής.

Γενικά, σε χώρες στις οποίες υπάρχουν ιστορικές αρνητικές μνήμες και, αντίστοιχα, ανακλαστικά ανασφάλειας όσον αφορά ορισμένες εθνοθρησκευτικές μειονότητες, είναι συνηθισμένη η παρακάτω αντίφαση:

Μπορεί κάποιος να θεωρεί εαυτόν σύγχρονο και ανοιχτό στον όρο πολυπολιτισμικότητα, ενώ ταυτόχρονα είναι δυνατόν να εξεγείρεται αν κάποια μέλη μιας συγκεκριμένης εθνοθρησκευτικής μειονότητας θέλουν, σε ιδιωτικό επίπεδο, να έχουν το δικαίωμα ενός δικού τους αυτοπροσδιορισμού.

Από ειδικότερη επιστημονική σκοπιά, η έννοια της πολυπολιτισμικότητας μπορεί να έχει τρεις κύριες διαστάσεις: μια δημογραφική-περιγραφική, μian ιδεολογική-κανονιστική και μια προγραμματική-πολιτική (Inglis 1996).

Αναφερόμαστε π.χ. σε πολυπολιτισμικά σχολεία ή σε πολυπολιτισμικές πόλεις και περιοχές. Επίσης είναι τελείως κατανοητό ότι στο πλαίσιο της πολυπολιτισμικότητας τα διάφορα κράτη-έθνη, λαμβάνοντας υπόψη τις διεκδικήσεις κάθε πολιτισμικής ετερότητας ή μειονότητας παίρνουν μέτρα για την ισότιμη ένταξή της στο πλαίσιο των ισχυόντων κοινωνικών πολιτισμικών προτύπων και θεσμών.

Κατά τον Kymlicka (2005: 470), με τον όρο 'κοινωνικός πολιτισμός' υπονοείται ένας εδαφικά επικεντρωμένος πολιτισμός, με μία κοινή γλώσσα που χρησιμοποιείται στο ευρύ φάσμα κοινωνικών θεσμών, τόσο στον δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό βίο (σχολεία, μέσα ενημέρωσης, δίκαιο, οικονομία, κυβέρνηση, κ.ο.κ.). Ο πολιτισμός αυτός αποκαλείται κοινωνικός επειδή αναφέρεται περισσότερο σε αστικές νόρμες και ευρύτερους κοινωνικούς θεσμούς (που οφείλουν να ισχύουν ισότιμα για όλους) και όχι τόσο στις επιμέρους διαφορετικές κουλτούρες και τις αντίστοιχες ομάδες ή κοινότητες (εθνοθρησκευτικές κοινότητες, (εθνο)θρησκευτικές μειονότητες, κοινότητες μεταναστών, ομοφυλοφίλων κ.α.).

Από μίαν άλλη σκοπιά, με το θέμα της πολυπολιτισμικότητας ασχολούνται φιλόσοφοι, ανθρωπολόγοι, παιδαγωγοί και κοινωνικοί επιστήμονες. Ενώ η φιλοσοφία και η ανθρωπολογία τείνουν να απομονώνουν την κουλτούρα και τις πολιτισμικές διαφορές από τις αντίστοιχες κοινωνικές ανισότητες, η κοινωνιολογική προσέγγιση δεν ξεχωρίζει, τις διαστάσεις αυτές.

Ακόμη, σε σύγκριση με την ανθρωπολογία, η κοινωνιολογία βλέπει τις διάφορες κουλτούρες και τις πολιτισμικές διαφορές, όχι απομονωμένες, αλλά σε έμμεση ή/και άμεση αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Από τη σκοπιά αυτή, όλοι μας είμαστε, περισσότερο ή λιγότερο, πολυπολιτισμικά και διαπολιτισμικά άτομα (Gutmann 1993). Ιδιαίτερα σήμερα, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και της επικοινωνιακής διαδικτύωσης (με αποκορύφωμα το Internet), δεν υπάρχουν στεγανά μεταξύ των διαφόρων λαών και πολιτισμών.

Παρά ταύτα, οι πολιτισμικές αντιθέσεις και οι εθνοκεντρισμοί δεν αμβλύνονται. Κάθε κοινωνία αναπαράγει και καλλιεργεί, περισσότερο ή λιγότερο, μίαν ιστορικά διαμορφωμένη συλλογική ταυτότητα. Η τελευταία περιέχει, τουλάχιστον μέχρι ένα βαθμό, στοιχεία μιας μορφής εθνοκεντρισμού. Στο πλαίσιο του εθνοκεντρισμού, κάθε ομάδα συντηρεί την προσωπική της υπερηφάνεια και ματαιοδοξία. Θεωρώντας τον εαυτό της ανώτερο, εξαιρεί τις

δικές της θεότητες και αξίες, βλέποντας υποτιμητικά όσους είναι έξω από αυτήν. Ακόμη, κάθε ομάδα θεωρεί ότι τα στοιχεία της δικής της λαϊκής παράδοσης είναι τα μόνα σωστά, αξιολογώντας τον εαυτό της ως ανώτερο, και αν διακρίνει ότι άλλες ομάδες έχουν διαφορετικές παραδόσεις, συνήθως τις περιφρονεί, συχνά επινοώντας υβριστικά ή κοροϊδευτικά επίθετα. (Sumner 1906: 2).

Στις επόμενες γραμμές θα εξετάσουμε το αίτημα της πολυπολιτισμικότητας για την αμοιβαία συνύπαρξη με διαφορετικές κουλτούρες, μέσα από δυο ξεχωριστές θεωρητικές προοπτικές.

Από αυτές:

α) Η πρώτη είναι αισιόδοξη και θετική, αφού ενδιαφέρεται για την πληρέστερη πολιτισμική και κοινωνική αναγνώριση θρησκευτικών και εθνοτικών μειονοτήτων ή άλλων ομάδων που ήσαν ή είναι μέχρι τώρα μάλλον στο περιθώριο, όπως π.χ. γυναίκες, ομοφυλόφιλοι, άνθρωποι με ειδικές ανάγκες, μετανάστες, θρησκευτικές ή άλλες μειονότητες κ.α. Στο πλαίσιο της πρώτης αυτής προοπτικής, το αίτημα για την αναγνώριση των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων ορισμένων ομάδων που επισκιάζονται από την κυρίαρχη κουλτούρα, μπορούμε να πούμε ότι αποτελεί συνέχεια της ευρωπαϊκής νεωτερικότητας, το οποίο διευρύνει ή χαράζει νέους δρόμους για τη διαπολιτισμική αλληλοκατανόηση-αλληλοαναγνώριση και την εμβάθυνση-διεύρυνση της δημοκρατίας.

β) Η δεύτερη προοπτική από την οποία προσεγγίζεται η πολυπολιτισμικότητα, τουλάχιστον σε ένα μέρος της βιβλιογραφίας, είναι μάλλον απαισιόδοξη και αρνητική: Εδώ περιγράφεται με έντονα χρώματα, όχι τόσο η διαπολιτισμική αλληλοκατανόηση και αλληλοαναγνώριση, αλλά μάλλον το ενδεχόμενο της αναγωγής κάθε επιμέρους πολιτισμικής ετερότητας σε αυτοσκοπό και, αντίστοιχα, η κυριαρχία ή η αυτονόμησή της από την πολιτισμικά πολύμορφη αλλά ενιαία πολιτική κοινωνία (τον ευρύτερο κοινωνιακό πολιτισμό, σύμφωνα με τον Kymlicka).

2.1.1 Πρώτη εκδοχή: Αναγνώριση της διαφορετικότητας στο πλαίσιο της ανοιχτής και πλουραλιστικής κοινωνίας.

Από την πρώτη αυτή ιδεοτυπική σκοπιά μπορούμε να δούμε την πολυπολιτισμικότητα στο πλαίσιο μιας μακράιωνης ιστορίας αγώνων και ιστορικών επιτευγμάτων για 'περισσότερη δημοκρατία', για να χρησιμοποιήσουμε τη γνωστή έκφραση του Willy Brand. Η πολυπολιτισμικότητα προσεγγίζεται εδώ ως μια ευκαιρία για την αλληλοκατανόηση, την ανεκτικότητα και την αναγνώριση των εθνοτικών, θρησκευτικών ή άλλων πολιτισμικών και κοινωνικών διαφορών και, κατ' επέκταση, την απάλειψη ή άμβλυση των αντίστοιχων διακρίσεων από την πλευρά της κυρίαρχης κοινωνίας και κουλτούρας. Η συνέχεια αυτή δεν μπορεί βέβαια να αποτελεί μια σταθερά γραμμική και νομοτελειακή εξέλιξη, η οποία είναι απαλλαγμένη από ανακολουθίες και οπισθοδρομήσεις.

Όπως έδειξε ο Max Weber, στις κοινωνικές επιστήμες η έννοια της νομοτελειακής εξέλιξης κατά διαδοχικά στάδια αποτελεί μίαν ιδεοτυπική και καθαρά θεωρητική σύνθεση που μας χρησιμεύει μάλλον ως ερευνητικό εργαλείο για την εξέταση της πραγματικότητας. Η ίδια η πραγματικότητα είναι αρκετά ρευστή, πολυσύνθετη και αντιφατική για να μπορεί να χωρέσει σε ένα εξελικτικό σχήμα. Έτσι βλέπουμε π.χ. ότι, ενώ η Ολλανδία εθεωρείτο ως μια ευρωπαϊκή χώρα με την κατ' εξοχή μεγαλύτερη ανεκτικότητα έναντι της πολιτισμικής διαφορετικότητας, με την ανεξέλεγκτη αύξηση των μεταναστών και τις σχετικές αντιθέσεις που δημιουργήθηκαν κατά τα τελευταία χρόνια (βλ. π.χ. τη δολοφονία του σκηνοθέτη Βαν Γκογκ από φονταμενταλιστή ισλαμιστή), τα πράγματα άλλαξαν άρδην. Οι αντιφάσεις και οι οπισθοδρομήσεις αυτές είναι ενδεικτικές της πολυσημίας και της ρευστότητας που χαρακτηρίζει τα πολυπολιτισμικά αιτήματα. Αν δούμε λοιπόν στην πράξη τα φαινόμενα από διαφορετικές κουλτούρες και τις αντίστοιχες πολιτισμικές ετερότητες, τότε διαπιστώνουμε αρκετές αντιφάσεις και αποκλίσεις από την εικόνα της σταθερής νομοτελειακής εξέλιξης.

Η ανάπτυξη του πολυπολιτισμικού προβληματισμού - πρώτα στην Αμερική, τον Καναδά και την Αυστραλία - και η διείσδυσή του στην ευρωπαϊκή πραγματικότητα συνδέθηκε με την προσδοκία ότι με την προσέγγιση αυτή μπορεί να προωθείται η διαδικασία της χειραφέτησης και της εκδίπλωσης των ενδιαφερόντων και των συμφερόντων από επιμέρους κουλτούρες που είχαν

προσαρμοστεί, περισσότερο ή λιγότερο πειστικά, στο πλαίσιο της κυρίαρχης τάξης πραγμάτων και κουλτούρας. Από τη διαπολιτισμική αυτή σκοπιά μπορούμε να δούμε, χωρίς προκαταλήψεις και στερεότυπα, τις μορφές αντίστασης και τους αγώνες για την ισότιμη αναγνώριση και κοινωνική ένταξη κυριαρχούμενων ή περιθωριακών ομάδων, όπως π.χ. γυναίκες, ομοφυλόφιλοι, μετανάστες, θρησκευτικές ή άλλες μειονότητες, έναντι της κατεστημένης ισορροπίας δυνάμεων η οποία αντανάκλαται, αντίστοιχα, στους κυρίαρχους πολιτισμικούς και κοινωνιακούς θεσμούς (Neubert/Roth/Yildiz 2002:16).

Οι αξίες που προβάλλονται για τη χειραφέτηση και την κοινωνική αναγνώριση των ομάδων αυτών δεν αναφέρονται μόνο σε πολιτισμικές ιδιαιτερότητες. Η αξιακή αναφορά των πολιτισμικών διεκδικήσεων επεκτείνεται, πολύ περισσότερο, στη συγκεκριμένη κοινωνικοοικονομική θέση και το κοινωνικό status των ομάδων ή των κοινοτήτων αυτών. Με άλλα λόγια, η αξιακή αναφορά των αιτημάτων από κυριαρχούμενες ή περιθωριακές ομάδες και μειονότητες είναι συγχρόνως οικονομικοκοινωνική, πολιτισμική και πολιτική. Το αίτημα π.χ. για την επίσημη αναγνώριση της συμβίωσης ομοφυλόφιλων ζευγαριών δεν συνδέεται μόνο με το δικαίωμα και την ευκαιρία για μια σταθερή σχέση. Παράλληλα με αυτό, η νομιμοποίηση της συμβίωσης ομοφυλόφιλων ζευγαριών θέτει ζητήματα για την ανακατανομή εισοδημάτων και την απάλειψη αρνητικών διακρίσεων για την πρόσληψη σε διάφορες θέσεις. Ως γνωστό, με το μέτρο αυτό εξασφαλίζονται συγχρόνως τα φορολογικά και κληρονομικά ατομικά δικαιώματα που έχουν και οι ομοφυλόφιλοι ως ισότιμοι πολίτες ενός συγκεκριμένου κράτους-έθνους. Στο πλαίσιο του σύγχρονου νεωτερικού κράτους η απόκτηση των ατομικών, των συλλογικών και πολιτικών δικαιωμάτων δεν επιτρέπεται να εξαρτάται από το φύλο, το θρήσκευμα, την καταγωγή ή τη σεξουαλική ταυτότητα ενός εκάστου.

Είδαμε επίσης ότι κατά τον λεγόμενο 'πόλεμο των ταυτοτήτων', η κύρια αξιακή αναφορά για την κατάργηση της αναγραφής του θρησκειώματος στο δημόσιο έγγραφο της αστυνομικής ταυτότητας αφορούσε την απάλειψη των κοινωνικών διακρίσεων σε Έλληνες πολίτες οι οποίοι είχαν διαφορετικό θρήσκευμα ή δόγμα από την επικρατούσα θρησκεία στην συντριπτική πλειοψηφία του ελληνικού πληθυσμού (Μανιτάκης 2000. Βασιλάκης 2006).

Αντίστροφα και οι υποστηρικτές της προαιρετικής αναγραφής του θρησκευάτος στις ταυτότητες, πίσω από τα ιδεαλιστικά επιχειρήματα, έβλεπαν, όχι μόνο τις αξιακές και ηθικές διαστάσεις, αλλά και τα προνόμια ή τις θετικές διακρίσεις με τις οποίες συνδέεται η αναγραφή του προσδιοριστικού χαρακτηριστικού 'χριστιανός ορθόδοξος' στην ταυτότητα του φέροντος. Με ανάλογο τρόπο μπορούμε να διαπιστώσουμε τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις που συνδέονται με το αίτημα για ισότιμη μεταχείριση των γυναικών, των μεταναστών, των ατόμων με ειδικές ανάγκες και άλλων.

Μπορούμε λοιπόν να συμπεράνουμε ότι από τη σκοπιά της αξιακής και κοινωνικής αναφοράς, η πολυπολιτισμική και διαπολιτισμική προσέγγιση μπορεί σε πολλές περιπτώσεις να συμπληρώνει τους θεσμούς που εκφράζουν τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και κατ' ακολουθία σηματοδοτούν περαιτέρω βήματα προς την επέκταση-εμβάθυνση της νεωτερικότητας και της δημοκρατίας.

2.1.2 Δεύτερη εκδοχή: Δυνατότητες περιχαράκωσης και αποκλεισμών στο πλαίσιο της πολυπολιτισμικότητας

Από μια δεύτερη, διαφορετική ιδεοτυπική σκοπιά, την πολυπολιτισμικότητα μπορούμε να τη δούμε συνυφασμένη με τον κίνδυνο δημιουργίας ενός δρόμου ή μιας πορείας που, μέσω του αρχικού αιτήματος για την αναγνώριση της διαφορετικότητας, μπορεί να οδηγεί στην περιχαράκωση των μελών από συγκεκριμένες θρησκευτικές, εθνοτικές και άλλες πολιτισμικές κοινότητες έναντι των υπόλοιπων, πολιτισμικά διαφορετικών, μελών της κοινωνίας. Σε τελευταία ανάλυση, η περιχαράκωση αυτή μπορεί, κάτω από ανάλογες συνθήκες, να οδηγεί σε αυξανόμενες συγκρούσεις και αποσχιστικές κινήσεις, αποβαίνοντας συγχρόνως σε βάρος των δημοκρατικών αρχών της ελευθερίας, της ανεκτικότητας, της ισονομίας και της ισοπολιτείας.

Από τη σκοπιά αυτή, η ιδιόμορφη αυτή πολυπολιτισμική πορεία μπορεί να σημαίνει όχι υπέρβαση, αλλά ισχυροποίηση των επιμέρους παρτικουλαρισμών και, κατ' επέκταση, διάσπαση της κοινωνίας, αλλά και του δημόσιου χώρου, σε ερμητικά κλειστές και εθνοκεντρικές ομάδες του τύπου 'εμείς' και οι 'άλλοι'. Για τα ευρωπαϊκά δεδομένα, μια τέτοια εξέλιξη θα

σήμαινε, είτε τη δημιουργία και κλιμάκωση αποσχιστικών τάσεων επιμέρους εθνοκεντρικών-τοπικών ομάδων από το ενιαίο κράτος (π.χ. οι Βάσκοι στην Ισπανία, η Λίγκα του Βορρά στην Ιταλία), ή τον εσωτερικό κατακερματισμό του ενιαίου κράτους-έθνους σε επιμέρους κοινότητες που θέλουν να είναι σχεδόν αυτόνομες. Μια παρενέργεια της πορείας αυτής θα μπορούσε επίσης να είναι η απομάκρυνση από τις εκκοσμικευμένες-καθολικές αρχές της ισονομίας-ισοπολιτείας και της νεωτερικότητας.

Οι τάσεις αυτονόμησης της πολιτισμικής και κοινωνικής διαφορετικότητας δεν αποτελούν μόνο αφηρημένο θεωρητικό σενάριο. Στην εμπειρική πραγματικότητα συναντούμε συχνά παρόμοιες κλειστές κοινότητες που, κάτω από ιστορικές συνθήκες, διέπονται έντονα από στοιχεία εθνοκεντρισμού-φονταμενταλισμού και μιας απόλυτης ηθικής του φρονήματος.

Σύμφωνα με τον Max Weber (1987), όποιος δραστηριοποιείται στο πλαίσιο της ηθικής του φρονήματος ακολουθεί με δογματικό και άκαμπτο τρόπο απόλυτους στόχους, χωρίς να τους σταθμίζει ορθολογικά με τα μέσα που έχει στη διάθεσή του, χωρίς να προβληματίζεται για τις πιθανές επιπτώσεις, αλλά και τις παρενέργειες των πράξεών του. Η ακλόνητη πίστη του ότι μόνον αυτός και η ιδεολογία του μπορούν να 'σώσουν' τους άλλους, την πατρίδα κ.λπ. τον κάνουν αδίστακτο στα μέσα που χρησιμοποιεί. Δεν έχει ανεκτικότητα σε διαφορετικές αξίες και δεν αμφιβάλλει ποτέ για τις πράξεις του, αφού πιστεύει ότι είναι προορισμένος να 'σώσει' ή να 'φωτίσει' τους άλλους. Είναι απόλυτα πεπεισμένος ότι αποτελεί ο ίδιος κατά κάποιο τρόπο 'το χέρι' του όποιου 'θεού' του, οπότε δεν συναισθάνεται την ανάγκη να υπολογίσει υπεύθυνα τα αποτελέσματα, αλλά και τις παρενέργειες των πράξεών του. Ο αντίθετος ιδεότυπος της ηθικής του φρονήματος είναι η ηθική της ευθύνης.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα των δευτερογενών αυτών φορέων αποτελούν ορισμένες εθνικοθρησκευτικές ή εθνικιστικές οργανώσεις μεταναστών σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες. Οι οργανώσεις αυτές εκμεταλλεύονται τις όποιες υπαρκτές διακρίσεις και τη μη επιτυχή ενσωμάτωση των ομοθρήσκων ή/και ομοεθνών τους στις χώρες υποδοχής με απώτερο στόχο να τους αξιοποιήσουν ως μέλη τους, καταστρέφοντας κάθε ευκαιρία ή 'γέφυρα' για την πλήρη κοινωνική τους ένταξη στη χώρα αυτή. Προς τον σκοπό αυτό προσφέρουν βοήθεια και δίκτυα προστασίας προς τα μέλη αυτά. Η βοήθεια

αυτή αποτελεί στις περιπτώσεις αυτές ένα μέσον για άλλους σκοπούς: Βοηθώντας τους προσπαθούν να εγχαράξουν στις συνειδήσεις τους τις σε ακραίες και υπερμεγεθυμένες μορφές τις όποιες πολιτισμικές και κοινωνικές διαφορές που τους χωρίζουν από τους 'άλλους' στη χώρα υποδοχής. Με τη χρησιμοποίηση λοιπόν ακραίων μορφών εθνικιστικής-θρησκευτικής περιχαράκωσης και προπαγάνδας γίνεται προσπάθεια για πλύση εγκεφάλων και δημιουργία μιας ανάλογης ηθικής του φρονήματος, μέσω της οποίας καθοδηγούνται (στην κυριολεξία μάλλον ρυμουλκούνται) οι ομόθρησκοι και ομοεθνείς σε ακραίες κατευθύνσεις και συγχρόνως στο περιθώριο της χώρας υποδοχής. Ας δούμε τα πράγματα αυτά ειδικότερα:

Υπάρχει συναίνεση στο γεγονός ότι οι μετανάστες αντιμετωπίστηκαν στις χώρες της Ευρώπης, ιδίως αρχικά, μάλλον ως εργατικά χέρια. Δεν έγινε από την αρχή αντιληπτό ότι οι μετανάστες είναι, επίσης, άνθρωποι. Έτσι, ιδιαίτερα οι μετανάστες από μη ευρωπαϊκές χώρες και με διαφορετικό θρήσκευμα, ήταν μέχρι και στις αρχές της δεκαετίας του 1990 ενταγμένοι στο σύστημα εργασίας, όχι όμως και στην κοινωνία. Σήμερα, στο πλαίσιο της ανεξέλεγκτης παγκοσμιοποίησης, έχει ήδη διαρραγεί ή κινδυνεύει και η ένταξη στο σύστημα εργασίας. Είναι γεγονός ότι υπάρχουν από την πλευρά της χώρας υποδοχής, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, μορφές ξενοφοβίας, πολιτισμικού και φυλετικού ρατσισμού, καχυποψία ή άρνηση στην αποδοχή του 'άλλου' και στην κοινωνική του ένταξη.

Η αντιμετώπιση αυτή δημιουργεί, αντίστροφα, τάσεις αμυντικής ενδοστρέφειας και πολιτισμικής περιχαράκωσης στις ομάδες των μεταναστών, με αυξανόμενες τάσεις αναστροφής και θετικής αποδοχής του στίγματος. Με την έκφραση αυτή εννοούμε ότι, ενώ τα πολιτισμικά στοιχεία ορισμένων περιθωριακών ομάδων όπως π.χ. ομοφυλόφιλων, θρησκευτικών μειονοτήτων, μεταναστών κ.α. ήσαν συνδεδεμένα με στερεότυπα ντροπής και αρνητικών διακρίσεων, από ένα χρονικό σημείο και εξής οι διακρίσεις αυτές αρχίζουν από τις ομάδες αυτές να γίνονται αντικείμενα κατάφασης και θετικής αποδοχής, αποτελώντας τον κύριο συμβολισμό της ταυτότητάς τους. Οι αντίστροφες αυτές τάσεις αρχίζουν να διαμορφώνονται από τη δεκαετία του 1960 στην Αμερική με την επικράτηση της θετικής ονομασίας Αφροαμερικάνοι, αντί της αρνητικά φορτισμένης λέξης Νέγροι.

Οι αντίστροφες αυτές τάσεις εμφανίζονται και στη Ευρώπη στο πλαίσιο του Αντισταυτικού Φοιτητικού Κινήματος και της λεγόμενης αντικουλτούρας. Στη βάση αυτή βλέπουμε να αυτοχαρακτηρίζονται και να αυτοπροσδιορίζονται με θετικό τρόπο ορισμένες εθνοθρησκευτικές κοινότητες, όπως π.χ. οι Εβραίοι, ή άλλες πολιτισμικές ομάδες, όπως π.χ. οι ομοφυλόφιλοι κ.λπ., ταυτιζόμενοι με τα χαρακτηριστικά με τα οποία τους είχε στιγματίσει αρχικά η κυρίαρχη κοινωνία.

Η τάση αυτή της κατάφασης της διαφορετικότητας επεκτάθηκε και στους μετανάστες: τόσο περισσότερο, όσο εντονότερα νοιώθουν οι τελευταίοι να πιέζονται και να ωθούνται στο περιθώριο και την περιφρόνηση από την κοινωνία υποδοχής. Στη βάση αυτή, όλο και περισσότερα μέλη από ορισμένες ομάδες μεταναστών με τα μεγαλύτερα προβλήματα κοινωνικής ένταξης στη χώρα υποδοχής άρχισαν, ιδιαίτερα από τη δεκαετία του 1980 και του 1990 να γίνονται επίσης επιδεκτικά στα κηρύγματα αλλά και την προστασία που προσφέρονταν από ακραίες φονταμενταλιστικές ή/και εθνικιστικές οργανώσεις, προερχόμενες από αντίστοιχες χώρες προέλευσης. Με τον τρόπο αυτό, οι οργανώσεις αυτές τείνουν να χρησιμοποιούν τους μετανάστες για δικούς τους σκοπούς που έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τους στόχους της ομαλής ενσωμάτωσής τους στη χώρα υποδοχής. Έτσι όμως, οι κατηγορίες αυτές μεταναστών, από τη μια, και οι κοινωνίες των χωρών υποδοχής, από την άλλη, τείνουν να ακολουθούν, στην πραγματικότητα, παράλληλες ή/και εντελώς αντίθετες πορείες.

Η πολυπολιτισμική προσέγγιση αναπτύσσεται τελευταία σε ορισμένα δυτικά κράτη, εξαιτίας της διαπίστωσης ότι οι προηγούμενες πολιτικές δεν πέτυχαν να προάγουν έναν μόνο κοινωνικό πολιτισμό. Η πολυπολιτισμική άποψη δέχεται ότι η κοινωνία αποτελείται από διαφορετικές ομάδες με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες. Οι πολιτικές εθνικής οικοδόμησης που ακολουθούνται είναι όλο και περισσότερο μετριοπαθείς και περιορισμένης εμβέλειας, έτσι ώστε να μπορούν να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις των μειονοτήτων. Η σχέση ανάμεσα σ' αυτά τα κράτη και τις μειονοτικές τους ομάδες θεωρείται αμφίδρομη, καθώς αναπτύσσεται μεταξύ τους μια διαλεκτική της εθνικής οικοδόμησης και των μειονοτικών δικαιωμάτων. Η κοινωνική ένταξη προωθείται με την αναγνώριση των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων των μειονοτήτων και τη διαμόρφωση ενός κοινωνικού πλαισίου

μέσα στο οποίο θα μπορούν να συνυπάρχουν και να αναπτυχθούν όλοι οι πολιτισμοί χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η ενότητα και η συνοχή της χώρας.

Εντούτοις, μέχρι στιγμής σε καμία περίπτωση δεν φαίνεται να έχει γίνει εφικτή η αποδοχή των μειονοτήτων από το σύνολο ενός πληθυσμού ως «ίσης αξίας πολίτες». Από τη μια πλευρά, η πολυπολιτισμικότητα επιβάλλει τη διαμόρφωση και εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων και πολιτικών, ώστε η πολιτισμική ποικιλότητα να διατηρηθεί και να διαχυθεί για να αγκαλιάσει ολόκληρη την κοινωνία, διαμορφώνοντας νέα πρότυπα, νέα αξιακά κοινωνικά συστήματα, καθώς και νέες κοινωνικές αλλά και ατομικές πρακτικές διαβίωσης. Από την άλλη, το έθνος-κράτος υπερασπίζεται τις αρχές του, προβάλλοντας ισχυρές αντιστάσεις στην πολυπολιτισμικότητα.

Για να συνυπάρξουν αυτοί οι δύο αντίθετοι πόλοι η λύση είναι διττή: Καταρχήν είναι απαραίτητη η διαμόρφωση ενός νέου πολίτη με αξίες και γνώσεις βαθιά δημοκρατικές και πολιτισμικά πλουραλιστικές, ο οποίος θα είναι ικανός να συμβιώσει και να συνεργασθεί αρμονικά με άτομα διαφόρων εθνοτικών πολιτισμών. Προς αυτή την κατεύθυνση πρέπει να ενώσουν τις δυνάμεις τους η οικογένεια και η κοινωνία, υπό την καθοδήγηση των κρατών, με κυρίαρχο το ρόλο της εκπαίδευσης, η οποία πρέπει να προωθεί προσεγγίσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ειρήνη και τη διαπολιτισμικότητα. Από την άλλη, τα έθνη-κράτη πρέπει να αντιληφθούν ότι το πρόθεμα «έθνος» ενέχει οπισθοδρόμηση και είναι ανασταλτικός παράγοντας στη μετεξέλιξή τους προκειμένου να ακολουθήσουν τις επιταγές της σύγχρονης εποχής.

Εξάλλου, οι σύγχρονες πολυπολιτισμικές κοινωνίες αξιώνουν μια διαφορετική αντίληψη και μια κριτική προς την κατεύθυνση της ενεργούς διαχείρισης της πολιτισμικής κληρονομιάς των κοινωνικών ομάδων και μειονοτήτων, κατά τρόπο ώστε οι κοινωνίες να διαμορφώνονται ως κοινωνίες της διαφοράς. Με αυτόν τον τρόπο θα προκύψει η ενότητα της πολλαπλότητας ως κεντρικό πρόταγμα του σύγχρονου κόσμου, ο οποίος πράγματι είναι κόσμος πολυκεντρικός, όχι μόνο πολιτικά, αλλά κυρίως πολιτισμικά.

2.2 Πολιτιστικές ιδιαιτερότητες στον χώρο της υγείας

Είναι προφανές, ότι ο όρος « διαπολιτισμική » είναι παράγωγο του όρου « πολιτισμός ». Ο πολιτισμός αναφέρεται στους κανόνες και της τακτικής μιας συγκεκριμένης ομάδας, τα μέλη της οποίας μαθαίνουν και μοιράζονται τον ίδιο τρόπο να σκέφτονται, να αποφασίζουν και να ενεργούν. Σύμφωνα με τον Meed (1995), ο πολιτισμός αναφέρεται «..... όχι μόνο στις τέχνες και στις επιστήμες, στις θρησκείες και τις φιλοσοφίες, για τις οποίες ο πολιτισμός έχει αποτελέσει βάση, αλλά επίσης στα τεχνολογικά συστήματα, στις πολιτικές πρακτικές, στις μικρές προσωπικές καθημερινές συνήθειες.....». Ο πολιτισμός παρουσιάζει τον τρόπο αντίληψης, συμπεριφοράς και εκτίμησης του κόσμου. Αποτελεί ένα προσχέδιο ή έναν οδηγό για να καθοριστούν οι ανθρώπινες αξίες, τα πιστεύω και οι πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αναφέρονται στην υγεία και στην αρρώστια.

Δεδομένου ότι η αντίληψη για την ασθένεια και την αρρώστια και τις αιτίες που τις προκαλούν ποικίλλει ανάλογα με τον πολιτισμό, οι ατομικές προτιμήσεις έχουν επιπτώσεις στις προσεγγίσεις της υγειονομικής περίθαλψης. Ο πολιτισμός επηρεάζει επίσης το πώς οι άνθρωποι επιδιώκουν την υγειονομική περίθαλψη και πώς συμπεριφέρονται προς τους προμηθευτές υγειονομικής περίθαλψης. Το πώς φροντίζουμε τους ασθενείς και το πώς οι ασθενείς αποκρίνονται σε αυτήν την φροντίδα, επηρεάζεται επίσης σημαντικά από τον πολιτισμό (την κουλτούρα) του ασθενή. Οι προμηθευτές υγειονομικής περίθαλψης πρέπει να έχουν την ικανότητα και τη γνώση για να επικοινωνήσουν με τον ασθενή και για να κατανοήσουν τις συμπεριφορές υγείας που επηρεάζονται από τον πολιτισμό(Καυκιά 2003).

Αυτό ακριβώς είναι και το περιεχόμενο της διαπολιτισμικής ικανότητας στους επαγγελματίες υγείας, δηλαδή η παροχή υγειονομικής φροντίδας, η οποία θα λαμβάνει υπόψη την πολιτισμική ιδιαιτερότητα του κάθε ατόμου, θα σέβεται τα πιστεύω του, τις συνήθειές του, τις ανάγκες του, τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις, την αξιοπρέπειά του. Η διαπολιτισμική παροχή υγείας είναι ένας ανθρωπιστικός και επιστημονικός τομέας των σπουδών και της πρακτικής των επαγγελματιών υγείας που εστιάζει στις διαφορές και τις ομοιότητες μεταξύ των πολιτισμών όσον αφορά την ανθρώπινη φροντίδα, την

υγεία, και την ασθένεια, που βασίζεται στις πολιτιστικές αξίες, τις πεποιθήσεις, και τις πρακτικές των ανθρώπων, και για να χρησιμοποιήσει αυτή τη γνώση για να παρέχει στους ανθρώπους της σύμφωνη με τον πολιτισμό του καθενός υγειονομική φροντίδα. Ο κύριος στόχος της διαπολιτισμικής παροχής υγείας είναι να παρασχεθεί η πολιτισμικά εξειδικευμένη υγειονομική φροντίδα. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, είναι αναγκαίο οι επαγγελματίες υγείας να αποκτήσουν πολιτισμική ικανότητα.

Πολιτισμική ικανότητα σημαίνει: Πρώτα αντλούμε τις πολιτισμικές πληροφορίες και έπειτα εφαρμόζουμε την επιστημονική γνώση. Αυτή η πολιτισμική συνειδητοποίηση επιτρέπει στον επαγγελματία υγείας να έχει ολοκληρωμένη εικόνα και να βελτιώνει την ποιότητα της φροντίδας και τα αποτελέσματα της φροντίδας. Η προσαρμογή σε διαφορετικές πολιτισμικές πεποιθήσεις και πρακτικές απαιτεί ευελιξία και σεβασμό τις απόψεις του «άλλου» (Καυκιά 2003).

Η πολιτισμική ικανότητα σημαίνει να ακούσεις πραγματικά τον ασθενή, να ανακαλύψεις και να μάθεις για τις πεποιθήσεις του για την υγεία και την αρρώστια. Για να παρέχουμε την πολιτισμικά κατάλληλη φροντίδα πρέπει να γνωρίζουμε και να κατανοούμε τις πολιτισμικά επηρεασμένες συμπεριφορές υγείας. Η συμμετοχή της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η παγκοσμιοποίηση, οι μετανάστες και γενικά η κινητικότητα των πληθυσμών που χαρακτηρίζει την εποχή μας, έχουν επηρεάσει σημαντικά και την ελληνική κοινωνία, με αποτέλεσμα την ύπαρξη κοινωνικών ομάδων διαφορετικών πολιτισμών (πολυπολιτισμική συνύπαρξη). Το αδιαμφισβήτητο αυτό γεγονός καθιστά ιδιαίτερα επίκαιρη την διαπολιτισμική παροχή υγείας, αφού όλοι μας διαπιστώνουμε ότι στην καθημερινή μας πρακτική καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε ασθενείς που προέρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς. Αυτή ακριβώς η πολιτισμική ποικιλομορφία δοκιμάζει την ικανότητά του Ελληνικού Συστήματος Υγείας να ανταπεξέλθει. Μία σύγχρονη δημοκρατική και πλουραλιστική κοινωνία θα πρέπει να εξασφαλίσει την ισότιμη συμμετοχή όλων των πολιτισμικών ομάδων στο κοινωνικό γίγνεσθαι, με απόλυτο σεβασμό των ιδιαιτεροτήτων τους. Η προσέγγιση των πολιτισμικά ιδιόμορφων πληθυσμών που θεωρείται απαραίτητη, προκειμένου να ανοίξει ο δρόμος σε μία υγειονομική εμπειρία, η οποία να είναι συμβατή με τα οικουμενικά πρότυπα που σχηματίζονται, αλλά

που, ταυτόχρονα, να σέβεται την κουλτούρα του κάθε πολίτη, αλλά και την κουλτούρα των ολιγάριθμων η πολυάριθμων πληθυσμιακών ομάδων(Καυκιά 2003).

Η αναγκαιότητα της πολιτισμικής προσέγγισης των υγειονομικών προβλημάτων διαγράφεται έντονα και στη χώρα μας, εξαιτίας της μαζικής μετανάστευσης μεγάλου αριθμού ανθρώπων από τόπους με διαφορετικό τρόπο ζωής, ήθη και έθιμα. Έτσι, ενώ πληθυσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και της Ελλάδας ειδικότερα, γίνονται ολοένα και περισσότερο πολυπολιτισμική, η ομάδα των επαγγελματιών υγείας παραμένει ομοιογενής.

Οι επαγγελματίες υγείας είναι κυρίως Έλληνες, οι περισσότεροι από τους οποίους προέρχονται από οικογένειες μέσης και εργατικής τάξης. Αυτά τα άτομα θα κληθούν να νοσηλεύσουν ασθενείς ποικίλων πολιτισμικών ομάδων, μέσα στα πλαίσια της πολυπολιτισμικής ελληνικής κοινωνίας. Έτσι, καλούνται να συνθέσουν πολιτιστικά στοιχεία, να εφαρμόσουν γνώσεις και δεξιότητες κατά τη νοσηλεία ατόμων από διαφορετικούς πολιτισμούς.

Έρχονται αντιμέτωποι με την πρόκληση της παροχής πολιτισμικά ορθής υγειονομικής φροντίδας, που εξαρτάται από τη σωστή αξιολόγηση των αναγκών υγείας, οι οποίες, ίσως, διαφέρουν από εθνότητα σε εθνότητα.

Η ευθύνη για την παροχή φροντίδας περιπλέκεται περισσότερο, όταν οι ασθενείς προέρχονται από διαφορετική χώρα η πολιτισμό, και εντάσσονται σε ένα νέο σύστημα φροντίδας μιας χώρας με διαφορετικές πολιτιστικές και ηθικές παραδόσεις, όπως η Ελλάδα. Μία από τις μεγάλες προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο επαγγελματίας της υγείας στην καθημερινή κλινική πρακτική είναι οι πολιτιστικές αξίες και η πολιτιστική σημασία της φροντίδας. Αυτά επηρεάζουν τις σχέσεις του με τους ασθενείς και παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για το τι περιμένει το άτομο από τη φροντίδα. Επηρεάζουν, επίσης, τη συμπεριφορά του ασθενή, την επιλογή μεθόδου θεραπείας, τις απόψεις του απέναντι στην τεχνολογία και άλλες πρακτικές που σχετίζονται με την υγεία του(Καυκιά 2003).

Κάθε φορά που ο επαγγελματίας υγείας έρχεται σε επαφή με τον ασθενή μέσα στο θεραπευτικό περιβάλλον (νοσοκομείο, κοινότητα, σπίτι η κέντρο υγείας), έρχεται, ταυτόχρονα, και σε επαφή με τους ποικίλους παράγοντες που επηρεάζουν αυτή τη σχέση. Καθώς κάθε άτομο είναι ένα πολιτισμικό ον, όλες οι σχέσεις επαγγελματία υγείας ασθενή είναι ταυτόχρονα

και διαπολιτισμικές. Ο επαγγελματίας υγείας και ο ασθενής επηρεάζονται από την πολιτιστική ταυτότητα, την Εθνική ιστορία, τις πολιτιστικές αξίες, την οικογένεια και άλλους κοινωνικούς παράγοντες(Καυκιά 2003).

Θρησκευτικές, πνευματικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις, ηθική και δεοντολογική θεώρηση των καταστάσεων που επηρεάζουν, επίσης, αυτές τις σχέσεις. Τα άτομα που έγιναν πολιτικοί πρόσφυγες και οι ομάδες που έχουν υποστεί βία κατά την άσκηση της εξουσίας στη χώρα προέλευσης, μεταφέρουν αυτές τις εμπειρίες τους και επηρεάζουν τις σχέσεις με τους επαγγελματίες υγείας στη νέα χώρα όπου κατοικούν. Η μη νόμιμοι μετανάστες ίσως να νιώθουν φόβο, για το ενδεχόμενο εντοπισμού τους από τις αρμόδιες αρχές. Ο τρόπος ζωής (απόψεις γύρω από τον τρόπο ντυσίματος, και άλλες δραστηριότητες της καθημερινής ζωής) και οι προσωπικές προτιμήσεις επηρεάζουν τις σχέσεις με τους επαγγελματίες υγείας. Οι αξίες επίσης αποτελούν ένα ελεύθερο επιλεγμένο σύνολο απόψεων ή συμπεριφορών. Δίνουν κατεύθυνση και νόημα στη ζωή του καθενός και παίζουν σημαντικό ρόλο στη λήψη αποφάσεων.

Οι επαγγελματίες υγείας και οι ασθενείς δεν είναι δυνατό να θεωρούν δεδομένο το σύνηθες σύστημα αξιών ή τη συνηθισμένη αντίληψη για τη νόσο ή την υγεία, ιδίως όταν προέρχονται από διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες. Όμως, ακόμα και τα άτομα που ανήκουν στην ίδια πολιτισμική ομάδα είναι δυνατόν να έχουν διαφορετικές αξίες. Αυτές διαμορφώνονται ανάλογα με την ηλικία, την κοινωνική τάξη, την εκπαίδευση, το γένος, τη γεωγραφική θέση της μόνιμης κατοικίας, τις πολιτικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις, και της παράδοσης(Καυκιά 2003).

Ο επαγγελματίας υγείας δεν είναι δυνατό να θεωρεί δεδομένο, ότι επειδή οι άνθρωποι μοιράζονται τον ίδιο πολιτισμό και γλώσσα, μοιράζονται και τις ίδιες αξίες. Παρ όλα αυτά, είναι γεγονός ότι διαπολιτισμικές διαφορές γίνονται εντονότερες όταν έχουν τις ρίζες τους στο διαφορετικό τρόπο ζωής, σκέψης και κοινωνικής συμπεριφοράς. Ο επαγγελματίας υγείας έχει καθήκον να δημιουργήσει ένα περιβάλλον σεβασμού των αξιών, των συνηθειών και των πνευματικών πεποιθήσεων του κάθε ατόμου. Για να γίνει όμως αυτό, θα πρέπει να κατανοήσουμε τις προσωπικές μας αξίες και απόψεις, πριν προχωρήσουμε στο σεβασμό των αξιών των άλλων άτομο. Η διαδικασία αυτή βοηθά τον επαγγελματία υγείας να καθορίσει και να κατανοήσει ποιές

αξίες είναι κληροδότημα του πολιτισμού και ποιές δημιουργούνται στη διάρκεια της ζωής.

Από την άλλη, δυστυχώς, στη διάρκεια της παροχής διαπολιτισμικής υγειονομικής φροντίδας, κάποιες φορές οι αξίες και οι απόψεις του ασθενή αγνοούνται ή γίνονται λάθος αντιληπτές. Η κατανόηση και η αποδοχή των πολιτισμικών αξιών του κάθε ασθενή προλαμβάνει τον επαγγελματία υγείας από το λάθος να θεωρήσει, ότι οι ασθενείς έχουν τις ίδιες αξίες με αυτόν. Η γνώση των οικογενειακών δομών βοηθά, επίσης, στην κατανόηση των αξιών, του τρόπου λήψης αποφάσεων, και στη συνολική επικοινωνία με την οικογένεια(Καυκιά 2003).

Η οικογένεια είναι η βασική κοινωνική ομάδα μέσα στην οποία κανείς λαμβάνει τις πολιτιστικές αξίες, γνώσεις και πρακτικές για την υγεία και νόσο. Η γνώση της σημασίας της οικογένειας στον πολιτισμό του κάθε ασθενή είναι σημαντική, γιατί μπορεί να επηρεάζει τον τρόπο λήψης αποφάσεων. Αν και οι ηθικές αρχές είναι ξεκάθαρες, είναι δυνατό, όταν κανείς τις εντάσσει σε ένα διαπολιτισμικό πλαίσιο σχέσεων, να πάψει να είναι τόσο ξεκάθαρες.

Οι γενικεύσεις για τους ασθενείς και τις οικογένειές τους, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η πολιτισμική τους προέλευση και οι αξίες τους, μπορεί να αποτελέσουν πρόβλημα στη σχέση ασθενή με επαγγελματίες υγείας. Θέματα που αφορούν στη συγκατάθεση για κάποιες παρεμβάσεις, στη διάγνωση, στην πρόγνωση, στην επιλογή θεραπείας και στην πιθανή διακοπή της θεραπείας, αποτελούν σημεία προστριβής. Αυτά τα θέματα απαιτούν σεβασμό του ατόμου και της αυτονομίας του ασθενή, καθώς και του δικαιώματος στην επικοινωνία. Πολλές πολιτισμικές ομάδες θεωρούν ότι οι πληροφορίες για την κατάσταση του ασθενή θα πρέπει να περνούν πρώτα από την οικογένεια και μετά, αφού φιλτραριστούν, να παρέχονται και στον ίδιο τον ενδιαφερόμενο (Καυκιά 2003).

Άλλες πάλι πολιτισμικές ομάδες, σεβόμενες το δικαίωμα του ασθενή στην πληροφόρηση, επιμένουν στην άμεση πληροφόρηση του ίδιου. Έτσι, είναι πολύ σημαντικό να μένει στη μνήμη μας ότι οι ασθενείς, ίσως, έχουν διαφορετικές απόψεις γύρω από την παροχή πληροφοριών από ότι οι επαγγελματίες υγείας. Αυτές οι απόψεις οφείλονται, συνήθως, στη διαφορετική εκπαίδευση, την κοινωνικοοικονομική τάξη, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις και το βαθμό αυτονομίας. Οι διαφορές στις συμπεριφορές κάθε

πολιτισμικής ομάδας είναι δυνατό να αποτελέσουν εμπόδια στην παροχή πολιτισμικά ορθής υγειονομικής φροντίδας (Καυκιά,2003).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

3.1 Μετανάστευση και συστήματα υγείας στο εξωτερικό

Η μετανάστευση αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της εποχής μας. Όπως προκύπτει από την διεθνή εμπειρία η κοινωνική ένταξη των μεταναστών έχει μπει όλο και πιο επιτακτικά στην πολιτική ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των επιμέρους χωρών μελών οι οποίες δέχονται σημαντικούς αριθμούς μεταναστών. Αυτό οφείλεται σε δύο κυρίως λόγους: πρώτον στη διαπίστωση ότι η μετανάστευση δεν είναι εφήμερο φαινόμενο, αλλά αντίθετα θα αποτελέσει και στο μέλλον χαρακτηριστικό στοιχείο της Ευρώπης και δεύτερον στη διαπίστωση ότι η επιτυχής ένταξη των μεταναστών δεν μπορεί να θεωρείται δεδομένη (ΙΜΕΠΟ).

Η εθνική ποικιλομορφία και το ζήτημα της πρόσβασης στις Υπηρεσίες Υγειονομικής περίθαλψης είναι σημαντικά καθώς μέλη πολλών μειονοτικών ομάδων που εγκαταστάθηκαν στις ευρωπαϊκές χώρες το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα, αρχίζουν να γερνούν , κατά συνέπεια η ανάγκη για ιατρική φροντίδα θα αυξάνεται σε μεγάλο βαθμό τα επόμενα 20 χρόνια.

3.1.1 Διεθνείς Κανονισμοί

Η υγεία αποτελεί «θεμελιώδες δικαίωμα» και έχουν υποχρέωση όλα τα κράτη να τηρούν τις νόμιμες υποχρεώσεις όπως αυτές καθίστανται φανερές στην διεθνή νομοθεσία. Σύμφωνα με τις διάφορες διατάξεις για την υγεία σε ολόκληρη την Ευρώπη, όλοι οι άνθρωποι έχουν το αδιαμφισβήτητο δικαίωμα στην υγειονομική περίθαλψη από το εθνικό σύστημα των χωρών. Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι καμιά νοσοκομειακή μονάδα δεν μπορεί να αρνηθεί την νοσηλεία σε οποιονδήποτε ο οποίος ασθενεί λόγω ατυχήματος ή αρρώστιας, ανεξαρτήτως αν πληρώνει ή όχι ασφαλιστικές εισφορές. Παρόλα αυτά, μόνο συγκεκριμένου είδους νοσηλεία προβλέπεται για αυτούς που προέρχονται από χώρες εκτός συνθήκης Σένγκεν, το οποίο αποτελεί σημείο διαμαρτυρίας

από τους οργανισμούς για τα ανθρώπινα δικαιώματα και θεωρείται κατάφορη παραβίαση των διεθνών συνθηκών.

Οι διεθνείς συμφωνίες σε αυτό το πλαίσιο αναφέρονται πρώτιστα σε δύο έγγραφα :

- Το συμβόλαιο στα οικονομικά , κοινωνικά και πολιτισμικά δικαιώματα, ένα από τα δύο σημαντικά συμβόλαια που υιοθετούνται στο πλαίσιο της Καθολικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων , η οποία αναγνωρίζει «το δικαίωμα του καθενός στην απόλαυση του υψηλότερου, στα πλαίσια του εφικτού, σωματικού και πνευματικού επιπέδου υγείας» και
- Η Ευρωπαϊκή Συνθήκη Ανθρώπινων Δικαιωμάτων.

Βέβαια κανένα από τα δύο έγγραφα δεν αναφέρεται στην υγειονομική περίθαλψη. Υπάρχουν όμως περιπτώσεις όπου η αποτυχία παροχής περίθαλψης μπορεί να παραβιάσει το πανανθρώπινο δικαίωμα στην ζωή (άρθρο 2) και η απαγόρευση η απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση (άρθρο 3) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης. Οι ειδικευμένες αρμόδιες για την υγεία αρχές, οι ρυθμιστικοί οργανισμοί και οι τοπικές αρχές έχουν την πλήρη ευθύνη ως δημόσιες υπηρεσίες να συμμορφωθούν με τις διατάξεις της συνθήκης.

3.1.2 Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο νόμος για την υγεία στοχεύει να δημιουργήσει ένα περιβάλλον στο οποίο υγεία και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και γενικών αρχών για την ισότητα και δικαιοσύνη είναι αλληλένδετα. Καθώς περνούν τα χρόνια η νομοθεσία για την υγεία αποκτά βαρύτητα τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Καθώς η υγεία και τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι έννοιες σχεδόν ταυτόσημες, είναι πολύ σημαντικό να ενσωματωθούν η νομοθεσία και οι πολιτικές για την υγεία στα ανθρώπινα δικαιώματα. Αναμένεται , κυρίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ότι η επίδραση που θα έχει η νομοθεσία για την υγεία στις δραστηριότητες του ίδιου τομέα θα αυξηθεί σαν αποτέλεσμα πολλών παραγόντων, π.χ. το διεθνικό χαρακτήρα της περίθαλψης και των

πολιτικών, το ζήτημα της προστασίας του καταναλωτή και την νομοθεσία που διέπει τις ιατρικές μονάδες στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Ε.Ε. έχει αποκτήσει ενεργό ρόλο στο πεδίο της υγείας τα τελευταία χρόνια. Η επίσημη πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υγεία βασίζεται σε ένα παράδοξο γεγονός. Οι ηγέτες της Ένωσης επιδίωκαν από καιρό την διευθέτηση ζητημάτων όπως αυτό της υγείας, όσα απασχολούν τους πολίτες στα πλαίσια της ένωσης. Παρόλα αυτά, οι πολιτικές τακτικές για την υγεία αποτελούν υψηλή προτεραιότητα για τις κυβερνήσεις των κρατών σε εθνικό επίπεδο, έτσι δίσταζαν να επιτρέψουν την παρέμβαση νομοθετικού διακανονισμού σε συλλογικό επίπεδο.

Μερική λύση αποτέλεσε η εφαρμογή της συνθήκης του Maastricht το 1992, στην οποία προβλέπεται ότι η Ένωση εξουσιοδοτείται για να «ενθαρρύνει την συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και όπου είναι απαραίτητο να ενισχύει τις ενέργειές τους» αναφορικά με τον τομέα υγείας (άρθρο 129). Έτσι εγκρίθηκε η χρηματική χορηγία για την πραγματοποίηση προγραμμάτων για την υγεία στο επίπεδο της Ένωσης, αλλά δεν μπορούσε να εναρμονίσει τα μέτρα που έπρεπε να ακολουθήσουν οι δημόσιες υπηρεσίες υγείας σε όλα τα κράτη της Ένωσης (άρθρο 129).

Η εξουσιοδότηση που είχε η Ένωση για να παρεμβαίνει στον τομέα της υγείας επαναπροσδιορίστηκε το 1997 με την συνθήκη του Amsterdam, η εξουσία της οποίας ενισχύθηκε σημαντικά. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέλαβε την υποχρέωση να διασφαλίσει «υψηλό τον πήχη προστασίας στην υγεία» μέσω του «προσδιορισμού και εφαρμογή όλων των πολιτικών και δραστηριοτήτων της Ένωσης» και να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για να βελτιώσει την ποιότητα της δημόσιας υγείας, να διευθετήσει τις όποιες δυσλειτουργίες και να «προβεί σε ενέργειες πρόληψης καταστάσεων που εγκυμονούν κινδύνους για την δημόσια υγεία» (άρθρο 152). Παρόλα αυτά το κάθε κράτος μέλος έχει την αποκλειστική ευθύνη να ρυθμίζει μόνο του τον τρόπο λειτουργίας των υπηρεσιών υγείας και της ιατρικής περίθαλψης (άρθρο 152),(Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Leonardo da Vinci, 2007).

3.1.3 Εθνικές Διαπολιτισμικές Στρατηγικές για την Υγεία, Πολιτικές ένταξης μεταναστών στην Ευρώπη

Το επίπεδο της πολιτισμικής ποικιλομορφίας ποικίλλει σημαντικά ανάμεσα τις χώρες της Ευρώπης. Η πρώτη εμφανής διαφορά αφορά στην διάκριση μεταξύ των χωρών της Δυτικής Ευρώπης, οι οποίες είναι αποδέκτες μεταναστών καθ'όλη τη διάρκεια της σύγχρονης ιστορίας τους (π.χ. το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία) και οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης όπου η μετανάστευση είναι φαινόμενο της σύγχρονης εποχής (π.χ. Βουλγαρία, Ελλάδα). Δεύτερον, μερικές χώρες έχουν εκ προοιμίου εθνική ετερογένεια λόγω διαφόρων ιστορικών συγκυριών (π.χ. Φιλανδία, Βουλγαρία, Πολωνία), ενώ άλλες παρουσιάζουν ομοιογένεια στον πληθυσμό τους (Ιρλανδία, Νορβηγία). Τρίτον, σε μερικές χώρες η πολιτισμική ποικιλομορφία (προερχόμενη από μεταναστευτικό ρεύμα) ακολούθησε μια σταθερή και μακρά πορεία (π.χ. Σουηδία, Ιταλία), ενώ σε άλλες χώρες η αύξηση των μεταναστών σε βραχυχρόνια περίοδο ήταν οξεία και εντάσσεται στην πρόσφατη ιστορία (π.χ. Φιλανδία, Ιρλανδία).

Λίγα έως καθόλου στοιχεία μπορούν να βρεθούν σχετικά με την αναγνώριση και τους τρόπους αποτελεσματικής διαχείρισης της πολιτιστικής διαφορετικότητας στους χώρους της υγείας από τα κράτη υποδοχής. Σχεδόν όλες οι εμπειρικές έρευνες εστιάζουν σε οικονομικά ή μη οφέλη που προκύπτουν από τη μετανάστευση (κοινωνική ασφάλιση, μισθοί, ανεργία), ενώ αγνοούν τη σχέση των μεταναστών με τα άλλα εξίσου σημαντικά τμήματα του Κρατικού Συστήματος Πρόνοιας, όπως την Εκπαίδευση και την Υγεία.

Ο Martin Baldwin – Edwards στο άρθρο του «Immigration and the Welfare State: A European challenge to American mythology» τον Νοέμβριο του 2002 αναφέρει και συμφωνεί με τον διαχωρισμό των Ευρωπαϊκών κρατών σε 4 καθεστώτα Πρόνοιας που πρώτος ο Esping Andersen το 1990 δημοσίευσε και τα οποία αναφορικά είναι:

- Το κοινωνικοδημοκρατικό μοντέλο Πρόνοιας (Σκαδιναβικές χώρες) με αντίληψη δημοκρατικής κοινοπολιτείας (δικαιώματα και καθήκοντα του πολίτη) και καθολική προσέγγιση, φορολογούμενο, βασισμένο στους γηγενείς και προσφέροντας υψηλού επιπέδου οφέλη με διατάξεις που

διατηρούν κάποιες διακρίσεις. Αδιαμφισβήτητα, αυτό το σύστημα είναι ακριβό και απαιτεί υψηλά επίπεδα απασχόλησης και φορολογίας.

- Το σύστημα του Ηνωμένου Βασιλείου είναι μια μίξη φιλελεύθερου/κοινωνικοδημοκρατικού με το φιλελεύθερο να υπερισχύει τις τελευταίες δεκαετίες. Τα δικαιώματα στα κοινωνικά οφέλη είναι εξασθενημένα, η οικονομία είναι μια μίξη συμμετοχής και φορολογίας και μόνο οι ιατρικές υπηρεσίες μέσω ενός ξεκάθαρα και σαφούς συστήματος υγείας είναι καθολικές. Ο ιδιωτικός τομέας είναι εκτεταμένος και δρα παράλληλα με έναν κεντρικό κρατικό τομέα.
- Το συντηρητικό καθεστώς (Ηπειρωτική Ευρώπη) επιδεικνύει χαμηλού επιπέδου δικαιώματα, με κοινωνική ασφάλιση ως το κυρίαρχο μοντέλο οργάνωσης και προσφοράς υπηρεσιών με οφέλη που παρέχονται από παρακρατικές οργανώσεις.
- Το μοντέλο της Νότιας Ευρώπης μοιάζει με μια υποβαθμισμένη έκδοση του συντηρητικού καθεστώτος. Εν τούτοις, υπάρχουν μερικές ευδιάκριτες διαφορές οι οποίες οδηγούν σε μια ξεχωριστή κατηγοριοποίηση. Πρώτον, η κάλυψη του πληθυσμού είναι χαμηλή, με πολύ λίγα ή καθόλου οφέλη γι' αυτούς που είναι έξω από το σύστημα.

Δεύτερον, η διάκριση των προνομίων είναι πολύ υψηλή, με τις προνομιούχες τάξεις προφανώς να ωφελούνται. Τρίτον, υπάρχει μαζική ασυμμετρία στους μισθούς και στις δαπάνες παράλληλα με υποβαθμισμένα προνόμια για την ανεργία και ανεπαρκή καθολικά Συστήματα Υγείας. Τέλος, η διαχείριση των παρακρατικών εσόδων είναι αδιαφανής.

Πρόσφατα, το 2001, ο Ian Gough δημοσιεύοντας την δουλειά του για την Κοινωνική ασφάλιση στα κράτη μέλη του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (OECD) ομαδοποίησε τα χαρακτηριστικά των καθεστώτων κοινωνικής ασφάλισης και τις χώρες που τις χαρακτηρίζουν αυτά τα ομαδοποιημένα χαρακτηριστικά.

Ο πίνακας 4 παρουσιάζει τις ομάδες των χαρακτηριστικών των καθεστώτων κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και τις ομάδες των χωρών που επικρατούν αυτά τα καθεστώτα.

Πίνακας 4.

	Ομάδες χαρακτηριστικών καθεστώτων κοινωνικής ασφάλισης	Ομάδες χωρών
1	Εκτεταμένο, περιεκτικό, άνω του μέσου όρου προνόμια	Αυστραλία, Ιρλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο
2	Μικρής έκτασης, αποκλειστικό, άνω του μέσου όρου προνόμια	Αυστρία, Νορβηγία, Σουηδία
3	Κάτω του μέσου όρου έκταση, ενσωμάτωση / αποκλεισμός καθώς και προνόμια κατά μέσο όρο	Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιαπωνία, Λουξεμβούργο, Ισπανία, Ιταλία
4	Εκτεταμένο, μέτρια περιεκτικό, κάτω του μέσου όρου προνόμια	Καναδάς, Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής
5	Πολύ μικρής έκτασης, αποκλειόμενο, πολύ λίγα προνόμια	Ελλάδα, Πορτογαλία
6	Εκτεταμένο κατά μέσο όρο, ενσωμάτωση / αποκλεισμός κατά μέσο όρο, γενικά προνόμια	Δανία, Φιλανδία, Σουηδία, Ολλανδία
7	Πολύ εκτεταμένο, περιεκτικό, προνόμια κατά μέσο όρο	Νέα Ζηλανδία

Πηγή: Gough 2001(Baldwin – Edwards Martin.Immigration and the Welfare State: A European challenge to American mythology .Barcelona, Jan.30 – Feb.1, 2002)

Καθώς λοιπόν η κοινωνική ασφάλιση είναι ένα από τα κύρια προνόμια που πρέπει να παρέχεται στους μετανάστες μιας χώρας για να διατηρείται υψηλό το επίπεδο υγείας και ευημερίας κρίθηκε σκόπιμο να αναφερθεί και να περιγραφεί το τι επικρατεί όσον αφορά αυτόν τον τομέα στις χώρες της Ευρώπης και όχι μόνο.

Παρακάτω θα αναφερθούν ορισμένες αντιπροσωπευτικές περιπτώσεις χωρών για τις πρακτικές και πολιτικές που έχουν εφαρμόσει στον τομέα της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και της πρόσβασής τους στα συστήματα υγείας των χωρών αυτών.

Η περίπτωση της Γερμανίας

Η εμπειρία των τελευταίων 50 ετών που αποκόμισε η Γερμανία από την εξελικτική πορεία και την εφαρμογή διαφόρων πολιτικών ένταξης μεγάλων μεταναστευτικών ρευμάτων την καθιστά πρότυπο χώρας αποτελεσματικών πολιτικών ένταξης των μεταναστών για τις χώρες που από χώρες αποστολής μεταναστών έγιναν απότομα χώρες υποδοχής μεταναστών.

Η γερμανική πολιτική ένταξης ξεκίνησε από μεμονωμένα προγράμματα για να καταλήξει σήμερα σε ένα ευρύ φάσμα ενταξιακών προγραμμάτων και δράσεων που προσφέρονται είτε από το κράτος είτε από μια πληθώρα μη κυβερνητικών φορέων. Η σταδιακή μεταβολή που πραγματοποιήθηκε στη γερμανική πολιτική πηγάζει από την επίγνωση ότι η επιτυχής ένταξη των αλλοδαπών είναι βασική προϋπόθεση για μια αρμονική συμβίωση και ότι η πολιτική ένταξης είναι αναπόσπαστο τμήμα μιας συνολικής μεταναστευτικής πολιτικής. Έγινε λοιπόν πλήρως κατανοητό ότι μία ολοκληρωμένη προσέγγιση στο ζήτημα της ένταξης απαιτεί την συνεργία μιας σειράς πολιτικών, που περιλαμβάνουν μεταξύ των άλλων τη σχολική και επαγγελματική εκπαίδευση, την εργασία, την προώθηση και προστασία των νέων, την ανάπτυξη του κράτους πρόνοιας και τις κοινωνικές παροχές κ.α. (ΙΜΕΠΟ)

Πολλές μελέτες έχουν εξετάσει στη Γερμανία το μέγεθος της εξάρτησης των μεταναστών από τα διάφορα προγράμματα Κοινωνικής Πρόνοιας. Οι πιο πρόσφατες είναι του Brücker et al., που σημειώνουν ότι, το 9% του ξένου πληθυσμού στη Γερμανία είχε μια παρουσία της τάξης του 24% σαν αποδέκτης υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας το 1996. Και άλλοι ερευνητές οδηγούνται στο ίδιο συμπέρασμα με του Brücker, ότι δηλαδή, οι υπηρεσίες πρόνοιας είναι εξολοκλήρου αποδοτέες στους μετανάστες με βάση τα κοινωνικοοικονομικά τους χαρακτηριστικά (εκπαιδευτικό επίπεδο, ηλικία, αριθμός παιδιών κ.λπ.) όπως οι Bird et.al. το 1999, ο Frick et.al. το 1996, ο Sinn et. al. το 2001, ο Riphahn το 1999.

Η μόνη έρευνα που βασίστηκε σε στοιχεία μικρο-απογραφής ήταν των Fertig και Schmidt το 2001 που φτάνει σε ακόμα ισχυρότερα συμπεράσματα, ότι δηλαδή η εξάρτηση των μεταναστών για κοινωνική πρόνοια είναι πολύ

χαμηλότερη από αυτή των γερμανών , ειδικά σε νέους μετανάστες πρώτης γενιάς την οποία αποδίδουν στην αρχική απαγόρευση για εργασία στους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο.

Επίσης βρήκαν ότι η δεύτερη γενιά των μεταναστών διεκδικούν πολύ λιγότερο συγκριτικά με τους γερμανούς οφέλη από την κοινωνική πρόνοια της Γερμανίας. Η μόνη μεταβλητή, βάσει των συμπερασμάτων των ερευνητών η οποία εξηγεί τα παραπάνω, είναι το εκπαιδευτικό επίπεδο του πληθυσμού των μεταναστών (Martin Baldwin Edwards, 2002).

Η περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου

Τις πρώτες δεκαετίες μετά το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο προωθήθηκε η ιδέα της αφομοίωσης, δηλαδή η φιλοσοφία της απορρόφησης των μεταναστευτικών πληθυσμών στην υποτιθέμενη κουλτούρα της Μεγάλης Βρετανίας. Στη συνέχεια η προσπάθεια αφομοίωσης αντικαταστάθηκε από το μοντέλο των 'φυλετικών σχέσεων' με έμφαση στην πολυπολιτισμικότητα (ανοχή-ίσες ευκαιρίες-πολιτιστική ποικιλομορφία). Ένα τέτοιο μοντέλο βασίστηκε κατά κύριο λόγο στη νομοθεσία κατά των διακρίσεων καθώς και την ταυτόχρονη αναγνώριση των εθνοτικών ομάδων ως πολιτιστικών οντοτήτων.

Οι πολιτικές αυτές στο σύνολό τους έμειναν γνωστές ως " Δημοτικός Πολυπολιτισμός" και ουσιαστικά αναγνωρίστηκε το δικαίωμα στην πολυπολιτισμική διαφορετικότητα.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών παρατηρούμε τη σύγχρονη κρίση του παραδοσιακού βρετανικού πολυπολιτισμικού μοντέλου. Το μοντέλο αυτό φαίνεται να ανασχηματίζεται με νέα έμφαση στην ένταξη και την κοινωνική συνοχή. Μέσα στα πλαίσια του ανασχηματισμού προβάλλει έντονα η διαδικασία της πολιτογράφησης ή της απόκτησης ιθαγένειας, ως το πιο σημαντικό μέσο επίτευξης της πολυπόθητης κοινωνικής συνοχής. Στα πλαίσια αυτά, η ένταξη των μεταναστών προβάλλει ως μία καινούργια προτεραιότητα της κυβέρνησης. Σύμφωνα με την πρόσφατη κυβερνητική πολιτική "Αυξάνοντας τις ευκαιρίες- Δυναμώνοντας την κοινωνία" , οι μετανάστες που

εγκαθίστανται στην Μεγάλη Βρετανία οφείλουν να ενταχθούν στο κοινωνικοοικονομικό γίνεσθαι της χώρας. Κάτι τέτοιο θεωρείται ότι βοηθά τους ίδιους αλλά και τη χώρα υποδοχής.

Γι' αυτό τον σκοπό σχεδιάστηκε ένα πλαίσιο από το Queen Margaret University College το 2002 πού ονομάστηκε «Πλαίσιο των Δεικτών Ένταξης» που διαφοροποιεί την έννοια της ένταξης των μεταναστών σε δέκα ξεχωριστούς αλλά σχετιζόμενους τομείς. Κάτω από κάθε τομέα παραθέτει μια σειρά δεικτών οι οποίοι μπορούν να συμβάλλουν στην επιτυχή πορεία της ένταξης. Οι δέκα αυτοί τομείς έχουν ομαδοποιηθεί σε τέσσερα κεφάλαια τα οποία περιληπτικά είναι τα εξής :1. Μέθοδοι & Γνωρίσματα (απασχόληση, διαμονή, εκπαίδευση, υγεία) 2. Κοινωνικές Συνδέσεις (κοινωνικές γέφυρες, κοινωνικοί δεσμοί, κοινωνικές συνδέσεις) 3. Μέσα Διευκόλυνσης (γνώση της γλώσσας και του πολιτισμού, ασφάλεια και σταθερότητα) 4. Θεμελίωση (δικαιώματα & υπηκοότητα).

Το Εθνικό Σύστημα Υγείας της Μεγάλης Βρετανίας (NHS) δεσμεύεται να αντιμετωπίσει τις ανισότητες στις μειονοτικές ομάδες προσφέροντας την δυνατότητα για άμεση και δωρεάν υπηρεσία μετάφρασης και διερμηνείας η οποία διατίθεται παντού. Οι κατά τόπους νοσοκομειακές μονάδες έχουν συνεχή επαφή με τις υπηρεσίες διερμηνείας και μετάφρασης έτσι ώστε η υπηρεσία (NHS Direct service) να παρέχεται άμεσα και σε άλλες γλώσσες εκτός από τα αγγλικά. Η NHS Direct service προσφέρει τις υπηρεσίες της για πάνω από 30 διαφορετικές γλώσσες και δεν προβλέπεται χρέωση για τη χρήση της υπηρεσίας(IMEPO 2006).

Η περίπτωση της Ιταλίας

Η Ιταλία ανήκε μέχρι πριν σχετικά λίγα χρόνια στις κλασσικές Ευρωπαϊκές χώρες αποστολής μεταναστών. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 άρχισε να γίνεται αισθητή μία αργή, αλλά σταθερή αύξηση των μεταναστευτικών ρευμάτων προς τη χώρα. Η μεταναστευτική πολιτική της Ιταλίας βασίζεται στον περιορισμό της μετανάστευσης στη χώρα σε τέτοιο ποσοστό που θα ικανοποιείται η συγκεκριμένη ζήτηση της αγοράς εργασίας για απασχόληση.

Ωστόσο, ταυτοχρόνως έχουν παραχωρηθεί στους οικονομικούς μετανάστες ορισμένα βασικά δικαιώματα , όπως ισότητα στην πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες , οικογενειακή επανένωση υπό προϋποθέσεις, δικαίωμα στην ιατρική περίθαλψη , στην εκπαίδευση κ.λπ.

Ένα καινοτόμο μέτρο που εφαρμόζεται στην Ιταλία στηρίζεται στην ιδέα της πολιτισμικής διαμεσολάβησης ως εργαλείου για την διευκόλυνση της ένταξης των μεταναστών. Ο Πολιτισμικός Διαμεσολαβητής είναι ένα πρόσωπο κλειδί στη διαδικασία ένταξης των μεταναστών στην Ιταλία. Ο Διαμεσολαβητής υποστηρίζει τους Ιταλούς λειτουργούς (υπαλλήλους)- δημόσιους & ιδιωτικούς- στη συμβουλευτική, ενημερωτική και εκπαιδευτική τους δραστηριότητα που απευθύνεται σε μετανάστες (στο σχολείο, στα νοσηλευτικά ιδρύματα, στις αστυνομικές διευθύνσεις και γενικά στις δημόσιες υπηρεσίες). Η ουσιαστική καινοτομία στην πρωτοβουλία αυτή είναι το γεγονός ότι επιχειρείται μία προσέγγιση μεταξύ μεταναστών και γηγενούς πληθυσμού με τη μεσολάβηση ενός ατόμου – είτε Ιταλού είτε αλλοδαπού – που γνωρίζει πέρα από την ιταλική γλώσσα (και νομοθεσία) μια ακόμη γλώσσα που χρησιμοποιείται ευρέως από τις κοινότητες των μεταναστών. Έτσι αίρονται τα γλωσσικά εμπόδια, ενώ παράλληλα προωθείται η αλληλοκατανόηση και επιτυγχάνεται ένα γεφύρωμα των πολιτιστικών διαφορών (ΙΜΕΠΟ).

Η περίπτωση της Ιρλανδίας

Το εργασιακό περιβάλλον στον τομέα της υγείας στην Ιρλανδία, έχει υποστεί σημαντικές αλλαγές τα τελευταία χρόνια, εξαιτίας της σημαντικής και γρήγορης αύξησης του ποσοστού της πολιτισμικής ποικιλομορφίας στην κοινωνία , το οποίο έχει σαν αποτέλεσμα την πολιτισμική ποικιλομορφία των ασθενών. Σαν αποτέλεσμα αυτών των εξελίξεων, η Εθνική Κοινωνική Οργανωτική Επιτροπή Συνυπολογισμού (National Social Inclusion Steering Committee - NSISC) , τμήμα της Διοικητικής Υπηρεσίας Υγείας στην Ιρλανδία, υλοποιεί ένα Διαπολιτιστικό πρόγραμμα ιατρικής φροντίδας σε Εθνικό επίπεδο.

Σκοπός του προγράμματος είναι να δημιουργήσει ένα είδος κουλτούρας στον τομέα της υγείας που να υποστηρίζει την παροχή

φροντίδας με κατάλληλο τρόπο. Κεντρικό ρόλο του προγράμματος διαδραματίζει το πρόγραμμα κατάρτισης με σκοπό να αναπτύξει την ικανότητα των διευθυντών προσωπικού να εργαστούν διαπολιτισμικά, όπως επίσης να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες για να δημιουργηθεί ένα πολιτισμικά ευαισθητοποιημένο περιβάλλον στον τομέα της υγείας. Οι στόχοι του συγκεκριμένου προγράμματος είναι:

1. Να διασφαλίσει ότι ο τρόπος οργάνωσης του συστήματος υγείας διαχέεται από διαπολιτισμικότητα.
2. Να υποστηρίξει και να αναπτύξει την ικανότητα του προσωπικού να προσφέρει τις υπηρεσίες του σε διάφορες πολιτισμικές κοινωνίες.
3. Να υποστηρίξει και να αναπτύξει την ικανότητα των διευθυντών στην οργάνωση και υλοποίηση υπηρεσιών που απευθύνονται σε διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες.
4. Να υποστηρίξει και να αναπτύξει ένα περιβάλλον που να αντανακλά τον σεβασμό στην ποικιλομορφία στο σύστημα υγείας και στις άλλες διαδικασίες.

Η αξιολόγηση αυτής της ενέργειας αναμενόταν να γίνει τον χειμώνα του περασμένου έτους αλλά έχει καθυστερήσει. Σε περίπτωση που το πρόγραμμα αξιολογηθεί ότι πέτυχε εξ' ολοκλήρου τους στόχους που είχαν τεθεί, θα αποτελέσει σημείο αναφοράς και για άλλες χώρες οι οποίες αντιμετωπίζουν αυξανόμενη διαπολιτισμική ποικιλομορφία (IMEPO 2006).

Η περίπτωση της Φιλανδίας, Σουηδίας, Νορβηγίας

Αυτές οι τρεις Σκανδιναβικές χώρες παρουσιάζουν μερικές ομοιότητες αναφορικά με την πολιτισμική ποικιλομορφία στον τομέα της υγείας, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν έχουν σημαντικές διαφορές. Οι αλλαγές που έγιναν και στις τρεις αυτές χώρες στην σύνθεση του πληθυσμού τους αντανακλώνται και στον τομέα της υγείας, που χαρακτηρίζεται από μονοπολιτισμικότητα. Όμως, η αυξανόμενη μετανάστευση μεγεθύνει το ζήτημα της παροχής της

απαραίτητης ιατρικής φροντίδας στους ασθενείς με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο.

Σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία του 2006, το 12,2% των ανθρώπων που διαμένουν στην Σουηδία δεν έχουν Σουηδική ιθαγένεια. Αν στο ποσοστό προσθέσουμε και αυτούς που ναι μεν γεννήθηκαν στη Σουηδία αλλά από αλλοδαπούς γονείς, τότε το ποσοστό φτάνει στα 15,8% (επίσημα στατιστικά στοιχεία, Σουηδία). Οι αντίστοιχοι αριθμοί είναι μικρότεροι για την Νορβηγία (8,3%) και την Φιλανδία (2%).

Επιπλέον η παρούσα κατάσταση συνεπάγεται ότι το προσωπικό στον τομέα υγείας θα πρέπει να γνωρίζει ξένες γλώσσες και να διακατέχεται από πολιτισμική ανοχή ώστε να μπορέσει να προσφέρει με επιτυχία τις υπηρεσίες του στους ασθενείς διαφορετικού πολιτισμικού υποβάθρου (ΙΜΕΡΟ 2006).

Η περίπτωση της Βουλγαρίας

Μια ενδιαφέρουσα πρωτοβουλία προκειμένου να βελτιωθεί η πρόσβαση στο σύστημα υγείας και να εξουδετερωθούν όλα τα προβλήματα που προκύπτουν από τις πολιτισμικές προκαταλήψεις λαμβάνει χώρα στη Βουλγαρία. Το Υπουργείο Υγείας και οι Βουλγαρικές μη κυβερνητικές οργανώσεις δημιούργησαν το θεσμό των διαμεσολαβητών υγείας για τους Ρόμα (Roma Health mediators- RHM), ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή με την εκπαίδευση 57 διαμεσολαβητών υγείας, 30 νοσηλεύτριες και 30 οικογενειακούς γιατρούς σε 15 πόλεις. Ο ρόλος του διαμεσολαβητή υγείας είναι να διευκολύνει την πρόσβαση των μειονοτικών ομάδων και κυρίως των Ρόμα στις κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υγείας, αλλά επίσης να συμβάλλει στον εξοστρακισμό των ρατσιστικών συμπεριφορών. Οι μεσολαβητές υγείας είναι στην ουσία κοινωνικοί λειτουργοί οι οποίοι προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε αυτούς που δεν είναι εξοικειωμένοι με το Εθνικό Σύστημα Υγείας της χώρας και το σύστημα Κοινωνικής Πρόνοιας. Προβλέπονται διάφορες κατηγορίες διαμεσολαβητών: τους κοινωνικούς διαμεσολαβητές, τους εργαζόμενους στον τομέα της υγείας και σε αυτούς που εργάζονται στις υπηρεσίες για την κοινωνική ασφάλιση, (Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Leonardo da Vinci, 2007).

Κλείνοντας την αναφορά μας στην προσπάθεια των διαφόρων χωρών να εντάξουν πολιτικές και κατευθύνσεις που θα διευκολύνουν την ομαλή ένταξη των μεταναστών στο δικό τους πολιτιστικό μόρφωμα, θεωρούμε σκόπιμο να αναφερθεί η περίπτωση της Γαλλίας που απέτυχε στην εφαρμογή του μοντέλου αφομοίωσης που εφάρμοσε βάσει των εκτιμήσεων και αναλύσεων πανεπιστημιακών, πολιτικών κ.α.

Η περίπτωση της Γαλλίας

Όπως προαναφέρθηκε, η Γαλλία απέτυχε στην εφαρμογή του μοντέλου αφομοίωσης που εφάρμοσε. Κατά τον Πανταζόπουλο « βασική αιτία ήταν η έμπρακτη, αν και όχι τυπική, υποκατάσταση του Γαλλικού εθνοκοινωνικού ρεπουμπλικανικού μοντέλου Ενσωμάτωσης από ένα αγοραίο, υπερφιλελεύθερο κοινοτισμό» (Πανταζόπουλος 2005).

Η κυβέρνηση της Γαλλίας με τη διάδοση των αξιών μεταξύ των αλλοδαπών που ζουν στην γαλλική επικράτεια επιδιώκει την καταπολέμηση της απειλής που αντιπροσωπεύουν για την γαλλική εθνική ταυτότητα οι πολιτισμικά διαφορετικές κοινότητες (Zappi, 2003)

Προκειμένου να χρηματοδοτήσει την εκμάθηση της γαλλικής γλώσσας και την εκπαίδευση στις γαλλικές αξίες που σχετίζονται με την πολιτική αφομοίωσης , η κυβέρνηση αποφάσισε να μη συνεχίσει να χρηματοδοτεί τις οργανώσεις που είναι υπεύθυνες για την ένταξη των μεταναστών – ειδικά αυτές που βοηθούν τους μετανάστες να εκφράσουν τη δική τους κουλτούρα.

Πολλές από τις οργανώσεις θα εξαφανιστούν και οι πόροι θα δοθούν σε οργανώσεις που προωθούν τις παραδοσιακές γαλλικές αξίες και συμπεριφορές. Σύμφωνα με την Zappi, αυτές οι αλλαγές στην κυβερνητική πολιτική εντάσσονται στα πλαίσια του νόμου που κατατέθηκε από τον τότε υπουργό εσωτερικών Nicolas Sarkozy και τροποποιεί σημαντικές πτυχές του νόμου για τους αλλοδαπούς. Ο πρωταρχικός στόχος του νόμου ήταν να περιορίσει τη δυνατότητα των αλλοδαπών εκτός Ε.Ε. να εισέλθουν στη Γαλλία και ιδιαίτερα αυτών που οι χώρες καταγωγής τους ήταν κυρίως οι χώρες αποστολής μεταναστών , όπως εκείνες της Β. Αφρικής, της υποσαχάριας

Αφρικής και Κίνας. Ο δεύτερος στόχος του νόμου ήταν η αύξηση του χρόνου που απαιτείται προκειμένου να πάρουν μεγάλης διάρκειας κάρτα διαμονής οι μετανάστες που είχαν προσωρινή άδεια παραμονής.

Το σχέδιο δράσης και αυτός ο νέος νόμος έγιναν αντικείμενα έντονης κριτικής από τους υπερασπιστές των δικαιωμάτων των μεταναστών, και ειδικά από τον μη κυβερνητικό οργανισμό «League for Human Rights», που κατηγόρησε την κυβερνητική πολιτική ότι μετατρέπει τους αλλοδαπούς σε ανεπιθύμητους, κάνοντας τη ζωή αυτών που παραμένουν στη Γαλλία αβέβαιη.

Πρέπει να σημειωθεί η έκθεση του Ανώτατου Συμβουλίου για την ένταξη (Haute Conseil a l' intégration) υποστηρίζει ότι η ένταξη των μουσουλμάνων εντάσσεται και στην ευρύτερη προσπάθεια καταπολέμησης της νοοτροπίας του «άλλου» και του «διαφορετικού». Τέλος, σε ότι αφορά το σχέδιο δράσης της Γαλλίας για την ένταξη των μεταναστών, χρήζουν προσοχής οι προβλέψεις που αφορούν την εκμάθηση της γαλλικής γλώσσας ως κύριας προϋπόθεσης για την ένταξη στο επαγγελματικό, κοινωνικό και πολιτικό πεδίο (IMEPO 2006).

3.2 Η μετανάστευση στο Ελληνικό Σύστημα Υγείας

Οι πληθυσμιακές μετακινήσεις προς τα οικονομικά κέντρα της Δύσης οφείλονται σε συγκεκριμένες ιστορικές και κοινωνικο-πολιτικές καταστάσεις και πραγματοποιούνται σε διάφορες χρονικές περιόδους. Κατά τη σύγχρονη περίοδο, από τη λήξη του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου και μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1980, οι επείγουσες ανάγκες για την ταχύρρυθμη ανάπτυξη των δυτικοευρωπαϊκών χωρών και πιο συγκεκριμένα για την επέκταση των βιομηχανικών τους δραστηριοτήτων συντελούν στην εντυπωσιακή εργατική μετανάστευση και στην αναζήτηση φτηνής εργατικής δύναμης. Παρατηρείται λοιπόν μαζική μετανάστευση τόσο σε χώρες υπερατλαντικές (ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία) όσο και σε ευρωπαϊκές χώρες (ιδίως Γερμανία, Βέλγιο, Ελβετία, Ολλανδία, Σουηδία, Γαλλία).

Με τη μετανάστευση προς τη Δύση, στις δεκαετίες 60-70 φτωχές χώρες, όπως η Ελλάδα, βρίσκουν διέξοδο στα δικά τους οικονομικά και

κοινωνικά μεταπολεμικά προβλήματα. Η μετανάστευση της περιόδου αυτής σφράγισε την Ελλάδα και συνέβαλε αποφασιστικά στη διαμόρφωση της σύγχρονης κοινωνικής, δημογραφικής, οικονομικής και πολιτισμικής πραγματικότητας (Ναξάκης Χ., Χλέτσος Μ., 2002).

Από τη δεκαετία του 90, η Ελλάδα όμως, από χώρα εξαγωγής μεταναστών μετατρέπεται σε χώρα εισαγωγής μεταναστών, γεγονός που συνδέεται με τις ανάγκες και εξελίξεις της ελληνικής αγοράς εργασίας, την αναζήτηση φτηνών εργατικών χεριών, τη γειτνίαση της χώρας μας με τις χώρες της Βαλκανικής και γενικότερα με τη γεωπολιτική της θέση (Μαρβάκης Αθ., Παρασάνογλου Δ., Παύλου Μ., 2001).

Οι οικονομικοί μετανάστες ξεπερνούν πλέον σήμερα το εκατομμύριο, και αποτελούν μια πρόκληση για την πολιτεία που αφενός καλείται να διαφυλάξει τη συνοχή της και αφετέρου να σχεδιάσει μια αποτελεσματική πολιτική για τη μετανάστευση.

Ωστόσο, η απότομη και ξαφνική μετατροπή της Ελλάδας σε χώρα υποδοχής οικονομικών μεταναστών βρήκε απροετοίμαστους κράτος και πολίτες. Η μαζική είσοδος στην Ελλάδα οικονομικών μεταναστών στις αρχές της δεκαετίας του 90 χτύπησε «ως κεραυνός εν αιθρία» την ελληνική κοινωνία, η οποία ως τότε είχε ενιαίο και ομοιογενή στην πλειοψηφία του πληθυσμό και αποτελούσε ταμπού κάθε δημόσια συζήτηση για μειονότητες (Σάκουλας, 1998).

Οι συνήθεις μετανάστες, οι λεγόμενοι οικονομικοί, προβάλλουν οικονομικούς παράγοντες για να αιτιολογήσουν τη μετακίνησή τους. Ωστόσο, και άλλοι λόγοι, όπως καταστροφές, πόλεμοι, συνένωση οικογένειας, εκπαιδευτικές ανάγκες κλπ. συνδέονται με την προσωρινή ή τη μακροχρόνια μετανάστευση.

3.2.1 Νομικό καθεστώς για τους αλλοδαπούς

Για τη μελέτη του θέματος σχετικά με τη μετανάστευση και την υγεία και πρόνοια είναι απαραίτητο να αναφερθούμε αρχικά στο νομοθετικό πλαίσιο και να καταγράψουμε τις νομοθετικές παρεμβάσεις και προσπάθειες που έχουν συντελεστεί για την αντιμετώπιση και ρύθμιση των προβλημάτων, που

προέρχονται από τη μετανάστευση και εγκατάσταση αλλοδαπών οικονομικών μεταναστών στη χώρα μας.

Ο κύριος νόμος για την μεταναστευτική πολιτική είναι ο νόμος 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις».

Όπως έχει υποστηριχτεί, πολλά σημεία του νόμου αυτού αποτελούν αντιγραφή του παλαιότερου (ν. 4310/1929) και γενικά τον διακρίνει η αστυνομική λογική. Βασικές αρχές αποτελούν η απαγόρευση εργασίας, όταν δεν υπάρχει άδεια εργασίας, η απέλαση ως τιμωρία για τους αλλοδαπούς και ο περιορισμός των κινήσεων ακόμη και των νόμιμων αλλοδαπών για «λόγους ασφαλείας του κράτους» (άρθρο 14 του ν. 4310 και άρθρο 26 του ν. 1975) Η έμφαση που δίδεται στην κατασταλτική πολιτική και στον κοινωνικό έλεγχο αντανακλά τη στάση της πολιτείας απέναντι στη μετανάστευση και αναδεικνύει τη βασική φιλοσοφία που είναι «η προσωρινότητα της παραμονής του αλλοδαπού στη χώρα μας», πράγμα που καθιστά δυσμενή τη θέση του αλλοδαπού και την εξαρτά τόσο από την εργασία του όσο και από τον εργοδότη του (Γεωργούλας, 2001, Λαμπριανίδης, 2001).

Το νομικό καθεστώς για τους αλλοδαπούς που διέπεται από τον Νόμο 2910/2001 με τίτλο «Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις», που αντικατέστησε τον προηγούμενο Νόμο 1975/1991.

Ο νόμος 2910/2001 αν και κινείται στα ίδια πλαίσια με τον προγενέστερο, επιχειρεί την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης. Συγκεκριμένα περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με: α) τις γενικές προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής αλλοδαπών, β) την είσοδο αλλοδαπών για λόγους σπουδών, γ) την είσοδο και παραμονή αλλοδαπών για την παροχή εξαρτημένης εργασίας καθώς και διατάξεις που ρυθμίζουν το ζήτημα της άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας.

Προβλέπεται επίσης η οικογενειακή συνένωση αλλοδαπών που είναι νόμιμα εγκατεστημένοι στη χώρα μας. Παρόμοιες διατάξεις που ρυθμίζουν τα παραπάνω ζητήματα και επιχειρούν να αντιμετωπίσει και νεότερα αποτελεί ο νεότερος νόμος 3386/2005. Ο νόμος 3386/2005 με τίτλο «είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια»

ψηφίστηκε στις 23 Αυγούστου 2005. Προαναγγέλλει ένα τρίτο πρόγραμμα νομιμοποίησης και ορίζει τις νέες προϋποθέσεις για την απόκτηση άδειας παραμονής. Στην εισηγητική Έκθεση του Νόμου αναφέρεται ότι μέσω αυτού επιδιώκεται η κάλυψη των κενών και τονίζονται μεταξύ άλλων οι εξής επιδιώξεις:

- η ανάληψη μιας «στρατηγικής πρωτοβουλίας ως προς την διαχείριση της μεταναστευτικής ροής»,
- η θεσμοθέτηση των κατάλληλων εγγυήσεων «ώστε ν' αποφευχθούν τα φαινόμενα ανεξέλεγκτης εισόδου και εξόδου αλλοδαπών στην Χώρα», μέσα από την εντατικοποίηση των ελέγχων,
- η χορήγηση της δυνατότητας οριστικής καταγραφής των παρανόμως διαμενόντων του χρόνιου σχετικού προβλήματος και
- η πρόβλεψη βασικών αρχών για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών.

Το Κεφάλαιο XII του Νόμου 3386 που έχει ως τίτλο «Κοινωνική Ένταξη», υπενθυμίζει το δικαίωμα στην «ισότιμη συμμετοχή των αλλοδαπών τρίτων χωρών στην οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική ζωή της χώρας» [...] «με παράλληλη διατήρηση της εθνικής τους ταυτότητας», ενώ παράλληλα προαναγγέλλει ένα «Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης», το οποίο αποτελείται από τους ακόλουθους πυλώνες:

- (α) την πιστοποιημένη γνώση της ελληνικής γλώσσας,
- (β) την επιτυχή παρακολούθηση εισαγωγικών μαθημάτων σχετικά με την ιστορία, τον πολιτισμό και τον τρόπο ζωής της ελληνικής κοινωνίας,
- (γ) την ένταξη στην ελληνική αγορά εργασίας, και
- (δ) την ενεργό κοινωνική συμμετοχή.

Ωστόσο υπάρχει ασάφεια ως προς τη χρηματοδότηση του συγκεκριμένου προγράμματος, την ημερομηνία έναρξης της υλοποίησης και τη διάρκειά του. Επίσης:

- Δεν προβλέπεται κανένα πολιτικό δικαίωμα στους νόμιμα διαμένοντες αλλοδαπούς, καθώς δεν γίνεται αναφορά στο δικαίωμα της ψήφου στις δημοτικές εκλογές, ούτε άλλωστε και στο δικαίωμα της εκλογιμότητας στις εθνικές εκλογές. Σε ότι αφορά το τελευταίο, ο νόμος έρχεται σε αντίθεση με σχετική Οδηγία της ΕΕ.

- Δεν προβλέπονται ειδικά δικαιώματα για τους επί μακρόν διαμένοντες, ούτε και μείωση του κόστους ανανέωσης της άδειας παραμονής τους.

Δεν προβλέπονται ειδικές διατάξεις ως προς το δικαίωμα απόκτησης της ελληνικής υπηκοότητας.

- Επιπλέον, ο νόμος περιορίζει σημαντικά την ελευθερία μετακίνησης αλλά και εργασίας των αλλοδαπών τρίτων χωρών, αφού τους υποχρεώνει να διαμένουν και να εργάζονται με συγκεκριμένη ειδικότητα –αυτοί και τα μέλη της οικογένειάς τους– στο νομό για τον οποίο εκδόθηκε η άδεια παραμονής και εργασίας, και αυτό, καθ' όλη τη διάρκεια της ισχύος της.

- Τέλος, και ίσως πιο σημαντικό απ' όλα, δεν γίνεται καμία αναφορά για τα παιδιά των μεταναστών, και για τη λεγόμενη δεύτερη γενεά μεταναστών (δηλαδή, για τα παιδιά των αλλοδαπών, που γεννιούνται στην Ελλάδα), σε ότι αφορά τα πολιτικά τους δικαιώματα, την εκπαίδευσή τους και την προστασία τους από την απέλαση.

3.2.2 Ζητήματα ασφάλισης και υγείας των αλλοδαπών οικονομικών μεταναστών

Θα πρέπει να επισημανθεί εξ αρχής ότι και στα ζητήματα κοινωνικής πρόνοιας και ασφάλισης λόγω της ύπαρξης διαφορετικών κατηγοριών μεταναστών (νόμιμοι και παράνομοι οικονομικοί μετανάστες, παλιννοστούντες ομογενείς και πρόσφυγες), όπως ήδη αναφέραμε, δεν υπάρχει ένας ενιαίος τρόπος ρύθμισης.

Στην ενότητα αυτή, θα γίνει προσπάθεια να παρουσιαστεί το ισχύον θεσμικό πλαίσιο όσον αφορά τις παροχές υγειονομικής περίθαλψης καθώς και κοινωνικής φροντίδας για τις τέσσερις διαφορετικές κατηγορίες.

Αλλοδαποί οικονομικοί μετανάστες (νόμιμοι)

Στον ισχύοντα νόμο 2910/2001, και συγκεκριμένα στο άρθρο 39 παρ.1 του κεφαλαίου για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των αλλοδαπών, αναφέρεται ότι «οι αλλοδαποί που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα ασφαρίζονται στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς και απολαμβάνουν των ιδίων ασφαλιστικών δικαιωμάτων με τους ημεδαπούς». Επομένως, οι αλλοδαποί εκείνοι που έχουν εισέλθει στη χώρα και παραμένουν νόμιμα, εφόσον απασχολούνται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ή ασκούν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, έχουν το δικαίωμα και την υποχρέωση να ασφαρίζονται στους διάφορους ασφαλιστικούς οργανισμούς, όπως ακριβώς και οι Έλληνες πολίτες και δικαιούνται τις ίδιες παροχές.

Προκειμένου όμως να τους χορηγηθεί η άδεια παραμονής πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά κάποιες προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων, να είναι ασφαλισμένοι για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης και για την κάλυψη εργατικού ατυχήματος ή να έχουν ήδη υποβάλει σχετική αίτηση.

Επίσης, απαιτείται να είναι υγιείς, γεγονός που αποδεικνύεται με το πιστοποιητικό υγείας, που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του ΙΚΑ. Σε αυτό, πρέπει να πιστοποιείται ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ), μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα για τις εξετάσεις που απαιτούνται για την έκδοση του πιστοποιητικού βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό (άρθρ.21 και 26 Ν. 2910/2001).

Πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι οι αλλοδαποί που κατοικούν νόμιμα στην Ελλάδα, για δυο τουλάχιστον χρόνια, έχουν τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της οικογενειακής συνένωσης, να ζητήσουν την είσοδο και εγκατάσταση των μελών της οικογένειάς τους στη χώρα (σύζυγος, άγαμα τέκνα κάτω των 18 ετών). Στην περίπτωση αυτή, τα μέλη της οικογένειάς του, που συντηρούνται από αυτόν έχουν το δικαίωμα να ασφαλιστούν έμμεσα στον ασφαλιστικό φορέα του αλλοδαπού (άρθρ. 28 Ν. 2910/2001).

Για την παροχή νοσοκομειακής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σ'αυτή την κατηγορία αλλοδαπών, απαιτείται η προσκόμιση βιβλιαρίου υγείας ασφαλιστικού φορέα για να καλυφθεί η δαπάνη από αυτόν. Στην περίπτωση

που δεν υπάρχει βιβλιάριο υγείας ασφαλιστικού φορέα, υποχρεούνται να πληρώσουν τη δαπάνη της νοσηλείας τους. Κατ'εξαιρέση γίνονται δεκτά για νοσηλεία μόνο επείγοντα περιστατικά και πάντοτε μέχρι την σταθεροποίηση της υγείας τους.

Για εισαγωγή στο νοσοκομείο τακτικού περιστατικού προκαταβάλλεται υποχρεωτικά το 50% του εκτιμώμενου κόστους νοσηλείας.

Οι αναγνωρισμένοι πολιτικοί πρόσφυγες

Οι αναγνωρισμένοι αλλοδαποί πολιτικοί πρόσφυγες απολαμβάνουν όλων των παροχών που απολαμβάνουν και οι Έλληνες πολίτες με τους οποίους εξομοιώνονται ως προς τα δικαιώματα σε παροχές κοινωνικής ασφάλισης. Συνεπώς έχουν δικαιώματα πρόσβασης στις παροχές υγείας, ίδια με αυτά των Ελλήνων πολιτών. Επίσης δικαιούνται δωρεάν ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη, εφόσον τους έχει δοθεί το δελτίο ταυτότητας πρόσφυγα ή το δελτίο αιτήσαντος άσυλο αλλοδαπού ή το ειδικό δελτίο παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους.

Οι μη νόμιμοι αλλοδαποί οικονομικοί μετανάστες

Παρά τη νομιμοποίηση μεγάλου αριθμού οικονομικών μεταναστών, εντούτοις εξακολουθούν να υπάρχουν πολλοί παράνομα διαμένοντες αλλοδαποί και οικονομικοί μετανάστες. Σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση των αλλοδαπών οικονομικών μεταναστών μη νόμιμων τόσο στον προηγούμενο νόμο (1975/91, άρθρου 31, παρ. 2) όσο και στον νεότερο (2910/2001, άρθρο 51, παρ. 1) υπάρχει διάταξη σύμφωνα με την οποία «τα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου υποχρεούνται να μη δέχονται για εξέταση αίτημα αλλοδαπού που βρίσκεται στο ελληνικό έδαφος αν δεν είναι κάτοχος άδειας παραμονής ή δεν έχει θεώρηση εισόδου ή γενικά δεν αποδεικνύει ότι παραμένει νόμιμα στην Ελλάδα. Εξαιρούνται τα νοσοκομεία, τα θεραπευτήρια και οι κλινικές στις περιπτώσεις που οι αλλοδαποί εισάγονται εκτάκτως για νοσηλεία». Ο νεότερος νόμος συμπληρώνει την παραπάνω διάταξη προβλέποντας ότι εξαιρούνται και τα ανήλικα παιδιά. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μην υπάρχει δυνατότητα παροχής ιατροφαρμακευτικής στήριξης καθώς και μη ικανοποίηση οποιουδήποτε θέματος μετανάστη

αλλοδαπού, που δεν διαμένει νόμιμα στη χώρα μας (Παπασιώπη-Πασιά Ζ., 1995).

Όπως γίνεται φανερό, οι αλλοδαποί που ευρίσκονται παράνομα στη χώρα μας, στερούνται ασφαλιστικών δικαιωμάτων και δεν γίνονται δεκτοί στα νοσοκομεία, θεραπευτήρια και κλινικές. Επιπλέον, προβλέπεται ότι οι διευθυντές των κλινικών και θεραπευτηρίων υποχρεούνται να ενημερώνουν την αστυνομική υπηρεσία ή την υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης για την άφιξη και αναχώρηση αλλοδαπών, που νοσηλεύονται στα ιδρύματα αυτά (Ν. 2910 άρθρο 54). Οι υπάλληλοι των παραπάνω υπηρεσιών, που παραβαίνουν τις διατάξεις αυτές, διώκονται πειθαρχικά και τιμωρούνται σύμφωνα με τον Ποινικό Κώδικα για παράβαση καθήκοντος.

Στο σημείο αυτό θεωρείται σημαντικό να αναφερθούν κάποια νομοθετικά κενά, που αφορούν τους αλλοδαπούς χωρίς άδεια παραμονής, που έχουν όμως καταθέσει αίτηση για ανανέωση άδειας καθώς και τους κατόχους άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους.

A. Στην πρώτη περίπτωση, οι αλλοδαποί χωρίς άδεια παραμονής, μεταξύ άλλων, δεν μπορούν να εκδώσουν ή να ανανεώσουν βιβλιάρια υγείας για τους ίδιους ή τα προστατευόμενα μέλη τους και να λάβουν τις παροχές ή τα επιδόματα που δικαιούνται μέχρι την έκδοση της νέας άδειας. Λόγω των σημαντικών καθυστερήσεων που σημειώνονται στην έκδοση αδειών παραμονής, προτείνεται να παραμένουν γι' αυτό το διάστημα νόμιμα στη χώρα και να καλύπτονται από τη «βεβαίωση κατάθεσης δικαιολογητικών έκδοσης άδειας παραμονής», με την οποία θα μπορούν να κάνουν χρήση όλων αυτών των δικαιωμάτων.

B. Στη δεύτερη περίπτωση, ενώ η άδεια παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους (άρθρ. 37 παρ. 4 α του Ν.2910/2001) χορηγείται κυρίως όταν υπάρχουν σοβαροί λόγοι υγείας του αιτούντος, δεν προβλέπεται δωρεάν νοσοκομειακή και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού. Η πρόβλεψη αυτή επιβάλλεται και για λόγους ίσης μεταχείρισης με τους κατόχους άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους (άρθρ.8 παρ.3 του Π.Δ. 61/1999), που χορηγείται στους αλλοδαπούς, των οποίων η αίτηση ασύλου έχει απορριφθεί. (Προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη επί της τροποποίησης του Ν.2910/2001).

3.2.3 Ζητήματα κοινωνικής προστασίας των αλλοδαπών

Στο νόμο 2910/2001, ενώ στο άρθρο 39, παράγρ. 2, αναφέρεται ότι: «Οι διατάξεις του Νομοθετικού Διατάγματος 57/1973 (περί λήψεως μέτρων κοινωνικής προστασίας των οικονομικώς αδυνάτων και καταργήσεων των διεπουσών τον θεσμόν της απορίας διατάξεων), όπως κάθε φορά ισχύει για την κοινωνική προστασία, εφαρμόζονται και στους αλλοδαπούς που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα», στην πράξη όμως δεν καλύπτονται όλες οι κατηγορίες των αλλοδαπών, αλλά τα κριτήρια για την παροχή των διαφόρων επιδομάτων εξειδικεύονται με εγκυκλίους, που ορίζουν τους δικαιούχους κατά περίπτωση.

Πρέπει να διευκρινιστεί ότι στη διάταξη αυτή υπάγονται, με βάση την εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας με αριθμ. Υ4α/οικ.8992/13-7-2000, μόνο οι αλλοδαποί υπήκοοι των συμβαλλομένων μερών στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη του 1961, στον Αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη του 1996 και στη Σύμβαση για την Ιατρική Κοινωνική Αντίληψη του 1953 του Συμβουλίου της Ευρώπης που διαμένουν νόμιμα στη χώρα μας καθώς και οι ομογενείς, εφόσον πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις: είναι άνεργοι, ανασφάλιστοι, ευρίσκονται σε κατάσταση οικονομικής αδυναμίας και δεν έχουν οικείους που να μπορούν να τους ασφαλίσουν.

Σε αυτές τις δύο κατηγορίες παρέχεται απόφαση οικονομικής αδυναμίας από τις κατά τόπους Διευθύνσεις Κοινωνικής Πρόνοιας των Νομαρχιών, με βάση την οποία εκδίδεται βιβλιάριο περίθαλψης ανασφάλιστων, με το οποίο καλύπτεται η δαπάνη για νοσοκομειακή περίθαλψη σε νοσηλευτικά ιδρύματα του ΕΣΥ. Απόφαση οικονομικής αδυναμίας μπορεί να εκδοθεί και για κάλυψη άλλων αναγκών, όπως εισαγωγή σε παιδικούς σταθμούς, σε Θεραπευτήρια Χρόνιων Παθήσεων, στο Γηροκομείο Αθηνών καθώς και για την κάλυψη νοσηλίων εξωτερικού, σε περίπτωση που δεν μπορεί να γίνει θεραπεία στην Ελλάδα.

Όσον αφορά τους ομογενείς, το βιβλιάριο περίθαλψης πρέπει να συνοδεύεται υποχρεωτικά από το Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας ομογενούς (εγκύκλιος του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας με αριθμ. Υ4α/οικ.8992/13-7-2000).

Αναφορικά με τη χορήγηση προνοιακών επιδομάτων, δικαιούχοι των επιδομάτων τετραπληγίας – παραπληγίας, βαριάς νοητικής υστέρησης καθώς και του επιδόματος εγκεφαλικής παράλυσης, είναι οι παλιννοστούντες ομογενείς καθώς και οι υπήκοοι των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου και των κρατών που υπάγονται στην κυρωμένη με το Ν.Δ.4017/59 ΦΕΚ 246 τ. Α' 1959 Ευρωπαϊκή Σύμβαση, εφόσον κατοικούν νόμιμα και μόνιμα στην Ελλάδα. Επίσης, οι ομογενείς οι οποίοι διαθέτουν «Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας Ομογενούς» δικαιούνται τα επιδόματα τυφλότητας και κωφλαλίας.

Επιπλέον, υπάρχει ειδική πρόβλεψη για την παροχή επιδόματος μητρότητας σε γυναίκες, που ευρίσκονται νόμιμα στη χώρα και έχουν πιστοποιητικό οικονομικής αδυναμίας (Ν.Δ.57/1973), λόγω του ότι αδυνατούν να αντιμετωπίσουν με δικά τους μέσα τις βασικές βιοτικές τους ανάγκες. Σύμφωνα με το άρθρ. 2 της υπ' αριθμ. 103/82 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας, που κυρώθηκε με το Νόμο 1302/82, κάθε άτομο που ανήκει στο γυναικείο φύλο ανεξάρτητα από ηλικία, ιθαγένεια, φυλή ή θρησκεία εφόσον έχει άδεια νόμιμης παραμονής στη χώρα δικαιούται να λάβει το επίδομα μητρότητας όταν πληροί τις παρακάτω προϋποθέσεις:

1. Οι εργαζόμενες ανασφάλιστες γυναίκες που βρίσκονται σε κατάσταση μητρότητας και δεν έχουν το δικαίωμα να αξιώσουν τις παροχές αυτές από ασφαλιστικό φορέα
2. οι μητέρες που έχουν οικογενειακό μηνιαίο εισόδημα 587 € σύμφωνα με το έγγραφο Π2Β/3904/96 του Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας.

Οι πολιτικοί πρόσφυγες απολαμβάνουν όλων των επιδομάτων, όπως και οι Έλληνες πολίτες με τους οποίους εξομοιώνονται ως προς τα δικαιώματα σε παροχές κοινωνικής πρόνοιας.

3.2.4 Χρήση υπηρεσιών υγείας από τους αλλοδαπούς: Πιλοτική διερεύνηση σε Νοσηλευτικό Ίδρυμα Περιοχής της Αθήνας

Η διερεύνηση της χρήσης των υπηρεσιών υγείας από τους μετανάστες, είναι εξαιρετικά δύσκολο, αφού οι νοσηλευθέντες μετανάστες δεν καταχωρούνται χωριστά στα τηρούμενα αρχεία των Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων και το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης δεν διαθέτει συνολικά στοιχεία για τη νοσηλευτική κίνηση των μεταναστών στα νοσοκομεία της χώρας. Η προσπάθεια συλλογής στοιχείων χρήσης των νοσηλευτικών υπηρεσιών από μετανάστες σε νοσοκομεία του Εθνικού Συστήματος Υγείας ήταν ανεπιτυχής, δεδομένου ότι η παροχή αυτών των στοιχείων προσκρούει στην αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων, κατοχυρωμένη και για τα πρόσωπα αυτά από την κείμενη νομοθεσία.

Για την εξαγωγή κάποιων γενικών συμπερασμάτων αναφορικά με το θέμα αυτό, εξετάστηκε η νοσηλευτική κίνηση ενός Γενικού Νοσοκομείου της Αττικής, κατά το έτος 2003. Πρόκειται για ένα Περιφερειακό Γενικό Νοσοκομείο, που υπάγεται στο Β΄ Περιφερειακό Σύστημα Υγείας-Πρόνοιας Αττικής (ΠΕΣΥΠ), στη Βόρειο-δυτική Αττική, και εξυπηρετεί μια ευρεία πυκνοκατοικημένη περιοχή με πολλούς δήμους και δεν έχει άλλο νοσοκομείο κοντά του. Είναι δυναμικότητας 270 κλινών και διαθέτει παθολογικό τμήμα, χειρουργικό, ωτορινολαρυγγολογικό, γυναικολογικό /μαιευτικό, ουρολογικό, καρδιολογικό, ορθοπεδικό και ψυχιατρικό τμήμα. Από το σύνολο των νοσηλευθέντων, απομονώθηκαν οι νοσηλευθέντες αλλοδαποί και κατεγράφησαν ανάλογα το φύλο τους, τον ασφαλιστικό τους φορέα καθώς και το είδος της πάθησης για την οποία νοσηλεύτηκαν.

Από την επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων προέκυψαν τα εξής:

- Το ποσοστό των αλλοδαπών στο σύνολο των νοσηλευθέντων ανέρχεται στο 6,2%, ποσοστό που προσεγγίζει το ποσοστό των αλλοδαπών που αναλογεί στο συνολικό πληθυσμό (7% βάσει των στοιχείων απογραφής πληθυσμού ΕΣΥΕ 2001).
- Από το σύνολο των νοσηλευθέντων αλλοδαπών 76% είναι γυναίκες και 24% άνδρες, αν και στο σύνολο του αλλοδαπού

πληθυσμού, οι άνδρες αποτελούν το 54,5% και οι γυναίκες το 45,5%, εκ των οποίων το 62,5% βρίσκεται στην αναπαραγωγική ηλικία (Στοιχεία από την Απογραφή του Πληθυσμού του 2001, ΕΣΥΕ).

- **Η αυξημένη αυτή κατανάλωση νοσηλευτικών υπηρεσιών από τις γυναίκες θα μπορούσε να δικαιολογηθεί ως εξής:** σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, η κατανάλωση υπηρεσιών υγείας κατά ηλικία και φύλο είναι έντονη ασύμμετρη, παρουσιάζοντας μια μεγάλη αύξηση τόσο στις πολύ μικρές όσο και στις μεγάλες ηλικίες, ιδιαίτερα στους πολύ ηλικιωμένους. Οι αυξομειώσεις αυτές στην κατανάλωση εμφανίζονται με μια καμπύλη του τύπου U. Πρέπει να σημειωθεί ότι η καμπύλη αυτή διαμορφώνεται διαφορετικά για τις γυναίκες. Συγκεκριμένα παρουσιάζεται μια αυξημένη κατανάλωση στις γυναίκες κατά τη διάρκεια της αναπαραγωγικής τους ηλικίας, η οποία αποδίδεται τόσο στις εγκυμοσύνες και τους τοκετούς, όσο και στα γενικότερα γυναικολογικά προβλήματα (Παττασιώπη-Πασιά Ζ., 1995).

Οι εκτιμήσεις αυτές επιβεβαιώνονται από το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των αλλοδαπών γυναικών που νοσηλεύτηκαν στο συγκεκριμένο νοσοκομείο, όπως αναφέρεται και παρακάτω, νοσηλεύτηκε στη γυναικολογική κλινική.

- **Το ΙΚΑ είναι ο ασφαλιστικός φορέας της πλειοψηφίας των αλλοδαπών σε ποσοστό 73%. Οι υπόλοιποι ασφαλιστικοί φορείς (ΟΓΑ, ΤΕΒΕ, ΝΑΤ κ.λπ..) συγκεντρώνουν μόλις το 6%.**
- **Το 14% έκανε χρήση των νοσηλευτικών υπηρεσιών καλύπτοντας τη δαπάνη ιδιωτικά, ενώ ένα μικρό ποσοστό (2%) νοσηλεύτηκε με βιβλιάριο απορίας.**
- Τέλος, διαπιστώθηκε ότι **5% των περιπτώσεων βρίσκονται σε εκκρεμότητα, χωρίς όμως να αναφέρεται ο ασφαλιστικός φορέας του ασθενούς.**

Αναφορικά με τις παθήσεις για τις οποίες νοσηλεύτηκαν οι αλλοδαποί:

A. Οι άνδρες, στο μεγαλύτερο ποσοστό νοσηλεύτηκαν για ωτορινολαρυγγολογικά προβλήματα και ακολουθούσαν με μικρότερα ποσοστά τα ουρολογικά, ορθοπεδικά και καρδιολογικά προβλήματα.

B. Οι γυναίκες, των οποίων το ποσοστό ήταν τριπλάσιο από αυτό των ανδρών, νοσηλεύτηκαν κυρίως στη γυναικολογική κλινική (ποσοστό 68%) ενώ το υπόλοιπο 32% στις άλλες κλινικές για ορθοπεδικά, ουρολογικά, παθολογικά και καρδιολογικά προβλήματα.

Εξαιρετικά σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι από το ποσοστό 68% που νοσηλεύτηκε στην γυναικολογική κλινική, **το 62% αφορά τοκετούς**.

Συσχετίζοντας το ποσοστό αυτό στο σύνολο των γυναικών που νοσηλεύτηκαν θα διαπιστώσουμε ότι 42% των αλλοδαπών γυναικών, χρησιμοποίησε τις υπηρεσίες του νοσοκομείου για τοκετό. Αυτό το ποσοστό δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι περισσότερες αλλοδαπές γυναίκες που διαμένουν στη χώρα μας, βρίσκονται στην αναπαραγωγική ηλικία.

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ότι η πιλοτική αυτή διερεύνηση σε ένα Γενικό Νοσοκομείο της Αττικής έδειξε ότι:

- οι αλλοδαπές γυναίκες χρησιμοποιούν τις νοσοκομειακές υπηρεσίες σε μεγαλύτερη συχνότητα από ότι οι άνδρες.
- Τα τρία τέταρτα περίπου των νοσηλευθέντων αλλοδαπών είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ, γεγονός που δείχνει ότι είναι εργαζόμενοι που παρέχουν εξαρτημένη εργασία ή έμμεσα ασφαλισμένα μέλη από αυτούς
- Η πλειοψηφία των γυναικών νοσηλεύτηκε για γυναικολογικά προβλήματα και κυρίως για τοκετό. Αυτό είναι αξιοσημείωτο, δεδομένου ότι τα στοιχεία αφορούν τοκετούς που πραγματοποιήθηκαν στη γυναικολογική κλινική ενός γενικού νοσοκομείου του ΕΣΥ και όχι σε κάποιο δημόσιο μαιευτικό – γυναικολογικό νοσοκομείο, στο οποίο πιθανολογείται ότι η προσέλευση αλλοδαπών για τοκετό θα είναι πολύ μεγαλύτερη.

3.2.5 Μέτρα για τον έλεγχο της παράνομης χρήσης των υπηρεσιών υγείας από τους αλλοδαπούς

Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, από ελέγχους που είχε διενεργήσει το έτος 2000 σχετικά με την τήρηση των θεσμοθετημένων διαδικασιών για την παροχή ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης σε αλλοδαπούς, διαπίστωσε ποικίλες, παράνομες και παράτυπες διαδικασίες σε βάρος των Ελλήνων φορολογούμενων από τα Νοσοκομεία του ΕΣΥ (Εθνικό Σύστημα Υγείας), από τη μη τήρηση των διακρατικών συμφωνιών.

Συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε ότι είχαν δημιουργηθεί παράνομα δίκτυα και παρεχόταν περίθαλψη από τα νοσοκομεία του ΕΣΥ σε αλλοδαπούς ασθενείς εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, που δεν διέθεταν τα απαραίτητα νομιμοποιητικά έγγραφα και δεν καλύπτονταν από τις σχετικές διακρατικές συμφωνίες για την παροχή νοσηλείας.

Πολλοί αλλοδαποί, που είχαν έρθει στην Ελλάδα με τουριστική βίζα ή που βρίσκονταν παράνομα στη χώρα, εισάγονταν ως επείγοντα περιστατικά για δωρεάν περίθαλψη στα νοσοκομεία, ενώ η κατάστασή τους δεν ενέπνεε κανένα κίνδυνο για τη ζωή τους. Με αυτή τη διαδικασία επίσης μεγάλος αριθμός αλλοδαπών γυναικών χρησιμοποιούσε τις μαιευτικές κλινικές των νοσοκομείων για τοκετό. Επιπλέον, εντοπίστηκαν πλαστά βιβλιάρια οικονομικής αδυναμίας καθώς και βιβλιάρια ασφαλιστικών φορέων με τα οποία παρεχόταν δωρεάν ιατροφαρμακευτική και νοσηλευτική περίθαλψη από νοσοκομεία του ΕΣΥ.

Για την εξάλειψη όλων αυτών των φαινομένων παράνομης παροχής δωρεάν ιατροφαρμακευτικής και νοσηλευτικής περίθαλψης σε ασθενείς που δεν νομιμοποιούνται να την λαμβάνουν, εκδόθηκε εγκύκλιος (αριθμ. Υ4α/οικ.8992/13-7-2000) από το Υπουργείο Υγείας, με οδηγίες για την παροχή νοσοκομειακής περίθαλψης σε κάθε κατηγορία αλλοδαπών.

Οι διατάξεις της εγκυκλίου αυτής θα μπορούσαν να συνοψιστούν στα εξής:

- Για την είσοδο αλλοδαπών, εκτός χωρών μελών της ΕΕ, για νοσηλεία στη χώρα μας, σε Νοσοκομεία του ΕΣΥ, στις

περιπτώσεις όπου έχει υπογραφεί διακρατική συμφωνία με τη χώρα από την οποία προέρχονται, απαιτείται έκδοση εγκριτικής απόφασης του Υπουργού Υγείας.

- Δωρεάν ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη παρέχεται στους ομογενείς και στους υπηκόους των χωρών του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, στους οποίους έχει χορηγηθεί βιβλιάριο οικονομικής αδυναμίας. Σημειώνεται ότι δεν προβλέπεται η έκδοση αυτού του βιβλιαρίου σε άλλες κατηγορίες αλλοδαπών και όταν προσκομίζεται θεωρείται πλαστό ή ότι έχει εκδοθεί παράνομα. Οι παροχές αυτές δίνονται δωρεάν και στους αναγνωρισμένους πολιτικούς πρόσφυγες.
- Στους αλλοδαπούς, οι οποίοι βρίσκονται προσωρινά στην χώρα (τουρίστες), δεν παρέχεται δωρεάν περίθαλψη ακόμη και στην περίπτωση επείγοντος περιστατικού, εκτός αν προέρχονται από τις χώρες του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη.
- Οι προϋποθέσεις παροχής ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης στους αλλοδαπούς που βρίσκονται μόνιμα και νόμιμα στη χώρα έχουν αναφερθεί παραπάνω.
- Με βάση την εγκύκλιο αναφέρεται ρητά ότι δικαιούνται φαρμακευτικής περίθαλψης μόνον οι κάτοχοι των βιβλιαρίων ασφαλιστικών φορέων, οι αναγνωρισμένοι πολιτικοί πρόσφυγες και οι κάτοχοι βιβλιαρίων οικονομικής αδυναμίας.
- Στους αλλοδαπούς μη νόμιμα ευρισκόμενους στη χώρα μας παρέχονται οι απαραίτητες υπηρεσίες **«αποκλειστικά σε περιπτώσεις επείγοντος περιστατικού και μέχρι την σταθεροποίηση της υγείας τους».**

Πρέπει να σημειωθεί ότι παρά τις αυστηρές ρυθμίσεις τόσο του Ν. 2910/2001 (αρθρ. 54) αλλά και του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για τον περιορισμό των παράνομων και παράτυπων διαδικασιών, στην πράξη υπάρχει ελαστική εφαρμογή των διατάξεων αυτών. Για παράδειγμα οι αλλοδαποί που στερούνται νομιμοποιητικών εγγράφων νόμιμης παραμονής στη χώρα, όταν απευθύνονται σε κάποιο νοσοκομείο, ανεξαρτήτως του επείγοντος ή όχι του περιστατικού, συνήθως εξυπηρετούνται

χωρίς να αντιμετωπίζουν πρόβλημα (ενημέρωση της Αστυνομικής Υπηρεσίας ή της Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης). Επίσης οι τουρίστες, εξυπηρετούνται από τα Νοσοκομεία, σε περίπτωση έκτακτου περιστατικού, χωρίς να ρωτηθούν καν αν προέρχονται από χώρα μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη.

3.2.6 Προβλήματα από την εφαρμογή του Νόμου 3386/2005

Ο νόμος 3386/2005 παρουσιάζει σαφείς βελτιώσεις σε σχέση με τον προηγούμενο, απλοποιημένες διαδικασίες, αποκέντρωση στο επίπεδο των υπηρεσιών, μείωση των πολλαπλών μετακινήσεων από μια υπηρεσία στην άλλη (η αίτηση κατατίθεται πλέον στο Δήμο διαμονής του αιτούντος και όχι στη Νομαρχία), κ.ά.

Ωστόσο, παραμένει εξαιρετικά αυστηρός ως προς τις προϋποθέσεις νομιμοποίησης. Αξίζει να σημειωθεί ότι, λίγο πριν τη λήξη της ημερομηνίας υποβολής των αιτήσεων, στις αρχές του Δεκεμβρίου, μόλις 20.000 –από το μισό εκατομμύριο που αναμενόταν– είχε αιτηθεί αδειάς.

Οι καταθέσεις αιτήσεων παραμένουν, ακόμα και σήμερα, λιγότερες από τις προσδοκώμενες, παρόλο που η ημερομηνία υποβολής αιτήσεων νομιμοποίησης έχει παραταθεί ήδη δύο φορές από την αρχική ημερομηνία, που ήταν η 31^η Οκτωβρίου του 2006. Για αυτό το λόγο, ο υπουργός Εσωτερικών δεν έχει αποκλείσει και τροπολογίες του νόμου «*εάν αυτό κριθεί αναγκαίο*», έτσι ώστε η νομιμοποίηση να γίνει πιο προσιτή σε περισσότερους αλλοδαπούς.

Επίσης, ο νόμος 3386/2005 αναφέρεται κυρίως στο χειρισμό των αλλοδαπών ως εργατικού δυναμικού, περιορίζοντας, παράλληλα, βασικά εργασιακά δικαιώματα, όπως το δικαίωμα στην εξεύρεση εργασίας, ανεξαρτήτως ειδικότητας, σε όλη την περιφέρεια της χώρας. Να σημειωθεί εδώ, ότι η εφαρμογή του εν λόγω νόμου περί ελέγχου και περιορισμού της εσωτερικής γεωγραφικής και εργασιακής μετακίνησης, μένει να αποδειχτεί στην πράξη.

Τέλος, ο νόμος αυτός αποτελεί κατευθυντήρια γραμμή μιας ρυθμιστικής πολιτικής, η οποία ωστόσο δε συνοδεύεται από μέτρα για οικονομική, πολιτική, κοινωνική και πολιτισμική ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία. Δεκαπέντε χρόνια μετά το πρώτο μεταναστευτικό κύμα, η διαπίστωση αυτή είναι ανησυχητική, εφόσον οι νομοθετικές αυτές ρυθμίσεις υποδηλώνουν μια μόνο βραχυπρόθεσμη ανάλυση του μεταναστευτικού φαινομένου. Σε αντίθεση με τη μακροχρόνια εμπειρία άλλων δυτικών χωρών σε θέματα μετανάστευσης, και όχι μια ολοκληρωμένη κριτική στρατηγική για την αντιμετώπιση του μεταναστευτικού φαινομένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΧΡΟΝΙΑ ΝΕΦΡΙΚΗ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ – ΑΙΜΟΚΑΘΑΡΣΗ

4. Η νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου και πώς αντιμετωπίζεται

4.1 Τι είναι η νεφρική ανεπάρκεια;

Όταν είναι κανείς σε τελικό στάδιο νεφρικής ανεπάρκειας, στο αίμα μαζεύονται καθημερινά άχρηστες και βλαβερές ουσίες (ουρία, κρεατινίνη, κ.ά), αλλά και νερό, τις οποίες οι νεφροί πλέον δεν μπορούν να απομακρύνουν από τον οργανισμό, ενώ παράλληλα δεν παράγονται από αυτούς χρήσιμες ουσίες που παίζουν σημαντικό ρόλο στη ζωή μας, όπως η ερυθροποιητίνη (βοηθά στην παραγωγή αίματος), η βιταμίνη D (βοηθά στα κόκαλα να ασβεστοποιούνται και να είναι ανθεκτικά στα κατάγματα) κ.ά.. Ωστόσο εδώ και τουλάχιστον 40 χρόνια με την εφαρμογή της αιμοκάθαρσης με τεχνητό νεφρό, αλλά και τελευταία με την εφαρμογή της περιτοναϊκής κάθαρσης (αιμοκάθαρση με τη βοήθεια του περιτοναίου που αποτελεί φυσιολογικό όργανο του οργανισμού), πετυχαίνεται μερική αποκατάσταση του προβλήματος της πλήρους ανεπάρκειας ενός τόσο σημαντικού οργάνου, όπως είναι ο νεφρός.

Έτσι παρά το ότι με τις μεθόδους αυτές προσφέρεται καθημερινά περίπου το 15% της νεφρικής λειτουργίας, σε σχέση με αυτή που θα είχε ο νεφροπαθής αν οι νεφροί του δουλεύανε φυσιολογικά, δίδεται η δυνατότητα να ζήσει, χωρίς μάλιστα ιδιαίτερα προβλήματα. Ακόμη μετά την ανακάλυψη και της ερυθροποιητίνης, η οποία όπως αναφέρθηκε φυσιολογικά παράγεται από τους νεφρούς και δεν μπορεί πλέον να παραχθεί σε νεφρική ανεπάρκεια, οι νεφροπαθείς με τελικό στάδιο νεφρικής ανεπάρκειας δεν έχουν το πρόβλημα της αναιμίας που υπήρχε πριν το 1987, με αποτέλεσμα να απαλλάσσονται απ' όλα όσα προκαλούσε αυτή (εύκολη κούραση, αδυναμία, ανορεξία, μειωμένη διάθεση για sex, προβλήματα από την καρδιά κ.ά.), και το κυριότερο έδωσε στους ασθενείς αυτούς μία ζωή, ποιοτικά καλύτερη .

4.2 Αιμοκάθαρση με τεχνητό νεφρό (αιμοδιύλυση)

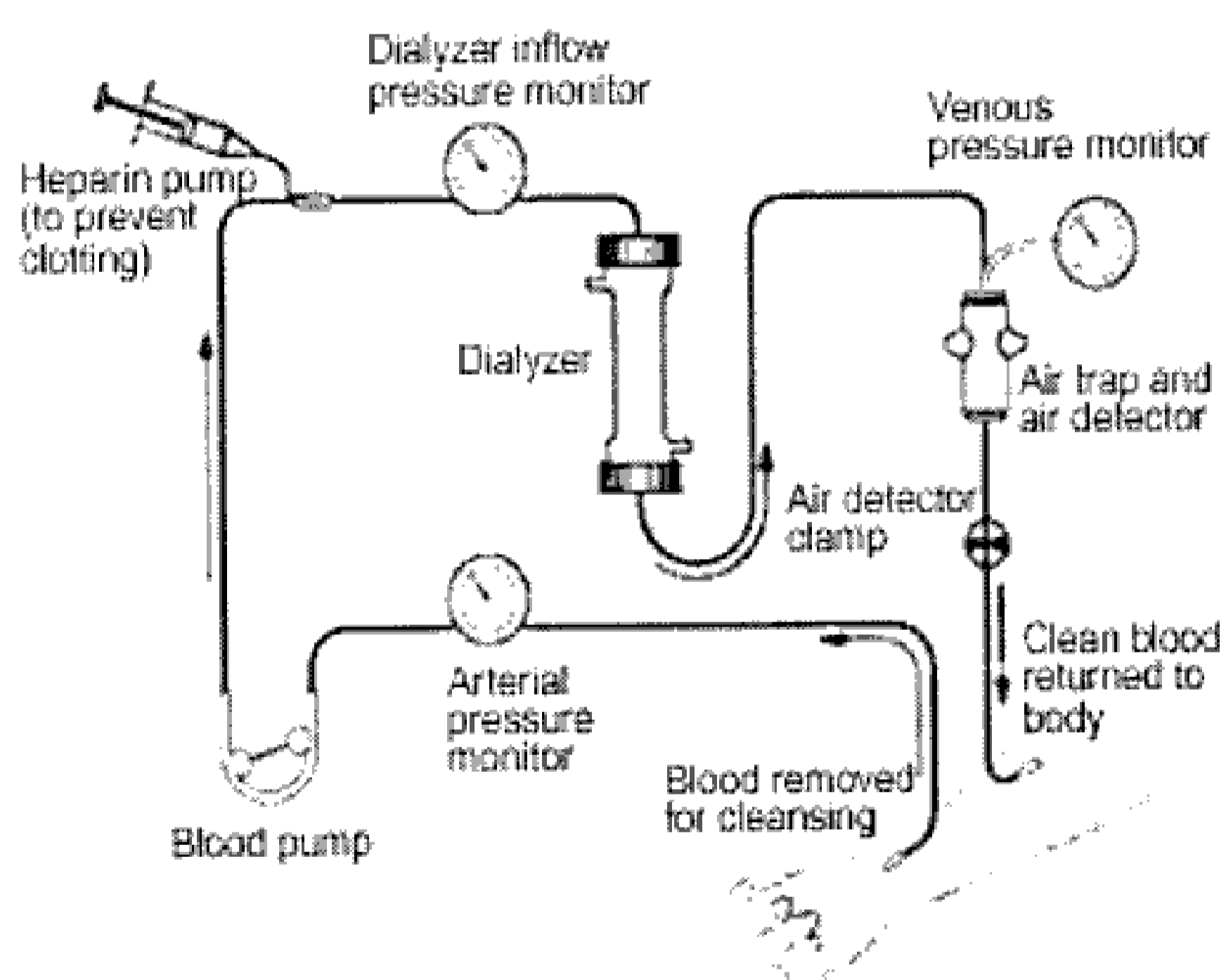
Η αιμοδιύλυση είναι η πιο κοινή μέθοδος που χρησιμοποιείται για να αντιμετωπιστεί η νεφρική ανεπάρκεια. Από τη δεκαετία του 60, όταν η αιμοδιύλυση έγινε μια πρακτική επέμβαση για την ανεπάρκεια των νεφρών μάθαμε πολλά για το πώς να καταστήσουμε τις τεχνικές αυτοδιάλυσης αποτελεσματικότερες και να ελαχιστοποιήσουμε τις παρενέργειες. Τα τελευταία χρόνια, οι συμπαγέστερες και απλούστερες μηχανές διάλυσης έχουν καταστήσει την αιμοκάθαρση όλο και περισσότερο ελκυστική. Αλλά ακόμη και με τις καλύτερες τεχνικές και εξοπλισμό, η αιμοδιύλυση είναι ακόμα μια περίπλοκη και ενοχλητική θεραπεία που απαιτεί μια συντονισμένη προσπάθεια από ολόκληρη την ομάδα υγειονομικής περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένου του νεφρολόγου, του νοσηλευτή νεφρολογίας, του τεχνικού διάλυσης, του διαιτολόγου, και του κοινωνικού λειτουργού.

4.2.1 Πώς λειτουργεί η αιμοδιύλυση

Στην αιμοδιύλυση, το αίμα διατρέχει, περίπου 300ml/λεπτό, ένα ειδικό φίλτρο που αφαιρεί τα απόβλητα και τα πρόσθετα υγρά. Το καθαρό αίμα επιστρέφεται έπειτα στο σώμα. Η αφαίρεση των επιβλαβών ουσιών και του πρόσθετου άλατος και υγρού βοηθά να

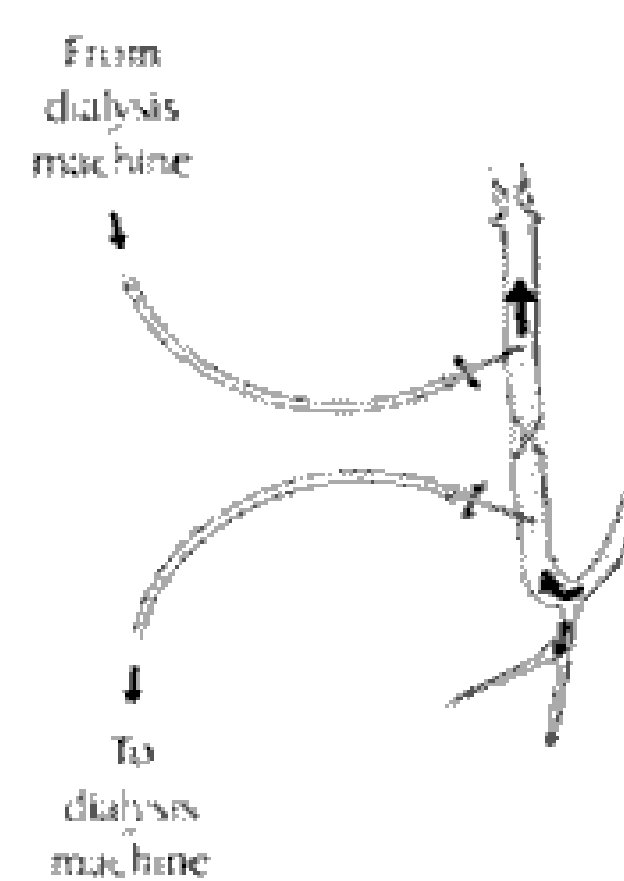
ελέγξει την αρτηριακή πίεση και να κρατήσει την κατάλληλη ισορροπία των χημικών ουσιών όπως το κάλιο και το νάτριο

Οι περισσότεροι ασθενείς πηγαίνουν σε μια μονάδα τεχνητού νεφρού τρεις φορές εβδομαδιαίως για 4 ώρες σε κάθε επίσκεψη.

4.2.2 Η αγγειακή προσπέλαση

Ένα σημαντικό βήμα πριν αρχίσει κάποιος την αιμοκάθαρση είναι η προετοιμασία μιας αγγειακής προσπέλασης, μια περιοχή στο σώμα από το οποίο το αίμα αφαιρείται και επιστρέφεται. Μια αγγειακή προσπέλαση πρέπει να προετοιμαστεί εβδομάδες ή μήνες προτού αρχίσει η αιμοδιάλυση, θα επιτρέψει την ευκολότερη και αποδοτικότερη κυκλοφορία του αίματος εξωσωματικά με λιγότερες επιπλοκές.

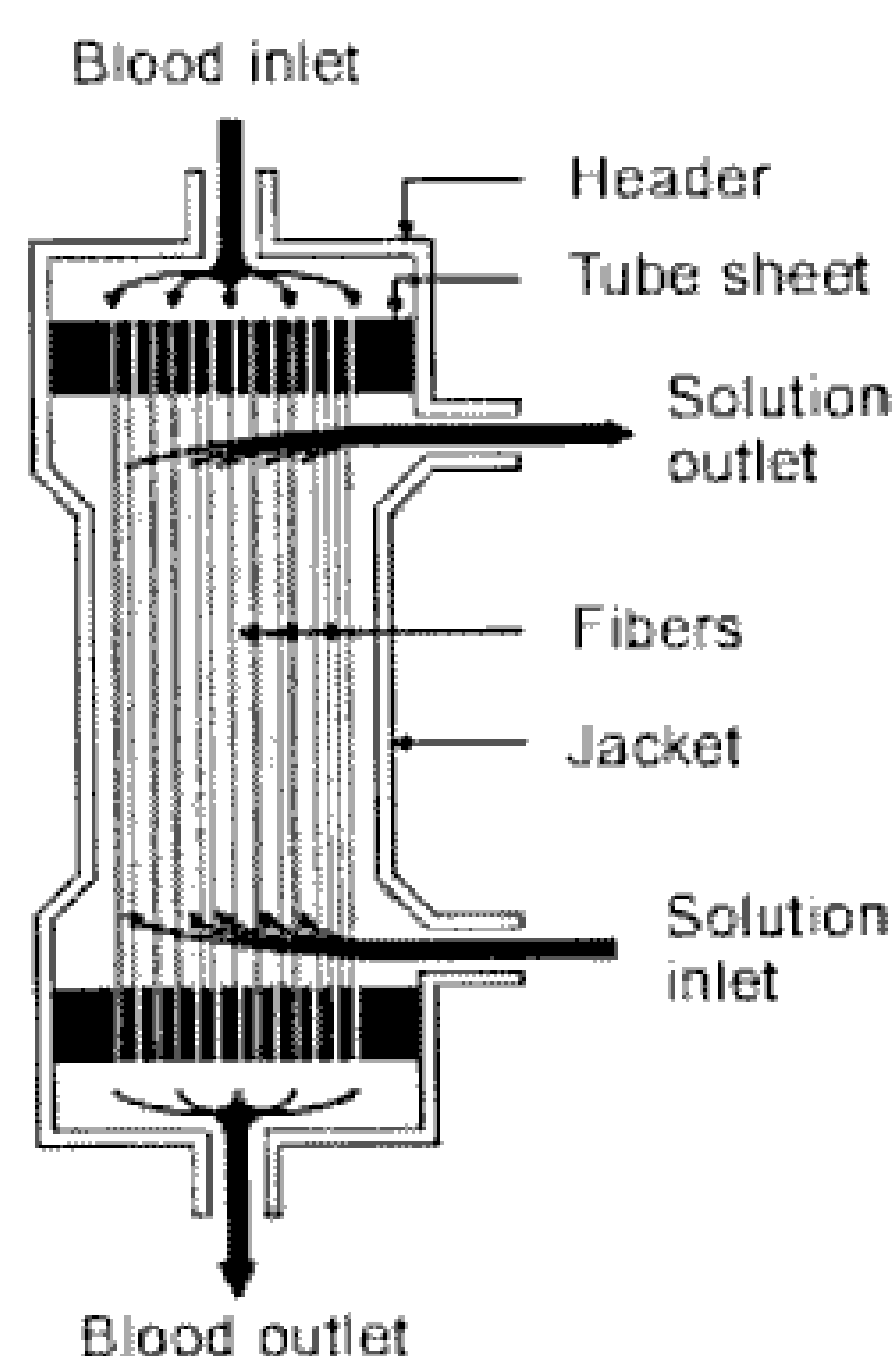

4.2.3 Το μηχάνημα της αιμοκάθαρσης

Το μηχάνημα της αιμοκάθαρσης είναι περίπου στο μέγεθος ενός πλυντηρίου πιάτων. Αυτή η μηχανή επιτελεί τρεις κύριες εργασίες:

- κυκλοφορεί το αίμα με μια αντλία μέσα από το φίλτρο
- παράγει κατάλληλο διάλυμα για αιμοκάθαρση και απομακρύνει τα προϊόντα του μεταβολισμού από το αίμα.
- Διαθέτει κάποια όργανα που εμφανίζουν τις πιέσεις που αναπτύσσονται στο κύκλωμα της αιμοκάθαρσης ,το ισοζύγιο των υγρών και το χρόνο της συνεδρίας

4.2.4 Φίλτρο αιμοκάθαρσης

Η δομή ενός σύγχρονου φίλτρου για αιμοκάθαρση βασίζεται σε υλικά που μοιάζουν σε μικροσκοπικά καλαμάκια (τριχοειδή) όπου τα τοιχώματά τους αποτελούνται από ημδιαπερατή μεμβράνη μέσω της οποίας περνά το αίμα . Οι ίνες επιτρέπουν στα απόβλητα και τα πρόσθετα υγρά να περάσουν από το αίμα και να απομακρυνθούν μέσω του διαλύματος.

4.3 Πόσο κοντά και πόσο μακριά από τον τρόπο ζωής του υγιούς ανθρώπου βρίσκεται ο τρόπος ζωής του σημερινού αιμοκαθαιρόμενου. ⁶⁷

4.4 Επιδημιολογικά στοιχεία και οικονομικές επιπτώσεις της μεθόδου

Η συχνότητα του τελικού σταδίου της ΧΝΑ έχει πάρει διαστάσεις επιδημίας σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι απανταχού νεφρολόγοι πασχίζουν σκληρά να βρουν τρόπους να εμποδίσουν την εξέλιξη της ΧΝΑ προς την έναρξη της θεραπείας με αιμοκάθαρση, γιατί το κόστος της μέσα στα επόμενα 10-20 χρόνια θα είναι δυσβάσταχτο για τον προϋπολογισμό πολλών κρατών.

Στον κόσμο σήμερα 1,5 εκατ. ασθενών θεραπεύονται με αιμοκάθαρση, ενώ στα έτη 1990 και 2000 ήταν 426.000 και 1.065.000 αντίστοιχα. Τα στοιχεία αυτά αντιπροσωπεύουν μια ετήσια αύξηση στην δεξαμενή των ασθενών που αιμοκαθαίρονται κατά 7% και μέχρι το 2010 προβλέπεται ότι ο αριθμός των ασθενών στον κόσμο θα αυξηθεί σε 2.095.000.

Το κόστος της αιμοκάθαρσης στις ΗΠΑ στοιχίζει 66.000 δολάρια το χρόνο για κάθε ασθενή και για τη θεραπεία 600.000 αιμοκαθαιρομένων ασθενών το 2010 υπολογίζεται να δαπανάται περίπου 29 δισεκατομμύρια δολάρια το χρόνο (Nahas KI 2005, Lysaght MJ, JASN 2002). Και σε παγκόσμιο επίπεδο, αν υποθεθεί ότι αυτή η τιμή αντανakλά το μέσο κόστος/ασθενή, υπολογίζεται ότι η δαπάνη για την αιμοκάθαρση παγκοσμίως αυξήθηκε από 200 δισεκατομμύρια δολάρια στη δεκαετία 1981-90 σε 580 δισ. στη δεκαετία 1991-2000 και εκτιμάται ότι θα υπερβεί τα 1.1 τρισεκατομμύρια δολάρια τη 2001-2010 (Lysaght, JASN 2002).

Στην Ελλάδα σήμερα υπάρχουν 137 μονάδες τεχνητού νεφρού (90 κρατικές, 47 ιδιωτικές) και μέχρι τις 31.12.2005 υποβάλλονταν σε εξωνεφρική κάθαρση συνολικά 8.636 ασθενείς. Από αυτούς οι 1978 ήταν νέοι ασθενείς που εντάχθηκαν σε θεραπεία κατά τη διάρκεια του 2005. Ο αριθμός αυτός ήταν περίπου διπλάσιος των ασθενών που έκαναν αιμοκάθαρση πριν δέκα χρόνια, στη διάρκεια των οποίων παρατηρήθηκε μία ετήσια αύξηση που κυμάνθηκε από 5%-8%.

Από στοιχεία του ΙΚΑ για το κόστος της αιμοκάθαρσης το 2001, υπολογίζεται ότι το κόστος ανά ασθενή ανέρχεται περίπου σε 30.000 ευρώ το χρόνο. Για το σύνολο των ασφαλισμένων ασθενών σε αιμοκάθαρση κατά τη διάρκεια του 2001 το ΙΚΑ δαπάνησε συνολικά 134.080. 500 ευρώ, και αν στο

ποσό αυτό συνυπολογισθούν και τα έξοδα μετακίνησης (8.200.467 ευρώ) και οι συντάξεις αναπηρίας (28.879.920 ευρώ) η δαπάνη ξεπερνά τα σε 171 εκ. ευρώ το χρόνο (Πηγή: Ι.Κ.Α. Μελέτη δαπανών εξωνεφρικής κάθαρσης και επιδομάτων συντάξεων 2001, Χατζηανδρέου Ε, Θεοδοσιάδου Σ, Πρίφτης Χ.).

Οι ασφαλισμένοι αιμοκαθαιρόμενοι στο ΙΚΑ αντιπροσωπεύουν το 50% του συνόλου των ασθενών σε αιμοκάθαρση στην Ελλάδα. Έτσι, για το σύνολο των ασθενών η δαπάνη για το 2001 ήταν πάνω από 340 εκ. ευρώ, ενώ σήμερα υπολογίζεται να είναι πολύ περισσότερο. Το κόστος της θεραπείας των ασθενών αυτών αντιπροσωπεύει περίπου το 2% του συνολικού προϋπολογισμού για την Υγεία στην Ελλάδα.

Η ταξινόμηση των σταδίων της ΧΝΝ γίνεται σύμφωνα με την κάθαρση κρεατινίνης (GFR) σε στάδια 1-5 στάδια (στάδιο 1 προς 5 με επιδεινούμενη νεφρική λειτουργία). Τα ποσοστά των ασθενών στο γενικό πληθυσμό των ΗΠΑ με κάποιο βαθμό ΧΝΝ φθάνει περίπου το 11% (περίπου 19 εκατομμύρια), που είναι σχεδόν 60 φορές περισσότερο από τον αριθμό των ασθενών που καταλήγει σε αιμοκάθαρση. Αυτό είναι πολύ σημαντικό γιατί δείχνει ότι υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός ατόμων στο γενικό πληθυσμό στις ΗΠΑ (5,9 εκατομμύρια) που μπορεί να είναι ασυμπτωματικοί έχοντας φυσιολογική κάθαρση κρεατινίνης (GFR).

Στην Ευρώπη υπολογίζεται ότι το 2002 περίπου 360.000 ασθενείς υποβάλλονταν σε θεραπεία υποκατάστασης και από αυτούς 66% έκαναν αιμοκάθαρση και οι υπόλοιποι ζούσαν με λειτουργούν νεφρικό μόσχευμα, ενώ στα 25 κράτη της Ενωμένης Ευρώπης περίπου 63.000 ασθενείς τον χρόνο εντάσσονταν σε αιμοκάθαρση. Αλλά ότι ισχύει για τις ΗΠΑ ισχύει και για την Ευρώπη, ότι δηλαδή, ο αριθμός των ασθενών σε ΑΚΘ υποεκτιμά σε μεγάλο βαθμό το συνολικό αριθμό των ασθενών με πρώιμα στάδια ΧΝΝ, δεδομένου ότι στην ΑΚΘ γίνονται δεκτοί ασθενείς που είναι κατάλληλοι για θεραπεία ή επιλέγονται ανάμεσα σε αυτούς που δεν έχουν πεθάνει μέχρι να καταλήξουν σε τελικό στάδιο ΧΝΑ.

Στην Ελλάδα ο αριθμός των ζώντων ασθενών (δεξαμενή ασθενών) και των νέων ασθενών που αρχίζουν θεραπεία υποκατάστασης κάθε χρόνο, για

το 2002, υπολογίσθηκε σε 841 ασθενείς/εκ. πληθ. και 165 ασθενείς/εκ. πληθυσμού αντίστοιχα, συγκαταλέγοντας την χώρα μας στα κράτη με τα υψηλότερα ποσοστά στην Ευρώπη. Δυστυχώς όμως υπάρχει παντελής έλλειψη στοιχείων για τον αριθμό των ασθενών με τα διάφορα στάδια ΧΝΝ στο γενικό πληθυσμό.

Από τις μελέτες στον υπόλοιπο πληθυσμό της Ευρώπης είναι πολύ πιθανό ο αριθμός των ασθενών αυτών να είναι πολλαπλάσιος από τους ασθενείς που υποδεχόμαστε για αιμοκάθαρση και οι περισσότεροι από αυτούς πεθαίνουν πριν να εκτιμηθούν από τα νεφρολογικά κέντρα της χώρας μας.

Με αυτή τη δυσοίωνα διαπίστωση είναι φανερή η επιτακτική ανάγκη για επικέντρωση της ερευνητικής προσπάθειας στη μελέτη του τεράστιου επιδημιολογικού προβλήματος της ΧΝΝ στην Ελλάδα.

Έτσι η ανάγκη για την πρόληψη της εξέλιξης της ΧΝΑ είναι επιτακτική. Καθυστέρηση της έναρξης της αιμοκάθαρσης μπορεί να εξοικονομήσει χιλιάδες ευρώ. Ήδη έχουν ξεκινήσει πιλοτικά προγράμματα πρόληψης ΧΝΑ σε όλο τον κόσμο που στοχεύουν να περιγράψουν την συχνότητα στο γενικό πληθυσμό, αριθμό λανθανόντων ασυμπτωματικών περιπτώσεων, και παράγοντες γνωστούς και άγνωστους που σχετίζονται με την εξέλιξη της νεφρικής βλάβης. Επιπλέον είναι ιδιαίτερος σημαντικό το γεγονός ότι η εξέλιξη της ΧΝΑ συμβαδίζει και με την ανάπτυξη της καρδιαγγειακής βλάβης, από την οποία είναι γνωστό ότι πάσχουν και πεθαίνουν οι νεφροπαθείς σε πολύ μεγάλο ποσοστό (περίπου 50%).

Τα προγράμματα πρόληψης είναι εφικτά και το κόστος αντισταθμίζεται από το όφελος στην ποιότητα ζωής και παραγωγικότητα των ασθενών και την εξοικονόμηση πόρων από την καθυστέρηση της αιμοκάθαρσης μακροπρόθεσμα. Στοχεύουν να διερευνήσουν την πιθανή παρουσία νεφρικής νόσου κυρίως ασυμπτωματικών ασθενών σε πληθυσμούς υψηλού κινδύνου, (διαβητικοί, υπέρτασικοί, υπερήλικες, συγγενείς νεφροπαθών) και στηρίζονται σε απλές μεθόδους (μέτρηση ΑΠ, γενική ούρων για λεύκωμα, ρύθμιση σακχάρου και δυσλιπιδαιμίας).

Τα πρώτα αποτελέσματα είναι ενθαρρυντικά και η καθιέρωση της παγκόσμιας ημέρας πρόληψης ΧΝΑ θα βοηθήσει στη σωστή ενημέρωση του πληθυσμού και στην έγκαιρη διάγνωση της, καθώς και στην πιο αποτελεσματική θεραπεία παραγόντων που επιταχύνουν την εξέλιξή της.

4.5 Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο Αθηνών «Γ. Γεννηματάς»

Το Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο Αθηνών κατέχει τη θέση ενός από τα μεγαλύτερα νοσοκομεία της πατρίδας μας. Λαμβάνοντας υπόψη το προσωπικό που εργάζεται σε αυτό, το γενικό κρατικό νοσοκομείο Αθηνών αποτελεί μια μικρή πολιτεία με 601 γιατρούς διαφόρων βαθμίδων και ειδικοτήτων και 1699 άτομα που εντάσσονται στο νοσηλευτικό, διοικητικό και παραϊατρικό προσωπικό, το μέγεθος του νοσοκομείου αντανakλάται και στον αριθμό των 700 κλινών που διαθέτει συνολικά.

Τα στοιχεία που ακολουθούν μας δίνουν μια σύντομη εικόνα του μεγέθους του νοσοκομείου, κάθε εξάμηνο ο μέσος όρος των εισαγωγών κυμαίνονται περίπου στις 21000, η μέση διάρκεια νοσηλείας είναι περίπου 5 ημέρες και εξετάζονται στα επείγοντα και τακτικά ιατρεία περίπου 90000 ασθενείς.

Η Μονάδα Τεχνητού Νεφρού

Η μονάδα τεχνητού νεφρού στεγάζεται σε ένα από τα τέσσερα κτίρια του γενικού κρατικού Αθηνών, στα αρχικά της στάδια η αιμοκάθαρση αποτελούσε διεργασία η οποία πραγματοποιούνταν σε λίγα νοσοκομεία με πρωτόγονα, βασανιστικά πολλές φορές, μέσα, αλλά και με πολλούς κινδύνους για τον ασθενή.

Οι διαδικασίες εφαρμογής της στο στάδιο αυτό ήταν ιδιαίτερα επίπονες. Σήμερα, με την πρόοδο της τεχνολογίας η αιμοκάθαρση έχει φτάσει σε πολύ υψηλό επίπεδο εξέλιξης που πολύ λίγο απέχει από τον πλήρη αυτοματισμό της. Έτσι, ο ασθενής μπορεί να πραγματοποιεί τη θεραπεία με ασφάλεια και πολύ καλά αποτελέσματα σε μονάδες τεχνητού νεφρού του νοσοκομείου. Η ειδικότητα του χώρου όμως, έκανε αναγκαία την δημιουργία ομάδας ειδικών επιστημόνων που περιλαμβάνει γιατρούς, νοσηλευτές, ψυχολόγους, διαιτολόγους, τεχνικούς και οικονομολόγους.

Ο ρόλος που έχει η πρέπει να έχει κάθε ένα από τα μέλη της διεπιστημονικής αυτής ομάδας στην αντιμετώπιση των προβλημάτων των ασθενών που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση, είναι αναμφισβήτητα εκείνος των μελών μιας ορχήστρας, ανεξάρτητος, ολοκληρωμένος, με απόλυτο συντονισμό στις απαιτήσεις της ακουστικής ομοιογένειας.

Ο ειδικός αυτός χώρος όμως σαν μέρος του συνόλου του νοσοκομείου, πέρα από την εσωτερική οργάνωση και λειτουργία του, πρέπει να λειτουργεί μέσα στην ευρύτερη οργάνωση και λειτουργία του Οργανισμού, ενός οργανισμού που καλείται να παρέχει υγειονομική φροντίδα και σε ανθρώπους με διαφορετικό πολιτιστικό μάρφωμα.

Η συγκεκριμένη μονάδα τεχνητού νεφρού καλείται να καλύψει τις ανάγκες όλων των τομέων και τμημάτων του νοσοκομείου και επίσης όταν εφημερεύει, συχνά και ανάγκες άλλων νοσοκομείων που δεν διαθέτουν τεχνητό νεφρό.

Απαιτούμενοι χώροι

- Κάθε θάλαμος αιμοκάθαρσης επτά τετραγωνικών μέτρων ανά κλίνη
- Χώρος αναμονής
- Γραφείο γιατρού
- αποδυτήρια
- Χώρος ακαθάρτων
- Χώρος απιονιστή
- Χώρος αποθήκευσης αναλώσιμου υλικού

Οι χώροι που απαιτείται να υπάρχουν σε μια μονάδα τεχνητού νεφρού, είναι καθορισμένα από σχετικό προεδρικό διάταγμα και υπουργικές αποφάσεις και συχνά δεν τηρείται λόγω περιορισμένου χώρου στο νοσοκομείο, παρ'όλο που αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ασφαλή λειτουργία της.

Ιατροτεχνολογικός εξοπλισμός

- 1 μηχάνημα αιμοκάθαρσης ανά κρεβάτι
- σύστημα επεξεργασίας νερού
- κρεβάτια ή πολυθρόνες
- 1 εφεδρικό μηχάνημα ανά 5 κρεβάτια
- Ένας απινιδωτής
- μία αναρρόφηση
- Ένας ηλεκτροκαρδιογράφος
- Ένας ζυγός

Ο ιατροτεχνολογικός εξοπλισμός αποτελείται από το μηχάνημα της αιμοκάθαρσης που αποτελεί και το πιο ακριβό και βασικό εξοπλισμό ο οποίος απαιτεί για να λειτουργήσει εξειδικευμένο νοσηλευτικό προσωπικό, ειδικές εγκαταστάσεις και άλλα μηχανήματα επεξεργασίας νερού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

5.1 Σκοπός της έρευνας

Η παρούσα εργασία αποτελεί μία πρωτότυπη προκαταρκτική επιτόπια έρευνα, βασισμένη στη δύναμη της εικόνας ,με τη μορφή της μη δομημένης συνέντευξης που σκοπός της είναι: η διερεύνηση και η περιγραφή του τρόπου που οι μετανάστες βιώνουν το πρόβλημα της υγείας τους (νεφρική ανεπάρκεια – αιμοκάθαρση) σε μία ξένη χώρα, πως προσλαμβάνουν και επεξεργάζονται τις κοινωνικές αναπαραστάσεις και τα στερεότυπα που αντιμετωπίζουν στην επαφή τους με το σύστημα υγείας της Ελλάδας και να ελεγχθούν οι εξής υποθέσεις:

1. Η γλώσσα δυσχεραίνει την επικοινωνία και μεγαλώνει τα προβλήματα που βιώνουν οι μετανάστες κουβαλώντας το φορτίο μιας χρόνιας και απειλητικής για τη ζωή νόσου, όπως είναι αυτή της χρόνιας νεφρικής ανεπάρκειας.
2. Οι μετανάστες, αυτοί οι πολιτιστικά «άλλοι» βιώνουν την διάκριση και περιθωριοποίηση από όλο το σύστημα υγείας της Ελλάδας που μεγεθύνεται λόγω της σοβαρότητας της νόσου και των αυξημένων αναγκών περίθαλψης (αιμοκάθαρση, μεταμόσχευση).
3. Υπάρχει μεγάλο οικονομικό πρόβλημα που αναγάγετε σε πρόβλημα επιβίωσης λόγω αδυναμίας για εργασία και συνεπώς έλλειψη ασφαλιστικής κάλυψης.

5.2 Υλικό και Μέθοδος

Η έρευνα διεξήχθη στο Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο Αθηνών «Γ. Γεννηματάς» από τις 30 / 04 / 2007 έως τις 09 / 05 / 2007 , κατόπιν χορήγησης της σχετικής άδειας από το Επιστημονικό και Διοικητικό Συμβούλιο του νοσοκομείου και κατόπιν υπογραφής έγγραφης συγκατάθεσης

μεταφρασμένης στα αγγλικά για τους μετανάστες, στην οποία αναφερόταν ποιοί είμαστε, ο σκοπός αυτής της μελέτης, διάφορες πληροφορίες που αφορούσαν σε διαδικαστικά θέματα, την εξασφάλιση του απορρήτου, την δυνατότητα αποχώρησης οποιασδήποτε στιγμής και τα πλήρη στοιχεία για επικοινωνία μαζί μας εφόσον αυτό ήταν επιθυμητό.

Προηγήθηκαν αρκετές συναντήσεις με τους μετανάστες ώστε να δημιουργηθεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης και να αποφασιστεί η διεξαγωγή της ερευνητικής διαδικασίας τις ημέρες που θα επισκέπτονταν την μονάδα τεχνητού νεφρού για να υποβληθούν σε αιμοκάθαρση.

Προηγήθηκαν επίσης αρκετές επισκέψεις στον χώρο της μονάδας τεχνητού νεφρού ώστε να αποφασιστεί από ποιές θέσεις θα παρατηρούμε και που θα στηθεί η κάμερα ώστε να μην παρεμποδίζεται η λειτουργία της μονάδας και ο λόγος των υπό μελέτη ατόμων. Οι οικονομικοί μετανάστες που πήραν μέρος στην έρευνά μας επισκέπτονται το νοσοκομείο για τη θεραπεία τους τις μέρες που αυτό εφημερεύει δηλ. κάθε τρίτη μέρα γιατί είναι ανασφάλιστοι και δεν μπορούν να υποβληθούν στην αιμοκάθαρση πέραν της ημέρας της εφημερίας, χωρίς ασφάλιση.

Η παρούσα έρευνα έχει ως πληθυσμό μελέτης τους οικονομικούς μετανάστες με χρόνια νεφρική ανεπάρκεια υπό αιμοκάθαρση και ως δείγμα τρεις (3) οικονομικούς μετανάστες από την Νιγηρία με χρόνια νεφρική ανεπάρκεια υπό αιμοκάθαρση στην μονάδα τεχνητού νεφρού στο Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο «Γ.Γεννηματάς».

Τα ερευνητικά δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω φιλμ και επιτόπιας παρατήρησης που γυρίστηκε στην μονάδα τεχνητού νεφρού στο Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο «Γ.Γεννηματάς» στις 30 Απριλίου, στις 3 Μαΐου, στις 6 Μαΐου και στις 9 Μαΐου 2007, όλες ημέρες όπου το νοσοκομείο εφημέρευε, από τις 8 πμ έως το απόγευμα στις 6 μμ.

Το φιλμ γυρίστηκε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της αιμοκάθαρσης αφού ολοκληρωνόταν η διαδικασία σύνδεσης του μετανάστη με το μηχάνημα αιμοδιάλυσης. Η αιμοκάθαρση διαρκεί 4 ώρες εφόσον όλα πάνε καλά και χωρίς επιπλοκές και μέσα σε αυτό το διάστημα οι μετανάστες της μελέτης μας

μίλησαν με ελεύθερο λόγο, με χειρονομίες, με εκφράσεις του προσώπου, με στάσεις και κινήσεις του σώματος για το πρόβλημα της υγείας τους, πως προσλαμβάνουν και επεξεργάζονται τις κοινωνικές αναπαραστάσεις και τα στερεότυπα που αντιμετωπίζουν, τις δυσκολίες επικοινωνίας λόγω γλώσσας και τα οικονομικά προβλήματα που προκύπτουν από την αδυναμία εργασίας λόγω ασθένειας.

Η μονάδα τεχνητού νεφρού έχει 9 κρεβάτια και 9 μηχανήματα αιμοδιάλυσης τα οποία είναι τοποθετημένα το ένα δίπλα στο άλλο σε κυκλική διάταξη και σε σχετικά μικρό χώρο, λόγω ανακαίνισης του χώρου όπου βρισκόταν παλαιότερα και μεταφοράς τους σε προσωρινό και αρκετά μικρότερο χώρο, με αποτέλεσμα η κάμερα να τοποθετηθεί στην κάτω γωνία του κρεβατιού και εμείς δίπλα σε αυτήν.

Για την αντικειμενικότερη προσέγγιση των μεταναστών αποφεύχθηκε από εμάς τους ερευνητές η χρήση της ειδικής στολής που φορούν οι νοσηλευτές / τριες της μονάδας ή έστω η χρήση μιας ιατρικής μπλούζας, για την επίτευξη μιας πιο άμεσης επικοινωνίας και απαλλαγμένης κατά το δυνατόν από το προφίλ του ισχυρού και υγιούς επαγγελματία που βρίσκεται σε θέση ισχύος.

Παρά την προσπάθειά μας βέβαια η έρευνά μας διεξήχθη με κύριο περιορισμό το κοινωνικό (άνεργοι, παράνομοι, οικονομικά εξαρτώμενοι, περιθωριοποιημένοι, αδύναμοι.....) και ατομικό (χρόνια και απειλητική για τη ζωή ασθένεια σε μία ξένη χώρα) προφίλ των μεταναστών.

Οι μετανάστες που αποτελούν το δείγμα στη μελέτη μας είναι Νιγηριανοί. Ο Jason είναι 43 χρόνων, παντρεμένος, με την οικογένειά του να διαμένει στην Νιγηρία. Βρίσκεται 12 χρόνια στην Ελλάδα, είναι μικροπωλητής στο δρόμο και αρρώστησε πριν από 12 χρόνια, λίγους μόνο μήνες αφότου ήρθε στη χώρα μας.

Ο Adam είναι 43 χρόνων, ελεύθερος, βρίσκεται 16 χρόνια στην Ελλάδα με έναν αδελφό που διαμένει στην Αγγλία, είναι φοιτητής εδώ και αρρώστησε πριν από 15 χρόνια.

Ο Markus είναι 33 χρόνων, ελεύθερος, βρίσκεται 11 χρόνια στην Ελλάδα χωρίς αδέρφια, εργάζεται ως εργάτης σε βιοτεχνία και αρρώστησε πριν από 1 χρόνο.

Για να αρχίσει η ροή του λόγου τέθηκε από εμάς η εξής ερώτηση: « Μίλησε μας για σένατο όνομά σου, πόσα χρόνια είσαι στην Ελλάδα, πως αντιμετωπίζεις την εμπειρία της αρρώστιας σου, ποιές είναι οι δυσκολίες που προκύπτουν από αυτή και γενικά σκέψεις και επιθυμίες στις οποίες θα ήθελες να αναφερθείς.....»

Κύρια μεθοδολογικά προβλήματα

- ✓ Μικρό δείγμα μεταναστών υπό αιμοκάθαρση, λόγω του ότι την συγκεκριμένη περίοδο υποβάλλονταν στην συγκεκριμένη διαδικασία μόνο οι τρεις μετανάστες της μελέτης μας.
- ✓ Αντιμετωπίσαμε πολλές δυσκολίες συντονισμού της ερευνητικής διαδικασίας και του χρόνου προσέλευσης των μεταναστών. Έπρεπε κάθε τρίτη μέρα που το νοσοκομείο εφημέρευε να είμαστε εκεί με την κάμερα και να περιμένουμε ποιός από τους τρεις μετανάστες που έχουμε μιλήσει θα προσέλθει ώστε να διεξαχθεί η έρευνα.
- ✓ Αντιμετωπίσαμε έντονη δυσπιστία και στην κυριολεξία «αστυνομική επιτήρηση» από την υπηρεσία security του νοσοκομείου λόγω ύπαρξης της κάμερας, που παρότι είχαμε ακολουθήσει όλες τις απαραίτητες διαδικασίες (ενυπόγραφη άδεια από το Διοικητικό και Επιστημονικό Συμβούλιο του νοσοκομείου) μας ακολουθούσε κατά πόδας ακόμα και μέσα στην μονάδα τεχνητού νεφρού όλες αυτές τις ημέρες που βρισκόμασταν εκεί.
- ✓ Υπήρξαν μεγάλες δυσκολίες στην κατανόηση της γλώσσας, ειδικά από τον Jason όπου τα αγγλικά του ήταν ένα πάντρεμα

αγγλικών, νιγηριανών και ελληνικών, μαζί με έντονη συναισθηματική φόρτιση που δυσχέραινε ακόμα περισσότερο την επικοινωνία μαζί του. Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας που δυσχέραινε το έργο μας ήταν ο υπερβολικός θόρυβος που επικρατεί στην μονάδα που συνδυαστικά με την αναμενόμενη αδυναμία που νιώθουν οι αιμοκαθερόμενοι συντελεί στο να μην ακούγονται καλά οι υπό μελέτη μετανάστες ακόμα και όταν δεν υπήρχε πρόβλημα επικοινωνίας λόγω γλώσσας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

6.1 Αποτελέσματα της έρευνας

Η παρούσα έρευνα, αποτελεί μια πρωτότυπη προκαταρκτική επιτόπια έρευνα, με τη μορφή της μη δομημένης συνέντευξης, η οποία βασίζεται στη δύναμη της εικόνας μέσω της οποίας επιχειρείται η διερεύνηση και η κατάδειξη του τρόπου που οι μετανάστες με χρόνια νεφρική ανεπάρκεια βιώνουν το σοβαρό πρόβλημα της υγείας τους στη χώρα μας και πως προσλαμβάνουν και επεξεργάζονται τις κοινωνικές αναπαραστάσεις και τα στερεότυπα που αντιμετωπίζουν στην επαφή τους με το σύστημα υγείας της Ελλάδας.

Η πρωτοτυπία αυτής της προκαταρκτικής επιτόπιας έρευνας, βασίζεται στο γεγονός ότι η παρατήρηση και η καταγραφή των δεδομένων έγινε μέσω κάμερας την οποία χειρίζονταν οι ερευνητές της παρούσας μελέτης. Το φιλμ γυρίστηκε στην μονάδα τεχνητού νεφρού του Γενικού Κρατικού Νοσοκομείου Αθηνών «Γ. Γεννηματάς», αφού ακολουθήθηκαν όλες οι απαιτούμενες διαδικασίες ώστε η ερευνητική διαδικασία να είναι καθόλα νόμιμη και σύμφωνη με τους νόμους και την ηθική της έρευνας (ενυπόγραφη έγκριση του Διοικητικού και Επιστημονικού Συμβουλίου του νοσοκομείου «Γ. Γεννηματάς», πολλές συναντήσεις και εκτενής ενημέρωση των υπό μελέτη μεταναστών από τους ερευνητές, καθώς και ενυπόγραφη συγκατάθεσή τους μετά από από αυτή την ενημέρωση).

Η έρευνα διεξήχθη στις 30 Απριλίου, 3 Μαΐου, 6 Μαΐου και 9 Μαΐου 2007 και αυτό γιατί εκείνες τις μέρες το νοσοκομείο «Γ. Γεννηματάς» εφημέρευε και οι μετανάστες της μελέτης μας θα επισκέπτονταν το νοσοκομείο για να υποβληθούν σε αιμοκάθαρση.

Το ότι οι μετανάστες της μελέτης μας επισκέπτονται το νοσοκομείο μόνο τις μέρες που εφημερεύει για να υποβληθούν σε αιμοκάθαρση, εξηγείται από το γεγονός ότι και οι τρεις δεν έχουν ασφάλιση υγείας και είναι παράνομοι

στη χώρα. Έτσι δεν έχουν την δυνατότητα να ενταχθούν σε μία από τις Μονάδες Τεχνητού Νεφρού σαν μόνιμοι αιμοκαθαιρόμενοι και να παρακολουθούνται όπως πρέπει. Μπορούν να το επισκέπτονται μόνο τις μέρες που εφημερεύει και εφόσον χαρακτηριστεί η περίπτωση τους «επείγουσα».

Το σύνολο των ωρών που δαπανήθηκαν για την ολοκλήρωση της ερευνητικής διαδικασίας αυτές τις τέσσερις (4) μέρες, ήταν σαράντα (40), εξαιρουμένων των ωρών που δαπανήθηκαν στις συναντήσεις και συζητήσεις που προηγήθηκαν για να οργανωθεί η εκτέλεση της ερευνητικής διαδικασίας.

Από όλο το οπτικοακουστικό υλικό των σαράντα (40) ωρών, επιλέχθηκε 35λεπτο φιλμ που παρουσιάζει με την δύναμη της εικόνας και του ήχου τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες στο χώρο της μονάδας τεχνητού νεφρού του Γενικού Κρατικού Νοσοκομείου Αθηνών «Γ. Γεννηματάς» και αποτυπώνει την άποψη των μεταναστών και των επαγγελματιών υγείας πάνω σε αυτό. Οι υπό μελέτη μετανάστες με χρόνια νεφρική ανεπάρκεια που εμφανίζονται στο φιλμ είναι:

- Ο Jason, Νιγηριανός, ο οποίος είναι 43 χρόνων, παντρεμένος με την οικογένειά του να διαμένει στην Νιγηρία. Βρίσκεται 12 χρόνια στην Ελλάδα και είναι μικροπωλητής.
- Ο Adam, Νιγηριανός, ο οποίος είναι 43 χρόνων, ελεύθερος. Είναι φοιτητής και βρίσκεται 16 χρόνια στην Ελλάδα.
- Ο Markus, Νιγηριανός, ο οποίος είναι 33 χρόνων, ελεύθερος. Είναι εργάτης και βρίσκεται 11 χρόνια στην Ελλάδα.

Το κοινό χαρακτηριστικό και των τριών είναι ότι αρρώστησαν και διεγνώσθη η χρόνια νεφρική νόσος τους στην Ελλάδα και ότι δεν έχουν κοινωνική ασφάλιση που να τους διασφαλίζει το δικαίωμα στην εύκολη πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας της Ελλάδας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αποδεικνύουν την χρησιμότητα του εγχειρήματος καθώς επιβεβαιώθηκαν και οι τρεις υποθέσεις που τέθηκαν στο ξεκίνημα αυτής της ερευνητικής διαδικασίας.

Η γλώσσα δυσχεραίνει την επικοινωνία των μεταναστών και μεγεθύνει τα προβλήματα που βιώνουν οι μετανάστες κουβαλώντας το φορτίο μιας χρόνιας και απειλητικής για τη ζωή νόσου. Παρότι δεν αναφέρθηκε λεκτικά από τους μετανάστες της μελέτης μας η γλώσσα σαν εμπόδιο επικοινωνίας, διαπιστώθηκε από την επιτόπια παρατήρηση που πραγματοποιήθηκε συγχρόνως με το γύρισμα του φιλμ.

Οι μετανάστες βιώνουν την διάκριση και περιθωριοποίηση από όλο το σύστημα υγείας της Ελλάδας και έχουν μεγάλα οικονομικά προβλήματα λόγω αδυναμίας για εργασία και συνεπώς έλλειψη ασφαλιστικής κάλυψης.

6.2 Συμπεράσματα της έρευνας – Συζήτηση

Η ροή του λόγου από τους υπό μελέτη μετανάστες ξεκίνησε αφού τέθηκε από τους ερευνητές το ερώτημα : «Μίλησέ μας για σένα, το όνομά σου, πόσα χρόνια είσαι στην Ελλάδα, πως αντιμετωπίζεις την εμπειρία της αρρώστιας σου, ποιές είναι οι δυσκολίες που προκύπτουν από αυτή και γενικά σκέψεις και επιθυμίες στις οποίες θα ήθελες να αναφερθείς.....». Το ερώτημα τέθηκε μετά τη φάση σύνδεσης του μετανάστη – αρρώστου στο μηχάνημα αιμοδιάλυσης και την έναρξη της διαδικασίας αιμοκάθαρσης, για να αποφευχθεί η απόσπαση της προσοχής του από αυτές τις διαδικασίες π.χ. παρακέντηση της fistulae, λήψη αρτηριακής πίεσης, σύνδεση και ρύθμιση παραμέτρων κ.λπ.

Μετά το πέρας της διαδικασίας σύνδεσης και της λήψης μιας όσο το δυνατόν άνετης θέσης, οι μετανάστες αφού συστήθηκαν, ανέφεραν πόσα χρόνια βρίσκονται στην Ελλάδα και άρχισαν να μιλούν για το πρόβλημα υγείας που βιώνουν και τα προβλήματα που ανακύπτουν από αυτό.

Και οι τρεις μετανάστες της μελέτης μας θεωρούν την νόσο της χρόνιας νεφρικής ανεπάρκειας ως έντονα στρεσογόνο και σοβαρό πρόβλημα που

συνδυαστικά με το γεγονός ότι βρίσκονται σε μια ξένη χώρα τους επιφορτίζει με ακόμα μεγαλύτερο άγχος.

Η μετανάστευση αποτελεί από μόνη της μια έντονα στρεσογόνο διαδικασία. Οι μετανάστες καλούνται να προσαρμοστούν στην κοινωνία υποδοχής αλλά και να διατηρήσουν την πολιτισμική τους ταυτότητα. Η διαδικασία προσαρμογής του μετανάστη στους νέους κανόνες, αξίες και θεσμούς προϋποθέτει την υιοθέτησή τους και την απώλεια, τρόπον τινά, παλαιότερων υποστηρικτικών δεσμών. Ο τρόπος που βιώνεται η μετανάστευση σχετίζεται με τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του μετανάστη (αυτοεκτίμηση, έδρα ελέγχου) και την επαναδιαπραγμάτευση της συλλογικής του ταυτότητας στο νέο κοινωνικό περιβάλλον, με τις πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές, πολιτισμικές διαστάσεις που το συγκροτούν (Πετράκου Η. 2006).

Όταν το φαινόμενο της μετανάστευσης συνδυάζεται με την εμφάνιση μιας χρόνιας και απειλητικής για τη ζωή νόσου τότε το στρες είναι μεγάλο και μπορεί να οδηγήσει σε απόγνωση και απελπισία όπως βλέπουμε σε κάποιο σημείο της αφήγησής του τον Jason να είναι έντονα συναισθηματικά φορτισμένος και να αναφέρει ότι αναζήτησε την λύση της ευθανασίας γιατί δεν μπορούσε να αντιμετωπίσει την κατάσταση που βίωνε ότι δηλ. ήταν μόνος, δεν είχε κανέναν να τον βοηθήσει, δεν είχε να φάει, δεν μπορούσε να εργαστεί. Αλλά και οι άλλοι δύο μετανάστες της μελέτης μας, ο Adam και ο Markus αναφέρθηκαν στο γεγονός ότι είναι μόνιμοι και άρρωστοι σε μία ξένη χώρα παρότι ο Markus έχει υποστηρικτικό περιβάλλον (φίλους). Νιώθουν όμως χαμένοι και μόνιμοι στο «δαιδαλώδες» Σύστημα Υγείας της Ελλάδας και εκείνο που ζητούν είναι υποστήριξη. Αντιμετώπισαν ρατσισμό και επιφυλακτικότητα.

Ο Adam χαρακτηριστικά αναφέρει ότι κατά τη φάση εκδήλωσης των συμπτωμάτων της νόσου του και αναζήτησης βοήθειας από τις υπηρεσίες υγείας κάποιου μεγάλου νοσοκομείου του Εθνικού Συστήματος Υγείας, του ανακοινώθηκε με σχετική άνεση και ευκολία ότι θα έπρεπε να εξεταστεί για AIDS και μόνο όταν μετά από την επείγουσα μεταφορά του με ασθενοφόρο

του ΕΚΑΒ στο νοσοκομείο, μπήκε η διάγνωση της χρόνιας νεφρικής ανεπάρκειας και της ανάγκης του για αιμοκάθαρση.

Όπως προαναφέρθηκε, επιβεβαιώθηκαν και οι τρεις ερευνητικές υποθέσεις που τέθηκαν στην αρχή της ερευνητικής διαδικασίας. Η γλώσσα δυσχεραίνει την επικοινωνία των μεταναστών με τις υπηρεσίες υγείας της Ελλάδας που εβρισκόμενοι στην δυσάρεστη θέση του νοσούντος από ένα σοβαρό και χρόνια νόσημα, καλούνται να διαχειριστούν ένα σωρό σοβαρά προβλήματα που προκύπτουν από αυτό.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο καθηγητής Δ. Αγραφιώτης στο βιβλίο του " Πολιτιστικές αβεβαιότητες η γλώσσα μορφοποιεί έναν «κόσμο» και απ' αυτό πηγάζει η αυτονομία της " η γλώσσα δεν είναι αντανάκλαση της «πολιτιστικής πραγματικότητας», αλλά κυρίως έκφραση και δυνατός ορισμός της.

Οι μετανάστες προερχόμενοι από μία διαφορετική «πολιτιστική πραγματικότητα» με διαφορετική γλώσσα, κουβαλώντας το φορτίο μιας σοβαρής και απειλητικής για τη ζωή νόσου, καλούνται να εσωτερικεύσουν και να αφομοιώσουν τα πολιτιστικά μορφώματα της Ελληνικής κοινωνίας.

Αυτό τους αποδιοργανώνει και αισθάνονται μετέωροι στην κοινωνική συνοχή. Ο Markus μην γνωρίζοντας καθόλου ελληνικά και μιλώντας καλά αγγλικά, δεν καταλαβαίνει γιατί δεν κάνει τις απαραίτητες εξετάσεις αίματος κάθε δεύτερη εβδομάδα και που περιφέρεται από νοσοκομείο σε νοσοκομείο, όπου κανείς δεν του λέει τι να κάνει.

Ο Jason μην γνωρίζοντας καλά αγγλικά και σχεδόν καθόλου ελληνικά δυσκολεύεται όταν επισκέπτεται τις διοικητικές υπηρεσίες του νοσοκομείου «Γ. Γεννηματάς» προκειμένου να πάρει την έγκριση για να υποβληθεί σε αιμοκάθαρση στην μονάδα τεχνητού νεφρού. Αυτή η δυσκολία δεν αναφέρεται από τον Jason, αλλά διαπιστώθηκε από τους ερευνητές όταν ακολούθησαν τον Jason και παρακολούθησαν από διακριτική απόσταση την επαφή του με τον διοικητικό υπάλληλο του Γραφείου κίνησης ασθενών προκειμένου να του δοθεί το εισιτήριο για να προχωρήσει η θεραπευτική διαδικασία.

Ο Adam, γνωρίζει καλά ελληνικά όντας φοιτητής, αλλά κατά την περίοδο εκδήλωσης των πρώτων συμπτωμάτων της νόσου και αναζήτησης βοήθειας, κανένας δεν ασχολήθηκε και δεν τον ενημέρωσε για το τι αντιμετωπίζει.

Οι μετανάστες της μελέτης μας βιώνουν την διάκριση και περιθωριοποίηση από όλο το Σύστημα υγείας της Ελλάδας που μεγεθύνεται λόγω των αυξημένων αναγκών περίθαλψης (αιμοκάθαρση – μεταμόσχευση).

Στον καθημερινό ελληνικό βίο, η παρουσία των μεταναστών γίνεται αντιληπτή ως κατάσταση διαφορετικότητας. Η άλλη γλώσσα, η διαφορετική ενδυμασία, η διαφορετική παράδοση όπως φαίνεται και ακούγεται μέσα από τη διαφορετική θρησκεία, κουζίνα, μουσική επιλογή κ.α., θυμίζουν στην κοινωνία – δέκτη που στην προκειμένη περίπτωση είναι η ελληνική κοινωνία, ότι μέσα στους κόλπους της κινείται ένα “ξένο” σώμα που ούτε μπορεί ούτε είναι διαθετιμένο να μοιραστεί τα δικά της σύμβολα, άρα τις δικές της ανησυχίες και στόχους.

Έτσι καλλιεργείται το σχήμα του τύπου “εμείς και οι άλλοι” μιας λανθάνουσας διαρκούς αντιπαράθεσης με οποιονδήποτε δεν είναι κάτοχος όλων εκείνων των στοιχείων που συνιστούν την κοινή ταυτότητα (Μικράκης Α. 1998), που δημιουργεί ανυπέρβλητα εμπόδια και δυσκολίες στην καθημερινή επαφή των μεταναστών με την κουλτούρα της κοινωνίας – δέκτη.

Λόγω των γλωσσικών δυσχερειών και της απουσίας ενημέρωσης, η γνώση για το ελληνικό νομικό πλαίσιο και τους κανόνες του είναι στους περισσότερους μετανάστες άγνωστη, με αποτέλεσμα η πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας να είναι δυσχερής και δύσκολη.

Η φιλοσοφία του Εθνικού Συστήματος Υγείας είναι η ισότιμη κάλυψη των αναγκών όλων των πολιτών ανεξάρτητα από το φύλο , φυλή, ηλικία, επάγγελμα, τόπο, κατοικία και κοινωνικοοικονομική κατάσταση και η αξιοποίηση των πόρων και των μέσων που υπάρχουν με τον πιο συστηματικό και ορθολογικό τρόπο. Παρόλα αυτά όμως οι μετανάστες που δεν έχουν ασφάλιση υγείας λόγω αδυναμίας τους από την νόσο να εργαστούν, δεν

δικαιούνται ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη εκτός και αν χαρακτηριστούν επείγοντα περιστατικά.

Οι νοσούντες όμως από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια αποτελούν χρόνια περιστατικά που χρειάζονται συνεχή ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Αυτή η κατάσταση δημιουργεί άγχος, ανασφάλεια και ντροπή στους μετανάστες της μελέτης μας. Ο Markus αναφέρει χαρακτηριστικά ότι δεν θέλει ελεημοσύνη, δεν θέλει να αισθάνεται "ζητιάνος και λιγότερο προνομιούχος". Ότι δεν είναι "ανάπηρος", ούτε θέλει να επιβραδύνεται "συναισθηματικά" και "βιολογικά" εξαιτίας της νόσου του και της ελλιπούς αντιμετώπισής της.

Ζητά απεγνωσμένα να μπει στη λίστα των υποψηφίων για μεταμόσχευση και υποστήριξη να αντιμετωπίσει με αξιοπρέπεια την περιπέτεια της υγείας του.

Ο Adam παρότι πληρεί τις προϋποθέσεις για ασφαλιστική κάλυψη, περιμένει την επανέκδοσή της και ζητά με σπασμένη φωνή να του δοθεί η ευκαιρία να μπει στην λίστα των υποψηφίων για μεταμόσχευση. Αλλά διαπιστώνει με πικρία ότι υποβάλλεται σε αιμοκάθαρση δέκα ολόκληρα χρόνια και δεν έχει γίνει τίποτα!

Ο Jason αναφέρει ότι είναι μόνος. "Ο καθένας για τον εαυτό του" δηλώνει χαρακτηριστικά όταν περιγράφει ότι μετά από κάθε συνεδρία αιμοδιύλισης "νιώθει ότι θα λιποθυμήσει" και "δεν μπορεί να ελέγξει τον εαυτό του".

Μέσα από έναν χείμαρρο συναισθημάτων και ασυνάρτητων λέξεων αναδύθηκε η απελπισία και η μεγάλη μοναξιά. Αντιμετωπίζει πρόβλημα επιβίωσης. Υπάρχουν μέρες που δεν έχει τίποτα να φάει και αρκείται μόνο στο φαγητό που του προσφέρεται στην μονάδα τεχνητού νεφρού όταν προσέρχεται για αιμοκάθαρση. Δεν μπορεί να εργαστεί λόγω της νόσου του και έτσι του αφαιρείται αυτόματα το δικαίωμα ασφαλιστικής κάλυψης.

Το οικονομικό πρόβλημα που προκύπτει από την αδυναμία εργασίας αναφέρεται και από τον Markus, ο οποίος αναφέρει με πικρία ότι κανένας δεν κρατά στην επιχείρησή του έναν υπάλληλο που σε τακτά χρονικά διαστήματα θα πρέπει να απουσιάζει από την εργασία του, είτε λόγω αδυναμίας λόγω της

νόσου του είτε λόγω της προσέλευσης του στο νοσοκομείο για την ζωτικής σημασίας για τη επιβίωσή του, αιμοκάθαρσης. Στηρίζεται στην οικονομική βοήθεια που του προσφέρουν οι φίλοι του, όμως αυτό τον κάνει να αισθάνεται ντροπή.

Ο Adam παρότι δεν έχει οικονομικό πρόβλημα και το πανεπιστήμιο τον καλύπτει ασφαλιστικά, αναφέρει ότι το διάστημα διενέργειας της έρευνάς μας δεν είχε ασφαλιστική κάλυψη διότι είχε λήξει η ασφάλειά του και οι διαδικασίες ανανέωσης ήταν πολύ χρονοβόρες. Αυτή η περίοδος αναμονής περιγράφεται από τον Adam ως πολύ δύσκολη γιατί είναι "ξένος" σε αυτή τη χώρα.

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί από τους ερευνητές, ότι κατά τη διαδικασία βιβλιογραφικής αναζήτησης συναφών με το αντικείμενο (μετανάστες με χρόνια νεφρική ανεπάρκεια) και την ερευνητική διαδικασία (γυρίσματος φιλμ & επιτόπιας παρατήρησης) έρευνες με σκοπό την συγκριτική αναφορά των αποτελεσμάτων τους με τα αποτελέσματα της δικής μας έρευνας, δεν βρέθηκε καμία.

Επιχειρείται ωστόσο η αναφορά μίας έρευνας που έλαβε μέρος το 2006 από την μεταπτυχιακή φοιτήτρια της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας Σκουραδάκη Μαρίας στα πλαίσια της ετοιμασίας της μεταπτυχιακής της διατριβής, στο νοσοκομείο «Σωτηρία» με θέμα : "Επαγγελματίες υγείας και οικονομικοί μετανάστες: Στάσεις και συμπεριφορές που καθορίζουν μια αμφίδρομη σχέση. Η περίπτωση του Γ.Ν.Ν.Θ.Α. «Η Σωτηρία»".

Κύριος σκοπός αυτής της αναφοράς είναι η κατάδειξη των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν γενικότερα οι μετανάστες κατά την επαφή τους με το Εθνικό Σύστημα Υγείας της Ελλάδας, χωρίς απαραίτητα να νοσούν.

Σύμφωνα με τα βασικά συμπεράσματα αυτής της έρευνας, οι μετανάστες θεωρούν ότι οι μεταναστευτικές πολιτικές δυσκολεύουν την κοινωνική τους ένταξη και ότι η πρόσβασή τους στις υπηρεσίες υγείας είναι εύκολη και χωρίς διακρίσεις. Το κύριο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν είναι η γραφειοκρατία και η καχυποψία από τους διοικητικούς υπαλλήλους. Η γνώμη των μεταναστών για το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό είναι θετική

παρότι εκφράζουν τον φόβο πιθανής απόρριψης από το ιατρικονοσηλευτικό προσωπικό σε περίπτωση ασθένειας.

Ο βαθμός εμπιστοσύνης των μεταναστών για την ιατρική τους αντιμετώπιση είναι ιδιαίτερα υψηλός. Η γλώσσα δεν θεωρείται από τους μετανάστες ως πρόβλημα στην επικοινωνία τους με το προσωπικό και αυτή η επικοινωνία ενισχύει τις προϋπάρχουσες απόψεις τους.

Διαπιστώνουμε λοιπόν σημαντικές διαφορές των συμπερασμάτων της προαναφερθείσας έρευνας με τα συμπεράσματα που οδηγηθήκαμε εμείς από την έρευνα σε μετανάστες που πάσχουν από χρόνια και απειλητικό για τη ζωή νόσημα. Αρχικά, η πρόσβαση των μεταναστών στις υπηρεσίες υγείας αναφέρθηκε εύκολη στην έρευνα της Κας Σκουραδάκη, σε αντίθεση με τη δική μας που φάνηκε να παρουσιάζονται τρομερές δυσκολίες στην πρόσβαση και χρήση αυτών των υπηρεσιών λόγω του γεγονότος της μη ύπαρξης ασφάλισης.

Οι φόβοι απόρριψης από το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό που εκφράστηκαν στην αναφερόμενη έρευνα, δεν αναφέρθηκαν στην δική μας έρευνα. Οι μετανάστες της δικής μας έρευνας μίλησαν με τα καλύτερα λόγια για το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό της μονάδας τεχνητού νεφρού του νοσοκομείου «Γ. Γεννηματάς» και αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι πρόκειται για μια χρόνια σχέση διαντίδρασης όπου η φροντίδα και η εξάρτηση είναι συνεχής και διαρκής. Η γλώσσα δεν αναφέρθηκε από τους μετανάστες στην έρευνα της Κας Σκουραδάκη σαν πρόβλημα επικοινωνίας .

Ούτε και στην δική μας έρευνα διατυπώθηκε λεκτικά από τους μετανάστες της μελέτης μας αλλά διαπιστώθηκε από τους ερευνητές κατά τη διάρκεια της επιτόπιας παρατήρησης και της προσεκτικής ακρόασης των λεγόμενων των μεταναστών – ασθενών. Τέλος, ο βαθμός εμπιστοσύνης προς το ιατρονοσηλευτικό βρέθηκε να είναι υψηλός και στις δύο έρευνες.

Οι μεθοδολογικές αδυναμίες που εντοπίστηκαν κατά την διεξαγωγή αυτής της ερευνητικής διαδικασίας ήταν το μικρό δείγμα των μεταναστών υπό αιμοκάθαρση στην μονάδα τεχνητού νεφρού του νοσοκομείου «Γ. Γεννηματάς», που την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας ανακαθαίρονταν μόνο

αυτοί οι τρεις που έλαβαν μέρος στην μελέτη μας, αλλά και επτά μήνες αργότερα, που επιχειρήθηκε το ίδιο εγχείρημα, δεν υπήρχε ούτε ένας μετανάστης που να υποβάλλεται σε αιμοκάθαρση στην μονάδα τεχνητού νεφρού «Γ. Γεννηματάς».

Υπήρξαν αρκετές δυσκολίες στον συντονισμό και οργάνωση της ερευνητικής διαδικασίας λόγω του γεγονότος ότι πέρασαν αρκετές ώρες αναμονής στην πόρτα εισόδου της μονάδας, ώστε να διαπιστωθεί αν προσέλθει ή όχι κάποιος από τους μετανάστες που είχαν συγκατατεθεί να συμμετάσχουν στην έρευνά μας, επιφορτιζόμενοι την πίεση και την έντονη δυσπιστία από την υπηρεσία ασφαλείας του νοσοκομείου που παρότι είχαμε εξασφαλίσει την απαραίτητη άδεια από τις υπηρεσίες διοίκησης του νοσοκομείου, μας ακολουθούσαν κατά πόδας καθόλη τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας.

Επιπρόσθετα, ο χώρος της μονάδας τεχνητού νεφρού ήταν μικρός με αποτέλεσμα να υπάρχουν δυσκολίες στο στήσιμο της κάμερας και σε συνδυασμό με τον υπερβολικό θόρυβο και την αδύνατη φωνή λόγω κατάστασης των αιμοκαθερόμενων ασθενών που μιλούσαν σε αυτή, ήταν πολύ δύσκολη η δυνατότητα καλής ακουστικής και κατανόησης από τη μεριά των ερευνητών τόσο κατά τη διάρκεια της λήψης του βίντεο όσο και κατά τις ώρες του μοντάζ και της μετάφρασης του ληφθέντος υλικού.

Τελειώνοντας, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί, ότι παρότι οι ερευνητές δεν φορούσαν κάποιο ένδυμα που να μαρτυρά την ιδιότητά τους, θεωρείται ότι η έρευνα δεν είναι τελείως απαλλαγμένη από το προφίλ του επαγγελματία υγείας που από θέση ισχύος, ζητά από τους ασθενείς και ανήμπορους μετανάστες να περιγράψουν πως βιώνουν το πρόβλημα της υγείας τους στη χώρα τους και πως επεξεργάζονται τις κοινωνικές αναπαραστάσεις και τα στερεότυπα που αντιμετωπίζουν από το σύστημα υγείας της Ελλάδας.

Παρότι οι μετανάστες της μελέτης μας ξεδίπλωσαν με γλαφυρό και ανθρώπινο τρόπο τα προβλήματα που βιώνουν και αντιμετωπίζουν από τη νόσο που τους ταλαιπωρεί, δεν διστάζουν να αναφέρουν πως αισθάνονται ξένοι, μόνοι και παραμελημένοι από το σύστημα υγείας της χώρας που τους φιλοξενεί.

6.3 Βασικές προτάσεις

1. Η δημιουργία ενός μητρώου ή μηχανισμού καταγραφής των οικονομικών μεταναστών οι οποίοι υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση στα κρατικά Νοσοκομεία και η συνεχής παρακολούθησή τους, θα αποτελούσε την αρχή για την συστηματικότερη και αποτελεσματικότερη νοσηλεία τους, όπως και χρήσιμο εργαλείο για την χάραξη πολιτικής σχετικής με το πρόβλημα.

Μερικά από τα στοιχεία που θα μπορούσαν να καταγραφούν είναι:

- Ο αριθμός των οικονομικά άπορων μεταναστών που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση.
- Η γεωγραφική καταγραφή αυτών, έτσι ώστε να μπορεί να γίνει πρόβλεψη των αναγκών τους και οργάνωση υποδομής για την κάλυψή τους.
- Καταγραφή της καταγωγής τους, ώστε να σχεδιάζονται παρεμβάσεις που θα συνυπολογίζουν και το πολιτισμικό στοιχείο.

2. Η ένταξη των οικονομικών μεταναστών σε πρόγραμμα χρόνιας περιοδικής αιμοκάθαρσης σε Νεφρολογικά κέντρα, ώστε να παρέχεται αποτελεσματικότερη και συστηματική θεραπεία. Η λήψη του συγκεκριμένου μέτρου θα άρει την ανασφάλεια των αρρώστων και η παρακολούθησή τους από τους λειτουργούς υγείας θα έχει συνέχεια που έως σήμερα δεν υπάρχει για κανένα άπορο που αιμοκαθαίρεται.

3. Ο θεσμός του πολιτισμικού διαμεσολαβητή στα νοσοκομεία θεωρείται πλέον απαραίτητη προϋπόθεση για την λύση βασικών προβλημάτων των οικονομικών μεταναστών που έρχονται σε επαφή με το Ελληνικό Σύστημα Υγείας αλλά και για την λύση προβλημάτων που δημιουργούνται και στους λειτουργούς υγείας στην προσπάθειά τους να προσφέρουν υγειονομική υπηρεσία στη συγκεκριμένη ομάδα αρρώστων, όπως φαίνεται και από την εκπόνηση της παρούσας μελέτης.

4. Η εκπαίδευση του υγειονομικού προσωπικού ώστε να μπορεί να ανταπεξέλθει στην όλο ένα και συχνότερη επαφή με αρρώστους από άλλες κοινωνίες.

5. Ο προβληματισμός της πολιτείας και των αρχών της χώρας μας για την λήψη επιστημονικά βασισμένων λύσεων ώστε να αντιμετωπισθεί ο χρόνιος άρρωστος οικονομικός μετανάστης (και όχι μόνον ο αιμοκαθαιρόμενος), με παραγωγή πρακτικής και αποτελεσματικής πολιτικής (νόμοι, υπουργικές αποφάσεις κ.λπ.).

Βιβλιογραφία

1. Αγραφιώτης Δ., Πολιτιστικές Αβεβαιότητες;, Αθήνα, Ελληνικά γράμματα, 1999, σσ., 58-61
2. Αγραφιώτης Δ., Υγεία, Αρρώστεια, Κοινωνία – Τόποι και Τρόποι σύμπλεξης;, Αθήνα, Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός 2003.
3. Βασικές Συνθήκες, Συμβάσεις και Συμβούλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δικτυακός τόπος: www.europa.eu.int
4. Baldwin – Martin E., Immigration and the Welfare State: a European challenge to American mythology;, MMO Working paper , N° 4, 2002
5. Γαβρόγλου Στ., Οργάνωση της Εργασίας και νέες μορφές απασχόλησης στην Ελλάδα και την Ευρώπη, Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας, Αθήνα, 2002
6. European Intercultural Workplace, Μια συγκριτική έρευνα στον χώρο εργασίας του ιατρικού τομέα περίθαλψης σε δέκα Ευρωπαϊκές χώρες «Leonardo da Vinci» 2007
7. Eisenstein S.N., Analysis of patterns of immigrants and absorption of immigrants, population Studies , No 7, 1953 pp. 167-180
8. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως;, Νόμος: 3386, Αθήνα, 2005
9. Fernando, S., Cultural Diversity, Mental Health and Psychiatry :The Struggle against Racism, 2003
10. Galambos C., Moving cultural diversity toward cultural competence in health care;, Health and Social Work, Vol:28, 2003, pp,3.
11. Galanti G., Caring for patients from different cultures, University of Pennsylvania Press Philadelphia, 2004
12. Gutmann A., The Challenge of Multiculturalism in Political Ethics: Philosophy and Public Affairs,1993, τ. 22, αρ. 3: 171-206
13. Gough I., Social Assistance Regimes: A Gluster Analysis; , Journal of European Social Policy, 2001, pp. 165 – 170
14. Green N., Οι δρόμοι της Μετανάστευσης;, Αθήνα, Σαββάλας,2004, σσ.,15-20, 54-66, 81-100, 153-155.
15. Gropas R., Triantafyllidou A., Migration in Greece at a glance. Athens: Hellenic Foundation for European and Foreign Policy,2005
16. Inglis C., Multiculturalism, New Policy Responses to Diversity, Paris,1996, UNESCO
17. Ιωαννίδη – Καπόλου Ε., Κοινωνιολογική Έρευνα – Μέθοδοι και Τεχνικές, Σημειώσεις Κοινωνιολογικού τομέα Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας, Αθήνα
18. Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Ι.ΜΕ.ΠΟ., Πολιτικές Ένταξης των Μεταναστών : Η Ευρωπαϊκή εμπειρία;, Αθήνα, 2006

19. Ιωαννίδη – Καπόλου Ε., Αγραφιώτης Δ., Σεξουαλικότητα (ες) στα χρόνια της Αβεβαιότητας και του AIDS. Η σεξουαλική συμπεριφορά των Ελλήνων και των Ευρωπαίων. Συγκριτική προσέγγιση;, Αθήνα, Πολύτροπον 2005
20. Καβουνίδη Τζ., Χαρακτηριστικά μεταναστών :Το Ελληνικό πρόγραμμα νομιμοποίησης του 1998;, Αθήνα, Ελληνικά γράμματα 2001
21. Καλλόνι Μ., Μικράκης Α., Τριανταφυλλίδου Α., *Miti Culturali e Realta Politica : La Grecia di Fronte alla Questione Macedone;* Europa, 1996
22. Κατρούγκαλος Β., Κοντιάδης Ξ., Κωστουλα Μ., Μουσμώτη Μ., Παπαθεοδώρου Θ., Χαμόδρακα Ξ., Νομικές, Θεσμικές και Διοικητικές διαστάσεις του καθεστώτος εισόδου και παραμονής μεταναστών στην Ελλάδα. Προκλήσεις και προοπτικές βελτίωσης, Αθήνα, 2004
23. Κασιμάτη Κ., Δημουλάς Κ., Εξαρχος Γ., Μουσούρου Λ., Μωυσιδής Α., Ρόμπολης Σ., Τσαούσης Δ., Τσιάκαλος Γ., Ψημμένος Ι., Κοινωνικός αποκλεισμός: Η Ελληνική εμπειρία;, Αθήνα, Gutenberg,2007, σσ.,67-85, 87-108, 221-268, 275-278.
24. Kleinman A., *Patients and Healers in the context of Culture;* University of California Press, London,1998
25. Kymlicka W., Η πολιτική φιλοσοφία της εποχής μας, μία εισαγωγή. Αθήνα, Πόλις, 2005
26. Kymlicka W.,*Modernity and National Identity*,Palgrave,2000,pp. 11-41
27. Zappi S., *French Government revives assimilation policy;*, Washington, 2003, www.migrationinformation.org
28. Καυκιά Θ., Διαπολιτισμική προσέγγιση στη Νεφρολογική Νοσηλευτική;, Αθήνα, Πρακτικά 14^{ης} Επιστημονικής Ημερίδας Νοσηλευτών Νεφρολογίας, 2003
29. Καψάλης Α., Μετανάστες – Υγεία και κοινωνικός αποκλεισμός, Αθήνα 2005
30. Κορδούτης Π., Παυλόπουλος Β., Πεδία Έρευνας στην Κοινωνική Ψυχολογία: πολιτισμός, μετανάστευση, οργανισμοί, υγεία-πρόληψη, στενές διαπροσωπικές σχέσεις;, Αθήνα, Ατραπός, 2006, σσ., 84-105, 366-393.
31. Κούτρα Κ., Η υποκειμενική αντίληψη της υγείας και η ικανοποίηση από τις υπηρεσίες υγείας από μετανάστριες μητέρες σε έναν δήμο της Κρήτης, Μεταπτυχιακή εργασία Πανεπιστημίου Κρήτης;, Κρήτη, 2005
32. Μανιτάκης Α., Η σχέση της Εκκλησίας με το Κράτος-Έθνος (στη σκιά των ταυτοτήτων), Αθήνα, Νεφέλη, 2000
33. Μαράτου – Αλιμπράντη, Γκαζόν Ε., Μετανάστευση και υγεία – πρόνοια;, Αθήνα 2005

34. Μαρβάκης Αθ., Παρσάνογλου Δ., Παύλου Μ., Μετανάστες στην Ελλάδα;, Αθήνα, Ελληνικά γράμματα, 2001
35. Μουσούρου Λ., Από τους γκασταρμπάιτερ στο πνεύμα του Σέγκεν : Προβλήματα της σύγχρονης μετανάστευσης στην Ευρώπη ;, Γκούτεμπεργκ, Αθήνα, 1993
36. Μικράκης Α., Εμείς και οι «άλλοι», οι διαφορετικοί, οι ξένοι : Η σύγκρουση στο συμβολικό πεδίο;, Κοινωνικές ανισότητες & Κοινωνικός αποκλεισμός;, Εξάντας, Αθήνα, 1998,σσ., 729 – 737
37. Ναξάκης Χ., Χλέτσος Μ., Μετανάστες και μετανάστευση;, Αθήνα, Πατάκης, 2002
38. Neubert St., Multikulturalitaet in der discussion. Grundbegriffe der Soziologie, 2002
39. Πανταζόπουλος Α., Η Γαλλία φλέγεται; Η εξέγερση των προαστίων;, Πολις, Αθήνα, 2005
40. Παπαλιού Ο., Φαγαδάκη Ε., Κοινωνικοοικονομικές συνέπειες της δημογραφικής γήρανσης;, Αθήνα, Πρακτικά Πανελλαδικού δημογραφικού συνεδρίου, Ελληνική Εταιρεία Δημογραφικών Μελετών, 2003
41. Παπαταξιάρχης Ε., Περιπέτειες της ετερότητας: Η παραγωγή της πολιτισμικής διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα,Αλεξάνδρεια, Αθήνα, 2006
42. Παπαφιλίππου Δ., Βέικου Μ., Τριανταφυλλίδου Α., Μικράκης Α., Κοινωνικές Ανισότητες και Κοινωνικός Αποκλεισμός;, Εξάντας, Αθήνα, 1998, σσ., 423-432, 479-486, 488-497, 728-737.
43. Πετράκου Η., Ξανθάκου Γ.,Κάϊλα Μ., Μετανάστες και προβλήματα προσαρμογής στην Ελληνική Κοινωνία;, Ατραπός, Αθήνα, 2006, σσ.89 – 107
44. Πετρονώτη Μ., Καυταντζόγλου Μ., Όρια και περιθώρια: Εντάξεις και αποκλεισμοί;, Αθήνα, 2000
45. Πετρινώτη Ξ., Η μετανάστευση προς την Ελλάδα : Μια πρώτη καταγραφή, ταξινόμηση και ανάλυση ;, Οδυσσεάς, Αθήνα, 1993
46. Riboli D., Η εικόνα του Άλλου. Μανδαγόρας, Αθήνα, σελ.53-55
47. Σιάμπος Γ., Πληθυσμός και Ανάπτυξη στην Ελλάδα, Αθήνα, Πρακτικά Πανελλαδικού δημογραφικού συνεδρίου, Ελληνική Εταιρεία Δημογραφικών Μελετών, 2003
48. Σκουραδάκη Μ., διπλωματική εργασία: Επαγγελματίες υγείας και οικονομικοί μετανάστες. Στάσεις και συμπεριφορές που καθορίζουν μια αμφίδρομη σχέση. Η περίπτωση του Γ.Ν.Θ.Α «η Σωτηρία»;, Αθήνα,Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, 2007

49. Σούλης Σ., Το ξένο παράνομο εργατικό δυναμικό στην Ελλάδα, Διαστάσεις της κοινωνικής πολιτικής σήμερα, Αθήνα, σσ. 443
50. Sumner W.G., Folkways. New York, 1906
51. Torres – Cantero A.M., Miguel A.G., Gallardo C., Ippolito S., Health care provision for illegal migrants: may health policy make a difference?;, European Journal of Public Health, 2007
52. Tournev I., Petkova C., Ensuring Minorities access to health care in Bulgaria;., Bulgaria, 2005
53. Τριανταφυλλίδου Α., Οι «άλλοι» ανάμεσά μας – Ελληνική Εθνική ταυτότητα και στάσεις προς τους μετανάστες;., Κοινωνικές ανισότητες & Κοινωνικός αποκλεισμός;., Εξάντας, Αθήνα, 1998, σσ., 488 – 497
54. Τριανταφύλλου Α., Ρητορική της ταυτότητας και παρανόηση στις διαπολιτισμικές συναντήσεις ;, Όρια και περιθώρια : Εντάξεις και αποκλεισμοί;., Αθήνα, 2000, σσ. 152 - 157
55. Τσουκαλάς Κ., Κοινωνική Ανάπτυξη και Κράτος. Η συγκρότηση του δημόσιου χώρου στην Ελλάδα, 1982, σσ.147
56. Χιωτάκης Σ., Πολυπολιτισμικότητα: Ανάμεσα σε δύο εκδοχές και ιδεοτύπους;., Κρήτη, 2007, www.oprek.gr
57. Χλέτσος Μ., Κόλιας Κ., Συρακούλης Κ., Παλαιολόγου Σ., Θαλασσοχώρι Χ., Μπουρδούβαλη Β., Πούλιου Α., Οικονομικές διαστάσεις της μετανάστευσης. Επιπτώσεις στον αγροτικό τομέα;., Αθήνα, Ιανουάριος 2005, σσ.,5
58. Χριστούδου Γ.Ν., Παπακώστας Ι., Ζέρβας Ι., Λεξικό Διαπολιτισμικών όρων στην Ψυχική Υγεία;., Αθήνα, Εκδόσεις Βήτα, 1999
59. Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, Εγκύκλιος: Υ4α/οικ. 8992/13/7/2000
60. Weber Max, Κοινωνιολογία του Κράτους, Αθήνα, Κένταυρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΔΜΑ 9/5/07.

1η Υ.Π.Ε. ΑΓΓΙΚΗΣ
Γ.Ν.Α. "Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ"
Αρ. Πρωτ. 10835
Αθήνα στις 9-5-07

Ε.Α.Ν. ΔΙ.Τ.Η
Τ.Τ. Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ

Προς

Διευθυντή Γ.Ν.Α. "Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ"

Κ. Διευκτή

~~Σ~~

Μιχαήλ Νούβος

Διονύσιος

Προβιβάτης

Μ.Τ.Ν.

Φωτ. ταχ. 8-540.

Ο Νοσηλεύτης Νούβος Αθανάσιος, ο οποίος βρίσκεται σε ευαίσθητη θέση για αν ανύψωση Μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών ενώ έχει διεξάγει χρήση, έχει πάρει ανώνυμη επίσημη επιτροπή από την Επιτροπή Επιστημονική και να παραβιβάσει, από άλλους ατόμων που έχουν προγράμματα για Αιμοκάθαρση στην Μονάδα Τεχνητού Νεφρού, σύμφωνα Τετάρτη 9/5/07.

Παρακαλώ για τις δυνάεις σας ενέργειες.

ο Προβιβάτης

[Handwritten signature]

Γ.Ν.Α. "Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ"
ΜΟΝΑΔΑ ΤΕΧΝΗΤΟΥ ΝΕΦΡΟΥ

[Handwritten signature]
ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ

Γ.Ν.Α. "Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ"
ΜΟΝΑΔΑ ΤΕΧΝΗΤΟΥ ΝΕΦΡΟΥ
ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ

NATIONAL FACULTY OF PUBLIC HEALTH
SECTOR OF SOCIOLOGY
POSTGRADUATE PROGRAM OF PUBLIC HEALTH

FORM OF CONSENT

TITLE OF STUDY: "Cultural diversity in health services. How does this perceived? "

STUDENTS: Dimitra Manta, Athanassios Nousis

SCIENTIFIC PERSON IN CHARGE: Prof. Demosthenes Agrafiotis

SUPERVISOR PROFESSOR: Irene Kampriani, Diana Rimpoli

INTRODUCTION

I comprehend that it has been asked to me to participate in study on the cultural particularities in the health and the illness, how they influence the perceptions and the behaviour of health and particularly at the contact of immigrants with the services of care and the health professionals.

The study includes the production of film that it will impress the conditions of cross-cultural coexistence in the space of hospital.

INFORMATION ABOUT THE STUDY

It has been asked to me to participate in a film where I will speak 5 to 7 minutes, about how I face the subject of my illness in this country where now I live, how they behave to me the health professionals and generally, the fears and the difficulties I face.

Even though does not exist direct profits from my attendance in the film; however it will be an opportunity to speak for my experience and express my opinions for these subjects.

The film will be turned in the Haemodialysis unit of hospital "G. Gennimatas" in May 2007.

CONFIDENTIALITY

It has been explained to me in every detail, that this film it will be used only for educational reasons, aiming mainly at the sensitization and mobilisation of health professionals on the subject of immigration.

VOLUNTARY ATTENDANCE

I comprehend that my attendance is voluntary and that I will not participate with some return. I can withdraw any moment I want from this process.

Also in case I want to communicate with the students for more information, their telephones are : 6972015628 - Manta Dimitra and 6945589725 - Nousis Thanasis

CONSENT

With my signature, I agree to participate in this study. I am above 18 years, all my questions have been answered and it has been given a copy of this form to me.

Date:

Name: Justice Surname:

Signature:

NATIONAL FACULTY OF PUBLIC HEALTH
SECTOR OF SOCIOLOGY
POSTGRADUATE PROGRAM OF PUBLIC HEALTH

FORM OF CONSENT

TITLE OF STUDY: "Cultural diversity in health services. How does this perceived?"
STUDENTS: Dimitra Manta, Athanassios Nousis
SCIENTIFIC PERSON IN CHARGE: Prof. Demosthenes Agrafiotis
SUPERVISOR PROFESSOR: Irene Kampriani, Diana Rimpoli

INTRODUCTION

I comprehend that it has been asked to me to participate in study on the cultural particularities in the health and the illness, how they influence the perceptions and the behaviour of health and particularly at the contact of immigrants with the services of care and the health professionals.

The study includes the production of film that it will impress the conditions of cross-cultural coexistence in the space of hospital.

INFORMATION ABOUT THE STUDY

It has been asked to me to participate in a film where I will speak 5 to 7 minutes, about how I face the subject of my illness in this country where now I live, how they behave to me the health professionals and generally, the fears and the difficulties I face.

Even though does not exist direct profits from my attendance in the film; however it will be an opportunity to speak for my experience and express my opinions for these subjects.

The film will be turned in the Haemodialysis unit of hospital "G. Gennimatas" in May 2007.

CONFIDENTIALITY

It has been explained to me in every detail, that this film it will be used only for educational reasons, aiming mainly at the sensitization and mobilisation of health professionals on the subject of immigration.

VOLUNTARY ATTENDANCE

I comprehend that my attendance is voluntary and that I will not participate with some return. I can withdraw any moment I want from this process.

Also in case I want to communicate with the students for more information, their telephones are : 6972015628 - Manta Dimitra and 6945589725 - Nousis Thanasis

CONSENT

With my signature, I agree to participate in this study. I am above 18 years, all my questions have been answered and it has been given a copy of this form to me.

Date:

Name: *Allen A. LAMSON* Surname: *Allen YEM - LAMSON*

Signature: *Allen*

NATIONAL FACULTY OF PUBLIC HEALTH
SECTOR OF SOCIOLOGY
POSTGRADUATE PROGRAM OF PUBLIC HEALTH

FORM OF CONSENT

TITLE OF STUDY: "Cultural diversity in health services. How does this perceived? "

STUDENTS: Dimitra Manta, Athanassios Nouis

SCIENTIFIC PERSON IN CHARGE: Prof. Demosthenes Agrafiotis

SUPERVISOR PROFESSOR: Irene Kampriani, Diana Rimpoli

INTRODUCTION

I comprehend that it has been asked to me to participate in study on the cultural particularities in the health and the illness, how they influence the perceptions and the behaviour of health and particularly at the contact of immigrants with the services of care and the health professionals.

The study includes the production of film that it will impress the conditions of cross-cultural coexistence in the space of hospital.

INFORMATION ABOUT THE STUDY

It has been asked to me to participate in a film where I will speak 5 to 7 minutes, about how I face the subject of my illness in this country where now I live, how they behave to me the health professionals and generally, the fears and the difficulties I face.

Even though does not exist direct profits from my attendance in the film; however it will be an opportunity to speak for my experience and express my opinions for these subjects.

The film will be turned in the Haemodialysis unit of hospital "G. Gennimatas" in May 2007.

CONFIDENTIALITY

It has been explained to me in every detail, that this film it will be used only for educational reasons, aiming mainly at the sensitization and mobilisation of health professionals on the subject of immigration.

VOLUNTARY ATTENDANCE

I comprehend that my attendance is voluntary and that I will not participate with some return. I can withdraw any moment I want from this process.

Also in case I want to communicate with the students for more information, their telephones are : 6972015628 - Manta Dimitra and 6945589725 - Nouis Thanasis

CONSENT

With my signature, I agree to participate in this study. I am above 18 years, all my questions have been answered and it has been given a copy of this form to me.

Date:

Name: *Augustine* Surname: *Chalkias*

Signature: *[Handwritten Signature]*

ΕΝΤΥΠΟ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ : «Πολιτισμική διαφορετικότητα στο χώρο της υγείας. Πως αυτή βιώνεται;»
ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ: Δήμητρα Μαντά, Αθανάσιος Νούσης

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Καθ. Δημοσθένης Αγραφιώτης
ΕΠΙΒΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ: Ειρήνη Καμπριάνη, Νταιάνα Ριμπόλι

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατανόω ότι μου έχει ζητηθεί να συμμετάσχω σε μια μελέτη για τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες στην υγεία και την αρρώστια, πώς επηρεάζουν τις αντιλήψεις και τη συμπεριφορά υγείας και ιδιαίτερα κατά την επαφή των μεταναστών με τις υπηρεσίες φροντίδας και τους επαγγελματίες υγείας.
Η μελέτη περιλαμβάνει την παραγωγή ενός φιλμ που θα αποτυπώνει τις συνθήκες της διαπολιτισμικής συνύπαρξης στο χώρο του νοσοκομείου.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ

Μου έχει ζητηθεί να συμμετάσχω σε ένα φιλμ όπου εκεί θα μιλήσω για 5 λεπτά γύρω από το πως αντιμετωπίζω το θέμα της αρρώστιας την οποία αντιμετωπίζω καθημερινά κατά τη φροντίδα των ασθενών μου, πως συμπεριφέρομαι σαν επαγγελματίας υγείας στους ασθενείς που έρχονται από άλλη χώρα και γενικότερα, τους φόβους και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζω κατά τη φροντίδα τους.
Παρόλο που δεν υπάρχουν άμεσα οφέλη από τη συμμετοχή μου στο φιλμ, ωστόσο θα είναι μία ευκαιρία να μιλήσω για την εμπειρία μου και να εκφράσω τις απόψεις μου για αυτά τα θέματα.
Το φιλμ θα γυριστεί στη μονάδα τεχνητού νεφρού του νοσοκομείου 'Γ. Γεννηματάς' τον Μάιο του 2007.

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Μου εξηγήθηκε με κάθε λεπτομέρεια, πως αυτό το φιλμ θα χρησιμοποιηθεί μόνο για εκπαιδευτικούς καθαρά σκοπούς, με κύριο στόχο την ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση των επαγγελματιών υγείας πάνω στο θέμα της μετανάστευσης.

ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Κατανόω ότι η συμμετοχή μου είναι εθελοντική και ότι δεν θα συμμετάσχω με κάποιο αντάλλαγμα.
Μπορώ να αποχωρήσω οποιαδήποτε στιγμή το θελήσω από τη διαδικασία.
Επίσης εάν θελήσω μπορώ να επικοινωνήσω με τους μελετητές για περισσότερες πληροφορίες ή διευκρινήσεις στα τηλέφωνα 6972015628- Μαντά Δήμητρα και 6945589725- Νούσης Θανάσης

ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗ

Με την υπογραφή μου, συμφωνώ να συμμετάσχω σε αυτήν τη μελέτη. Είμαι πάνω από 18 χρονών, όλες οι απορίες μου έχουν λυθεί και οι ερωτήσεις μου έχουν απαντηθεί και μου έχει δοθεί αντίγραφο αυτού του εντύπου.

Ημερομηνία: 9/5/07

Όνομα: Γιαννιούβιτς

Επώνυμο: Μιχαλοπούλου

Υπογραφή:

ΕΝΤΥΠΟ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ : «Πολιτισμική διαφορετικότητα στο χώρο της υγείας. Πως αυτή βιώνεται;»
ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ: Δήμητρα Μαντά, Αθανάσιος Νούσης

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Καθ. Δημοσθένης Αγραφιώτης
ΕΠΙΒΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ:Ειρήνη Καμπριάνη, Ντιάνα Ριμπόλι

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατανούω ότι μου έχει ζητηθεί να συμμετάσχω σε μια μελέτη για τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες στην υγεία και την αρρώστια, πώς επηρεάζουν τις αντιλήψεις και τη συμπεριφορά υγείας και ιδιαίτερα κατά την επαφή των μεταναστών με τις υπηρεσίες φροντίδας και τους επαγγελματίες υγείας.
Η μελέτη περιλαμβάνει την παραγωγή ενός φιλμ που θα αποτυπώνει τις συνθήκες της διαπολιτισμικής συνύπαρξης στο χώρο του νοσοκομείου.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ

Μου έχει ζητηθεί να συμμετάσχω σε ένα φιλμ όπου εκεί θα μιλήσω για 5 λεπτά γύρω από το πως αντιμετωπίζω το θέμα της αρρώστιας μου σε αυτή την χώρα που τώρα ζω, πώς μου συμπεριφέρονται οι επαγγελματίες υγείας και γενικότερα, τους φόβους και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζω.
Παρόλο που δεν υπάρχουν άμεσα οφέλη από τη συμμετοχή μου στο φιλμ, ωστόσο θα είναι μία ευκαιρία να μιλήσω για την εμπειρία μου και να εκφράσω τις απόψεις μου για αυτά τα θέματα.
Το φιλμ θα γυριστεί στη μονάδα τεχνητού νεφρού του νοσοκομείου 'Γ. Γεννηματάς' τον Μάιο του 2007.

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Μου εξηγήθηκε με κάθε λεπτομέρεια, πως αυτό το φιλμ θα χρησιμοποιηθεί μόνο για εκπαιδευτικούς καθαρά σκοπούς, με κύριο στόχο την ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση των επαγγελματιών υγείας πάνω στο θέμα της μετανάστευσης.

ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Κατανούω ότι η συμμετοχή μου είναι εθελοντική και ότι δεν θα συμμετάσχω με κάποιο αντάλλαγμα.
Μπορώ να αποχωρήσω οποιαδήποτε στιγμή το θελήσω από τη διαδικασία.
Επίσης εάν θελήσω μπορώ να επικοινωνήσω με τους μελετητές για περισσότερες πληροφορίες ή διευκρινήσεις στα τηλέφωνα 6972015628- Μαντά Δήμητρα και 6945589725- Νούσης Θανάσης

ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗ

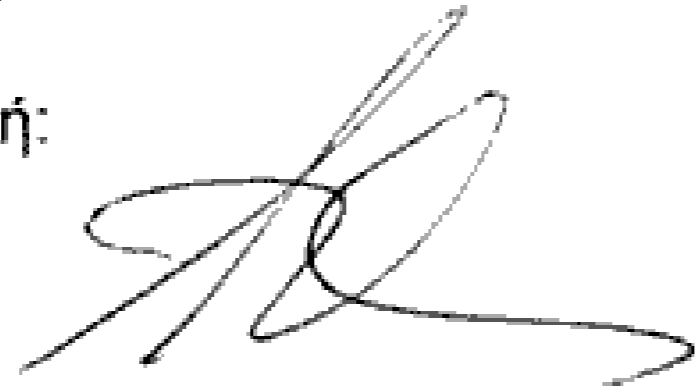
Με την υπογραφή μου, συμφωνώ να συμμετάσχω σε αυτήν τη μελέτη. Είμαι πάνω από 18 χρονών, όλες οι απορίες μου έχουν λυθεί και οι ερωτήσεις μου έχουν απαντηθεί και μου έχει δοθεί αντίγραφο αυτού του εντύπου.

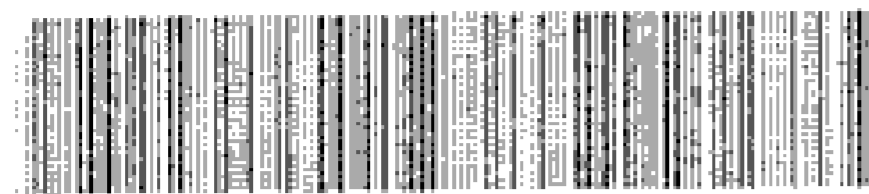
Ημερομηνία: 3/5/07

Όνομα: Άννα

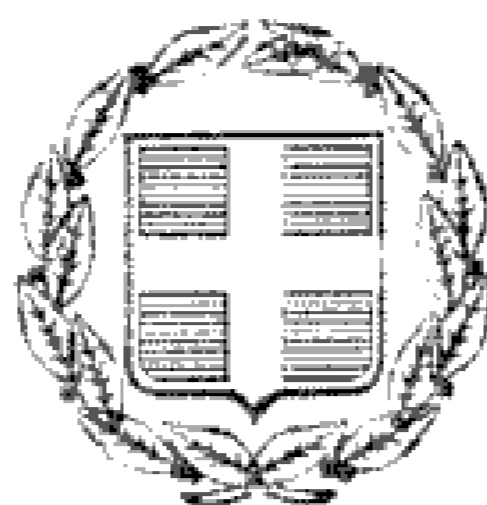
Επώνυμο: Λιτοϊκά

Υπογραφή:

011002127308850032

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 212

23 Αυγούστου 2005

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 3386

Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική επικράτεια.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΟΡΙΣΜΟΙ - ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ**

Άρθρο 1
Ορισμοί

Για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού:

α. Αλλοδαπός, είναι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή που δεν έχει ιθαγένεια.

β. Υπήκοος τρίτης χώρας, είναι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ούτε την ιθαγένεια άλλου κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 17 παρ. 1 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

γ. Ανιθαγενής, είναι το φυσικό πρόσωπο που πληροί τις προϋποθέσεις της Σύμβασης της Ν. Υόρκης του 1954 περί του καθεστώτος των ανιθαγενών, η οποία έχει κυρωθεί με το ν. 139/1975 (ΦΕΚ 176 Α').

δ. Άδεια διαμονής, είναι κάθε είδους πιστοποίηση που παρέχεται από τις ελληνικές αρχές και με βάση την οποία επιτρέπεται σε υπήκοο τρίτης χώρας να διαμένει νόμιμα στην Ελληνική Επικράτεια, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 2 περίπτ. α του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1030/2002 του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 "Για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους υπηκόους τρίτων χωρών" (ΕΕΛ 157/15.6.2002).

ε. Οικογενειακή επανένωση, είναι η είσοδος και η διαμονή στη χώρα των μελών της οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα, προκειμένου να διατηρηθεί η ενότητα της οικογένειάς του, ασχέ-

τως εάν οι οικογενειακοί δεσμοί δημιουργήθηκαν πριν ή μετά την είσοδό του στη χώρα.

στ. Συντηρών, είναι ο υπήκοος τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα και υποβάλλει αίτηση οικογενειακής επανένωσης, προκειμένου να επιτραπεί η είσοδος και η διαμονή στα μέλη της οικογένειάς του στην Ελλάδα, όπως αυτά προσδιορίζονται στον παρόντα νόμο.

ζ. Επί μακρόν διαμένων, είναι ο υπήκοος τρίτης χώρας που αποκτά την ανωτέρω ιδιότητα, σύμφωνα με το άρθρο 67 του παρόντος.

η. Σπουδαστής, είναι ο υπήκοος τρίτης χώρας που έγινε δεκτός σε ένα από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, όπως αυτά ορίζονται στον παρόντα νόμο, και στον οποίο έχει επιτραπεί η είσοδος και διαμονή στο έδαφος της χώρας, προκειμένου να έχει ως κύρια δραστηριότητά του την παρακολούθηση προγράμματος σπουδών.

θ. Ασυνόδευτος ανήλικος, είναι ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής που δεν έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του και ο οποίος είτε εισέρχεται στην Ελληνική Επικράτεια χωρίς να συνοδεύεται από τον κατά το νόμο ή το έθιμο υπεύθυνο για την επιμέλειά του ενήλικο και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η ανωτέρω κατάσταση είτε βρέθηκε χωρίς συνοδεία μετά την είσοδό του στη χώρα.

ι. Θύμα εμπορίας ανθρώπων, είναι το φυσικό πρόσωπο που κατέστη θύμα των εγκλημάτων, τα οποία προβλέπονται στα άρθρα 323, 323 Α', 349, 351 και 351 Α' του Ποινικού Κώδικα, ανεξάρτητα από το εάν έχει εισέλθει στη χώρα νόμιμα ή παράνομα.

Άρθρο 2
Πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις του νόμου αυτού δεν έχουν εφαρμογή στις ακόλουθες κατηγορίες προσώπων, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε επί μέρους διατάξεις του:

α. Στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 17 παρ. 1 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως αυτό τροποποιήθηκε και ισχύει.

β. Στους διαπιστευμένους σε Πρεσβείες, Προξενία ή διεθνείς οργανισμούς με έδρα την Ελλάδα υπαλλήλους, καθώς και στους υπηκόους τρίτων χωρών που προσλαμβάνονται στις ως άνω υπηρεσίες ως διοικητικό προσωπικό, στις συζύγους και τα τέκνα αυτών.

γ. Στους πρόσφυγες και στα πρόσωπα που έχουν υποβάλει αίτηση για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα, κατά την έννοια της Σύμβασης της Γενεύης του 1951, η οποία έχει κυρωθεί με το ν.δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 201 Α'), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

δ. Στα πρόσωπα που έχουν την άδεια να παραμείνουν στην Ελλάδα με βάση προσωρινή προστασία ή ζήτησαν την άδεια να παραμείνουν για το λόγο αυτόν και αναμένουν τη σχετική απόφαση.

ε. Στα πρόσωπα που έχουν την άδεια να παραμείνουν στην Ελλάδα με βάση επικουρικές μορφές προστασίας, σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις και την εθνική νομοθεσία, ή ζήτησαν την άδεια να παραμείνουν για το λόγο αυτόν και αναμένουν τη σχετική απόφαση.

2. Πρόσωπα που έχουν περισσότερες ιθαγένειες, από τις οποίες η μία είναι ελληνική, ή κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεωρούνται Έλληνες ή πολίτες των κρατών-μελών αντίστοιχα και εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού.

3. Πρόσωπα που έχουν περισσότερες ιθαγένειες, στις οποίες δεν συμπεριλαμβάνεται η ελληνική, είναι υποχρεωμένα να επιλέξουν ιθαγένεια, με δήλωσή τους στην αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, εφόσον είναι εφοδιασμένοι με διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο του οικείου κράτους.

4. Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται, με την επιφύλαξη ευνοϊκότερων ρυθμίσεων που προβλέπονται:

α. Σε διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες μεταξύ των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών - μελών της αφ' ενός, και τρίτων χωρών αφ' ετέρου.

β. Σε διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και τρίτων χωρών, πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου αυτού, υπό τον όρο της αμοιβαιότητας.

γ. Στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη της 18ης Οκτωβρίου 1961, ο οποίος κυρώθηκε με το ν. 1426/1984 (ΦΕΚ 32 Α').

Άρθρο 3

Σύσταση Διυπουργικής Επιτροπής Παρακολούθησης της Μεταναστευτικής Πολιτικής

1. Για το συντονισμό της μεταναστευτικής πολιτικής στην Ελλάδα συνιστάται Διυπουργική Επιτροπή, αποτελούμενη από τους Υπουργούς Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, Δικαιοσύνης, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας, η οποία συνέρχεται τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο.

2. Έργο της Επιτροπής είναι η επεξεργασία θεμάτων μετανάστευσης (νόμιμης και παράνομης), με βάση την εξελικτική πορεία του φαινομένου, η έκδοση κατευθυντήριων οδηγιών με σκοπό το συντονισμό των κατά περίπτωση εμπλεκόμενων φορέων, η παρακολούθηση του έργου τους και η εισήγηση μέτρων θεσμικού και τεχνικού χαρακτήρα προς την κατεύθυνση αποτελεσματικής αντιμετώπισης των σχετικών προβλημάτων. Η Επιτροπή συντονίζει

την εκπόνηση και την εφαρμογή των Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Δράσης του άρθρου 66, για την κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών.

3. Για τη διευκόλυνση του έργου της, η Διυπουργική Επιτροπή επικουρείται από Ειδική Επιτροπή, η οποία συνέρχεται τουλάχιστον μία φορά ανά τρίμηνο, και έχει ως έργο την προετοιμασία των θεμάτων που εξετάζονται, καθώς και την εισήγηση των κατάλληλων μέτρων. Η ανωτέρω Ειδική Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και αποτελείται από τεχνοκράτες, εμπειρογνώμονες και στελέχη των αναφερόμενων στην παράγραφο 1 του παρόντος Υπουργείων. Με την ίδια απόφαση ορίζεται και ο Πρόεδρός της.

4. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, Δικαιοσύνης, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας καθορίζονται τα ειδικότερα θέματα λειτουργίας της Επιτροπής της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού και η γραμματειακή της υποστήριξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΙΣ ΜΕΘΟΡΙΑΚΕΣ ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ

Άρθρο 4

Σημεία εισόδου - εξόδου

1. Σε κάθε πρόσωπο επιτρέπεται να εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος και να εξέρχεται από αυτό μόνον από τις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις.

2. Η είσοδος και η έξοδος εκτός των μεθοριακών διαβάσεων της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να επιτραπεί κατά περίπτωση, για εξαιρετικούς λόγους, με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, που καθορίζει και τον τρόπο διενέργειας του ελέγχου.

3. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης, είναι δυνατόν να καθορίζονται στα σύνορα της Χώρας προσωρινά σημεία διέλευσης προσώπων, για λόγους δημόσιου συμφέροντος, υπό την προϋπόθεση ότι θα πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την άσκηση ελέγχου της κυκλοφορίας των διερχόμενων προσώπων. Οι ώρες και ο συνολικός χρόνος λειτουργίας αυτών των σημείων καθορίζονται με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες που επιβάλλουν την ανάγκη λειτουργίας τους και σε καμία περίπτωση δεν θα υπερβαίνει τους οκτώ μήνες, εκτός και αν εξαιρετικοί λόγοι δημόσιου συμφέροντος επιβάλλουν τη λειτουργία τους για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Άρθρο 5

Άσκηση ελέγχου εισόδου

1. Κάθε πρόσωπο που εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχεται από αυτό υποβάλλεται σε έλεγχο κατά την άφιξη και την αναχώρησή του.

2. Ο έλεγχος των προσώπων που εισέρχονται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχονται από αυτό ανήκει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και ενεργείται από τις κατά τόπους αρμόδιες, για το σκοπό αυτόν, αστυνομικές αρχές.

3. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Δικαιοσύνης, Μεταφορών και Επικοινωνιών, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας καθορίζονται οι αερολιμένες, οι λιμένες και τα

χερσαία σημεία στα σύνορα της Χώρας, μέσω των οποίων επιτρέπεται η είσοδος προσώπων στο ελληνικό έδαφος και η έξοδος από αυτό, καθώς και το περιεχόμενο του κάθε μορφής ελέγχου, τα όργανα ελέγχου και η διαδικασία εφαρμογής των δικαστικών και διοικητικών πράξεων, που έχουν σχέση με την είσοδο και την έξοδο προσώπων από τη Χώρα. Με όμοια απόφαση είναι δυνατόν να καθορίζεται απλούστερη διαδικασία ελέγχου προσώπων που μετέχουν περιηγητικού πλου (κρουαζιέρας) ή επιβαίνουν πλοίων αναψυχής ή αεροσκαφών ειδικά ναυλωμένων, καθώς και οι προϋποθέσεις και η διαδικασία εισόδου και εξόδου των υπό ναυτολόγηση ή απόλυση ναυτικών.

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται τα έγγραφα, με τα οποία πρέπει να εφοδιάζονται οι υπήκοοι τρίτων χωρών που στερούνται ταξιδιωτικών εγγράφων και δεν καθίσταται δυνατός ο έγκαιρος εφοδιασμός τους από τις διπλωματικές αρχές της Χώρας τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

Άρθρο 6 Θεώρηση εισόδου

1. Υπήκοος τρίτης χώρας, ο οποίος εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος οφείλει να έχει διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις.

2. Τα έγγραφα αυτά πρέπει να φέρουν, εφόσον αυτό απαιτείται από τις ισχύουσες διεθνείς συμβάσεις, το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές ρυθμίσεις, θεώρηση εισόδου (VISA).

3. Η θεώρηση εισόδου χορηγείται από την προξενική αρχή, στην οποία υπάγεται ο τόπος κατοικίας του υπηκόου τρίτης χώρας, αφού ληφθούν υπόψη λόγοι που αφορούν ιδίως στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της Χώρας και τη δημόσια υγεία και διακρίνεται σε θεώρηση βραχείας διαμονής (θεώρηση "Σένγκεν") και σε θεώρηση μακράς διαμονής (εθνική θεώρηση).

4. Η εθνική θεώρηση εκδίδεται βάσει των αντίστοιχων για την άδεια διαμονής νομοθετικών ρυθμίσεων του παρόντος και η διάρκειά της συναρτάται, κατά περίπτωση, με εκείνη της προβλεπόμενης διαμονής.

5. Υπήκοοι τρίτων χωρών, που δεν έχουν υποχρέωση θεώρησης εισόδου, επιτρέπεται να εισέρχονται και να παραμένουν στην Ελληνική Επικράτεια μέχρι τρεις μήνες συνολικά ή τμηματικά εντός διαστήματος έξι μηνών από την ημερομηνία της πρώτης εισόδου.

6. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, θεώρηση εισόδου επιτρέπεται να χορηγηθεί από τις υπηρεσίες ελέγχου διαβατηρίων κατά την άφιξη του υπηκόου τρίτης χώρας στο σημείο εισόδου, ύστερα από απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

7. Με απόφαση του Υπουργού Εξωτερικών καθορίζονται οι προϋποθέσεις, τα δικαιολογητικά και η διαδικασία χορήγησης των θεωρήσεων εισόδου.

Άρθρο 7 Διέλευση υπηκόων τρίτων χωρών

1. Για την εφαρμογή του νόμου αυτού δεν συνιστά είσοδο στο ελληνικό έδαφος η διαμονή υπηκόου τρίτης χώ-

ρας στη ζώνη διερχομένων αερολιμένος ή λιμένος της Χώρας με σκοπό να συνεχίσει το ταξίδι του στην αλλοδαπή, με το ίδιο ή άλλο αεροσκάφος ή πλοίο.

2. Για τη διαμονή στη ζώνη διερχομένων απαιτείται θεώρηση εισόδου σε όσες περιπτώσεις προβλέπεται από την κοινοτική νομοθεσία.

3. Ο υπήκοος τρίτης χώρας, που παραμένει στη ζώνη διερχομένων, υποχρεούται να αναχωρήσει. Αν δεν αναχωρήσει, επιβιβάζεται σε αεροσκάφος ή πλοίο, με φροντίδα της αστυνομικής αρχής. Οι αερολιμενικές ή λιμενικές αρχές είναι υποχρεωμένες να συνδράμουν, εφόσον τους ζητηθεί.

4. Οι αρμόδιες αστυνομικές, τελωνειακές, λιμενικές και υγειονομικές αρχές διατηρούν το δικαίωμα να ελέγχουν τα πρόσωπα που παραμένουν στη ζώνη διερχομένων, εφόσον κρίνουν τούτο αναγκαίο.

5. Οι ελληνικές αρχές ελέγχου μπορεί να υποχρεώσουν σε άμεση αναχώρηση διερχόμενο υπήκοο τρίτης χώρας αν διαπιστώσουν ότι δεν έχει θεώρηση εισόδου, όταν αυτή απαιτείται, και εισιτήριο για τη συνέχιση του ταξιδιού του, τόσο για τη χώρα προορισμού όσο και τις ενδιάμεσες χώρες, από το έδαφος των οποίων κατ' ανάγκη θα διέλθει.

Άρθρο 8 Άρνηση εισόδου

1. Οι αποφάσεις απόρριψης αιτημάτων χορήγησης θεώρησης εισόδου, που λαμβάνονται από τις διπλωματικές και προξενικές αρχές, δεν χρήζουν ειδικής αιτιολογίας, εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στις ακόλουθες κατηγορίες υπηκόων τρίτων χωρών και υπό την επιφύλαξη της συνδρομής λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας:

α. Υπηκόους τρίτων χωρών, μέλη οικογένειας Έλληνα.

β. Υπηκόους τρίτων χωρών, μέλη οικογένειας πολίτη άλλου κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

γ. Υπηκόους τρίτων χωρών, των οποίων η είσοδος, διαμονή, εγκατάσταση και απασχόληση στην Ελλάδα ζητείται κατ' εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου.

δ. Αναγνωρισμένους πρόσφυγες και τα μέλη της οικογένειάς τους.

ε. Υπηκόους τρίτων χωρών, που απασχολούνται σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μετακινούνται στην Ελλάδα για την εκτέλεση εργασίας ή έργου, στο πλαίσιο σχετικής συμβατικής υποχρέωσης.

2. Οι ελληνικές αρχές ελέγχου μπορούν να απαγορεύσουν, αιτιολογημένα, την είσοδο στην Ελλάδα υπηκόου τρίτης χώρας που έχει θεώρηση εισόδου, εφόσον διαπιστώσουν ότι στο πρόσωπο αυτού συντρέχει μία, τουλάχιστον, από τις παρακάτω περιπτώσεις:

α. Περιλαμβάνεται στον κατάλογο των υπηκόων τρίτων χωρών, για τους οποίους υπάρχει απαγόρευση εισόδου σύμφωνα με το άρθρο 82 του νόμου αυτού.

β. Η είσοδος του μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία.

γ. Το διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που κατέχει δεν εξασφαλίζει την επάνοδό του στη Χώρα προέλευσης ή ιθαγένειάς του ή σε τρίτη χώρα.

δ. Έρχεται με σκοπό να παραμείνει στην Ελλάδα για λόγο, ως προς τον οποίο απαιτείται η έκδοση άδειας διαμονής και δεν έχει την απαιτούμενη ειδική θεώρηση εισόδου.

ε. Δεν κατέχει τα απαραίτητα έγγραφα για να δικαιολογήσει το σκοπό του ταξιδιού του και τα αναγκαία για τη συντήρησή του οικονομικά μέσα. Είναι, όμως, δυνατόν ημεδαπός, με δήλωση υποδοχής που συντάσσεται σε ειδικό προς τούτο έντυπο και κατατίθεται ως δικαιολογητικό στις αρμόδιες για το διαβατηριακό έλεγχο αρχές, να αναφέρει το σκοπό του ταξιδιού του υπηκόου τρίτης χώρας και να εγγυηθεί, με την κατάθεση στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ποσού που καλύπτει τις δαπάνες επαναπροώθησής του ή απέλασής του και ποσού ίσου με τριμηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργατή για την κάλυψη μέρους ή του συνόλου των αναγκαιών για τη συντήρησή του εξόδων.

Σε περίπτωση συνδρομής μίας εκ των ανωτέρω περιπτώσεων επιδίδεται στον υπήκοο τρίτης χώρας το προβλεπόμενο από τις διεθνείς συμβάσεις και κανονισμούς σχετικό έντυπο άρνησης εισόδου.

Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης μπορεί, με απόφασή του, να επιτρέπει στις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις και στα προσωρινά σημεία διέλευσης προσώπων την είσοδο υπηκόου τρίτης χώρας, παρά την ύπαρξη απαγορευτικού λόγου της παραγράφου αυτής, εφόσον τούτο επιβάλλεται για σπουδαίους λόγους δημόσιου συμφέροντος ή ανωτέρας βίας ή διευκόλυνσης κίνησης ελληνικού πλοίου, η οποία δεν μπορεί να εξυπηρετηθεί με άλλο τρόπο.

3. Υπήκοος τρίτης χώρας, που έχει εισέλθει στην Ελλάδα από τη ζώνη διερχομένων και δεν του επιτρέπεται η είσοδος στη Χώρα προορισμού, δεν γίνεται δεκτός για επανείσοδο, εάν δεν πληροί εκ νέου τις προϋποθέσεις του παρόντος, εφόσον κατά την επιστροφή του μεσολάβησε είσοδός του σε τρίτη, ενδιάμεση, χώρα.

4. Δεν απαγορεύεται η είσοδος στην Ελλάδα προσώπου που αποδεικνύεται ότι έχει την ελληνική ιθαγένεια ή την ιθαγένεια κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αν ακόμη στερείται διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου.

5. Οι ελληνικές αρχές ελέγχου εφόσον, κατά την είσοδο στην Ελλάδα υπηκόου τρίτης χώρας που είναι κάτοχος άδειας διαμονής, διαπιστώσουν τη συνδρομή λόγων που δικαιολογούν την ανάκλησή της, οφείλουν να το γνωστοποιήσουν αμέσως στην αρμόδια Υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης, προκειμένου να κινηθεί η σχετική διαδικασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΑΔΕΙΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Άρθρο 9 Τύποι αδειών διαμονής

1. Υπήκοος τρίτης χώρας, που έχει λάβει θεώρηση εισόδου στην Ελλάδα για έναν από τους λόγους που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος, οφείλει να ζητήσει άδεια διαμονής για τον ίδιο λόγο, εάν πληροί τις προβλεπόμενες από το νόμο αυτόν προϋποθέσεις.

2. Καθιερώνονται οι παρακάτω κατηγορίες αδειών διαμονής, καθώς και οι τύποι αδειών που περιλαμβάνονται σε αυτές. Οι τύποι αδειών διαμονής παρέχουν στον κάτοχο το δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας κατά τις ειδικότερες ρυθμίσεις του νόμου αυτού:

Α) Άδεια διαμονής για εργασία:

- A1. Εξηρημένη εργασία ή παροχή υπηρεσιών ή έργου
- A2. Εποχιακή εργασία
- A3. Στελέχη εταιριών

A4. Προσωρινή μετακίνηση για παροχή υπηρεσίας

A5. Αθλητές - Προπονητές

A6. Μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων

A7. Πνευματικοί δημιουργοί

A8. Μέλη ξένων αρχαιολογικών σχολών

Β) Άδεια διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα:

B1. Ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα

B2. Ανάπτυξη επενδυτικής δραστηριότητας

Γ) Άδεια διαμονής για ειδικούς λόγους:

Γ1. Σπουδές

Γ2. Επαγγελματική κατάρτιση

Γ3. Υπότροφοι-Ειδικά προγράμματα

Γ4. Σπουδές σε στρατιωτικές σχολές

Γ5. Απόκτηση ιατρικής ειδικότητας

Γ6. Οικονομικά ανεξάρτητα άτομα

Γ7. Ενήλικα τέκνα διπλωματικών υπαλλήλων

Γ8. Υπηρετικό προσωπικό διπλωματικών αποστολών

Γ9. Ανταποκριτές ξένου τύπου

Γ10. Λειτουργοί γνωστών θρησκειών

Γ11. Αθωνιάδα Σχολή

Γ12. Σπουδή, γνωριμία και άσκηση του μοναχικού βίου

Γ13. Αρχηγοί οργανωμένων ομάδων τουρισμού

Γ14. Ερευνητές

Δ) Άδεια διαμονής για εξαιρετικούς λόγους:

Δ1. Ανθρωπιστικοί

Δ2. Δημόσιο Συμφέρον

Δ3. Θύματα εμπορίας

Ε) Άδεια διαμονής για οικογενειακή επανένωση:

E1. Μέλη οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας

E2. Αυτοτελής άδεια διαμονής μελών οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας

E3. Μέλη οικογένειας Έλληνα ή πολίτη Ε.Ε.

ΣΤ) Άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας.

Ζ) Άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος.

3. Οι παραπάνω άδειες εκδίδονται με τη μορφή αδειών διαμονής ενιαίου τύπου κατ' εφαρμογή του Κανονισμού ΕΚ 1030/2002, με εξαίρεση τις άδειες τύπου E3, οι οποίες εκδίδονται με τη μορφή Δελτίου Διαμονής και Δελτίου Μόνιμης Διαμονής. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται η μορφή και το περιεχόμενο των ανωτέρω Δελτίων.

4. Σε κάθε άδεια διαμονής αναγράφεται εάν επιτρέπεται στον κάτοχο η πρόσβαση στην αγορά εργασίας, με επιφύλαξη των ειδικών ρυθμίσεων του νόμου αυτού.

Άρθρο 10

Γενικές προϋποθέσεις δικαιώματος διαμονής

Το δικαίωμα διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται νόμιμα στην Ελλάδα, για έναν από τους λόγους του νόμου αυτού, τελεί υπό τις εξής προϋποθέσεις:

α) Να είναι κάτοχοι ισχύοντος διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις.

β) Να μη συντρέχει κίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια.

Η εξέταση λόγων που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της Χώρας αποτελεί προαπαιτούμενο στοιχείο κατά την αρχική χορήγηση της άδειας διαμονής του υπηκόου τρίτης χώρας, για την υπαγωγή στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος και για τη χορήγηση άδειας διαμονής αόριστης διάρκειας, κατά την πρόβλεψη της παρ.

2 του άρθρου 91. Οι αρμόδιες Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Περιφερειών υποχρεούνται στο τέλος κάθε μήνα να αποστέλλουν στις κατά τόπους αστυνομικές διευθύνσεις ή διευθύνσεις ασφάλειας της Ελληνικής Αστυνομίας καταστάσεις με τα ακριβή στοιχεία των υπηκόων τρίτων χωρών, των οποίων ανανεώθηκαν οι άδειες διαμονής. Η συνδρομή λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας, που ανακύπτουν μετά τη χορήγηση της αρχικής άδειας διαμονής, συνιστούν αιτία ανάκλησής της.

γ) Να μην αποτελούν κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Οι μόνες ασθένειες που μπορούν να δικαιολογήσουν άρνηση εισόδου ή του δικαιώματος διαμονής είναι εκείνες που προβλέπονται από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, καθώς και άλλες λοιμώδεις, μεταδοτικές ή παρασιτικές ασθένειες, οι οποίες επιβάλλουν τη λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας. Η διαπίστωση, μετά την έκδοση της αρχικής άδειας διαμονής, ότι ο ενδιαφερόμενος πάσχει από ασθένεια, από την οποία προσεβλήθη μετά την είσοδό του στη Χώρα, δεν αποτελεί λόγο για τη μη ανανέωση της άδειας διαμονής του ή την απομάκρυνσή του από το έδαφος της Χώρας.

δ) Να διαθέτουν πλήρη ασφάλιση ασθένειας, για το σύνολο των κινδύνων που καλύπτονται για τους ημεδαπούς.

ε) Να διαθέτουν πόρους για την κάλυψη των εξόδων επιστροφής τους στη Χώρα προέλευσης. Σε περίπτωση που για την επιστροφή τους προκαλείται δημόσια δαπάνη, υποχρεούνται να την καλύψουν.

Άρθρο 11

Υποβολή αίτησης για χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής

1. Ο υπήκοος τρίτης χώρας που αιτείται τη χορήγηση άδειας διαμονής στην Ελλάδα, για έναν από τους λόγους του νόμου αυτού, οφείλει, μετά την είσοδό του στη χώρα και πριν από τη λήξη της θεώρησης εισόδου, εκτός αν από τις διατάξεις του παρόντος ορίζεται διαφορετικά, να υποβάλει αίτηση για τη χορήγησή της. Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η Υπηρεσία Αλλοδαπών της Περιφέρειας που λειτουργεί στο νομό του τόπου κατοικίας ή διαμονής του.

Οι αιτήσεις για τη χορήγηση και ανανέωση των αδειών διαμονής κατατίθενται στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του αιτούντος.

Οι δήμοι και οι κοινότητες ελέγχουν την πληρότητα των δικαιολογητικών και διαβιβάζουν το σχετικό φάκελο στην αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών της Περιφέρειας, το αργότερο εντός δεκαπέντε ημερών, αφότου υποβληθούν.

Για τις άδειες διαμονής που εκδίδονται από το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η σχετική αίτηση κατατίθεται στην αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου.

2. Μαζί με την αίτηση χορήγησης ή ανανέωσης άδειας διαμονής, ο αιτών πρέπει να καταθέτει παράβολο, όπως τούτο ορίζεται στο άρθρο 92 του νόμου αυτού, και να επισυνάπτει τα απαιτούμενα για κάθε περίπτωση δικαιολογητικά που καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με όμοια απόφαση καθορίζεται ο τύπος και το περιεχόμενο των αιτήσεων, η διαδικασία επίδοσης των αδειών διαμονής στους δικαιούχους, καθώς και ο τύπος της βεβαίωσης της επόμενης παραγράφου.

3. Η αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθώς και οι δή-

μοι και οι κοινότητες, εφόσον τα απαιτούμενα δικαιολογητικά είναι πλήρη, χορηγούν στον υπήκοο τρίτης χώρας σχετική βεβαίωση κατάθεσης.

4. Ο υπήκοος τρίτης χώρας, ο οποίος κατέθεσε εμπρόθεσμα αίτηση χορήγησης ή ανανέωσης της άδειας διαμονής με όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και έχει λάβει τη βεβαίωση της προηγούμενης παραγράφου, θεωρείται ότι νομίμως διαμένει στη Χώρα, έως ότου η Διοίκηση αποφανθεί επί του αιτήματός του. Σε περίπτωση έκδοσης απορριπτικής απόφασης, η ανωτέρω βεβαίωση παύει, αυτοδικαίως, να ισχύει.

Άρθρο 12

Διαδικασία χορήγησης και ανανέωσης άδειας διαμονής

1. Η Περιφέρεια, αφού λάβει υπόψη της λόγους που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της Χώρας, μπορεί να καλέσει, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου αυτού, τον υπήκοο τρίτης χώρας για συνέντευξη σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης. Εάν δεν εμφανισθεί προς συνέντευξη, η αίτηση απορρίπτεται. Η σχετική απόφαση εκδίδεται από την Περιφέρεια μέσα σε δύο μήνες από την περιέλευση σε αυτήν του συνόλου των απαιτούμενων δικαιολογητικών. Εκπρόθεσμες αιτήσεις απορρίπτονται, εκτός εάν συντρέχουν, αποδεδειγμένως, λόγοι ανωτέρας βίας.

2. Η κλήση του υπηκόου τρίτης χώρας για συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης γίνεται με απόδειξη. Μη εμφάνισή του δικαιολογείται μόνο για λόγους ανωτέρας βίας. Στην περίπτωση αυτή, ο υπήκοος τρίτης χώρας καλείται εκ νέου για συνέντευξη κατά την ανωτέρω διαδικασία και, εφόσον δεν εμφανισθεί, η αίτηση απορρίπτεται.

3. Η Επιτροπή Μετανάστευσης παρέχει τη γνώμη της για κάθε περίπτωση που της ζητηθεί από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

4. Η άδεια διαμονής χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

5. Δεν επιτρέπεται, κατά την ανανέωση άδειας διαμονής, η μετατροπή της από άδεια για εξηρητημένη εργασία σε ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα και το αντίστροφο, πριν από την παρέλευση τριετίας από την έναρξη ισχύος της αρχικής άδειας διαμονής. Σε περίπτωση ανανέωσης, κατά τα ανωτέρω, δεν απαιτείται η αντίστοιχη για το σκοπό αυτόν ειδική θεώρηση εισόδου.

6. Η ισχύς της αρχικής άδειας διαμονής, με την επιφύλαξη ειδικών ρυθμίσεων του νόμου αυτού, είναι ετήσια και η εκάστοτε ανανέωσή της διετής, έως την πλήρωση των προϋποθέσεων για τη χορήγηση άδειας διαμονής αόριστης διάρκειας ή για την υπαγωγή στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος.

7. Σε κάθε περίπτωση δεν επιτρέπεται η αλλαγή σκοπού για τους κατόχους αδειών διαμονής για τους λόγους που προβλέπονται στα άρθρα 16 έως και 23, 28, 30, 32, 33, 34, 36 έως και 43 και 45 του νόμου αυτού.

Άρθρο 13

Γνωμοδοτική Επιτροπή Μετανάστευσης

1. Σε κάθε νομό της Περιφέρειας συνιστάται πενταμελής Επιτροπή Μετανάστευσης, η οποία αποτελείται από τέσσερις υπαλλήλους της αρμόδιας Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας, από τους οποί-

ους ο ένας είναι ο προϊστάμενός της, ο οποίος και προεδρεύει, και από έναν εκπρόσωπο της αστυνομικής αρχής. Για την Περιφέρεια Αττικής, συνιστάται μία Επιτροπή για κάθε αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, συγκροτείται η Επιτροπή και ορίζονται τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη της, ο γραμματέας με τον αναπληρωτή του, καθώς και ο εισηγητής, χωρίς δικαίωμα ψήφου, μαζί με τον αναπληρωτή του. Ο εισηγητής και ο γραμματέας είναι υπάλληλοι της αρμόδιας Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης.

2. Έργο της Επιτροπής Μετανάστευσης είναι η διατύπωση γνώμης για τη χορήγηση ή ανανέωση της άδειας διαμονής του υπηκόου τρίτης χώρας. Η Επιτροπή, για να διαμορφώσει τη γνώμη της, λαμβάνει υπόψη τα προβλεπόμενα από τις επί μέρους διατάξεις του νόμου αυτού στοιχεία και την εν γένει προσωπικότητα του υπηκόου τρίτης χώρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΑΔΕΙΑ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ

Άρθρο 14

Διαδικασία μετάκλησης υπηκόου τρίτης χώρας για εργασία

1. Επιτρέπεται η είσοδος υπηκόου τρίτης χώρας στην Ελλάδα για απασχόληση με σχέση εξηρητημένης εργασίας σε συγκεκριμένο εργοδότη και για ορισμένο είδος απασχόλησης, εφόσον του έχει χορηγηθεί η αντίστοιχη θεώρηση εισόδου.

2. Στην έδρα κάθε Περιφέρειας συγκροτείται Επιτροπή, η οποία αποτελείται από:

α. Τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή τον Διευθυντή της αρμόδιας Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, ως πρόεδρο.

β. Τον προϊστάμενο του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.).

γ. Εκπρόσωπο της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος (Ε.Ν.Α.Ε.).

δ. Εκπρόσωπο του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.).

ε. Εκπρόσωπο του Εργατικού Κέντρου της έδρας της Περιφέρειας.

στ. Εκπρόσωπο των τοπικών Επιμελητηρίων.

ζ. Εκπρόσωπο της Γενικής Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.) ή της Πανελληνιας Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.), ως τακτικά μέλη μαζί με τους υποδεικνυόμενους, αντίστοιχους, αναπληρωτές τους.

3. Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας το Δεκέμβριο κάθε δεύτερου έτους, η θητεία της είναι διετής και αρχίζει την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους. Σε περίπτωση που δεν υποδειχθούν τα μέλη από τους οικείους φορείς της προηγούμενης παραγράφου, μέσα σε τριάντα ημέρες αφότου υποβληθεί σχετικό αίτημα, ο ορισμός γίνεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Έργο της Επιτροπής είναι η κατάρτιση, κατά το τελευταίο τρίμηνο κάθε έτους, έκθεσης στην οποία καταχωρίζονται οι υπάρχουσες ανάγκες σε εργατικό δυναμικό στην Περιφέρεια και οι κενές θέσεις εργασίας ανά ειδικότητα, νομό και διάρκεια απασχόλησης, που μπορεί να καλυφθούν από υπήκοο τρίτης χώρας. Κατά την κατάρτιση της έκθεσης λαμβάνονται υπόψη, ιδίως, το συμφέρον της εθνικής οικονομίας, η

προσφορά εργασίας από ημεδαπούς ή υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα και η ζήτηση ανά ειδικότητα. Η ανωτέρω έκθεση διαβιβάζεται στο Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, το οποίο επισπεύδει την έκδοση της κοινής υπουργικής απόφασης της επόμενης παραγράφου. Η ίδια έκθεση κοινοποιείται και στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

4. Με βάση την έκθεση της ανωτέρω παραγράφου καθορίζεται, με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, ο ανώτατος αριθμός αδειών διαμονής για εργασία, που χορηγούνται κάθε έτος σε υπηκόους τρίτων χωρών, ανά νομό, ιθαγένεια, είδος και διάρκεια απασχόλησης, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια. Η απόφαση αυτή διαβιβάζεται στις οικείες Περιφέρειες, στον Ο.Α.Ε.Δ., στα συναρμόδια Υπουργεία, καθώς και στις οικείες ελληνικές προξενικές αρχές.

5. Η απόφαση αναρτάται σε εμφανές μέρος της οικείας ελληνικής προξενικής αρχής. Η ίδια αρχή δέχεται αιτήσεις καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και κάθε τρίμηνο διαβιβάζει στην οικεία Περιφέρεια ονομαστικό κατάλογο όσων υπέβαλαν σχετικές αιτήσεις.

6. Κάθε εργοδότης, με βάση τον κατάλογο της προηγούμενης παραγράφου, καταθέτει στο δήμο ή στην κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του αίτηση για να προσλάβει προσωπικό με σύμβαση εξηρητημένης εργασίας, η οποία συνοδεύεται από εγγυητικές επιστολές τράπεζας ή του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και οι οποίες αντιστοιχούν σε ποσό ίσο τουλάχιστον με τις τριμηνιαίες αποδοχές ανειδίκευτου εργάτη για την κάλυψη των δαπανών τρίμηνης διαβίωσης του υπηκόου τρίτης χώρας στην Ελλάδα και σε ποσό που καθορίζεται με την κοινή υπουργική απόφαση της παρ. 2 του άρθρου 90 του νόμου αυτού, που καλύπτει τις δαπάνες επαναπροώθησής του ή απέλασής του στη Χώρα προέλευσης. Η εγγυητική επιστολή, που αντιστοιχεί στις τριμηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη, επιστρέφεται στον εργοδότη μετά την έκδοση της άδειας διαμονής και όχι πριν από την πάροδο τριμήνου από την έναρξη ισχύος της. Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η οικεία Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας.

7. Ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας εκδίδει πράξη, με την οποία εγκρίνεται η απασχόληση του υπηκόου τρίτης χώρας για παροχή εργασίας σε συγκεκριμένο εργοδότη, την οποία και διαβιβάζει στην αρμόδια ελληνική προξενική αρχή.

8. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας μπορεί να συνιστώνται, σε έδρες πρεσβειών και έμμισθων ελληνικών προξενικών αρχών, στο πλαίσιο διμερών συμφωνιών και με την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας, Γραφεία Εύρεσης Εργασίας, να καθορίζονται οι αρμοδιότητές τους, να προβλέπονται οι οργανικές θέσεις προσωπικού, να προσδιορίζονται οι κατηγορίες, οι κλάδοι και τα προσόντα του εν λόγω προσωπικού, ο τρόπος πλήρωσης των ανωτέρω οργανικών θέσεων και να ρυθμίζεται κάθε συναφές θέμα.

9. Όπου στις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου αναφέρεται η οικεία ελληνική προξενική αρχή, μετά τη σύσταση

των Γραφείων Εύρεσης Εργασίας εξωτερικού της προηγούμενης παραγράφου, νοούνται, εφεξής, τα ανωτέρω Γραφεία.

Άρθρο 15

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής για εξηρημένη εργασία

1. Στον υπήκοο τρίτης χώρας, που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για την παροχή εξηρημένης εργασίας στην Ελλάδα, χορηγείται άδεια διαμονής για εξηρημένη εργασία, εφόσον έχει συνάψει σύμβαση εργασίας από την οποία προκύπτει ότι η αμοιβή του είναι ίση, τουλάχιστον, με τις μηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη και προσκομίζει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που καθορίζονται με την απόφαση του άρθρου 11 παρ. 2 του νόμου αυτού.

2. Για την ανανέωση άδειας διαμονής για εξηρημένη εργασία, ο υπήκοος τρίτης χώρας οφείλει, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο μηνών πριν από τη λήξη της άδειας διαμονής, να καταθέσει στο δήμο ή στην κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του αίτηση και δικαιολογητικά από τα οποία να προκύπτει:

α. Η εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων.

β. Η συνδρομή των προϋποθέσεων που προβλέπονται στην προηγούμενη παράγραφο.

γ. Η πραγματοποίηση ελάχιστου αριθμού ημερομισθίων στον οικείο ασφαλιστικό φορέα, όπως αυτά καθορίζονται στην απόφαση του άρθρου 90 παρ. 1 του νόμου αυτού.

Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η οικεία Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας.

3. Ο υπήκοος τρίτης χώρας επιτρέπεται να συνάπτει σύμβαση εργασίας με άλλο εργοδότη κατά τη διάρκεια ισχύος της αρχικής άδειας διαμονής του, με την προϋπόθεση ότι δεν επέρχεται μεταβολή της ειδικότητας, για την οποία του χορηγήθηκε η ειδική θεώρηση εισόδου, καθώς και του ασφαλιστικού φορέα. Σε περίπτωση αλλαγής εργοδότη, κατά τα ανωτέρω, ο εργαζόμενος οφείλει να ενημερώσει την αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας, σε χρονικό διάστημα τριάντα ημερών από τη σύναψη της νέας σύμβασης. Η Περιφέρεια ενημερώνει για την ανωτέρω μεταβολή την Επιτροπή του άρθρου 14 παρ. 2 του νόμου αυτού.

4. Ο κάτοχος της άδειας διαμονής για εργασία μπορεί να εργασθεί σε άλλο νομό της ίδιας ή διαφορετικής Περιφέρειας μετά την πάροδο ενός έτους από τη χορήγηση της αρχικής άδειας και εφόσον συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α. έχει λυθεί η προηγούμενη εργασιακή σχέση και έχει γίνει αναγγελία του λόγου λύσης της και

β. έχει συνάψει ο υπήκοος τρίτης χώρας νέα σύμβαση εργασίας με εργοδότη σε άλλο νομό.

5. Μετά την πάροδο ενός έτους από τη χορήγηση άδειας διαμονής για εξηρημένη εργασία, επιτρέπεται η ανανέωση της άδειας διαμονής για την παροχή υπηρεσιών ή έργου, εφόσον ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει εκπληρώσει τις φορολογικές υποχρεώσεις και έχει πραγματοποιήσει ελάχιστο αριθμό ημερομισθίων στον οικείο ασφαλιστικό φορέα, που καθορίζονται στην απόφαση του άρθρου 90 παρ. 1 του νόμου αυτού. Η κατά τα ανωτέρω χορηγούμενη άδεια διαμονής για παροχή υπηρεσιών ή έργου έχει διετή διάρκεια και είναι δυνατόν να ανανεώνεται ανά διετία. Περαιτέρω μεταβολή της ανωτέρω άδειας για παρο-

χή υπηρεσιών ή έργου σε αντίστοιχη εξηρημένης εργασίας δεν είναι δυνατή κατά το χρόνο ισχύος της, παρά μόνο κατά την ανανέωσή της.

Άρθρο 16

Εποχιακή εργασία υπηκόων τρίτων χωρών

1. Εποχιακή εργασία υπηκόου τρίτης χώρας είναι η απασχόλησή του στην Ελλάδα για χρονικό διάστημα μέχρι έξι συνολικά μήνες, ανά ημερολογιακό έτος, σε τομέα δραστηριότητας που συναρτάται με πρόσκαιρη, εποχιακού χαρακτήρα, απασχόληση. Ο εποχιακά απασχολούμενος συμβάλλεται με συγκεκριμένο εργοδότη με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου. Στην οικεία σύμβαση θα πρέπει να αναφέρεται, ρητώς, το είδος απασχόλησης.

2. Ο εργοδότης, που επιθυμεί να απασχολήσει υπήκοο τρίτης χώρας για εποχιακή εργασία και προκειμένου να χορηγηθεί η αντίστοιχη θεώρηση εισόδου, οφείλει να λάβει προηγούμενη έγκριση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, εφόσον προβλέπονται αντίστοιχες θέσεις στην απόφαση του άρθρου 14 του νόμου αυτού, ύστερα από αίτησή του που κατατίθεται στο δήμο ή στην κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του, τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την έναρξη των εργασιών του, εφαρμοζόμενης, κατά τα λοιπά, της διαδικασίας του άρθρου 11 του νόμου αυτού. Μαζί με την αίτηση, ο εργοδότης καταθέτει εγγυητική επιστολή τράπεζας ή του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων που αντιστοιχεί στις αποδοχές ενός μηνός του ανειδίκευτου εργάτη, η οποία επιστρέφεται στον εργοδότη μετά τη λήξη της άδειας διαμονής και την αναχώρηση του υπηκόου τρίτης χώρας από την Ελλάδα.

Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η οικεία Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας.

3. Δεν επιτρέπεται η ανανέωση άδειας διαμονής που έχει χορηγηθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, για οποιονδήποτε από τους λοιπούς λόγους του νόμου αυτού.

4. Κατά τα λοιπά, η είσοδος, διαμονή και το χρονικό διάστημα απασχόλησης υπηκόων τρίτων χωρών για εποχιακή εργασία στην Ελλάδα ρυθμίζονται από διμερείς ή πολυμερείς διεθνείς συμφωνίες, οι οποίες και κατισχύουν.

Άρθρο 17

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε μέλη διοικητικού συμβουλίου, διαχειριστές και προσωπικό εταιριών

1. Επιτρέπεται να εισέλθουν στη Χώρα, αφού προηγουμένως λάβουν ειδική θεώρηση εισόδου:

α. Υπήκοοι τρίτων χωρών, μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές και ανώτατα διευθυντικά στελέχη (γενικοί διευθυντές, διευθυντές και υποδιευθυντές) θυγατρικών εταιριών και υποκαταστημάτων αλλοδαπών εταιριών που ασκούν νόμιμα εμπορική δραστηριότητα στην Ελλάδα.

β. Το αλλοδαπό υπαλληλικό προσωπικό, το οποίο απασχολείται αποκλειστικά σε εταιρίες που έχουν υπαχθεί σε διατάξεις του α.ν. 89/1967 (ΦΕΚ 132 Α'), α.ν. 378/1968 (ΦΕΚ 82 Α') και του άρθρου 25 του ν. 27/1975 (ΦΕΚ 77 Α'), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 4 του ν. 2234/1994 (ΦΕΚ 142 Α'), καθώς και σε επιχειρήσεις του ν.δ. 2687/1953 (ΦΕΚ 317 Α').

γ. Υπήκοοι τρίτων χωρών τεχνικοί, που απασχολούνται σε βιομηχανίες ή μεταλλεία υπό τους όρους που προβλέπονται στον α.ν. 448/1968 (ΦΕΚ 130 Α').

δ. Το αλλοδαπό προσωπικό, που απασχολείται αποκλειστικά σε εταιρίες, οι οποίες εγκαθιδρύονται στην Ελλάδα κατ' εφαρμογή του άρθρου 26 του παρόντος.

2. Η άδεια διαμονής για εργασία χορηγείται για χρονικό διάστημα μέχρι ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται ανά διετία.

3. Οι παραπάνω υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να συνοδεύονται και από τα κατά την παρ. 1 του άρθρου 54 μέλη της οικογένειάς τους, στα οποία χορηγείται ατομική άδεια διαμονής που λήγει ταυτόχρονα με την άδεια διαμονής των συντηρούντων.

4. Η σχετική αίτηση για τη χορήγηση και ανανέωση της άδειας διαμονής, καθώς και για την οικογενειακή επανένωση των υπηκόων τρίτων χωρών της παρ. 1 του νόμου αυτού, υποβάλλονται στη Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και η σχετική άδεια εκδίδεται από τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Η εξέταση λόγων που αφορούν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια δεν αποτελεί προαπαιτούμενο στοιχείο για τη χορήγηση των ανωτέρω αδειών. Εάν από την έρευνα των αρμόδιων αστυνομικών αρχών προκύψουν σχετικοί λόγοι, ανεξαρτήτως του χρονικού σημείου στο οποίο αναφέρονται, η άδεια διαμονής ανακαλείται.

Άρθρο 18

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών που μετακινούνται από επιχείρηση εγκατεστημένη σε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, με σκοπό την παροχή υπηρεσίας

1. Σε υπήκοο τρίτης χώρας, που απασχολείται νόμιμα σε επιχείρηση εγκατεστημένη σε κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου και πρέπει να μετακινηθεί στην Ελλάδα για παροχή συγκεκριμένης υπηρεσίας, στο πλαίσιο σχετικής συμβατικής υποχρέωσης μεταξύ της ανωτέρω επιχείρησης και του αντισυμβαλλομένου, ο οποίος ασκεί τις δραστηριότητές του στην Ελλάδα, χορηγείται άδεια διαμονής, εφόσον, πέραν των προϋποθέσεων του άρθρου 10 πληρούνται και οι ακόλουθες ειδικές προϋποθέσεις:

α. Έχει λάβει ειδική θεώρηση εισόδου, εφόσον το προβλεπόμενο διάστημα διαμονής υπερβαίνει τους τρεις μήνες.

β. Αποδεικνύει τη νόμιμη διαμονή του στο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οποίο είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση από την οποία μετακινείται.

γ. Η επιχείρηση από την οποία μετακινείται ο υπήκοος τρίτης χώρας αποδεικνύει ότι τον απασχολεί νόμιμα στο έδαφος του κράτους-μέλους, στο οποίο είναι εγκατεστημένη.

δ. Η επιχείρηση, από την οποία μετακινείται ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει συνάψει σύμβαση για την παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας με τον αντίστοιχο αντισυμβαλλόμενο στην Ελλάδα, στην οποία αναφέρονται ο σκοπός και το προβλεπόμενο διάστημα της μετακίνησης, καθώς και η ανάληψη των εξόδων διαμονής, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και επιστροφής του.

2. Η αίτηση για τη χορήγηση άδειας διαμονής κατατίθεται στο δήμο ή στην κοινότητα του τόπου, στον οποίο είναι εγκατεστημένος ο αντισυμβαλλόμενος. Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η αντίστοιχη Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας.

3. Η άδεια διαμονής χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας για το χρόνο που απαιτείται για την εκπλήρωση της αναληφθείσας συμβατικής υποχρέωσης από την επιχείρηση και δεν μπορεί να υπερβαίνει συνολικά το ένα έτος. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, εφόσον τούτο δικαιολογείται από την ανάγκη εκπλήρωσης της συμβατικής υποχρέωσης της επιχείρησης, η ανωτέρω άδεια διαμονής μπορεί να ανανεωθεί για έξι, επιπλέον, μήνες.

4. Οι παραπάνω υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να συνοδεύονται και από τα κατά την παρ. 1 του άρθρου 54 μέλη της οικογένειάς τους, στα οποία χορηγείται ατομική άδεια διαμονής που λήγει ταυτόχρονα με την άδεια διαμονής των συντηρούντων.

Άρθρο 19

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών που μετακινούνται από επιχείρηση εγκατεστημένη σε τρίτη χώρα με σκοπό την παροχή υπηρεσίας

1. Σε υπήκοο τρίτης χώρας, που απασχολείται ως εξειδικευμένο τεχνικό προσωπικό σε επιχείρηση, η οποία είναι εγκατεστημένη σε τρίτη χώρα και για τον οποίο προβλέπεται η παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών, στο πλαίσιο σύμβασης προμήθειας, μεταξύ της ανωτέρω επιχείρησης και της αντίστοιχης που ασκεί τις δραστηριότητές της στην Ελλάδα, χορηγείται άδεια διαμονής, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α. Είναι κάτοχος ισχύοντος διαβατηρίου και έχει λάβει ειδική θεώρηση εισόδου και

β. Η επιχείρηση, από την οποία μετακινείται ο υπήκοος τρίτης χώρας, έχει συνάψει σύμβαση προμήθειας, με την οποία προβλέπεται η παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών που αναφέρονται, αποκλειστικώς, στην εγκατάσταση, δοκιμαστική λειτουργία και συντήρηση των προμηθευόμενων ειδών, το διάστημα παροχής των υπηρεσιών, ο αριθμός και η ειδικότητα των ατόμων που θα απασχοληθούν, καθώς και η ανάληψη των εξόδων διαμονής, πλήρους ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και επιστροφής τους.

2. Η αίτηση για τη χορήγηση άδειας διαμονής κατατίθεται στο δήμο ή στην κοινότητα του τόπου στον οποίο είναι εγκατεστημένη η ημεδαπή επιχείρηση. Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η αντίστοιχη Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας.

3. Η άδεια διαμονής χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας για το χρόνο που απαιτείται για την εκπλήρωση της αναληφθείσας και δεν μπορεί να υπερβαίνει, συνολικά, τους έξι μήνες. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, εφόσον τούτο δικαιολογείται από την ανάγκη εκπλήρωσης της συμβατικής υποχρέωσης, η ανωτέρω άδεια διαμονής μπορεί να ανανεωθεί για έξι, επιπλέον, μήνες.

Άρθρο 20

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής αθλητών και προπονητών

1. Η είσοδος και διαμονή στη Χώρα υπηκόων τρίτων χωρών, αθλητών και προπονητών αθλήματος, που έχει αναγνωρισθεί από τις ελληνικές αθλητικές αρχές, για την εγγραφή, μεταγραφή ή πρόσληψή τους σε αναγνωρισμένο αθλητικό σωματείο σε Αθλητική Ανώνυμη Εταιρία (Α.Α.Ε.)

ή σε Τμήμα Αμειβόμενων Αθλητών (Τ.Α.Α.), επιτρέπεται, ύστερα από έγκριση της ελληνικής αθλητικής ομοσπονδίας του οικείου αθλήματος και χορήγηση ειδικής θεώρησης εισόδου.

2. Αθλητής ή προπονητής, υπήκοος τρίτης χώρας, που επιθυμεί να έλθει στην Ελλάδα εν όψει εγγραφής, μεταγραφής ή πρόσληψης, καταθέτει αίτηση στο δήμο ή στην κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του, εφόσον έχει εγγραφεί, μεταγραφεί ή προσληφθεί σε ελληνικό αθλητικό σωματείο, Α.Α.Ε. ή Τ.Α.Α. και πληρούνται οι λοιπές, προβλεπόμενες από το νόμο, προϋποθέσεις.

Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η οικεία Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας.

3. Η άδεια διαμονής χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας για χρονικό διάστημα μέχρι ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, για όσο χρονικό διάστημα διατηρείται σε ισχύ έγγραφη συμφωνία συνεργασίας ή σύμβαση εργασίας του υπηκόου τρίτης χώρας.

4. Οι παραπάνω υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να συνοδεύονται και από τα κατά την παρ. 1 του άρθρου 54 μέλη της οικογένειάς τους, στα οποία χορηγείται, ύστερα από αίτησή τους, ατομική άδεια διαμονής που λήγει ταυτόχρονα με την άδεια διαμονής των συντηρούντων.

5. Επιτρέπεται η είσοδος στη Χώρα, για προετοιμασία εν όψει συμμετοχής σε διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις, σε αθλητές, υπηκόους τρίτων χωρών, τους προπονητές και λοιπό εξειδικευμένο προσωπικό που τους συνοδεύει, ύστερα από έγκριση της ελληνικής ομοσπονδίας του αντίστοιχου αθλήματος που είναι αναγνωρισμένο από τις ελληνικές αθλητικές αρχές. Η είσοδος επιτρέπεται, αφού λάβουν ειδική θεώρηση εισόδου, και αποδείξουν ότι διαθέτουν επαρκείς πόρους διαβίωσης και πλήρη ασφάλιση ασθένειας.

Η άδεια διαμονής χορηγείται για όσο χρονικό διάστημα ισχύει η έγκριση της ελληνικής ομοσπονδίας του οικείου αθλήματος και δεν μπορεί να υπερβεί το έτος. Ανανέωση δεν είναι επιτρεπτή.

Άρθρο 21

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων

1. Υπήκοοι τρίτων χωρών, οι οποίοι είναι μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων και οι εργαζόμενοι σε αυτά επιτρέπεται να εισέλθουν στη Χώρα, εφόσον αποδεικνύουν την ανωτέρω ιδιότητα και εργασιακή σχέση τους και αφού λάβουν ειδική θεώρηση εισόδου.

2. Στους υπηκόους τρίτων χωρών της προηγούμενης παραγράφου χορηγείται άδεια διαμονής για εργασία, λαμβανομένης υπόψη και της ενιαίας δομής του καλλιτεχνικού συγκροτήματος.

3. Η άδεια διαμονής για εργασία χορηγείται για χρονικό διάστημα μέχρι ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, για όσο χρονικό διάστημα πρόκειται να διαρκέσουν οι παραστάσεις ή οι εκδηλώσεις στις οποίες συμμετέχουν.

Άρθρο 22

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε πνευματικούς δημιουργούς

1. Υπήκοοι τρίτων χωρών, οι οποίοι είναι πνευματικοί δημιουργοί, ιδίως συγγραφείς, λογοτέχνες, σκηνοθέτες, ζωγράφοι, γλύπτες, ηθοποιοί, μουσικοί, τραγουδιστές,

χορογράφοι και σκηνογράφοι, επιτρέπεται να εισέλθουν στη Χώρα εφόσον έχουν συνάψει για το σκοπό αυτόν σχετική σύμβαση διάρκειας μεγαλύτερης των τριών μηνών με επιχείρηση ή οργανισμό, το αντικείμενο του οποίου συνίσταται σε δραστηριότητες εκμετάλλευσης ή δημιουργίας προϊόντων πνευματικής ιδιοκτησίας και αφού λάβουν ειδική θεώρηση εισόδου.

2. Στους υπηκόους τρίτων χωρών της προηγούμενης παραγράφου χορηγείται άδεια διαμονής για εργασία, για χρονικό διάστημα μέχρι ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, για όσο χρονικό διάστημα ανανεώνεται η σύμβασή τους.

Άρθρο 23

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε μέλη ξένων αρχαιολογικών σχολών

1. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Πολιτισμού επιτρέπεται να χορηγείται σε υπήκοο τρίτης χώρας, μέλος ξένης αρχαιολογικής σχολής, η επιστημονική δραστηριότητα της οποίας υπάγεται στην εποπτεία του Υπουργείου Πολιτισμού, άδεια διαμονής για εργασία στο πλαίσιο της δραστηριότητας της σχολής, εφόσον προηγουμένως έχει λάβει ειδική θεώρηση εισόδου από την αρμόδια ελληνική προξενική αρχή του τόπου κατοικίας του.

2. Η σχετική αίτηση κατατίθεται στην αρμόδια Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, εφόσον ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει γίνει δεκτός ως μέλος της οικείας αρχαιολογικής σχολής και πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις, που προβλέπονται στο νόμο αυτόν.

3. Στους υπηκόους τρίτων χωρών της παραγράφου 1 χορηγείται άδεια διαμονής για εργασία, για χρονικό διάστημα μέχρι ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η επιστημονική τους δραστηριότητα.

4. Οι παραπάνω υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να συνοδεύονται και από τα κατά την παρ. 1 του άρθρου 54 μέλη της οικογένειάς τους, στα οποία χορηγείται ατομική άδεια διαμονής που λήγει ταυτόχρονα με την άδεια διαμονής των συντηρούντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΑΔΕΙΑ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΓΙΑ ΑΣΚΗΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ

Άρθρο 24

Άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας

1. Επιτρέπεται η είσοδος υπηκόου τρίτης χώρας στη Χώρα, προκειμένου αυτός να ασκήσει ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, εφόσον πληρούνται, σωρευτικά, οι παρακάτω προϋποθέσεις:

α. Διαθέτει επαρκείς πόρους για την άσκηση της δραστηριότητας και κατ' ελάχιστο εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ, κατατεθειμένα σε λογαριασμό στο όνομα του αιτούντος, που τηρείται σε αναγνωρισμένο τραπεζικό ίδρυμα. Μετά τη χορήγηση της ειδικής θεώρησης εισόδου, απαιτείται η κατάθεση του ανωτέρω ποσού σε αντίστοιχο ίδρυμα της ημεδαπής.

β. Η δραστηριότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας και

γ. κατέχει ειδική θεώρηση εισόδου.

2. Η αίτηση για τη χορήγηση άδειας εισόδου προς άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας υποβάλλεται στην ελληνική προξενική αρχή του τόπου κατοικίας του υπηκόου τρίτης χώρας μαζί με αντίστοιχη οικονομοτεχνική μελέτη.

3. Η αίτηση, μαζί με την ανωτέρω οικονομοτεχνική μελέτη και τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά, διαβιβάζεται στην αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας στην οποία υπάγεται ο δήμος ή η κοινότητα, όπου ο ενδιαφερόμενος προτίθεται να εγκατασταθεί και να ασκήσει τη δραστηριότητα.

4. Η αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής της επόμενης παραγράφου, εγκρίνει την άσκηση της συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας και αποστέλλει τη σχετική πράξη στην αρμόδια ελληνική προξενική αρχή, η οποία τη γνωστοποιεί στον ενδιαφερόμενο και χορηγεί την αντίστοιχη ειδική θεώρηση εισόδου. Σε περίπτωση απόρριψης του αιτήματός του, ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν μπορεί να υποβάλει νέα αίτηση πριν από την παρέλευση ενός έτους.

5. Στην έδρα κάθε Περιφέρειας, συνιστάται επταμελής Επιτροπή που συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, στην οποία συμμετέχουν:

α) Ο προϊστάμενος της αρμόδιας Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας, ως πρόεδρος.

β) Ένας προϊστάμενος τμήματος της ίδιας υπηρεσίας.

γ) Ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Ανάπτυξης της Περιφέρειας.

δ) Ένας υπάλληλος της Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ.) της έδρας της Περιφέρειας.

ε) Ένας εκπρόσωπος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (Ν.Α.) της έδρας της Περιφέρειας.

στ) Ένας εκπρόσωπος της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Ε.Δ.Κ.) του νομού που εδρεύει η Περιφέρεια και

ζ) Ένας εκπρόσωπος Επιμελητηρίου της έδρας της Περιφέρειας

ως τακτικά μέλη, μαζί με τα υποδεικνυόμενα αντίστοιχα αναπληρωματικά τους.

Η ανωτέρω Επιτροπή γνωμοδοτεί, μέσα σε ένα μήνα αφότου υποβληθεί το σχετικό αίτημα, αναφορικά με τη σκοπιμότητα άσκησης της δραστηριότητας. Ειδικότερα, εξετάζει την αρτιότητα και δυνατότητα εφαρμογής της οικονομοτεχνικής μελέτης, τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, τις επιχειρηματικές εμπειρίες του υπηκόου τρίτης χώρας, το ύψος του διαθέσιμου κεφαλαίου και τις επιπτώσεις στην απασχόληση, καθώς και τους ειδικούς περιορισμούς που επιβάλλονται από την ισχύουσα νομοθεσία.

Άρθρο 25

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής

1. Ο υπήκοος τρίτης χώρας, μετά την είσοδό του στη χώρα, και στο πλαίσιο ισχύος της ειδικής θεώρησης εισόδου για τη δραστηριότητα του προηγούμενου άρθρου, καταθέτει αίτηση για χορήγηση άδειας διαμονής στο δήμο ή στην κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του, συνοδευόμενη από επικυρωμένο φωτοαντίγραφο του διαβατηρίου του. Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η οικεία Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας.

Η σχετική άδεια διαμονής εκδίδεται από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας και ισχύει για δύο έτη.

2. Η ανωτέρω απόφαση κοινοποιείται στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης.

3. Η άδεια διαμονής μπορεί να ανανεώνεται, για δύο έτη κάθε φορά, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής του προηγούμενου άρθρου, εφόσον:

α. Η εγκριθείσα δραστηριότητα εξακολουθεί να ασκείται.

β. Πρόκειται για την ίδια δραστηριότητα.

γ. Έχουν εκπληρωθεί οι φορολογικές και ασφαλιστικές υποχρεώσεις και

δ. Η δραστηριότητα εξακολουθεί να ασκείται εντός των ορίων του ίδιου νομού.

4. Αν η άδεια διαμονής ανακληθεί ή δεν ανανεωθεί, επιτρέπεται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, να χορηγηθεί στον υπήκοο τρίτης χώρας προθεσμία μέχρι έξι μήνες για την αναχώρησή του από την Ελλάδα, εφόσον τούτο κρίνεται αναγκαίο για την εκκαθάριση της επιχείρησής του.

Άρθρο 26

Άδεια διαμονής για ανάπτυξη επενδυτικής δραστηριότητας

1. Επιτρέπεται η είσοδος υπηκόου τρίτης χώρας στην Ελλάδα, προκειμένου να πραγματοποιήσει επένδυση ύψους τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ, τουλάχιστον, που θα έχει θετικές επιπτώσεις στην εθνική οικονομία.

2. Η αίτηση για τη χορήγηση της άδειας διαμονής υποβάλλεται στην ελληνική προξενική αρχή του τόπου κατοικίας του υπηκόου τρίτης χώρας.

3. Η αίτηση μαζί με απαιτούμενα δικαιολογητικά διαβιβάζεται στη Διεύθυνση Κεφαλαίων Εξωτερικού (Τμήμα Παρακολούθησης Ξένων Αμέσων Επενδύσεων) του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Τα δικαιολογητικά του προηγούμενου εδαφίου προσδιορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

4. Εντός προθεσμίας είκοσι ημερών, το αργότερο, από την περιέλευση του φακέλου στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών διαβιβάζει στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης πρόταση, κατόπιν αιτιολογημένης εισήγησης του Τμήματος Παρακολούθησης Ξένων Αμέσων Επενδύσεων του Υπουργείου, για τη σκοπιμότητα χορήγησης άδειας διαμονής στον αλλοδαπό, σε σχέση με την επένδυση. Ο Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης αποφασίζει για την έγκριση της άδειας διαμονής.

5. Η έγκριση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης διαβιβάζεται στην αρμόδια ελληνική προξενική αρχή, η οποία χορηγεί την ειδική θεώρηση εισόδου με την επιφύλαξη του άρθρου 8 του παρόντος. Σε περίπτωση μη χορήγησης της έγκρισης της προηγούμενης παραγράφου, δεν μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση πριν από την παρέλευση ενός έτους.

6. Ο επενδυτής οφείλει να ενημερώνει το Τμήμα Παρακολούθησης Ξένων Αμέσων Επενδύσεων τόσο για την πραγματοποίηση της επένδυσης όσο και κατ' έτος για την πρόοδο υλοποίησης αυτής, αντίστοιχα. Εάν μετά την πάροδο ενός έτους διαπιστωθεί ότι είτε δεν πραγματοποιή-

θηκε η επένδυση ή ότι δεν υπήρξε ανάλογη πρόοδος, ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών, με την ίδια διαδικασία της παραγράφου 4 του παρόντος, διαβιβάζει πρόταση στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, προκειμένου να αποφασίσει για την ανάκληση ή μη της άδειας διαμονής, κατά τους όρους του άρθρου αυτού.

7. Με αποφάσεις του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών ρυθμίζονται τα ειδικότερα ζητήματα τεχνικού ή λεπτομερειακού χαρακτήρα, που αναφέρονται είτε στην υλοποίηση της επένδυσης είτε στην άδεια διαμονής κατά τους όρους του άρθρου αυτού.

Άρθρο 27

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής

1. Ο υπήκοος τρίτης χώρας, μετά την είσοδό του στη Χώρα και στο πλαίσιο ισχύος της ειδικής θεώρησης εισόδου του, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του προηγούμενου άρθρου, υποβάλλει αίτηση για χορήγηση άδειας διαμονής στη Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, συνοδευόμενη από επικυρωμένο φωτοαντίγραφο του διαβατηρίου.

2. Η σχετική άδεια διαμονής εκδίδεται από τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ισχύει για τρία έτη και η οικεία απόφαση κοινοποιείται στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.

3. Η άδεια διαμονής μπορεί να ανανεώνεται για ισόχρονο διάστημα, εφόσον:

α. Η εγκριθείσα δραστηριότητα εξακολουθεί να ασκείται.

β. Πρόκειται για την ίδια δραστηριότητα ή επέκταση της αρχικής και

γ. Έχουν εκπληρωθεί οι φορολογικές και ασφαλιστικές υποχρεώσεις.

4. Αν η άδεια διαμονής ανακληθεί ή δεν ανανεωθεί, επιτρέπεται να χορηγηθεί, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, στον υπήκοο τρίτης χώρας προθεσμία μέχρι έξι μήνες για την αναχώρησή του από την Ελλάδα, εφόσον τούτο κρίνεται αναγκαίο για την εκκαθάριση της επιχείρησής του.

5. Οι παραπάνω υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να συνοδεύονται και από τα κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 54 μέλη της οικογένειάς τους, στα οποία χορηγείται ατομική άδεια διαμονής που λήγει ταυτόχρονα με την άδεια διαμονής των συντηρούντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ

ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΓΙΑ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

Άρθρο 28

Χορήγηση άδειας διαμονής για λόγους σπουδών

1. Η είσοδος υπηκόου τρίτης χώρας στην Ελλάδα για σπουδές σε Πανεπιστήμια, Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.), Ανώτερες Εκκλησιαστικές Σχολές και Εκκλησιαστικές Σχολικές Μονάδες, Ανώτερα Σχολή Εκπαιδευτικών Τεχνολόγων Μηχανικών της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαιδεύσεως (Α.Σ.Ε.Τ.Ε.Μ./Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.), στην Ανώτερη Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών του Ε.Ο.Τ. και σε Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.) επιτρέπεται εφόσον

προηγουμένως λάβει ειδική θεώρηση εισόδου. Στις σπουδές περιλαμβάνονται και οι μεταπτυχιακές. Στην έννοια των σπουδών εντάσσεται και ο κύκλος προετοιμασίας, εφόσον αυτός προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία, ως τμήμα των σπουδών αυτών.

2. Υπήκοος τρίτης χώρας, που έχει λάβει ειδική θεώρηση εισόδου για σπουδές στην Ελλάδα, μπορεί να ζητήσει άδεια διαμονής για το σκοπό αυτόν, εφόσον συντρέχουν, σωρευτικά, οι εξής προϋποθέσεις:

α. Έχει εγγραφεί στο οικείο εκπαιδευτικό ίδρυμα ή έχει γίνει αποδεκτός προς εγγραφή.

β. Διαθέτει επαρκείς πόρους για την κάλυψη των εξόδων διαμονής και σπουδών για το χρόνο που ισχύει η άδεια διαμονής και

γ. Έχει καταβάλει τα απαιτούμενα τέλη εγγραφής στο εκπαιδευτικό ίδρυμα.

Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η οικεία Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας.

3. Δεν χορηγείται άδεια διαμονής για λόγους σπουδών στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στη Χώρα ως εργαζόμενοι ή ασκούντες ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα.

Άρθρο 29

Διάρκεια και ανανέωση της άδειας διαμονής

1. Η άδεια διαμονής για σπουδές ισχύει για ένα έτος και μπορεί να ανανεώνεται για ισόχρονο διάστημα, εφόσον ο κάτοχός της εξακολουθεί να πληροί τις προϋποθέσεις του προηγούμενου άρθρου. Αν η διάρκεια του προγράμματος σπουδών είναι κατώτερη του ενός έτους, η άδεια διαμονής ισχύει για τη διάρκεια του προγράμματος σπουδών. Ο συνολικός χρόνος διαμονής δεν μπορεί να υπερβεί την προβλεπόμενη από τις οικείες διατάξεις συνολική διάρκεια σπουδών προσαυξημένη κατά το ήμισυ. Στο χρόνο αυτόν προστίθεται ένα επιπλέον έτος για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, εφόσον αυτό έχει ζητηθεί από το οικείο εκπαιδευτικό ίδρυμα.

2. Για την ανανέωση της άδειας διαμονής, ο υπήκοος τρίτης χώρας οφείλει, δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της, να καταθέσει αίτηση στο δήμο ή στην κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του που συνοδεύεται από βεβαίωση του αντίστοιχου εκπαιδευτικού ιδρύματος, από την οποία να προκύπτει η εγγραφή του και συμμετοχή του στις εξετάσεις, καθώς και από πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας από το οποίο προκύπτει η γενικότερη πρόοδος των σπουδών του.

Άρθρο 30

Επαγγελματική κατάρτιση

1. Επαγγελματική κατάρτιση, για την εφαρμογή του παρόντος, είναι η φοίτηση σε Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο ν. 2009/1992 (ΦΕΚ 18 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει. Της εν λόγω κατάρτισης μπορεί να προηγείται, όπου απαιτείται, με βάση το πρόγραμμα σπουδών της απαιτούμενης ειδικότητας, ένα προπαρασκευαστικό έτος εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας.

2. Η είσοδος υπηκόου τρίτης χώρας στην Ελλάδα για κατάρτιση σε δημόσια ή ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. επιτρέπεται, εφόσον ο υπήκοος τρίτης χώρας γίνει δεκτός από αυτά και χορηγηθεί σχετική έγκριση φοίτησης από τον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.). Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρη-

σκευμάτων και ύστερα από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του Ο.Ε.Ε.Κ., καθορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και τα πιστοποιητικά απόδειξης της γλωσσομάθειας όπου απαιτούνται για την έγκριση αυτή.

3. Στο πλαίσιο εφαρμογής του νόμου αυτού επιτρέπεται η είσοδος υπηκόων τρίτων χωρών και για την παρακολούθηση αδιαβάθμητου εκπαιδευτικού επιπέδου προγραμμάτων σε εργαστήρια ελευθέρων σπουδών, εφόσον ο υπήκοος τρίτης χώρας γίνει δεκτός σε αυτά και υπό την προϋπόθεση ότι τα ανωτέρω προγράμματα απαιτούν κανονική και όχι εξ αποστάσεως φοίτηση. Η σχετική βεβαίωση του εργαστηρίου ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας γίνεται δεκτός, καθώς και η διάρκεια των σχετικών προγραμμάτων θεωρείται από την αρμόδια Υπηρεσία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

4. Η οικεία ειδική θεώρηση εισόδου και η αντίστοιχη άδεια διαμονής, καθώς και η ανανέωσή της, χορηγούνται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στα άρθρα 28 και 29 του νόμου αυτού, που εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 31

Αλλαγή κατεύθυνσης σπουδών

Υπήκοος τρίτης χώρας, ο οποίος έχει λάβει θεώρηση εισόδου ή άδεια διαμονής για σπουδές ή για επαγγελματική κατάρτιση στην Ελλάδα, μπορεί να αλλάξει εκπαιδευτικό ίδρυμα, δημόσιο ή ιδιωτικό ινστιτούτο επαγγελματικής κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) ή εργαστήριο ελευθέρων σπουδών, καθώς και κατεύθυνση σπουδών ή επαγγελματικής κατάρτισης, μόνο μία φορά και εντός του πρώτου έτους σπουδών του, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και υπό την πρόσθετη προϋπόθεση ότι δεν θα υπάρξει υπέρβαση του χρόνου διαμονής, που προβλεπόταν για τις αρχικές σπουδές.

Άρθρο 32

Σπουδές σε στρατιωτικές σχολές

Υπήκοοι τρίτων χωρών, που έχουν λάβει ειδική θεώρηση εισόδου και έχουν γίνει δεκτοί για φοίτηση στις Σχολές και τα Ειδικά Σχολεία των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωματιών Ασφαλείας ή Ακαδημίες του Εμπορικού Ναυτικού λαμβάνουν, κατ' εξαίρεση, άδεια διαμονής για όσο χρόνο διαρκεί η φοίτησή τους σε αυτές.

Όσοι έχουν γίνει δεκτοί προς φοίτηση ως υπότροφοι των ανωτέρω Σχολών και Ειδικών Σχολείων δεν υποχρεούνται στην καταβολή παραβόλου.

Άρθρο 33

Απόκτηση ιατρικής ειδικότητας

1. Για την απόκτηση ιατρικής ειδικότητας από υπήκοο τρίτης χώρας απαιτείται ειδική θεώρηση εισόδου και χορηγείται από τον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας άδεια διαμονής διάρκειας ενός έτους, η οποία μπορεί να ανανεώνεται ανά διετία και μέχρι την απόκτησή της. Προϋπόθεση για τη χορήγηση της άδειας διαμονής αποτελεί και η προσκόμιση βεβαίωσης από νοσηλευτικό ίδρυμα που, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, παρέχει ειδικότητα, ότι γίνεται δεκτός προς απόκτησή της.

2. Οι παραπάνω υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να συνοδεύονται και από τα κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 54 μέλη της οικογένειάς τους, στα οποία χορηγείται, ύστερα από αίτησή τους, ατομική άδεια διαμονής που λήγει ταυτόχρονα με την άδεια διαμονής των συντηρούμενων.

Άρθρο 34

Συμμετοχή σε ειδικά προγράμματα

1. Υπήκοοι τρίτων χωρών, που μετέχουν σε προγράμματα ανταλλαγών στο πλαίσιο διακρατικών συμφωνιών, σε προγράμματα συνεργασίας με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και υπότροφοι υπουργείων, οργανισμών, κοινωφελών ιδρυμάτων και του Ι.Κ.Υ., γίνονται δεκτοί για διαμονή στη Χώρα, εφόσον έχουν λάβει ειδική θεώρηση εισόδου. Η ειδική θεώρηση εισόδου χορηγείται, εφόσον προσκομισθεί στην αρμόδια ελληνική προξενική αρχή βεβαίωση του φορέα πραγματοποίησης του αντίστοιχου προγράμματος ή χορήγησης της υποτροφίας.

2. Η άδεια διαμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα ίσο με το διάστημα εκτέλεσης του προγράμματος ή διάρκειας της υποτροφίας. Οι υπότροφοι της προηγούμενης παραγράφου δεν υποχρεούνται στην καταβολή παραβόλου.

3. Σε υπηκόους τρίτων χωρών φοιτητές που συμμετέχουν σε προγράμματα με σκοπό την πρακτική άσκηση στο αντικείμενο των σπουδών τους, στο πλαίσιο διακρατικών συμφωνιών, χορηγείται άδεια διαμονής, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, η οποία παρέχει πρόσβαση στην αγορά εργασίας, για διάστημα έως έξι μηνών, με δυνατότητα ισόχρονης παράτασης, εφόσον προηγουμένως έχουν λάβει ειδική θεώρηση εισόδου.

Άρθρο 35

Επαγγελματική δραστηριότητα σπουδαστών υπηκόων τρίτων χωρών

Υπήκοοι τρίτων χωρών, που έχουν λάβει άδεια διαμονής για λόγους σπουδών, σύμφωνα με τα άρθρα 28, 30, 32 και 34 του παρόντος, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του προηγούμενου άρθρου, επιτρέπεται να εργάζονται μόνο με καθεστώς μερικής απασχόλησης, σύμφωνα με τους όρους της οικείας νομοθεσίας. Για το σκοπό αυτόν χορηγείται στον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας σχετική έγκριση από την Περιφέρεια με την επίδειξη της άδειας διαμονής του. Η διάρκεια της ανωτέρω έγκρισης είναι ισόχρονη με την άδεια διαμονής και μπορεί να ανανεώνεται παράλληλα με αυτήν.

Άρθρο 36

Χορήγηση άδειας διαμονής σε οικονομικά ανεξάρτητα άτομα

1. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, χορηγείται άδεια διαμονής για ένα έτος σε υπήκοο τρίτης χώρας, εφόσον έχει λάβει ειδική θεώρηση εισόδου και διαθέτει επαρκείς πόρους, σε επίπεδο σταθερού ετήσιου εισοδήματος για την κάλυψη των δαπανών διαβίωσης, η οποία μπορεί να ανανεώνεται ανά έτος, εφόσον πληρούνται οι λοιπές, προβλεπόμενες από το νόμο, προϋποθέσεις. Το ύψος των επαρκών πόρων καθορίζεται με κοινή υπουργική απόφαση σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 90 του νόμου αυτού.

2. Ο παραπάνω υπήκοος τρίτης χώρας μπορεί να συνοδεύεται και από τα κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 54 μέλη της οικογένειάς του, στα οποία χορηγείται, ύστερα από αίτησή τους, ατομική άδεια διαμονής που λήγει ταυτόχρονα με την άδεια διαμονής του συντηρούμενου. Η προϋπόθεση των επαρκών πόρων διαβίωσης θα πρέπει

να συντρέχει είτε στο πρόσωπο του κάθε μέλους της οικογένειας είτε αθροιστικά για όλα τα μέλη αυτής.

Άρθρο 37

Χορήγηση άδειας διαμονής σε ενήλικα τέκνα διπλωματικών υπαλλήλων και σε υπηκόους τρίτης χώρας που υπηρετούν ως υπηρετικό προσωπικό διπλωματικών αποστολών

1. Στα ενήλικα τέκνα διπλωματικών υπαλλήλων που υπηρετούν στην Ελλάδα χορηγείται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, άδεια διαμονής για χρονικό διάστημα ίσο με το χρόνο υπηρεσίας των γονέων τους. Η ανωτέρω άδεια δεν παρέχει δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας.

2. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας χορηγείται άδεια διαμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίοι βρίσκονται στο εξωτερικό και καλούνται στην Ελλάδα, προκειμένου να εργασθούν ως ιδιωτικοί υπηρέτες μελών Διπλωματικών Αποστολών, σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος η' της Σύμβασης της Βιέννης του 1961 «Περί των Διπλωματικών Σχέσεων», η οποία έχει κυρωθεί με το ν.δ. 503/1970 (ΦΕΚ 108 Α').

3. Η άδεια διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών της προηγούμενης παραγράφου χορηγείται για χρονικό διάστημα ίσο με το χρόνο που διαρκεί η σχέση τους με το μέλος της Διπλωματικής Αποστολής.

Άρθρο 38

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε ανταποκριτές ξένου τύπου

1. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας χορηγείται άδεια διαμονής στους ανταποκριτές ξένου τύπου, εφόσον κατέχουν ειδική θεώρηση εισόδου και έχουν διαπιστευθεί στη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης. Οι ανωτέρω υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να συνοδεύονται και από τα κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 54 μέλη της οικογένειάς τους για τα οποία χορηγείται, ύστερα από αίτησή τους, ατομική άδεια διαμονής που λήγει ταυτόχρονα με την άδεια διαμονής των συντηρούντων.

2. Η άδεια διαμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα μέχρι ένα έτος και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για ισόχρονο διάστημα. Η αίτηση για τη χορήγηση της άδειας διαμονής της παραγράφου αυτής κατατίθεται στο δήμο ή στην κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του, συνοδευόμενη από αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου του υπηκόου τρίτης χώρας με την ειδική θεώρηση εισόδου και βεβαίωση της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης για την ανωτέρω ιδιότητα του υπηκόου τρίτης χώρας και για το χρονικό διάστημα της διαπίστευσής του.

Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η οικεία Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας.

Άρθρο 39

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε λειτουργούς των γνωστών θρησκειών

1. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας επιτρέπεται να χορηγείται άδεια διαμονής σε λειτουργούς όλων των γνωστών θρησκειών, υπηκόους τρίτων χωρών, για ένα έτος που μπορεί να ανανεώνεται ανά διετία και εφόσον έχουν λάβει ειδική θεώρηση εισόδου. Η ειδική θεώρηση εισόδου δύναται να χορηγείται, εφόσον προσκομισθεί στην αρμόδια ελληνική προξενική αρχή βεβαί-

ωση του οικείου μητροπολίτη, προκειμένου για λειτουργούς της επικρατούσας θρησκείας ή του οικείου εκπροσώπου της γνωστής θρησκείας στη Χώρα, ότι οι ανωτέρω λειτουργοί θα ασκήσουν αποκλειστικά ιερατικά καθήκοντα. Η αίτηση για τη χορήγηση της άδειας διαμονής θα πρέπει να συνοδεύεται από αντίστοιχη βεβαίωση ανάληψης των εξόδων διαβίωσης και πλήρους ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

2. Οι ως άνω υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να συνοδεύονται και από τα κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 54 μέλη της οικογένειάς τους, στα οποία χορηγείται, ύστερα από αίτησή τους, ατομική άδεια διαμονής που λήγει ταυτόχρονα με την άδεια διαμονής των συντηρούντων.

Άρθρο 40

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής για φοίτηση στην Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία του Αγίου Όρους

1. Η είσοδος ομόδοξου υπηκόου τρίτης χώρας για φοίτηση στην Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία του Αγίου Όρους επιτρέπεται, εφόσον προηγουμένως ο υπήκοος τρίτης χώρας λάβει ειδική θεώρηση εισόδου.

2. Ο υπήκοος τρίτης χώρας οφείλει, δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της θεώρησης εισόδου, να υποβάλει στην Ιερά Επιστοασία του Αγίου Όρους αίτηση για τη χορήγηση άδειας διαμονής. Μαζί με την αίτηση πρέπει να καταθέσει:

α. Αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου με την ειδική θεώρηση εισόδου.

β. Βεβαίωση εγγραφής στην Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία.

γ. Βεβαίωση Ιεράς Μονής ή ιδρύματος ή ιδιώτη ότι αναλαμβάνουν την κηδεμονία, τα έξοδα σπουδών και διαβίωσης του στο Άγιον Όρος.

δ. Βεβαίωση της Ιεράς Επιστοασίας ή της Ιεράς Μονής ή του ιδρύματος ή του ιδιώτη, που έχουν αναλάβει την κηδεμονία του, ότι υποχρεούται προς πλήρη κάλυψη της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και των εξόδων νοσηλείας του, καθώς και

ε. Πιστοποιητικό υγείας, που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας, μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία.

3. Η άδεια διαμονής του υπηκόου τρίτης χώρας χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ύστερα από εισήγηση της Ιεράς Επιστοασίας.

4. Η άδεια διαμονής χορηγείται για το χρονικό διάστημα των ετών φοίτησης και μπορεί να ανανεώνεται για ένα ακόμη έτος.

Άρθρο 41

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής για σπουδή, γνωριμία και άσκηση του μοναχικού βίου

1.α. Σε υπήκοο τρίτης χώρας, ο οποίος έχει λάβει ειδική θεώρηση εισόδου, επιτρέπεται η χορήγηση άδειας διαμονής στην περιοχή του Αγίου Όρους για σπουδή ή γνωριμία του Αγιορείτικου μοναχικού βίου, ύστερα από αίτησή του προς μία από τις είκοσι Ιερές Μονές του Αγίου Όρους και εισήγηση της Ιεράς Κοινότητας. Η άδεια εκδίδεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέ-

ρειας, εφόσον η φιλοξενούσα Ιερά Μονή βεβαιώνει ότι αναλαμβάνει να του παρέχει κατάλυμα, τροφή και λοιπά έξοδα διαβίωσης και να τον ασφαλίσει για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας και πλήρους ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

β. Η φιλοξενούσα Ιερά Μονή του Αγίου Όρους διαβιβάζει στην αρμόδια Διεύθυνση της Περιφέρειας την εισήγηση της Ιεράς Κοινότητας με την παραπάνω αίτηση του ενδιαφερομένου.

γ. Η άδεια έχει ισχύ ένα έτος και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για ίσο χρονικό διάστημα.

2. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας επιτρέπεται να χορηγείται άδεια διαμονής για ένα έτος, που μπορεί να ανανεώνεται για ισόχρονο διάστημα, σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος επιθυμεί να γνωρίσει το μοναχικό βίο ή να μονάσει, εφόσον έχει λάβει ειδική θεώρηση εισόδου. Η ειδική θεώρηση εισόδου χορηγείται, εφόσον προσκομισθεί στην αρμόδια ελληνική προξενική αρχή βεβαίωση της οικείας Ιεράς Μονής ότι έχει γίνει δεκτός για να γνωρίσει το μοναχικό βίο ή να μονάσει. Η αίτηση για τη χορήγηση της άδειας διαμονής θα πρέπει να συνοδεύεται από αντίστοιχη βεβαίωση ανάληψης των εξόδων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

Άρθρο 42

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε αρχηγούς οργανωμένων Ομάδων Τουρισμού

1. Χορηγείται ειδική θεώρηση εισόδου σε αρχηγούς οργανωμένων Ομάδων Τουρισμού (Tour Leaders), μετά από σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν σχετική αίτηση στην αρμόδια ελληνική προξενική αρχή του τόπου κατοικίας τους.

2. Ο υπήκοος τρίτης χώρας οφείλει, πέντε ημέρες από την άφιξή του στη Χώρα, να καταθέσει στο δήμο ή στην κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του αίτηση για χορήγηση άδειας διαμονής συνοδευόμενη από τα σχετικά δικαιολογητικά.

Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η οικεία Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας.

3. Η ανωτέρω άδεια διαμονής, η οποία επιτρέπει στον κάτοχό της να ασκεί την εργασία για την οποία εισήλθε στη Χώρα, χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας για χρονικό διάστημα έως οκτώ μηνών και δεν ανανεώνεται εντός του ίδιου έτους.

Άρθρο 43

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών για την εκπόνηση ερευνητικού προγράμματος

1. Σε υπήκοο τρίτης χώρας που επιθυμεί να διαμείνει στην Ελλάδα, με σκοπό τη συμμετοχή του σε ερευνητικά προγράμματα σε δημόσιο ερευνητικό οργανισμό ή άλλους αντίστοιχους ερευνητικούς φορείς του δημόσιου τομέα ή ν.π.ι.δ., που εποπτεύονται από δημόσια αρχή, χορηγείται άδεια διαμονής για την εκπόνηση ερευνητικού προγράμματος, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 10 του νόμου αυτού και έχει συνάψει σύμβαση συνεργασίας με τον ερευνητικό οργανισμό, στην οποία αναγράφονται οι όροι συνεργασίας, ο χρόνος ολοκλήρωσής της, καθώς και η ανάληψη των εξόδων διαμονής και επιστροφής του από τον αυτό οργανισμό.

2. Ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας, αφού προηγουμένως λάβει ειδική θεώρηση εισόδου, καταθέτει αίτηση στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του. Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η οικεία Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας.

Η άδεια διαμονής χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, είναι ετήσιας διάρκειας και μπορεί να ανανεώνεται κατ' έτος και για τον ίδιο λόγο, μέχρι την ολοκλήρωση του ερευνητικού προγράμματος.

3. Οι παραπάνω υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να συνοδεύονται και από τα κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 54 μέλη της οικογένειάς τους, στα οποία χορηγείται, ύστερα από αίτησή τους, ατομική άδεια διαμονής που λήγει ταυτόχρονα με την άδεια διαμονής των συντηρουμένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'

ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΑΔΕΙΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΓΙΑ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

Άρθρο 44

Χορήγηση και ανανέωση αδειών διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους

1. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, επιτρέπεται να χορηγείται άδεια διαμονής για λόγους ανθρωπιστικής φύσεως σε υπηκόους τρίτων χωρών:

α. Θύματα εργατικών ατυχημάτων και λοιπών ατυχημάτων, για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η θεραπεία ή συνταξιοδοτούνται για την ίδια αιτία.

β. Θύματα εγκληματικών πράξεων, εφόσον αυτές προκύπτουν από δικαστική απόφαση και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η θεραπεία τους.

γ. Πρόσωπα, τα οποία φιλοξενούνται σε ιδρύματα και σε νομικά πρόσωπα κοινωφελούς σκοπού.

δ. Ανήλικα, την επιμέλεια των οποίων έχουν ελληνικές οικογένειες ή οικογένειες υπηκόων τρίτων χωρών με νόμιμη διαμονή στη Χώρα ή για τα οποία είναι εκκρεμής διαδικασία υιοθεσίας.

ε. Πρόσωπα που πάσχουν από σοβαρά προβλήματα υγείας.

Η συνδρομή σοβαρών προβλημάτων υγείας, καθώς και η διάρκεια της θεραπείας, διαπιστώνονται με πρόσφατο πιστοποιητικό κρατικού νοσοκομείου ή νοσοκομείου του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Σε περίπτωση κατά την οποία το πρόβλημα υγείας αναφέρεται σε λοιμώδες νόσημα, για την έκδοση της ανωτέρω απόφασης απαιτείται σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ότι δεν συντρέχει κίνδυνος για τη δημόσια υγεία. Προϋπόθεση για τη χορήγηση της ανωτέρω άδειας στις περιπτώσεις α', β' και ε' είναι η προηγούμενη κατοχή από τον αιτούντα άδειας διαμονής. Η διάρκεια της άδειας είναι μέχρι ένα έτος και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για ισόχρονο διάστημα.

2. Σε περίπτωση συνδρομής λόγων που δεν εμπίπτουν στις ρυθμίσεις της προηγούμενης παραγράφου και οι οποίοι καθιστούν αναγκαία την παραμονή υπηκόου τρίτης χώρας, είναι δυνατή η χορήγηση άδειας διαμονής, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από γνώμη της Επιτρο-

πής της παραγράφου 1 του άρθρου 89 του παρόντος. Η διάρκεια της ανωτέρω άδειας δεν μπορεί να υπερβεί τους έξι μήνες και δεν ανανεώνεται για την ίδια αιτία παρά μόνο για έναν από τους λοιπούς λόγους που προβλέπονται στις διατάξεις του παρόντος.

3. Αρμόδια υπηρεσία για την υποβολή των παραπάνω αιτήσεων είναι η Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

4. Στις περιπτώσεις των προσώπων της παραγράφου 1 που τα μέλη της οικογένειάς τους είναι κάτοχοι άδειας διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης είναι δυνατή η ανανέωση της άδειας διαμονής τους για ίσο χρονικό διάστημα με την ισχύ της άδειας για ανθρωπιστικούς λόγους. Η σχετική απόφαση εκδίδεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Στην περίπτωση που δεν πληρούται η προϋπόθεση της περίπτωσης γ' του άρθρου 53, η άδεια μπορεί να χορηγηθεί κατά παρέκκλιση της διάταξης αυτής.

5. Η άδεια διαμονής που χορηγείται για ανθρωπιστικούς λόγους μπορεί να ανανεωθεί για έναν από τους λοιπούς λόγους του νόμου αυτού, εφόσον εκλείψουν οι λόγοι για τους οποίους εκδόθηκαν ή εφόσον τούτο έχει ορισθεί με την απόφαση χορήγησής της.

6. Οι άδειες διαμονής του παρόντος άρθρου παρέχουν στον υπήκοο τρίτης χώρας δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας.

7. Οι άδειες διαμονής της παραγράφου 1 δεν υπόκεινται στην καταβολή παραβόλου.

Άρθρο 45

Χορήγηση άδειας διαμονής για δημόσιο συμφέρον

1. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εξωτερικών χορηγείται άδεια διαμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών, εφόσον αιτιολογημένα συντρέχει δημόσιο συμφέρον. Η ανωτέρω άδεια διαμονής παρέχει στον υπήκοο τρίτης χώρας δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Η άδεια διαμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται για ισόχρονο διάστημα. Η αίτηση για τη χορήγηση της άδειας διαμονής της παραγράφου αυτής υποβάλλεται στη Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

2. Οι παραπάνω υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να συνοδεύονται και από τα κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 54 μέλη της οικογένειάς τους, στα οποία χορηγείται ατομική άδεια διαμονής που λήγει ταυτόχρονα με την άδεια διαμονής των συντηρούντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'

ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΣΕ ΘΥΜΑΤΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Άρθρο 46

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε θύματα εμπορίας ανθρώπων

1. Σε υπήκοο τρίτης χώρας, που έχει χαρακτηριστεί θύμα εμπορίας ανθρώπων με πράξη του αρμόδιου Εισαγγελέα Πρωτοδικών κατά την έννοια της περίπτωσης ι' του άρθρου 1 του νόμου αυτού και ύστερα από αίτηση του θύματος που υποβάλλεται είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω του αρμόδιου εισαγγελέα χορηγείται σχετική άδεια δια-

μονής, για την οποία δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου.

2. Η άδεια αυτή χορηγείται με τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις των επόμενων άρθρων.

Άρθρο 47

Ενημέρωση θυμάτων και ειδική μέριμνα για ανήλικους

1. Σε περίπτωση που οι αρμόδιες αστυνομικές ή εισαγγελικές αρχές πιθανολογήσουν ότι υπήκοος τρίτης χώρας εμπίπτει στην κατηγορία των θυμάτων, όπως αυτά ορίζονται σύμφωνα με την περίπτωση ι' του άρθρου 1 του παρόντος, τον ενημερώνουν για τη δυνατότητα χορήγησης άδειας διαμονής περιορισμένης ισχύος, εφόσον συνεργάζεται στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Την ενημέρωση αυτή μπορεί να παρέχουν και οι αρμόδιοι φορείς κοινωνικής στήριξης που προβλέπονται στο παράρτημα του π.δ. 233/2003 (ΦΕΚ 248 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει.

2. Στην περίπτωση υπηκόων τρίτων χωρών που είναι ασυνόδευτοι ανήλικοι, οι αρμόδιες εισαγγελικές ή αστυνομικές αρχές λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να προσδιορίσουν την ταυτότητα και την ιθαγένειά τους και να θεμελιώσουν το γεγονός ότι δεν συνοδεύονται. Επίσης, καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για τον ταχύτερο δυνατό εντοπισμό της οικογένειάς τους και λαμβάνουν αμέσως τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν τη νομική τους εκπροσώπηση και, εφόσον χρειάζεται, την εκπροσώπησή τους στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας.

Άρθρο 48

Προθεσμία περίσκεψης

1. Στα πρόσωπα των προηγούμενων διατάξεων παρέχεται, με πράξη της αρμόδιας εισαγγελικής αρχής, προθεσμία περίσκεψης, ώστε να συνέλθουν και να είναι σε θέση να διαφύγουν από την επιρροή των δραστών των σχετικών αδικημάτων, για να μπορούν να λάβουν ανεπηρέαστη απόφαση σχετικά με τη συνεργασία τους με τις διωκτικές αρχές.

2. Η προθεσμία αυτή δεν μπορεί να υπερβαίνει τον ένα μήνα. Ειδικά για τους ανήλικους, η ίδια προθεσμία μπορεί να παρατείνεται για έναν ακόμη μήνα με απόφαση της αρμόδιας εισαγγελικής αρχής και με κριτήριο την εξυπηρέτηση του συμφέροντος του ανήλικου.

3. Μόνη η προθεσμία περίσκεψης δεν θεμελιώνει δικαίωμα διαμονής στη Χώρα. Κατά το ίδιο διάστημα, τα ανωτέρω πρόσωπα δεν απελαύνονται, τυχόν δε εκδοθείσα απόφαση απέλασης ανακαλείται.

4. Με απόφαση της εισαγγελικής αρχής, η προθεσμία περίσκεψης μπορεί να τερματίζεται πριν από τη λήξη της, εφόσον:

- α. διαπιστωθεί από την οικεία εισαγγελική ή αστυνομική αρχή ότι το ανωτέρω πρόσωπο εκουσίως επανασυνέδεσε τις σχέσεις του με τους δράστες των εγκλημάτων της περίπτωσης ι' του άρθρου 1 του νόμου αυτού ή
- β. για λόγους δημόσιας τάξης και ασφάλειας.

Άρθρο 49

Περίθαλψη και παροχές κατά την περίοδο περίσκεψης

1. Κατά τη διάρκεια της περιόδου περίσκεψης, τα ανωτέρω πρόσωπα έχουν πρόσβαση στην περίθαλψη, σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 7 του π.δ. 233/2003, όπως κάθε φορά ισχύει.

2. Στα ίδια πρόσωπα διασφαλίζονται ικανές συνθήκες διαβίωσης, εφόσον δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους.

3. Οι αρμόδιες εισαγγελικές και αστυνομικές αρχές φροντίζουν, κατά προτεραιότητα, για την προστασία και ασφάλεια των προσώπων αυτών, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις. Επίσης, παρέχονται υπηρεσίες μετάφρασης και διερμηνείας, όταν τα θύματα αγνοούν την ελληνική γλώσσα, καθώς και κάθε αναγκαία νομική βοήθεια.

Άρθρο 50

Προϋποθέσεις χορήγησης και ανανέωσης άδειας διαμονής

1. Μετά την πάροδο της προθεσμίας περίσκεψης ή και πριν παρέλθει αυτή, εφόσον συντρέξει η περίπτωση β' της παραγράφου αυτής, ο αρμόδιος Εισαγγελέας εξετάζει εάν πληρούνται μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις και συντάσσει σχετική έκθεση:

α. Εάν κρίνεται σκόπιμη η παράταση της διαμονής του εν λόγω προσώπου στην Ελληνική Επικράτεια, προς διευκόλυνση της διενεργούμενης έρευνας ή της ποινικής διαδικασίας.

β. Εάν το ανωτέρω πρόσωπο έχει επιδείξει σαφή βούληση συνεργασίας και

γ. Εάν το ίδιο πρόσωπο έχει διακόψει κάθε σχέση με τους φερόμενους ως δράστες των αδικημάτων της περίπτωσης ι' του άρθρου 1 του νόμου αυτού.

2. Η εξέταση της αίτησης για τη χορήγηση της άδειας διαμονής γίνεται κατά προτεραιότητα και η χορήγησή της διενεργείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με την επιφύλαξη λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας, εκδίδεται άδεια διαμονής διάρκειας δώδεκα μηνών, εάν συντρέχει μία από τις προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου και η οποία ανανεώνεται κάθε φορά για ισόχρονο διάστημα, εφόσον συνεχίζουν να πληρούνται οι ίδιες προϋποθέσεις.

3. Η ανωτέρω άδεια διαμονής διασφαλίζει δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας, η οποία ισχύει μόνο κατά τη διάρκειά της, στις παροχές και την περίθαλψη του άρθρου 49 του νόμου αυτού, καθώς και στις προϋποθέσεις επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης, σύμφωνα με τις ειδικότερες προβλέψεις του άρθρου 6 του π.δ. 233/2003.

Άρθρο 51

Ειδικοί λόγοι μη ανανέωσης και ανάκλησης της άδειας διαμονής

Η άδεια διαμονής δεν ανανεώνεται ή ανακαλείται, εφόσον συντρέχει μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α. Εάν ο δικαιούχος επανασυνδέσει τις σχέσεις του ενεργώς και εκουσίως με τους εικαζόμενους δράστες των πράξεων που έχει καταγγείλει.

β. Εάν η αρμόδια αρχή κρίνει ότι η συνεργασία ή η καταγγελία του θύματος είναι δόλια ή καταχρηστική.

γ. Όταν το θύμα παύει να συνεργάζεται.

δ. Εάν με πρωτοβουλία της αρμόδιας εισαγγελικής ή δικαστικής αρχής η σχετική διαδικασία διακοπεί.

ε. Όταν έχει εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση, με την οποία περατώνεται και η σχετική διαδικασία.

Άρθρο 52

Αλλαγή σκοπού διαμονής

Μέσα σε ένα μήνα από την περάτωση της σχετικής διαδικασίας με την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης, μπορεί να χορηγηθεί στον κάτοχο άδειας διαμονής, με την

ιδιότητα του θύματος εμπορίας ανθρώπων, άδεια διαμονής για έναν από τους λόγους και υπό τις αντίστοιχες προϋποθέσεις που προβλέπονται στο νόμο αυτόν, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΓΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΠΑΝΕΝΩΣΗ

Άρθρο 53

Προϋποθέσεις για την οικογενειακή επανένωση

Ο υπήκοος τρίτης χώρας που κατοικεί νόμιμα στην Ελλάδα επί δύο τουλάχιστον έτη δικαιούται να ζητήσει την είσοδο και διαμονή στη χώρα μελών της οικογένειάς του, εφόσον πληρούνται, σωρευτικά, οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

α. Αποδεικνύει την ύπαρξη της οικογενειακής σχέσης.

β. Τα μέλη της οικογένειάς του πρόκειται να κατοικήσουν μαζί του.

γ. Αποδεικνύει ότι διαθέτει ετήσιο προσωπικό εισόδημα σταθερό και τακτικό, επαρκές για τις ανάγκες της οικογένειάς του, το οποίο δεν προέρχεται από προσφυγή στο σύστημα κοινωνικής αρωγής της Χώρας. Το εισόδημα αυτό δεν μπορεί να είναι μικρότερο από τις ετήσιες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη, προσαυξημένο κατά 20% για τη σύζυγο και κατά 15% για κάθε τέκνο. Σε περίπτωση κατά την οποία και οι δύο σύζυγοι διαμένουν, νομίμως, στη Χώρα, εφόσον πρόκειται για επανένωση των τέκνων τους, δεν απαιτείται η ανωτέρω προσαύξηση, κατά 15%, για κάθε τέκνο.

δ. Διαθέτει πλήρη ασφάλιση ασθένειας ως προς το σύνολο των κινδύνων που καλύπτονται για τους ημεδαπούς, η οποία να μπορεί να καλύψει και τα μέλη της οικογένειάς του.

Άρθρο 54

Μέλη οικογένειας

1. Ως μέλη οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας που εισέρχονται στη Χώρα, στο πλαίσιο της οικογενειακής επανένωσης, νοούνται:

α. Οι σύζυγοι, εφόσον έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους, καθώς και τα κάτω των 18 ετών άγαμα, κοινά τέκνα τους, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που έχουν υιοθετηθεί.

β. Τα λοιπά, κάτω των 18 ετών, άγαμα τέκνα του συντηρούντος ή του ετέρου των συζύγων, συμπεριλαμβανομένων των τέκνων που έχουν υιοθετηθεί, εφόσον του έχει ανατεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας.

2. Σε περίπτωση πολυγαμίας, αν ο συντηρών έχει ήδη σύζυγο που ζει μαζί του στην Ελλάδα, δεν επιτρέπεται η οικογενειακή επανένωση με άλλη σύζυγο.

Κατά παρέκκλιση της παραγράφου 1 περίπτωση β', δεν επιτρέπεται η οικογενειακή επανένωση ανήλικων τέκνων του συντηρούντος και άλλης συζύγου, πέραν των ανήλικων τέκνων αυτού με τη σύζυγο με την οποία έχει ήδη επανενωθεί στη Χώρα, σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 55

Υποβολή και εξέταση της αίτησης για οικογενειακή επανένωση

1. Ο συντηρών καταθέτει αίτηση στο δήμο ή στην κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του για την έγκριση οικογενειακής επανένωσης. Αρμόδια για την εξέταση

της αίτησης είναι η αντίστοιχη Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας.

2. Η αίτηση γίνεται δεκτή, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 53 και 54 του νόμου αυτού. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας υποχρεούται να ζητήσει προηγουμένως τη γνώμη της οικείας αστυνομικής αρχής για θέματα που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της Χώρας, καθώς και τη γνώμη της αρμόδιας ελληνικής προξενικής αρχής προς διακρίβωση ύπαρξης της οικογενειακής σχέσης. Οι ανωτέρω γνώμες παρέχονται εντός διμήνου αφότου ζητηθούν.

3. Η απόφαση του Γενικού Γραμματέα, με την οποία εγκρίνεται η αίτηση για οικογενειακή επανένωση διαβιβάζεται στην οικεία ελληνική προξενική αρχή, η οποία χορηγεί στα μέλη της οικογένειας του υπηκόου τρίτης χώρας τις απαιτούμενες ειδικές θεωρήσεις εισόδου, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 8 του παρόντος.

Άρθρο 56

Χορήγηση άδειας διαμονής

1. Τα μέλη της οικογένειας του συντηρούντος, μετά την εισοδό τους στη Χώρα και πριν από τη λήξη της θεώρησης εισόδου, καταθέτουν αίτηση στο δήμο ή στην κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του για χορήγηση άδειας διαμονής για οικογενειακή επανένωση. Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η αντίστοιχη Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας.

Κατά την εξέταση της αίτησης του παρόντος και του επόμενου άρθρου εκτιμάται ιδιαίτερα και το συμφέρον των ανήλικων τέκνων.

2. Για τα ανήλικα τέκνα η αίτηση υποβάλλεται από εκείνον που ασκεί τη γονική μέριμνα και τους χορηγείται ατομική άδεια διαμονής. Για την άδεια αυτή και μέχρι τη συμπλήρωση του δέκατου τέταρτου έτους ηλικίας του ανήλικου δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου.

3. Οι αιτούμενες άδειες διαμονής χορηγούνται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας το αργότερο μέσα σε εννέα μήνες, αφότου υποβλήθηκαν οι σχετικές αιτήσεις με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.

Άρθρο 57

Διάρκεια και ανανέωση της άδειας διαμονής

1. Στα μέλη της οικογένειας χορηγείται ατομική άδεια διαμονής για χρονικό διάστημα ενός έτους, την οποία μπορούν να ανανεώνουν ανά διετία.

2. Το μέλος της οικογένειας, που επιθυμεί την ανανέωση της άδειας διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης υποχρεούται, δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της, να καταθέσει αίτηση στο δήμο ή στην κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του. Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η αντίστοιχη Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 11 του νόμου αυτού.

3. Κατά την ανανέωση της άδειας διαμονής, όταν ο συντηρών δεν έχει επαρκείς πόρους χωρίς προσφυγή στο σύστημα κοινωνικής αρωγής της Χώρας, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1 περίπτωση γ' του άρθρου 53 του νόμου αυτού, λαμβάνονται υπόψη οι συνεισφορές των μελών της οικογένειας στο συνολικό εισόδημά της.

Άρθρο 58

Ανάκληση άδειας διαμονής

1. Η άδεια διαμονής για οικογενειακή επανένωση δεν χορηγείται ή ανακαλείται ή δεν ανανεώνεται, εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 75 του νόμου αυτού και στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α. Ο συντηρών και τα μέλη της οικογένειάς του έπαυσαν να διάγουν πραγματικό συζυγικό ή οικογενειακό βίο.

β. Διαπιστωθεί ότι η οικογενειακή σχέση, ιδίως ο γάμος, η υιοθεσία ή η αναγνώριση τέκνων έχει συναφθεί με σκοπό την καταστρατήγηση των διατάξεων του νόμου αυτού, προκειμένου να αποκτηθεί η άδεια διαμονής. Η οικογενειακή σχέση θεωρείται ότι έχει συναφθεί για το σκοπό αυτόν, ιδίως όταν δεν υπάρχει συμβίωση των μελών της οικογένειας ή δεν υφίσταται δυνατότητα επικοινωνίας τους ή όταν ο ένας σύζυγος αγνοεί θέματα που σχετίζονται με την προσωπική κατάσταση του ετέρου των συζύγων.

γ. Η διαμονή του συντηρούντος τερματισθεί και το μέλος της οικογένειας δεν διαθέτει αυτοτελές δικαίωμα διαμονής, σύμφωνα με το άρθρο 60 του νόμου αυτού.

2. Οι αρμόδιες Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας, που λειτουργούν στο νομό του τόπου κατοικίας ή διαμονής του, διενεργούν τους κατάλληλους σχετικούς ελέγχους, ιδίως μέσω προσωπικών συνεντεύξεων με τον συντηρούντα και τα μέλη της οικογένειάς του, τόσο κατά την αρχική χορήγηση όσο και κατά την ανανέωση των αδειών διαμονής. Έλεγχοι μπορούν να διενεργούνται σε κάθε περίπτωση που περιέρχεται στη γνώση των ανωτέρω υπηρεσιών και για οποιοδήποτε περιστατικό που μπορεί να δικαιολογήσει ανάκληση της άδειας διαμονής.

3. Πριν από την απόρριψη αίτησης, την ανάκληση ή την άρνηση ανανέωσης της άδειας διαμονής ή σε περίπτωση λήψης μέτρου απομάκρυνσης εις βάρος του συντηρούντος ή μελών της οικογένειάς του, λαμβάνονται υπόψη ο χαρακτήρας και η σταθερότητα των οικογενειακών δεσμών του προσώπου, η διάρκεια διαμονής του στη Χώρα, καθώς και η ύπαρξη οικογενειακών, πολιτιστικών και κοινωνικών δεσμών με τη χώρα καταγωγής του.

Άρθρο 59

Δικαιώματα μελών οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας

Τα μέλη της οικογένειας του συντηρούντος έχουν, κατ'αντιστοιχία με αυτόν, δικαίωμα:

α. Πρόσβασης στην εκπαίδευση.

β. Πρόσβασης στη μισθωτή εργασία και σε ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα.

Η πρόσβαση αυτή, κατά το δωδεκάμηνο διάστημα διαμονής από τη χορήγηση της αρχικής άδειας, κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 57 του νόμου αυτού, τελεί υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που θα καθοριστούν με την κοινή υπουργική απόφαση της παραγράφου 1 του άρθρου 90 του νόμου αυτού.

γ. Πρόσβασης στον επαγγελματικό προσανατολισμό, στη βασική και περαιτέρω κατάρτιση, καθώς και στην επανακατάρτιση.

Άρθρο 60

Αυτοτελής άδεια διαμονής μελών οικογένειας

1. Πρόσωπα που έχουν γίνει δεκτά για λόγους οικογενειακής επανένωσης δικαιούνται να αποκτήσουν αυτοτελή άδεια διαμονής στην Ελλάδα στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α. Παρέλευσης πενταετίας από τη χορήγηση της άδειας διαμονής για οικογενειακή επανένωση, εφόσον δεν έχει χορηγηθεί άδεια διαμονής για έναν από τους λοιπούς λόγους του άρθρου αυτού.

β. Ενηλικίωσης.

γ. Θανάτου του συντηρούντος, εφόσον τα μέλη της οικογένειας διαμένουν στη Χώρα τουλάχιστον επί ένα έτος πριν το θάνατό του.

δ. Σε περίπτωση διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή αποδεδειγμένης διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, εφόσον:

i. Ο γάμος διήρκεσε, έως την έναρξη της δίκης έκδοσης διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή αποδεδειγμένης διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, επί τρία, τουλάχιστον, έτη από τα οποία το ένα έτος έχει διανυθεί στη Χώρα.

ii. Συντρέχουν ιδιαιτέρως δυσχερείς καταστάσεις, όπως σε περίπτωση που το μέλος της οικογένειας κατέστη θύμα οικογενειακής βίας, εν όσω υφίστατο ο γάμος.

2. Η διάρκεια της αυτοτελούς άδειας διαμονής δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος. Περαιτέρω ανανέωσή της επιτρέπεται σύμφωνα με τις προβλέψεις του νόμου αυτού.

3. Στις ανωτέρω περιπτώσεις, το δικαίωμα διαμονής των ανήλικων τέκνων ακολουθεί την τύχη του δικαιώματος διαμονής του γονέα, στον οποίο έχει ανατεθεί η επιμέλεια.

4. Για τα τέκνα, η διάρκεια της αυτοτελούς άδειας διαμονής δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος και μπορεί να ανανεώνεται ανά έτος, και σε κάθε περίπτωση έως και τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας τους. Περαιτέρω ανανέωσή της επιτρέπεται σύμφωνα με τις προβλέψεις του νόμου αυτού. Εάν η ανανέωσή της δεν πραγματοποιηθεί μέσα σε προθεσμία ενός έτους, ο υπήκοος τρίτης χώρας υποχρεούται να εγκαταλείψει το ελληνικό έδαφος. Σε περίπτωση που η ανωτέρω αυτοτελής άδεια διαμονής ανανεωθεί για σπουδές, ο υπήκοος τρίτης χώρας μπορεί, μετά το πέρας των σπουδών του, να την ανανεώσει σύμφωνα με τις προβλέψεις και τις προϋποθέσεις του νόμου αυτού.

5. Στους συζύγους επαναπατρισθέντος ή παλιννοστήσαντος ή ομογενούς, που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, χορηγείται άδεια διαμονής η οποία ισχύει για όσο χρονικό διάστημα έχει νομιμοποιηθεί η διαμονή του ετέρου των συζύγων. Οι χήρες και τα ανήλικα τέκνα, εφόσον ο αποβιώσας σύζυγος ήταν επαναπατρισθείς ή παλιννοστήσας ή ομογενής, λαμβάνουν αυτοτελή άδεια διαμονής, διάρκειας πέντε ετών. Οι άδειες διαμονής της παρούσας χορηγούνται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, είναι δυνατόν να ανανεώνονται, κάθε φορά, για ισόχρονο διάστημα και δεν υπόκεινται στην καταβολή παραβόλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ'

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΜΕΛΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΕΛΛΗΝΑ Ή ΠΟΛΙΤΗ ΤΗΣ Ε.Ε.

Άρθρο 61

Δελτίο διαμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών, μέλη οικογένειας Έλληνα ή πολίτη άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε.

1. Σε μέλη οικογένειας Έλληνα ή πολίτη άλλου κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που είναι υπήκοοι

οι τρίτων χωρών, τα οποία τον συνοδεύουν ή επιθυμούν να τον συναντήσουν, εφόσον αυτός διαμένει νόμιμα στη Χώρα και η διάρκεια διαμονής τους υπερβεί τους τρεις μήνες, χορηγείται "Δελτίο Διαμονής μέλους οικογένειας Έλληνα ή πολίτη κράτους - μέλους της Ε.Ε.". Το Δελτίο αυτό, το οποίο είναι ατομικό, για τα μέλη της οικογένειας της επόμενης παραγράφου, χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, υπό την επιφύλαξη εξέτασης λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας και συνδρομής των προϋποθέσεων της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού. Το ανωτέρω Δελτίο έχει διάρκεια πέντε έτη, ή την προβλεπόμενη περίοδο διαμονής του πολίτη κράτους - μέλους της Ε.Ε., εφόσον αυτή είναι μικρότερη των πέντε ετών. Οι κάτοχοι του Δελτίου Διαμονής δικαιούνται να εργάζονται.

2. Ως μέλη οικογένειας Έλληνα ή πολίτη άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. νοούνται:

α. Οι σύζυγοι, καθώς και τα κάτω των 21 ετών κοινά τέκνα τους, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που έχουν υιοθετηθεί ή ανεξαρτήτως ηλικίας, εφόσον συντηρούνται από αυτούς.

β. Τα λοιπά τέκνα του Έλληνα ή πολίτη άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. ή του ενός εκ των συζύγων, τα οποία δεν έχουν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας τους, συμπεριλαμβανομένων των τέκνων που έχουν υιοθετηθεί, εφόσον του έχει ανατεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας, ή ανεξαρτήτως ηλικίας, όταν συντηρούνται από αυτούς,

γ. Οι απευθείας ανιόντες του Έλληνα ή πολίτη κράτους - μέλους της Ε.Ε. και του ετέρου των συζύγων, που συντηρούνται από αυτούς.

3. Εφόσον πρόκειται για πολίτη άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε., που διαμένει στη Χώρα για λόγους σπουδών, ως μέλη της οικογένειάς του νοούνται μόνον οι σύζυγοι και τα συντηρούμενα τέκνα.

4. Το μέλος της οικογένειας Έλληνα ή πολίτη άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. που επιθυμεί τη χορήγηση Δελτίου Διαμονής, κατά την παράγραφο 1, οφείλει να καταθέσει αίτηση στο δήμο ή στην κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του σε διάστημα τριών μηνών από την ημερομηνία άφιξής του στη Χώρα, εφόσον:

α. Είναι κάτοχος ισχύοντος διαβατηρίου.

β. Αποδεικνύει εγγράφως την οικογενειακή του σχέση με τον Έλληνα ή πολίτη κράτους - μέλους της Ε.Ε..

γ. Αποδεικνύει τη νόμιμη διαμονή του πολίτη κράτους - μέλους της Ε.Ε. στη Χώρα.

δ. Αποδεικνύει στις περιπτώσεις β' και γ' της παραγράφου 2 ότι συντρέχει η προϋπόθεση του συντηρούμενου μέλους.

Εάν υπάρχουν σχετικές σοβαρές ενδείξεις, ζητείται από τις αρμόδιες αρχές να υποβληθεί ο ενδιαφερόμενος σε δωρεάν ιατρικές εξετάσεις, προκειμένου να πιστοποιηθεί ότι δεν πάσχει από ασθένειες που προβλέπονται από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.), καθώς και άλλες λοιμώδεις, μεταδοτικές ή παρασιτικές ασθένειες, οι οποίες δικαιολογούν τη λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας. Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η οικεία Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας, η οποία και χορηγεί το Δελτίο Διαμονής το βραδύτερο μέσα σε έξι μήνες αφότου υποβληθεί η σχετική αίτηση.

5. Το Δελτίο Διαμονής δεν χορηγείται, ανακαλείται ή δεν ανανεώνεται, εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 75 του νόμου αυτού και εφόσον:

α. Ο Έλληνας ή πολίτης άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. και τα μέλη της οικογένειάς του έπαυσαν να διάγουν πραγματικό συζυγικό ή οικογενειακό βίο.

β. Διαπιστωθεί ότι η οικογενειακή σχέση, ιδίως ο γάμος, η υιοθεσία ή η αναγνώριση τέκνων έχει συναφθεί με κύριο σκοπό την καταστρατήγηση των διατάξεων του νόμου αυτού, προκειμένου να αποκτηθεί το Δελτίο Διαμονής ή Μόνιμης Διαμονής. Η οικογενειακή σχέση θεωρείται ότι έχει συναφθεί για το σκοπό αυτόν ιδίως όταν δεν υπάρχει συμβίωση των μελών της οικογένειας ή δεν υφίσταται δυνατότητα επικοινωνίας τους ή όταν ο ένας σύζυγος αγνοεί στοιχεία της ταυτότητας του ετέρου συζύγου. Τα στοιχεία αυτά γνωστοποιούνται και στη Διεύθυνση Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Άρθρο 62

Προϋποθέσεις διατήρησης δικαιώματος διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών, μελών οικογένειας Έλληνα ή πολίτη άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε.

1. Τα μέλη οικογένειας Έλληνα ή πολίτη άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. διατηρούν προσωποπαγές δικαίωμα διαμονής όταν:

α. Ο Έλληνας ή πολίτης άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. αποβιώσει και τα μέλη της οικογένειας διαμένουν στην Ελλάδα επί ένα έτος τουλάχιστον πριν από το θάνατό του.

β. Εκδοθεί απόφαση διαζυγίου και ο γάμος διήρκεσε τρία τουλάχιστον έτη, εκ των οποίων το ένα έτος στην Ελλάδα ή η επιμέλεια των τέκνων έχει ανατεθεί νομίμως σε έναν από τους συζύγους που είναι υπήκοος τρίτης χώρας.

γ. Συντρέχουν ιδιαιτέρως δυσχερείς καταστάσεις, όπως σε περίπτωση που το μέλος της οικογένειας κατέστη θύμα οικογενειακής βίας, ενόσω υφίστατο ο γάμος.

δ. Ο ένας των συζύγων απολαύει νομίμως του δικαιώματος επικοινωνίας με ανήλικο τέκνο, υπό τον όρο ότι από τη σχετική δικαστική απόφαση ή την έγγραφη συμφωνία των συζύγων προκύπτει ότι οι επισκέψεις πρέπει να πραγματοποιούνται στην Ελλάδα και για όσο διάστημα απαιτείται.

2. Πριν από την απόκτηση του δικαιώματος μόνιμης διαμονής, κατά το επόμενο άρθρο, το δικαίωμα διαμονής εξακολουθεί υπό την προϋπόθεση ότι οι πολίτες άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. αποδεικνύουν πως έχουν εισόδημα από ασκούμενη δραστηριότητα στη Χώρα ή διαθέτουν επαρκείς πόρους για τους ίδιους και τα μέλη της οικογένειάς τους, ώστε να μην επιβαρύνουν κατά τη διάρκεια της διαμονής τους το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας, καθώς και να έχουν πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθένειας.

3. Σε περίπτωση που ο Έλληνας ή πολίτης άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. αναχωρήσει από τη Χώρα ή αποβιώσει, τα τέκνα και ένας των συζύγων, ο οποίος έχει την επιμέλειά τους, διατηρούν το δικαίωμα διαμονής, εφόσον τα τέκνα είναι εγγεγραμμένα σε εκπαιδευτικό ίδρυμα και για όσο χρόνο υπολείπεται μέχρι την ολοκλήρωση του κύκλου σπουδών, τον οποίο παρακολουθούν.

Άρθρο 63

Δελτίο μόνιμης διαμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών, μέλη οικογένειας Έλληνα ή πολίτη άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε.

1. Τα μέλη οικογένειας Έλληνα ή πολίτη άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε., τα οποία διαμένουν νομίμως στη

Χώρα με τον Έλληνα ή πολίτη άλλου κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για συνεχές χρονικό διάστημα πέντε ετών, έχουν δικαίωμα μόνιμης διαμονής στη Χώρα. Στην περίπτωση αυτή χορηγείται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας και υπό την επιφύλαξη λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας, "Δελτίο Μόνιμης Διαμονής", το οποίο ανανεώνεται αυτοδικαίως ανά δεκαετία και παρέχει στον κάτοχο δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας.

2. Κατά παρέκκλιση της προηγούμενης παραγράφου, εφόσον αναγνωριστεί στον πολίτη άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. δικαίωμα μόνιμης διαμονής πριν από τη συμπλήρωση συνεχούς διαστήματος πέντε ετών, τα μέλη της οικογένειας που διαμένουν μαζί του αποκτούν δικαίωμα μόνιμης διαμονής.

3. Το μέλος της οικογένειας Έλληνα ή πολίτη άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. που επιθυμεί τη χορήγηση Δελτίου Μόνιμης Διαμονής, κατά τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου αυτού, οφείλει να υποβάλει σχετική αίτηση δύο μήνες πριν από τη λήξη της ισχύος του Δελτίου Διαμονής του.

4. Διακοπή της διαμονής, η οποία δεν υπερβαίνει τα δύο συνεχόμενα έτη, δεν θίγει την ισχύ του Δελτίου Μόνιμης Διαμονής.

5. Σε περίπτωση που ο πολίτης άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. απεβίωσε, ενόσω ακόμη εργαζόταν, αλλά πριν αποκτήσει το καθεστώς μόνιμης διαμονής στην Ελλάδα δυνάμει της παραγράφου 2, τα μέλη της οικογένειάς του που διέμεναν μαζί του στη Χώρα, έχουν δικαίωμα μόνιμης διαμονής στην Ελλάδα, υπό την προϋπόθεση ότι:

α. Ο πολίτης άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. είχε διαμείνει στη Χώρα μέχρι το χρόνο του θανάτου του επί δύο συνεχή έτη ή

β. Ο θάνατός του οφείλεται σε εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια.

6. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 2 και 5 του άρθρου αυτού, τα μέλη της οικογένειας Έλληνα ή πολίτη κράτους - μέλους της Ε.Ε. που εμπíπτουν στην παράγραφο 1 περιπτώσεις α' και β' του προηγούμενου άρθρου και πληρούν τις αντίστοιχες προϋποθέσεις αποκτούν δικαίωμα μόνιμης διαμονής εάν έχουν διαμείνει νομίμως στη Χώρα για πέντε συνεχή έτη.

Άρθρο 64

Γενικές διατάξεις περί Δελτίων Διαμονής υπηκόων τρίτης χώρας, μελών οικογένειας Έλληνα ή πολίτη κράτους - μέλους της Ε.Ε.

1. Η ισχύς του Δελτίου Διαμονής, καθώς και το αδιάλειπτο της διαμονής, δεν θίγονται από προσωρινές απουσίες που δεν υπερβαίνουν τους έξι μήνες ετησίως ούτε από απουσίες μεγαλύτερης διάρκειας για την εκπλήρωση υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας ή από απουσία δώδεκα συνεχόμενων μηνών κατ' ανώτατο όριο για σοβαρούς λόγους, ιδίως εγκυμοσύνης και μητρότητας, σοβαρής ασθένειας, σπουδών ή επαγγελματικής κατάρτισης ή μετακίνησης σε άλλο κράτος - μέλος της Ε.Ε. ή τρίτη χώρα.

2. Η έκδοση του Δελτίου Διαμονής και του Δελτίου Μόνιμης Διαμονής δεν υπόκειται σε καταβολή παραβόλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ΄
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ

Άρθρο 65
Πεδίο εφαρμογής

1. Η κοινωνική ένταξη αποσκοπεί στη χορήγηση δικαιωμάτων στους υπηκόους τρίτων χωρών, τα οποία διασφαλίζουν αφ' ενός την αναλογικώς ισότιμη συμμετοχή τους στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή της Χώρας και, αφ' ετέρου, αποβλέπουν στην υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών κανόνων και αξιών της ελληνικής κοινωνίας, ώστε να ικανοποιούνται οι στόχοι των δράσεων του ολοκληρωμένου προγράμματος, σύμφωνα με την πρόβλεψη της παραγράφου 4 του επόμενου άρθρου, με παράλληλη διατήρηση της εθνικής τους ταυτότητας.

2. Οι δράσεις κοινωνικής ένταξης μπορούν να εφαρμόζονται σε όλους τους υπηκόους τρίτων χωρών, των οποίων το νομικό καθεστώς εισόδου και διαμονής ρυθμίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, πρωτίστως δε σε εκείνους που η εργασία τους δεν έχει προσωρινό χαρακτήρα, καθώς και στα μέλη των οικογενειών τους, τα οποία γίνονται δεκτά στο πλαίσιο των ρυθμίσεων για την οικογενειακή επανένωση. Η επιτυχής ολοκλήρωση των δράσεων συναρτάται με τη χορήγηση σε αυτούς συγκεκριμένων δικαιωμάτων αναλόγων με εκείνα των ημεδαπών. Από τις δράσεις κοινωνικής ένταξης μπορούν να ωφελούνται, επίσης, οι υπήκοοι τρίτων χωρών δεύτερης και τρίτης γενιάς, οι οποίοι έχουν γεννηθεί στη Χώρα μας, καθώς και οι πρόσφυγες και τα άτομα που τελούν υπό καθεστώς διεθνούς προστασίας.

3. Στο πλαίσιο των δράσεων κοινωνικής ένταξης μπορεί να συμπεριλαμβάνονται ευεργετικά μέτρα, ικανά να βοηθήσουν την ανάπτυξη της Χώρας προέλευσης των υπηκόων τρίτων χωρών, σε περίπτωση επιστροφής τους σε αυτή.

Άρθρο 66
Βασικές αρχές κοινωνικής ένταξης
Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης

1. Για την ομαλή προσαρμογή και ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στη Χώρα και με γνώμονα τη διαφορετικότητα και την πολιτισμική τους ιδιαιτερότητα, το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, σε συνεργασία με τα καθ' ύλην συναρμόδια Υπουργεία και φορείς, εφαρμόζει Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης.

2. Οι βασικές αρχές που διέπουν το ανωτέρω Πρόγραμμα και δεσμεύουν όλους τους συμμετέχοντες φορείς είναι οι ακόλουθες:

α. Η αποφυγή οποιασδήποτε μορφής διακρίσεων σε βάρος υπηκόων τρίτων χωρών λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετήσιων χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών ή άλλων φρονημάτων, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, παρουσίας, αναπηριών, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

β. Η επιδίωξη εφαρμογής ίσης μεταχείρισης, σε κάθε πτυχή της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής, ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, με στόχο την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

γ. Ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους, όπως αυτά διασφαλίζονται από την εσωτερική έννομη τά-

ξη, σχετικά με την προστασία της πολιτισμικής και θρησκευτικής ιδιαιτερότητας.

δ. Η υποστήριξη, ανάδειξη και προβολή της προσωπικής τους συμβολής στις ευρύτερες κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, αλλά και των προσπαθειών τους για αυτοεξυπηρέτηση και προσωπική συμμετοχή στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής τους.

ε. Η υποβοήθηση της συνοχής των οικογενειών τους και η ενίσχυση των υφιστάμενων υποστηρικτικών κοινωνικών δικτύων, στα οποία συμμετέχουν.

στ. Η ενίσχυση της ουσιαστικής συμμετοχής τους, ως εταίρων, στο σχεδιασμό, εφαρμογή και αξιολόγηση των πολιτικών κοινωνικής ένταξης και η ανάπτυξη προς τούτο ισχυρών συμβουλευτικών δομών.

3. Το Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης διαρθρώνεται σε υποπρογράμματα ανά τομέα ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική κοινωνία, όπως είναι τα υποπρογράμματα για την παροχή πληροφοριών και διευκολύνσεων, προώθησης στην απασχόληση, εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, πολιτιστικής και πολιτισμικής στήριξης, παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης κ.λπ..

Στο πλαίσιο των ανωτέρω υποπρογραμμάτων, το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα και μεριμνά, σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία και φορείς, για την ανάληψη δράσεων και μέτρων πολιτικής, που αφορούν τόσο θεσμικές παρεμβάσεις όσο και την ανάπτυξη των αναγκαίων υποδομών και υπηρεσιών. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και των καθ' ύλην αρμόδιων Υπουργών, καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των ρυθμίσεων του άρθρου αυτού.

4. Οι δράσεις που αναπτύσσονται και τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο του Ολοκληρωμένου Προγράμματος αποβλέπουν στην επιτυχή ένταξη του υπηκόου τρίτης χώρας στην ελληνική κοινωνία και καλύπτουν τους ακόλουθους, κυρίως, τομείς:

- α. την πιστοποιημένη γνώση της ελληνικής γλώσσας,
- β. την επιτυχή παρακολούθηση εισαγωγικών μαθημάτων σχετικά με την ιστορία, τον πολιτισμό και τον τρόπο ζωής της ελληνικής κοινωνίας,
- γ. την ένταξη στην ελληνική αγορά εργασίας και
- δ. την ενεργό κοινωνική συμμετοχή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΓ΄
ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΕΠΙ ΜΑΚΡΟΝ ΔΙΑΜΕΝΟΝΤΟΣ

Άρθρο 67
Προϋποθέσεις απόκτησης της ιδιότητας
του επί μακρόν διαμένοντος

1. Ο ενήλικος υπήκοος τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα κατά τα πέντε τελευταία έτη στην Ελλάδα μπορεί να αποκτήσει την ιδιότητα του επί μακρόν διαμένοντος. Το αντίστοιχο δικαίωμα έχει προσωποπαγή χαρακτήρα. Το ανωτέρω διάστημα πρέπει να είναι συνεχές, υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού. Για την απόκτηση της ανωτέρω ιδιότητας πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α. Να διαθέτει για τον ίδιο και για τα εξαρτώμενα μέλη της οικογένειάς του σταθερούς και τακτικούς πόρους, οι οποίοι αξιολογούνται σύμφωνα με τη φύση τους.

β. Να διαθέτει για τον ίδιο και τα εξαρτώμενα μέλη της οικογένειάς του πλήρη ασφάλιση ασθένειας.

γ. Να διαθέτει κατάλυμα, το οποίο πληροί προδιαγραφές υγιεινής.

δ. Να συντρέχουν τα κριτήρια του επόμενου άρθρου.

2. Οι διατάξεις του κεφαλαίου αυτού δεν έχουν εφαρμογή στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α. Στους κατόχους άδειας διαμονής για σπουδές, απόκτηση ιατρικής ειδικότητας, καθώς και για επαγγελματική κατάρτιση.

β. Στους κατόχους άδειας διαμονής, η οποία από τη φύση της έχει προσωρινό χαρακτήρα, όπως στις περιπτώσεις των άρθρων 16, 18, 19 και 20 παρ. 5.

γ. Στους υπαγόμενους στο καθεστώς της Σύμβασης της Βιέννης του 1961 για τις διπλωματικές σχέσεις, η οποία έχει κυρωθεί με το ν.δ. 503/1970 (ΦΕΚ 108 Α') και της σύμβασης της Βιέννης του 1963 για τις προξενικές σχέσεις, η οποία έχει κυρωθεί με το ν. 90/1975 (ΦΕΚ 150 Α').

3. Οι περίοδοι διαμονής για τους λόγους που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο δεν προσμετρώνται για τον υπολογισμό της πενταετούς περιόδου.

4. Περίοδοι απουσίας, εφόσον είναι κατώτερες των έξι διαδοχικών μηνών και δεν υπερβαίνουν συνολικά τους δέκα μήνες εντός της πενταετίας, προσμετρώνται στον υπολογισμό της πενταετίας.

5. Αρμόδιο όργανο για τη χορήγηση της άδειας διαμονής του επί μακρόν διαμένοντος είναι εκείνο που ανανέωσε την οικεία άδεια διαμονής του πριν από τη συνδρομή των προϋποθέσεων και κριτηρίων απόκτησης της άδειας διαμονής του επί μακρόν διαμένοντος.

Άρθρο 68

Κριτήρια απόκτησης της ιδιότητας του επί μακρόν διαμένοντος

1. Προς απόκτηση της ιδιότητας του επί μακρόν διαμένοντος θα πρέπει να πληρούνται σωρευτικά και τα ακόλουθα κριτήρια:

α. Επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας.

β. Γνώση στοιχείων της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού.

2. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων καθορίζονται οι φορείς και η διαδικασία πιστοποίησης της επάρκειας της γνώσης της ελληνικής γλώσσας, καθώς και της γνώσης στοιχείων της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού. Η διαπίστωση της συνδρομής των κριτηρίων της προηγούμενης παραγράφου γίνεται από την Επιτροπή του άρθρου 13 του παρόντος. Για το σκοπό αυτόν η Επιτροπή συντίθεται με δύο επιπλέον μέλη που έχουν την ιδιότητα καθηγητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και υποδεικνύονται από τον Διευθυντή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του νομού.

Άρθρο 69

Ρύθμιση ειδικών θεμάτων επί μακρόν διαμενόντων

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και Δημόσιας Τάξης και στο πλαίσιο των προβλέψεων της Οδηγίας 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2003,

ρυθμίζονται όλα τα ειδικά θέματα που αναφέρονται στα απαιτούμενα δικαιολογητικά, στη διαδικασία διαπίστωσης της ιδιότητας του επί μακρόν διαμένοντος, καθώς και τα αντίστοιχα που αφορούν ζητήματα ανάκλησης ή απώλειας της ανωτέρω ιδιότητας, διασφάλισης των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτήν, οριοθέτησης του δικαιώματος κινητικότητας και ειδικών προϋποθέσεων προστασίας από την απέλαση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΔ΄ ΟΛΙΓΟΗΜΕΡΗ ΔΙΑΜΟΝΗ

Άρθρο 70

Είσοδος υπηκόων τρίτων χωρών για ολιγοήμερη διαμονή

1. Υπήκοος τρίτης χώρας που εισέρχεται στη Χώρα για τουρισμό, συνέδρια, πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις και γενικά για ολιγοήμερη διαμονή, μπορεί να παραμείνει προσωρινά χωρίς άδεια διαμονής, για όσο χρόνο ισχύει η προξενική θεώρηση ή για χρονικό διάστημα τριών μηνών, εάν πρόκειται για υπήκοο τρίτης χώρας στον οποίο επιτρέπεται η είσοδος χωρίς προξενική θεώρηση.

2. Παράταση του χρόνου διαμονής μέχρι έξι μήνες μπορεί να χορηγηθεί σε υπήκοο τρίτης χώρας για λόγους εξαιρετικούς, ιδιαίτερα λόγω ανωτέρας βίας, ανθρωπιστικών, επαγγελματικών ή σοβαρών προσωπικών λόγων, εφόσον διαθέτει επαρκείς πόρους διαβίωσης. Η αίτηση υποβάλλεται, πριν από τη λήξη της θεώρησης εισόδου ή του ελεύθερου χρόνου διαμονής, στην αστυνομική αρχή του τόπου διαμονής και καταχωρίζεται στο διαβατήριό του υπό μορφή σχετικής σφραγίδας.

3. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται το ύψος του απαιτούμενου συναλλάγματος για κάθε ημέρα διαμονής του υπηκόου τρίτης χώρας στην Ελλάδα. Με όμοια απόφαση είναι δυνατή η αναπροσαρμογή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΕ΄

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

Άρθρο 71

Δικαιώματα

1. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα ασφαλίζονται στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς και έχουν τα ίδια ασφαλιστικά δικαιώματα με τους ημεδαπούς.

2. Οι διατάξεις του ν.δ. 57/1973, όπως κάθε φορά ισχύει, για την κοινωνική προστασία, εφαρμόζονται και στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα.

3. Οι κρατούμενοι υπήκοοι τρίτων χωρών ενημερώνονται, σε γλώσσα την οποία κατανοούν, αμέσως μετά την εισαγωγή τους σε ίδρυμα, για τους κανόνες διαβίωσής τους σε αυτό, καθώς και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Διευκολύνεται, επίσης, η επικοινωνία τους με διπλωματικούς ή προξενικούς υπαλλήλους του Κράτους, του οποίου έχουν την ιθαγένεια ή από το οποίο προέρχονται, καθώς και με τους πληρεξούσιους δικηγόρους τους.

4. Οι πράξεις που προβλέπονται στα άρθρα 1 έως 3 του ν. 927/1979 (ΦΕΚ 139 Α') δίδονται αυτεπαγγέλτως.

5. Υπήκοος τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα και εξέρχεται προσωρινά από το ελληνικό έδαφος δικαιούται επανεισόδου, εφόσον η άδεια διαμονής του εξακολουθεί να ισχύει κατά το χρόνο της επανεισόδου του.

Άρθρο 72

Πρόσβαση των ανήλικων υπηκόων τρίτων χωρών στην εκπαίδευση

1. Ανήλικοι υπήκοοι τρίτων χωρών, που διαμένουν στην Ελληνική Επικράτεια, υπάγονται στην υποχρεωτική σχολική φοίτηση, όπως και οι ημεδαποί.

2. Οι ανήλικοι υπήκοοι τρίτων χωρών, που φοιτούν σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, έχουν, χωρίς περιορισμούς, πρόσβαση στις δραστηριότητες της σχολικής ή εκπαιδευτικής κοινότητας.

3. Για την εγγραφή ανήλικων υπηκόων τρίτων χωρών στα δημόσια σχολεία απαιτούνται τα αντίστοιχα με τα προβλεπόμενα για τους ημεδαπούς δικαιολογητικά. Κατ' εξαίρεση, με ελλιπή δικαιολογητικά μπορεί να εγγραφούν στα δημόσια σχολεία και τέκνα υπηκόων τρίτων χωρών, εφόσον:

α. Προστατεύονται από το ελληνικό κράτος με την ιδιότητα του πρόσφυγα και όσων τελούν υπό την προστασία της Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών.

β. Προέρχονται από περιοχές, στις οποίες επικρατεί έκρυθμη κατάσταση.

γ. Έχουν υποβάλει αίτηση για τη χορήγηση ασύλου.

δ. Είναι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν στην Ελλάδα, ακόμη και αν δεν έχει ρυθμισθεί η νόμιμη διαμονή τους σε αυτήν.

4. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων μπορεί να καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις αναγνώρισης τίτλων σπουδών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που αποκτήθηκαν στη Χώρα προέλευσης και οι προϋποθέσεις κατάταξης σε βαθμίδες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς και εγγραφής μαθητών, οι οποίοι είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, στα δημόσια σχολεία. Με όμοια απόφαση μπορεί να ρυθμίζονται θέματα προαιρετικής διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας και πολιτισμού εκεί όπου υπάρχει ικανός αριθμός μαθητών που ενδιαφέρονται, στο πλαίσιο των ενισχυτικών δράσεων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και να καθορίζονται η εργασιακή σχέση και τα προσόντα των εκπαιδευτικών που θα διδάσκουν τη μητρική γλώσσα και τα στοιχεία πολιτισμού της Χώρας προέλευσής τους.

5. Υπήκοοι τρίτων χωρών, που έχουν αποφοιτήσει από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, έχουν πρόσβαση στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση, υπό τους αυτούς όρους και προϋποθέσεις, όπως και οι ημεδαποί.

Άρθρο 73

Υποχρεώσεις

1. Ο υπήκοος τρίτης χώρας είναι υποχρεωμένος να προσέρχεται ο ίδιος κατά την υποβολή της αίτησης για χορήγηση άδειας διαμονής, καθώς και για την ανανέωση αυτής. Σε κάθε άλλη περίπτωση, η σχετική πληρεξουσιότητα αποδεικνύεται εγγράφως με θεώρηση του γνήσιου της υπογραφής του εξουσιοδοτούντος από αστυνομική αρχή και με την προϋπόθεση τήρησης της παραγράφου 1 του άρθρου 84 του νόμου αυτού. Επίδοση οποιουδήποτε εγγράφου ή δικαιολογητικών για τη χορήγηση της άδειας

διαμονής ή της ανανέωσής της, με δικαστικό επιμελητή ή τηλεομοιοτυπία, δεν είναι επιτρεπτή.

2. Ο υπήκοος τρίτης χώρας, κατά τη διάρκεια της διαμονής του στην Ελλάδα, υποχρεούται να δηλώσει στις αρμόδιες Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης:

α. Κάθε μεταβολή της διεύθυνσης της κατοικίας του.

β. Κάθε μεταβολή της προσωπικής του κατάστασης, ιδίως δε την αλλαγή ιθαγένειας, τη σύναψη, λύση ή ακύρωση γάμου ή τη γέννηση τέκνου.

γ. Την απώλεια ή ανανέωση ή μεταβολή του διαβατηρίου του ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου.

δ. Την απώλεια της άδειας διαμονής του.

ε. Κάθε μεταβολή στο πρόσωπο του εργοδότη και στο είδος της απασχόλησης.

στ. Την καταγγελία της σύμβασης εργασίας.

Ειδικά, η μεταβολή της διεύθυνσης κατοικίας γνωστοποιείται και στο οικείο αστυνομικό τμήμα.

Οι παραπάνω δηλώσεις γίνονται μέσα σε ένα μήνα αφού του συμβεί το αντίστοιχο γεγονός.

3. Υπήκοος τρίτης χώρας, κάτοχος άδειας διαμονής, οφείλει να αναχωρήσει χωρίς άλλη ειδοποίηση μέχρι την τελευταία ημέρα της λήξης της ισχύος της, εκτός αν πριν από τη λήξη της έχει υποβάλει αίτηση για την ανανέωσή της και του έχει χορηγηθεί η βεβαίωση των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 11 του παρόντος.

4. Υπήκοος τρίτης χώρας, στον οποίο δεν εγκρίθηκε η χορήγηση άδειας διαμονής ή η ανανέωσή της, καθώς και στην περίπτωση ανάκλησης της άδειας, υποχρεούται να εγκαταλείψει αμέσως το ελληνικό έδαφος χωρίς άλλες διατυπώσεις.

5. Υπήκοος τρίτης χώρας, που παραμένει στη Χώρα για χρονικό διάστημα μέχρι τριάντα ημερών από τη λήξη της άδειας διαμονής του ή παραβιάζει, για το ίδιο χρονικό διάστημα, τη διάρκεια του αναγραφόμενου στην κατεχόμενη θεώρηση εισόδου ή του δικαιούμενου ελεύθερου χρόνου διαμονής του, καθώς και την προβλεπόμενη στην ομοίμορφη θεώρηση SCHENGEN διάρκεια διαμονής ή το δικαιούμενο ελεύθερο χρόνο διαμονής του στον Ενιαίο Χώρο, υποχρεούται κατά την αναχώρηση να καταβάλει το τετραπλάσιο του προβλεπόμενου παραβόλου για άδεια διαμονής ετήσιας διάρκειας. Εάν ο χρόνος της παράνομης διαμονής είναι μεγαλύτερος των τριάντα ημερών, υποχρεούται να καταβάλει το οκταπλάσιο του προβλεπόμενου παραβόλου για ετήσια άδεια διαμονής. Η διαδικασία βεβαίωσης και καταβολής του ανωτέρω προστίμου καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης. Εξαιρούνται από την επιβολή προστίμων οι ανήλικοι και όσοι έχουν την ιδιότητα του ομογενούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΣΤ'

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ - ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΑΠΕΛΑΣΗ

Άρθρο 74

Περιορισμοί στην κίνηση και εγκατάσταση υπηκόων τρίτων χωρών

Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στη Χώρα έχουν ελευθερία κίνησης και εγκατάστασης στο σύνολο της Επικράτειας. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών,

Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξης, μπορεί να απαγορευτεί, για λόγους δημόσιου συμφέροντος, η διαμονή ή η εγκατάστασή τους σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές της Χώρας.

Άρθρο 75
Ειδικές ρυθμίσεις

1. Η άδεια διαμονής δεν χορηγείται ή ανακαλείται ή δεν ανανεώνεται, εφόσον:

α. Δεν πληρούνται ή δεν πληρούνται πλέον οι προϋποθέσεις του νόμου αυτού.

β. Αποδειχθεί με δικαστική απόφαση ή προκύπτει από αμετάκλητο βούλευμα του αρμόδιου δικαστικού συμβουλίου ότι χρησιμοποιήθηκαν ψευδείς ή παραπλανητικές πληροφορίες, πλαστά ή παραποιημένα έγγραφα ή ότι διαπράχθηκε με οποιονδήποτε τρόπο απάτη ή ότι χρησιμοποιήθηκαν άλλα παράνομα μέσα.

2. Η διάταξη του άρθρου 1 παρ. 2 του ν. 2503/1997 (ΦΕΚ 107 Α') για την άσκηση προσφυγής κατά πράξεων του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 8 του ν. 3200/1955 (ΦΕΚ 97 Α'), δεν εφαρμόζεται για τις αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που εκδίδονται κατ' εφαρμογή του νόμου αυτού.

Άρθρο 76

Προϋποθέσεις και διαδικασία διοικητικής απέλασης

1. Η διοικητική απέλαση αλλοδαπού επιτρέπεται εφόσον:

α. Έχει καταδικασθεί τελεσίδικα σε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους ή, ανεξαρτήτως ποινής, για εγκλήματα προσβολής του πολιτεύματος, προδοσίας της Χώρας, εγκλήματα σχετικά με την εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, διεθνή οικονομικά εγκλήματα, εγκλήματα με χρήση μέσων υψηλής τεχνολογίας, εγκλήματα περί το νόμισμα, εγκλήματα αντίστασης, αρπαγής ανηλίκου, κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, κλοπής, απάτης, υπεξαίρεσης, εκβίασης, τοκογλυφίας, του νόμου περί μεσαζόντων, πλαστογραφίας, ψευδούς βεβαίωσης, συκοφαντικής δυσφήμισης, λαθρεμπορίας, για εγκλήματα που αφορούν τα όπλα, αρχαιότητες, την προώθηση λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της Χώρας ή τη διευκόλυνση της μεταφοράς ή προώθησής τους ή της εξασφάλισης καταλύματος σε αυτούς για απόκρυψη και εφόσον η απέλασή του δεν διατάχθηκε από το αρμόδιο δικαστήριο.

β. Έχει παραβιάσει τις διατάξεις του νόμου αυτού.

γ. Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος είναι επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια της Χώρας.

δ. Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος είναι επικίνδυνη για τη δημόσια υγεία και αρνείται να συμμορφωθεί προς τα μέτρα που καθορίζονται από τις ιατρικές αρχές για την προστασία της, αν και του έχει παρασχεθεί η απαραίτητη πληροφόρηση.

2. Η απέλαση διατάσσεται με απόφαση του οικείου Αστυνομικού Διευθυντή και, προκειμένου περί Γενικών Αστυνομικών Διευθύνσεων Αττικής και Θεσσαλονίκης, από τον αρμόδιο για θέματα αλλοδαπών Αστυνομικό Διευθυντή ή ανώτερο Αξιωματικό, που ορίζεται από τον οικείο Γενικό Αστυνομικό Διευθυντή, αφού προηγουμένως δοθεί στον αλλοδαπό προθεσμία τουλάχιστον σαράντα οκτώ ωρών για να υποβάλει τις αντιρρήσεις του.

3. Εφόσον ο αλλοδαπός, εκ των εν γένει περιστάσεων, κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη, με απόφαση των οργάνων της προηγούμενης παραγράφου, διατάσσεται η προσωρινή κράτησή του μέχρι την έκδοση, εντός τριών ημερών, απόφασης ως προς την απέλασή του. Εφόσον εκδοθεί απόφαση απέλασης, η κράτηση συνεχίζεται ως την εκτέλεση της απέλασης, σε καμία όμως περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις μήνες. Ο αλλοδαπός πρέπει να πληροφορείται στη γλώσσα που κατανοεί τους λόγους της κράτησής του και να διευκολύνεται η επικοινωνία με τον πληρεξούσιο δικηγόρο του. Ο αλλοδαπός που κρατείται, παράλληλα με τα δικαιώματα που έχει σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, μπορεί να προβάλει και αντιρρήσεις κατά της απόφασης κράτησής του ενώπιον του προέδρου ή του υπ' αυτού οριζόμενου πρωτοδίκη του διοικητικού πρωτοδικείου, στην Περιφέρεια του οποίου κρατείται.

4. Σε περίπτωση που ο προς απέλαση αλλοδαπός δεν κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη ή ο πρόεδρος του διοικητικού πρωτοδικείου διαφωνεί ως προς την κράτησή του, με την ίδια απόφαση τάσσεται σε αυτόν προθεσμία προς αναχώρηση, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τριάντα ημέρες.

5. Η κατά τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου αυτού απόφαση μπορεί να ανακληθεί ύστερα από αίτηση των διαδίκων, αν η αίτηση ανάκλησης στηρίζεται σε νέα στοιχεία, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 205 παρ. 6 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999).

Άρθρο 77

Προσφυγή κατά της διοικητικής απέλασης

Κατά της απόφασης απέλασης δικαιούται ο αλλοδαπός να προσφύγει μέσα σε προθεσμία πέντε ημερών από την κοινοποίησή της στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης ή στο εξουσιοδοτούμενο από αυτόν όργανο. Η σχετική απόφαση εκδίδεται μέσα σε τρεις εργάσιμες ημέρες από την άσκηση της προσφυγής. Η άσκηση προσφυγής συνεπάγεται την αναστολή εκτέλεσης της απόφασης. Σε περίπτωση κατά την οποία με την απόφαση απέλασης έχει διαταχθεί και η κράτηση, η αναστολή αφορά μόνο την απέλαση.

Άρθρο 78

Αναστολή απέλασης

Αν δεν είναι εφικτή η άμεση απέλαση του αλλοδαπού από τη Χώρα για λόγους ανωτέρας βίας, ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης ή το εξουσιοδοτημένο όργανο μπορεί, με απόφασή του, να αναστείλει την εκτέλεση της απόφασης απέλασης. Με όμοια απόφαση επιβάλλονται στον αλλοδαπό περιοριστικοί όροι.

Άρθρο 79

Προστασία από την απέλαση

1. Απαγορεύεται η απέλαση, εφόσον ο αλλοδαπός:

α. Είναι ανήλικος και οι γονείς ή τα πρόσωπα που έχουν την επιμέλειά του διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα.

β. Είναι γονέας ημεδαπού ανηλίκου και έχει την επιμέλεια ή έχει υποχρέωση διατροφής, την οποία εκπληρώνει.

γ. Έχει υπερβεί το 80ό έτος της ηλικίας του.

δ. Έχει αναγνωριστεί ως πρόσφυγας ή έχει ζητήσει την παροχή ασύλου, υπό την επιφύλαξη των άρθρων 32 και 33 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951.

ε. Είναι ανήλικος στον οποίο έχουν επιβληθεί αναμορφωτικά μέτρα με απόφαση του Δικαστηρίου Ανηλίκων.

Στην απαγόρευση της απέλασης περιλαμβάνονται και οι έγκυες γυναίκες κατά τη διάρκεια της κύησης και για έξι μήνες μετά τον τοκετό.

2. Δεν απαγορεύεται η απέλαση στις περιπτώσεις β' και γ' της προηγούμενης παραγράφου, όταν ο αλλοδαπός είναι επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη ή την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία.

Άρθρο 80

Δαπάνες απέλασης

1. Η δαπάνη απέλασης και τα έξοδα διατροφής καταλογίζονται στον αλλοδαπό. Αν ο αλλοδαπός δεν διαθέτει το αναγκαίο χρηματικό ποσό, τούτο καταβάλλεται από το Δημόσιο κατά το μέρος που δεν καλύπτεται από τον υπόχρεο. Το καταβαλλόμενο από το Δημόσιο ποσό βεβαιώνεται ως δημόσιο έσοδο και εισπράττεται κατά τις διατάξεις του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.).

2. Αν η είσοδος ή η διαμονή του αλλοδαπού έχει επιτραπεί με κατάθεση εγγυητικής επιστολής από τρίτο πρόσωπο, τα έξοδα απέλασης, συμπεριλαμβανομένης και της δαπάνης διατροφής, βαρύνουν εις ολόκληρον τον αλλοδαπό και το πρόσωπο που έχει καταθέσει την εγγυητική επιστολή. Αν αυτοί αρνούνται την καταβολή τους, τότε η εγγυητική επιστολή καταπίπτει, ύστερα από έγγραφη παραγγελία της αρμόδιας για την απέλαση αρχής.

3. Εργοδότης, ο οποίος απασχολεί αλλοδαπό χωρίς την απαιτούμενη άδεια διαμονής, βαρύνεται με τη δαπάνη απέλασης και τα έξοδα διατροφής του.

4. Αν ο αλλοδαπός αρνείται να επιβιβασθεί στο μεταφορικό μέσο, προκειμένου να απομακρυνθεί από τη Χώρα, η απομάκρυνσή του μπορεί να πραγματοποιηθεί με συνοδεία αστυνομικής δύναμης μέχρι τη χώρα προορισμού του, ύστερα από απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και εφόσον εξασφαλίζονται όλα τα εχέγγυα ασφαλούς μετάβασης, διαμονής και επιστροφής των συνοδών αστυνομικών. Η ρύθμιση αυτή εφαρμόζεται και για την περίπτωση άρνησης επιβίβασης, όταν συντρέχει απαγόρευση εισόδου, κατά τις προβλέψεις του άρθρου 8 του νόμου αυτού.

Άρθρο 81

Ειδικοί χώροι παραμονής αλλοδαπών

1. Ο αλλοδαπός, στο πρόσωπο του οποίου συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 76 του νόμου αυτού, κρατείται στην οικεία αστυνομική αρχή. Μέχρις ότου ολοκληρωθούν οι διαδικασίες απέλασής του παραμένει σε ειδικούς χώρους, οι οποίοι ιδρύονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Δημόσιας Τάξης. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι προδιαγραφές και οι όροι λειτουργίας των χώρων αυτών.

2. Την ευθύνη της φύλαξης των ειδικών χώρων παραμονής έχει η Ελληνική Αστυνομία.

Άρθρο 82

Ανεπιθύμητοι αλλοδαποί

1. Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης τηρεί κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών. Τα κριτήρια και η διαδικασία εγγραφής και διαγραφής αλλοδαπών από τον κατάλογο αυτόν καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερι-

κών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης.

2. Αλλοδαπός που βρίσκεται στο ελληνικό έδαφος είναι υποχρεωμένος να εγκαταλείψει τη Χώρα, αφότου εγγραφεί στον κατάλογο ανεπιθυμητών, μέσα σε προθεσμία που ορίζεται κάθε φορά από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης. Αν δεν συμμορφωθεί, απελαύνεται.

3. Αλλοδαπός, στον οποίο δεν επιτρέπεται η είσοδος στη Χώρα, επειδή είναι εγγεγραμμένος στον κατάλογο ανεπιθυμητων αλλοδαπών, οφείλει να αναχωρήσει αμέσως, άλλως επαναπροωθείται αμέσως στη χώρα προέλευσης ή σε τρίτη χώρα, όπου μπορεί να επιτραπεί η είσοδος με ευθύνη και δαπάνες του ίδιου ή εκείνου που τον μετέφερε, οι οποίοι υποχρεούνται και στην καταβολή κάθε άλλης αναγκαίας δαπάνης που απαιτείται μέχρι την αναχώρησή του. Στους μεταφορείς, όταν αρνούνται την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους, επιβάλλεται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, πρόστιμο τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ έως δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ, για κάθε μεταφερόμενο άτομο. Με την ίδια απόφαση τα χρησιμοποιηθέντα μεταφορικά μέσα φυλάσσονται και αποδίδονται σε αυτούς μετά την εκπλήρωση των ανωτέρω υποχρεώσεων και την καταβολή του επιβληθέντος προστίμου ή την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής αναγνωρισμένης τράπεζας, που καλύπτει το ποσό των ανωτέρω υποχρεώσεών τους και του επιβληθέντος προστίμου.

4. Με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματική ποινή τριών χιλιάδων (3.000) έως δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ τιμωρείται κάθε αλλοδαπός, ο οποίος επανέρχεται παράνομα στη Χώρα και είναι καταχωρημένος στον κατάλογο των ανεπιθυμητων αλλοδαπών. Η άσκηση ένδικων μέσων δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.

5. Με απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται η ειδικότερη διαδικασία για την εκτέλεση των αποφάσεων απέλασης, που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, καθώς και εκείνων που διατάσσονται με αποφάσεις ποινικών δικαστηρίων, σύμφωνα με τα άρθρα 74 και 99 του Ποινικού Κώδικα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΖ'

ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ - ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Άρθρο 83

Παράνομη είσοδος και έξοδος από τη Χώρα

1. Ο υπήκοος τρίτης χώρας, που εξέρχεται ή επιχειρεί να εξέλθει από το ελληνικό έδαφος ή εισέρχεται ή επιχειρεί να εισέλθει σε αυτό χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματική ποινή τουλάχιστον χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ. Θεωρείται επιβαρυντική περίπτωση και επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και χρηματική ποινή τουλάχιστον τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ, αν αυτός που επιχειρεί να αναχωρήσει λαθραίως καταζητείται από τις δικαστικές ή αστυνομικές αρχές ή υπέχει φορολογικές ή πάσης φύσεως άλλες υποχρεώσεις προς το Δημόσιο ή είναι υπότροπος.

2. Αν ο υπήκοος τρίτης χώρας εισέλθει στο ελληνικό έδαφος ή εξέλθει από αυτό χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, στον οποίο αναφέρει σχε-

τικώς χωρίς καθυστέρηση, μπορεί να απόσχει από την ποινική δίωξη για την πράξη αυτήν, οπότε γνωστοποιεί αμέσως την απόφασή του αυτή στον διοικητή της αστυνομικής υπηρεσίας ή λιμενικής αρχής που διαπίστωσε την παράνομη είσοδο ή έξοδο, προκειμένου αυτός, με απόφασή του, να επαναπροωθήσει τον υπήκοο τρίτης χώρας αμέσως στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής του. Η έγκριση του εισαγγελέα εφετών μπορεί να δοθεί με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο. Αν δεν καταστεί δυνατή η άμεση επαναπροώθηση του υπηκόου τρίτης χώρας, ο διοικητής της αστυνομικής ή λιμενικής αρχής, αφού συντάξει σχετική έκθεση, παραπέμπει τον υπήκοο τρίτης χώρας στην αρμόδια διοικητική αρχή για απέλαση, σύμφωνα με το άρθρο 76 του νόμου αυτού. Η αρχή αυτή, αν η απέλαση δεν πραγματοποιηθεί μέσα σε τρεις μήνες, γνωστοποιεί τούτο στον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Στην περίπτωση αυτή, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί να ανακαλέσει την απόφασή του για αποχή από την ποινική δίωξη, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, εφόσον δεν έχει παρέλθει ένα έτος από την ημέρα της παράνομης εισόδου στη χώρα του υπηκόου τρίτης χώρας.

Άρθρο 84

Υποχρεώσεις υπηρεσιών και υπαλλήλων - Κυρώσεις

1. Οι δημόσιες υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούνται να μην παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε υπηκόους τρίτης χώρας, οι οποίοι δεν έχουν διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις, θεώρηση εισόδου ή άδεια διαμονής και γενικά δεν αποδεικνύουν ότι έχουν εισέλθει και διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα. Εξαιρούνται τα νοσοκομεία, θεραπευτήρια και κλινικές, όταν πρόκειται για υπηκόους τρίτων χωρών που εισάγονται εκτάκτως για νοσηλεία και για ανήλικα παιδιά. Ειδικά για τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες, στο πλαίσιο ανανέωσης της άδειας διαμονής, ο υπήκοος τρίτης χώρας αδυνατεί να προσκομίσει ισχύον διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο, είναι δυνατή η ανανέωση της ανωτέρω άδειας, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, εφόσον επικαλείται ειδικώς και αιτιολογημένως αντικειμενική αδυναμία λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών ή καταστάσεων που επικρατούν στη χώρα του και το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται από το Υπουργείο Εξωτερικών.

2. Εξαιρείται από τις ρυθμίσεις του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου η περίπτωση θεώρησης του γνήσιου της υπογραφής κρατούμενων αλλοδαπών για εξουσιοδότηση σε δικηγόρους, προκειμένου να εκπροσωπηθούν ενώπιον δικαστικών αρχών και υπό την προϋπόθεση ότι αποδεικνύονται, εξ οριζήποτε δημόσιου εγγράφου, τα στοιχεία της ταυτότητάς τους.

3. Οι διευθυντές φυλακών και κρατητηρίων υποχρεούνται να παραλαμβάνουν και να φυλάσσουν διαβατήρια ή άλλα έγγραφα που αποδεικνύουν τη νομιμότητα της διαμονής, καθώς και την ταυτότητα των κρατούμενων υπηκόων τρίτων χωρών. Τα έγγραφα αυτά επιστρέφονται κατά την απόλυση του υπηκόου τρίτης χώρας. Αν ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν έχει τα ανωτέρω έγγραφα, οι ως άνω υπάλληλοι οφείλουν να το γνωστοποιήσουν αμέσως στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή ή στην πλησιέστερη Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης.

4. Οι υπάλληλοι των παραπάνω υπηρεσιών και φορέων που παραβαίνουν τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου αυτού διώκονται πειθαρχικά και τιμωρούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, για παράβαση καθήκοντος.

Άρθρο 85

Υποχρεώσεις συμβολαιογράφων - Κυρώσεις

1. Κατά την κατάρτιση συμβολαιογραφικών πράξεων, στις οποίες συμβαλλόμενοι ή συμμετέχοντες καθ' οιονδήποτε τρόπο είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, που παρίστανται αυτοπροσώπως ή δηλώνουν κατοικία ή διαμονή στην ημεδαπή, οι συμβολαιογράφοι υποχρεούνται να διαπιστώνουν ότι αυτοί έχουν θεώρηση εισόδου ή άδεια διαμονής και να κάνουν σχετική μνεία στην πράξη τους. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις της σύνταξης πληρεξουσίων σε δικηγόρους προκειμένου να εκπροσωπήσουν υπηκόους τρίτων χωρών ενώπιον δικαστηρίων.

2. Οι συμβολαιογράφοι που παραβαίνουν τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου διώκονται πειθαρχικά και τιμωρούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, για παράβαση καθήκοντος.

Άρθρο 86

Υποχρεώσεις εργοδοτών και εργαζόμενων υπηκόων τρίτων χωρών - Κυρώσεις

1. Δεν επιτρέπεται η πρόσληψη και η απασχόληση υπηκόων τρίτων χωρών, εφόσον δεν έχουν άδεια διαμονής ή βεβαίωση της παραγράφου 3 του άρθρου 11 του νόμου αυτού ότι έχουν καταθέσει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την έκδοσή της. Αν η κατάρτιση της σύμβασης εργασίας, παροχής υπηρεσιών ή έργου αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση της άδειας διαμονής, η ισχύς της σύμβασης τελεί υπό την αναβλητική αίρεση της χορήγησης αντίστοιχης άδειας.

2. Οι εργοδότες που απασχολούν εργαζόμενους, υπηκόους τρίτων χωρών, οφείλουν να ενημερώνουν αμέσως την αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας για κάθε πρόσληψη υπηκόου τρίτης χώρας και για κάθε μεταβολή στο καθεστώς εργασίας του, όπως παράταση της σύμβασης και καταγγελία αυτής.

3. Στους εργοδότες που παραβιάζουν τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου αυτού, πέραν άλλων κυρώσεων που προβλέπονται από τη νομοθεσία επιβάλλεται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, χρηματικό πρόστιμο που μπορεί να κυμαίνεται από τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ έως δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ για κάθε παράνομο υπήκοο τρίτης χώρας.

4. Όποιος απασχολεί υπήκοο τρίτης χώρας που στερείται άδειας διαμονής τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Σε περίπτωση υποτροπής επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών. Αν εργοδότης είναι νομικό πρόσωπο, οι ως άνω ποινές επιβάλλονται στο νόμιμο εκπρόσωπό του. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, συνεκτιμώντας τις εν γένει περιστάσεις, διατάσσει και το κλείσιμο του καταστήματος ή της επιχείρησης για χρονικό διάστημα από έναν μέχρι έξι μήνες και σε περίπτωση υποτροπής, μέχρι δώδεκα μήνες. Προκειμένου για κέντρα διασκέδασης, η ανωτέρω διακοπή λειτουργίας τους αφορά χρονικό διάστημα από δύο μέχρι δώδεκα μήνες και σε περίπτωση υποτροπής μέχρι είκοσι τέσσερις μήνες. Αν υπάρξει τρίτη καταδικαστική απόφαση, για όλα τα ανωτέρω καταστήματα ή επιχειρήσεις διακόπτεται ορι-

στικά η λειτουργία τους με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Εκ νέου χορήγηση άδειας λειτουργίας στο ίδιο πρόσωπο δεν είναι επιτρεπτή για χρονικό διάστημα πέντε ετών.

5. Όταν η παραβίαση των διατάξεων του παρόντος άρθρου γίνεται με σκοπό την προαγωγή υπηκόων τρίτων χωρών σε πορνεία τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ. Σε περίπτωση που το θύμα είναι ανήλικος ή ανήλικη, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και με χρηματική ποινή δέκα χιλιάδων (10.000) έως πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ. Με κάθειρξη και χρηματική ποινή πενήντα χιλιάδων (50.000) έως εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ τιμωρείται ο υπαίτιος αν το έγκλημα τελέστηκε: α. εναντίον προσώπου νεότερου των δεκαπέντε ετών, β. με απατηλά μέσα, γ. από τον ανιόντα συγγενή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας ή από θετό γονέα, σύζυγο, επίτροπο ή από άλλον στον οποίο έχουν εμπιστευθεί τον ανήλικο για ανατροφή, διδασκαλία, επίβλεψη ή φύλαξη, έστω και προσωρινή, δ. από υπάλληλο ο οποίος, κατά την άσκηση της υπηρεσίας του ή επωφελούμενος από την ιδιότητά του αυτή, διαπράττει ή συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην πράξη. Τα παραπάνω αδικήματα θεωρούνται σε κάθε περίπτωση αυτόφωρα. Η έκδοση αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης γνωστοποιείται με μέριμνα της αρμόδιας εισαγγελίας στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας μέσα σε ένα μήνα από την έκδοσή της. Ο τελευταίος υποχρεούται, μέσα σε ένα μήνα από τη γνωστοποίηση της απόφασης, να αφαιρέσει την άδεια λειτουργίας του καταστήματος ή της επιχείρησης όπου τελέσθηκε το αδίκημα, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δώδεκα μηνών, μπορεί δε, συνεκτιμώντας και τις εν γένει περιστάσεις, να προβεί στην οριστική αφαίρεση της άδειας λειτουργίας.

6. Με ποινή φυλάκισης τιμωρείται και ο υπήκοος τρίτης χώρας, ο οποίος παρέχει εξηρημένη εργασία ή υπηρεσίες ή έργο ή ασκεί ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα χωρίς άδεια διαμονής.

7. Για την απασχόληση υπηκόων τρίτων χωρών από φυσικά ή νομικά πρόσωπα που συμβάλλονται με το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, όπως ισχύει, απαιτείται και έγκριση της στρατιωτικής αρχής.

Άρθρο 87

Υποχρεώσεις λοιπών ιδιωτών και υπαλλήλων Κυρώσεις

1. Απαγορεύεται η εκμίσθωση ακινήτων σε υπηκόους τρίτων χωρών που δεν έχουν διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις ή θεώρηση εισόδου ή άδεια διαμονής.

2. Οι διευθυντές ξενοδοχείων και παραθεριστικών κέντρων οφείλουν να ενημερώνουν την αστυνομική υπηρεσία και την αρμόδια Υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης για την άφιξη και την αναχώρηση υπηκόων τρίτων χωρών που φιλοξενούν.

3. Στα πρόσωπα που παραβιάζουν τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2, πέραν άλλων κυρώσεων που προβλέπονται από τη νομοθεσία, επιβάλλεται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, χρηματικό πρόστιμο χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ έως τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ.

4. Τα πρόστιμα της προηγούμενης παραγράφου επιβάλλονται επίσης στα πρόσωπα που υποβάλλουν ανακριβείς δηλώσεις ή βεβαιώσεις που προβλέπονται στο νόμο

αυτόν και στις κατ' εξουσιοδότηση εκδιδόμενες κανονιστικές πράξεις. Τα ίδια πρόστιμα επιβάλλονται και στους υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίοι δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 4 του άρθρου 73 του νόμου αυτού.

5. Όποιος διευκολύνει την είσοδο στο ελληνικό έδαφος ή την έξοδο από αυτό υπηκόου τρίτης χώρας, χωρίς να υποβληθεί στον έλεγχο που προβλέπεται στο άρθρο 5, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ.

6. Όποιος διευκολύνει την παράνομη διαμονή υπηκόου τρίτης χώρας, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ.

7. Όποιος παράνομα κατέχει ή χρησιμοποιεί γνήσιο διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο άλλου προσώπου, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ.

Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος παρακρατεί διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο άλλου προσώπου ή αρνείται να παραδώσει τούτο στην αρμόδια υπηρεσία. Με την ίδια, επίσης, ποινή τιμωρείται όποιος κατέχει ή χρησιμοποιεί πλαστό διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο.

8. Ο υπεύθυνος γραφείου ταξιδίων ή μετανάστευσης ή οποιοσδήποτε άλλος υποβάλλει για λογαριασμό τρίτου στην αρμόδια αρχή δικαιολογητικά έκδοσης ταξιδιωτικού εγγράφου, με στοιχεία που δεν ανταποκρίνονται στην ταυτότητα του προσώπου αυτού, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και εκείνος, για λογαριασμό του οποίου υποβάλλονται τα δικαιολογητικά.

Άρθρο 88

Υποχρεώσεις μεταφορέων - Κυρώσεις

1. Πλοίαρχοι ή κυβερνήτες πλοίου, πλωτού μέσου ή αεροπλάνου και οδηγοί κάθε είδους μεταφορικού μέσου που μεταφέρουν από το εξωτερικό στην Ελλάδα υπηκόους τρίτων χωρών, που δεν έχουν δικαίωμα εισόδου στο ελληνικό έδαφος ή στους οποίους έχει απαγορευθεί η είσοδος για οποιαδήποτε αιτία, καθώς και αυτοί που τους προωθούν από τα σημεία εισόδου, τα εξωτερικά ή εσωτερικά σύνορα, στην Ελληνική Επικράτεια και αντίστροφα προς το έδαφος κράτους - μέλους της Ε.Ε. ή τρίτης χώρας ή διευκολύνουν τη μεταφορά ή προώθησή τους ή εξασφαλίζουν σε αυτούς κατάλυμα για απόκρυψη τιμωρούνται:

α. Με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή πέντε χιλιάδων (5.000) έως είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ για κάθε μεταφερόμενο πρόσωπο.

β. Με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) έως πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ για κάθε μεταφερόμενο πρόσωπο, αν η μεταφορά ενεργείται κατ' επάγγελμα ή αν ο υπαίτιος είναι δημόσιος υπάλληλος ή τουριστικός ή ναυτιλιακός ή ταξιδιωτικός πράκτορας.

γ. Με κάθειρξη και χρηματική ποινή τουλάχιστον εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ, αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο.

δ. Με ισόβια κάθειρξη και χρηματική ποινή τουλάχιστον πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ, αν στην περίπτωση γ' επήλθε θάνατος. Μετά την έκδοση τελεσίδικης απόφασης του δικαστηρίου δημεύονται τα μεταφορικά μέσα

που χρησιμοποιήθηκαν για τη μεταφορά προσώπων, εκτός αν ο κύριος των μέσων αποδείξει ότι δεν γνώριζε το σκοπό για τον οποίο αυτά χρησιμοποιήθηκαν. Η προθεσμία για την άσκηση ένδικου μέσου και η άσκησή του δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της απόφασης. Για την εκδίκαση των κακουργημάτων που προβλέπονται στις περιπτώσεις γ' και δ' αρμόδιο είναι το Τριμελές Εφετείο και εφαρμόζεται η διαδικασία που προβλέπεται στα άρθρα 20 και 21 του ν. 663/1977 ((ΦΕΚ 215 Α'), όπως ισχύει.

2. Πλοίαρχοι ή κυβερνήτες πλοίου, πλωτού μέσου ή αεροπλάνου και οδηγοί κάθε είδους μεταφορικού μέσου υποχρεούνται να μη δέχονται για μεταφορά πρόσωπα, τα οποία δεν είναι εφοδιασμένα με τα απαιτούμενα ταξιδιωτικά έγγραφα ή δεν έχουν υποστεί τον κανονικό αστυνομικό έλεγχο. Οι παραβάτες τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού. Η ανωτέρω αξιόποινη πράξη θεωρείται τετελεσμένη, προκειμένου μεν για θαλάσσια και εναέρια μεταφορικά μέσα, εφόσον το πρόσωπο που επιβιβάσθηκε λαθραίως βρίσκεται μέσα σε αυτά κατά την έναρξη του ελέγχου από τα αρμόδια κρατικά όργανα προ του απόπλου ή της απογείωσης ή μετά την άπαρση του πλοίου ή την απογείωση του αεροπλάνου, προκειμένου δε για άλλα μεταφορικά μέσα, εφόσον το πρόσωπο που αναχωρεί λαθραίως βρίσκεται μέσα σε αυτά κατά τον τελευταίο έλεγχο εξόδου ή πλησίον των συνόρων. Οι κυρώσεις της παραγράφου 3 του παρόντος εφαρμόζονται και στα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο αυτή.

3. Αεροπορικές ή ναυτιλιακές εταιρείες ή ταξιδιωτικά γραφεία υποχρεούνται να μη δέχονται για μεταφορά και να λαμβάνουν κάθε μέτρο που να αποκλείει τη μεταφορά από το εξωτερικό στην Ελλάδα υπηκόων τρίτων χωρών που δεν είναι εφοδιασμένοι με τα απαιτούμενα διαβατήρια ή άλλα ταξιδιωτικά έγγραφα. Στις αεροπορικές εταιρείες που παραβαίνουν τις παραπάνω υποχρεώσεις επιβάλλεται με απόφαση του αερολιμενάρχη χρηματικό πρόστιμο από δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ έως τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ για κάθε μεταφερόμενο πρόσωπο. Στις ναυτιλιακές εταιρείες ή ταξιδιωτικά γραφεία, το ίδιο πρόστιμο επιβάλλεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

4. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2 και 3, καθώς και ταξιδιωτικά γραφεία και οι ιδιοκτήτες των μεταφορικών μέσων ευθύνονται εις ολόκληρον για τις δαπάνες διαβίωσης και τα έξοδα επαναπροώθησης των ανωτέρω προσώπων στο εξωτερικό. Την ίδια ευθύνη έχουν και όσοι εγγυήθηκαν τον επαναπατρισμό υπηκόου τρίτης χώρας, αν παραβιάσθηκαν όροι εισόδου ή διαμονής του στη χώρα. Η διαδικασία βεβαίωσης και καταβολής του ανωτέρω προστίμου ενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.).

5. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 ή οι ιδιοκτήτες των μεταφορικών μέσων ή οι αντιπρόσωποι αυτών στην Ελλάδα υποχρεούνται αμέσως μετά την άφιξη του μεταφορικού μέσου να παραδίδουν στις υπηρεσίες του αστυνομικού ελέγχου διαβατηρίων δελτία άφιξης ή καταστάσεις των επιβατών που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, τους οποίους μεταφέρουν και προορίζουν για την Ελλάδα και αντίστροφα. Την ίδια υποχρέωση έχουν κατά την άφιξη αεροπλάνων μη τακτικών πτήσεων από τρίτες χώρες. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης καθορίζονται τα στοιχεία των ανωτέρω δελτίων ή καταστάσεων.

6. Οι ανωτέρω κυρώσεις δεν επιβάλλονται στις περιπτώσεις διάσωσης ανθρώπων στη θάλασσα, καθώς και της μεταφοράς ανθρώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας, κατά τις επιταγές του διεθνούς δικαίου της θάλασσας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΗ' ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Άρθρο 89

Λειτουργική αναδιάρθρωση και εποπτεία εφαρμογής

1. Στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης συνιστάται τριμελής Επιτροπή Μετανάστευσης, η οποία παρέχει τη γνώμη της για όσες περιπτώσεις παραπέμπονται σε αυτήν όταν η άδεια διαμονής χορηγείται ή ανανεώνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ή με κοινή υπουργική απόφαση. Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και αποτελείται από:

α. Τον πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ως πρόεδρο της Επιτροπής, με τον αναπληρωτή αυτού.

β. Τον Προϊστάμενο της οικείας Γενικής Διεύθυνσης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

γ. Τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, με τον αναπληρωτή αυτού. Στην Επιτροπή Μετανάστευσης συμμετέχει ως εισηγητής, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο Προϊστάμενος του αρμόδιου Τμήματος Αδειών Διαμονής της Διεύθυνσης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του ίδιου Υπουργείου που χειρίζεται την υπόθεση, καθώς και υπάλληλος της ίδιας Διεύθυνσης ως γραμματέας με τους αναπληρωτές αυτών.

2. Κατά την πρώτη εφαρμογή του νόμου αυτού και επί μία πενταετία οι οργανικές θέσεις που έχουν συσταθεί με το άρθρο 76 παρ. 13 του ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α') και είναι κενές καλύπτονται αποκλειστικά με μετατάξεις ή αποσπάσεις υπαλλήλων από δημόσιες υπηρεσίες, ν.π.δ.δ. και Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις μετά από αίτηση των ενδιαφερομένων. Οι αποσπάσεις της παραγράφου αυτής έχουν τριετή διάρκεια και μπορούν να ανανεωθούν για μια ακόμα τριετία. Οι σχετικές αποσπάσεις ή μετατάξεις διενεργούνται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από γνώμη του κατά περίπτωση αρμόδιου ή εποπτεύοντος Υπουργού, χωρίς να απαιτείται γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου. Οι οργανικές θέσεις των υπηρεσιών, τις οποίες κατείχαν οι υπάλληλοι που μετατάσσονται, καταργούνται.

Οι μόνιμοι και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπάλληλοι δημόσιων υπηρεσιών, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, που υπηρετούν με απόσπαση στη Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθώς και στις Διευθύνσεις Αστικής Κατάστασης και Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Περιφερειών, μπορούν, κατά παρέκκλιση των σχετικών διατάξεων, να μεταταγούν στις υπηρεσίες αυτές με ταυτόχρονη μεταφορά των οργανικών τους θέσεων, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερι-

κών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και ύστερα από γνώμη του κατά περίπτωση αρμόδιου ή εποπτεύοντος Υπουργού.

3. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, μπορεί να συσταθούν συνολικά μέχρι τέσσερις διευθύνσεις Αλλοδαπών και Μετανάστευσης στην Περιφέρεια Αττικής. Με όμοιο διάταγμα μπορεί να συσταθεί μία επιπλέον διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης στο Νομό Θεσσαλονίκης. Με τα ίδια διατάγματα καθορίζεται η έδρα τους, η διάρθρωση των οργανικών μονάδων, η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ τους, καθώς και οι κλάδοι από τους οποίους επιλέγονται οι προϊστάμενοι των οργανικών μονάδων και ρυθμίζεται κάθε συναφές θέμα.

4. Αρμόδιο για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της εφαρμογής των διατάξεων του νόμου αυτού, καθώς και για το συντονισμό των συναρμόδιων φορέων, όπως και για την εκπροσώπηση της Χώρας στο εξωτερικό σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, για κάθε θέμα που σχετίζεται με την είσοδο, διαμονή και ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια, είναι το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

5. Οι Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και των Περιφερειών, οι αστυνομικές, λιμενικές ή αερολιμενικές αρχές και οι υπηρεσίες ελέγχου του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας είναι αρμόδιες να παρακολουθούν την εφαρμογή του νόμου αυτού, να διενεργούν ελέγχους και να βεβαιώνουν τις παραβάσεις. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να ρυθμίζονται θέματα που αναφέρονται στον τρόπο διενέργειας των ελέγχων και της διαδικασίας βεβαίωσης των παραβάσεων.

Άρθρο 90

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας καθορίζεται ο ελάχιστος αριθμός ημερομισθίων ή το ελάχιστο χρονικό διάστημα ασφάλισης ανά έτος και ασφαλιστικό φορέα, προκειμένου να πληρούται η οικεία υποχρέωση στο πλαίσιο ανανέωσης των αδειών διαμονής του παρόντος, τα απαιτούμενα, κατά περίπτωση, σχετικά δικαιολογητικά, καθώς και οι όροι και προϋποθέσεις πρόσβασης στην εργασία της περίπτωσης β' του άρθρου 59 του νόμου αυτού.

2. Όπου στις διατάξεις του παρόντος προβλέπεται ως προϋπόθεση η διάθεση επαρκών πόρων, το ύψος τούτων και ο τρόπος απόδειξης καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται το ύψος της δαπάνης της επαναπροώθησης και των κάθε μορφής εξόδων επιστροφής.

3. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργών μπορεί να καθορίζονται και άλλες κατηγορίες αδειών υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς και οι ειδικότερες προϋποθέσεις, η διαδικασία και ο τύπος της άδειας διαμονής για την υπαγωγή στις διατάξεις του νόμου αυτού.

4. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται το ύψος της αμοιβής όσων συμμετέχουν στις Επιτροπές των άρθρων 3 παρ. 3, 13, 14 παρ. 2, 24, 26 και 89 παρ. 1 του νόμου αυτού.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργών, όπου τούτο απαιτείται, μπορεί να ρυθμίζεται κάθε ειδικό θέμα που αναφέρεται στην εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού.

6. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, μπορεί να ανακαθορίζονται οι υπηρεσίες, στις οποίες κατατίθενται οι αιτήσεις των υπηκόων τρίτων χωρών για τη χορήγηση και ανανέωση των αδειών διαμονής τους, να καθορίζεται η οικεία διαδικασία και να ρυθμίζεται κάθε σχετική λεπτομέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΘ' ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 91

Μεταβατικές ρυθμίσεις

1. Για την πλήρωση των προϋποθέσεων προς απόκτηση της ιδιότητας του επί μακρόν διαμένοντος, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του νόμου αυτού απαιτείται πενταετής νόμιμη διαμονή στη Χώρα από την απόκτηση άδειας διαμονής σύμφωνα με το ν. 2910/2001.

2. Υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος έχει άδεια διαμονής κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, εφόσον συμπληρώσει δεκαετή συνεχή, νόμιμη διαμονή στη Χώρα δικαιούται να λάβει άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προέβλεπαν οι σχετικές ρυθμίσεις του ν. 2910/2001. Η άδεια χορηγείται ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου και απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, μπορεί δε, να αναφέρεται στην άσκηση εξηρημένης εργασίας ή ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας ή στην παροχή υπηρεσιών ή έργου.

3. Για όσες άδειες διαμονής λήξουν μετά την 1.1.2006, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία ανανέωσής τους υπάγονται στις ρυθμίσεις του νόμου αυτού. Αιτήσεις για τη χορήγηση ή ανανέωση των αδειών διαμονής, που λήγουν μέχρι την 1.1.2006, διεκπεραιώνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2910/2001 από τις αρμόδιες, σύμφωνα με τον ανωτέρω νόμο, υπηρεσίες. Η διεκπεραίωση τούτων δεν μπορεί να υπερβεί διάστημα μεγαλύτερο του τριμήνου από τη λήξη τους.

4. Συλλογικά όργανα, που προβλέπονται στο ν. 2910/2001, εξακολουθούν να λειτουργούν μέχρι την ανασυγκρότησή τους. Κατά την πρώτη εφαρμογή του νόμου αυτού, η Επιτροπή του άρθρου 14 παρ. 3 συγκροτείται και καταρτίζει τη σχετική έκθεση κατά το τελευταίο τρίμηνο του τρέχοντος έτους.

5. Οι άδειες διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με το άρθρο 37 παρ. 4 του ν. 2910/2001 και είναι σε ισχύ, παρέχουν στον υπήκοο τρίτης χώρας δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας.

6. Οι βεβαιώσεις και οι προσωρινές άδειες διαμονής που προβλέπονται από τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 76 του ν. 2910/2001 αντικαθίστανται από προσωρινές άδειες διαμονής εξάμηνης διάρκειας, οι οποίες παρέχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας, εφόσον τα πρόσωπα, στα οποία χορηγήθηκαν οι βεβαιώσεις

της ανωτέρω παραγράφου, κριθούν αλλογενείς υπήκοοι τρίτων χωρών και εξακολουθούν να διαμένουν στην Ελλάδα. Η ανανέωση των ανωτέρω αδειών διαμονής γίνεται με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία των διατάξεων του νόμου αυτού.

7. Εκκρεμείς υποθέσεις, που υπάγονται στο άρθρο 31 παρ. 2 του ν. 3202/2003 (ΦΕΚ 284 Α'), εξετάζονται σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της διάταξης αυτής. Οι βεβαιώσεις που χορηγούνται κατ' εφαρμογή της παύουν να ισχύουν, όταν οι υπήκοοι τρίτων χωρών εφοδιασθούν με διαβατήρια, οπότε και εμπίπτουν στις διατάξεις του νόμου αυτού.

8. Υπήκοοι τρίτων χωρών, οι οποίοι, ενόσω διέμεναν νόμιμα στη Χώρα, προσλήφθηκαν ως προσωπικό για να εργασθούν στην υπηρεσία διπλωματικής αποστολής ή μελών αυτής και έλαβαν άδεια διαμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 37 παρ. 6 του ν. 2910/2001, θα την ανανεώσουν για έναν από τους λόγους του παρόντος. Μέχρι την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού και της υποβολής της σχετικής αίτησης, οι ανωτέρω υπήκοοι τρίτων χωρών θεωρούνται νομίμως διαμένοντες στη Χώρα.

9. Υπήκοοι τρίτων χωρών, οι οποίοι είχαν ζητήσει τον εφοδιασμό τους με Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας Ομογενούς (Ε.Δ.Τ.Ο.) μέχρι την έναρξη ισχύος του ν. 2910/2001 και το αίτημά τους απορρίφθηκε, διότι δεν απέδειξαν την ομογενειακή τους ιδιότητα, έχουν τη δυνατότητα υπαγωγής στις διατάξεις του παρόντος, εφόσον υποβάλλουν σχετική αίτηση με τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών μηνών από την έναρξη ισχύος του.

10. α. Άδειες διαμονής, των οποίων η ισχύς παρατάθηκε μέχρι τις 30.6.2004, σύμφωνα με το άρθρο 25 του ν. 3242/2004 (ΦΕΚ 102 Α'), καθώς και άδειες διαμονής που έληξαν μετά την ανωτέρω ημερομηνία και δεν έχουν ανανεωθεί, παρατείνονται, αυτοδικαίως, μέχρι 31.12.2005, χωρίς την ανάγκη έκδοσης σχετικής διαπιστωτικής πράξης.

Υπήκοοι τρίτων χωρών, οι οποίοι υπάγονται στην ανωτέρω ρύθμιση υποβάλλουν αίτηση για χορήγηση άδειας εργασίας από τη δημοσίευση του νόμου αυτού και μέχρι τις 31.10.2005. Οι Διευθύνσεις Εργασίας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων υποχρεούνται να εκδώσουν τις άδειες εργασίας μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών αφότου υποβληθεί η σχετική αίτηση και όχι πέραν της 31.12.2005.

Οι αιτήσεις για την ανανέωση της άδειας διαμονής υποβάλλονται στους οικείους δήμους ή κοινότητες μέσα σε ένα μήνα από την ημερομηνία παραλαβής της άδειας εργασίας. Σε όσες περιπτώσεις έχει εκδοθεί άδεια εργασίας και οι σχετικές αιτήσεις ανανέωσης της άδειας διαμονής απορρίφθηκαν ως εκπρόθεσμες ή εκκρεμούν, επανεξετάζονται, αυτεπαγγέλτως, από την οικεία Περιφέρεια. Σε όσες από τις ανωτέρω περιπτώσεις έχουν εκδοθεί άδειες εργασίας και δεν έχει υποβληθεί αίτηση για την ανανέωση της άδειας διαμονής στην αρμόδια Περιφέρεια ή δεν προαπαιτείται άδεια εργασίας, η αίτηση για τη χορήγηση άδειας διαμονής υποβάλλεται μέχρι την 31.10.2005. Οι ανωτέρω άδειες εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2910/2001 και έχουν διάρκεια ισόχρονη με την ισχύ της άδειας εργασίας.

β. Οι αιτήσεις για τη λήψη άδειας εργασίας και διαμονής πρέπει να συνοδεύονται από τα δικαιολογητικά που προβλέπονται, κατά περίπτωση, από τις διατάξεις του ν. 2910/2001, όπως ισχύει. Ειδικά για την εκπλήρωση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων, που ρυθμίζονται από τον ίδιο νόμο και για το διάστημα από 1.7.2003 μέχρι την ημε-

ρομηνία υποβολής της αίτησης για τη λήψη άδειας εργασίας, αρκεί η ασφαλιστική κάλυψη εκατόν πενήντα ημερών ετησίως. Όσοι από τους ανωτέρω δεν πληρούν την προαναφερόμενη προϋπόθεση μπορούν να καταβάλουν οι ίδιοι τις εισφορές που απαιτούνται για ασφάλιση εκατόν πενήντα ημερών ετησίως στον αρμόδιο ασφαλιστικό φορέα εφάπαξ και χωρίς προσαυξήσεις.

γ. Η παρ. 12 του άρθρου 32 του ν. 3202/2003 (ΦΕΚ 284 Α') για την κατάθεση αίτησης προς λήψη άδειας εργασίας και διαμονής ισχύει και για την παρούσα ρύθμιση.

11. α. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της αρμόδιας Περιφέρειας χορηγείται άδεια διαμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών που διέμεναν στην Ελλάδα μέχρι 31.12.2004 και δεν συντρέχουν στο πρόσωπό τους λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας. Η απόδειξη της διαμονής τους γίνεται από τη σχετική θεώρηση εισόδου στη χώρα ή από την ημερομηνία υποβολής αίτησης χορήγησης άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους ή από τη χορήγηση αριθμού φορολογικού μητρώου (Α.Φ.Μ.) ή και από βεβαίωση ασφαλιστικού φορέα για την καταβολή ενσήμων. Ειδικά, στις περιπτώσεις που έχει απορριφθεί αίτημα παροχής ασύλου, η διαμονή του πρώτου εδαφίου αποδεικνύεται από την ημερομηνία έκδοσης της σχετικής απορριπτικής απόφασης. Η ανωτέρω άδεια διαμονής επέχει και θέση άδειας εργασίας και έχει ετήσια ισχύ. Οι σχετικές αιτήσεις υποβάλλονται στους οικείους δήμους κατά το χρονικό διάστημα από 1.10.2005 μέχρι 31.12.2005. Οι δήμοι υποχρεούνται, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών από την υποβολή της αίτησης, να διαβιβάσουν τους σχετικούς φακέλους στην αρμόδια Περιφέρεια.

β. Στις ρυθμίσεις της προηγούμενης παραγράφου υπάγονται, αυτοτελώς, οι σύζυγοι των ανωτέρω υπηκόων, καθώς και τα ανήλικα τέκνα αυτών, με μόνη προϋπόθεση ότι συμβιώνουν με τους γονείς τους. Οι σύζυγοι και τα άνω των δεκατεσσάρων ετών τέκνα λαμβάνουν ατομική άδεια διαμονής.

γ. Για τη χορήγηση της άδειας διαμονής απαιτούνται τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

i. Υπεύθυνη δήλωση, κατά τις διατάξεις του ν. 1599/1986, από την οποία προκύπτει ως λόγος διαμονής στην Ελλάδα συγκεκριμένη επαγγελματική απασχόληση. Στην ίδια υπεύθυνη δήλωση περιλαμβάνονται και τα κατά την περίπτωση β' μέλη της οικογένειας που συμβιώνουν με τον αιτούντα, καθώς και διαβεβαίωση ότι ο αιτών δεν έχει τελέσει αξιόποινη πράξη. Εάν ο αιτών δεν έχει συγκεκριμένη επαγγελματική απασχόληση, θα πρέπει να αναφέρει τον ειδικό λόγο διαμονής του στη Χώρα.

ii. Διαβατήριο ή ταξιδιωτικό έγγραφο, με εξαίρεση όσους ζήτησαν παροχή ασύλου και το αίτημά τους απορρίφθηκε.

iii. Κατάθεση παραβόλου με μορφή αποδεικτικού διπλοτύπου τύπου Β'.

iv. Πιστοποιητικό υγείας που βεβαιώνει ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν πάσχει από νόσημα επικίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Οι μόνες ασθένειες που μπορούν να δικαιολογήσουν άρνηση εισόδου ή του δικαιώματος διαμονής είναι εκείνες που προβλέπονται από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, καθώς και άλλες λοιμώδεις, μεταδοτικές ή παρασιτικές ασθένειες, οι οποίες δικαιολογούν τη λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας.

v. Βεβαίωση εξαγοράς εισφορών από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα, κατά τη δήλωση της περίπτωσης γ' i', για ασφάλιση εκατόν πενήντα ημερών, με εξαίρεση τα μέλη της οικογένειας που δεν υπέχουν αντίστοιχη υποχρέωση.

vi. Αποδεικτικό για την υποβολή αίτησης προς χορήγηση βιβλιαρίου υγειονομικής περίθαλψης.

vii. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, προκειμένου για ανήλικα τέκνα.

δ. Η διαδικασία εξαγοράς των ενσήμων δεν απαιτεί προηγούμενη χορήγηση αριθμού φορολογικού μητρώου (Α.Φ.Μ.).

ε. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης μπορεί να καθορίζονται τυχόν απαιτούμενα πρόσθετα δικαιολογητικά. Για ειδικές κατηγορίες προσώπων, με την ίδια απόφαση είναι δυνατόν να ανακαθορίζονται τα οικεία δικαιολογητικά.

στ. Εγγραφή στους καταλόγους ανεπιθυμητών, αποκλειστικώς για λόγους παράνομης εισόδου, εξόδου, εργασίας και διαμονής στη Χώρα, καθώς και συναφείς εκκρεμείς απελάσεις δεν αποτελούν παρακωλυτικό λόγο για τη χορήγηση της άδειας διαμονής. Υφιστάμενες για την ανωτέρω αιτία εγγραφές στον κατάλογο ανεπιθυμητών θεωρούνται ότι έχουν, αυτοδικαίως, αρθεί.

ζ. Η παρ. 12 του άρθρου 32 του ν. 3202/2003 (ΦΕΚ 284 Α') για την κατάθεση αίτησης προς λήψη άδειας διαμονής ισχύει και για την παρούσα ρύθμιση.

η. Ανανέωση των ανωτέρω αδειών διαμονής γίνεται για έναν από τους λόγους του νόμου αυτού, χωρίς να απαιτείται ειδική θεώρηση εισόδου. Για την ανωτέρω ανανέωση απαιτείται, επιπροσθέτως, η προσκόμιση πιστοποιητικού ποινικού μητρώου τύπου Α'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Κ' ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 92

Παράβολα - Αναπροσαρμογή προστίμων Επικυρώσεις

1. Η αίτηση για τη χορήγηση και την ανανέωση των αδειών διαμονής συνοδεύεται από παράβολο, το οποίο, αν για λόγους αμοιβαιότητας δεν ορίζεται διαφορετικά, ορίζεται ως ακολούθως:

α. Για τις άδειες διάρκειας μέχρι ενός έτους σε εκατόν πενήντα (150) ευρώ.

β. Για τις άδειες διάρκειας μέχρι δύο έτη σε τριακόσια (300) ευρώ.

γ. Για τις άδειες διάρκειας μέχρι τρία έτη σε τετρακόσια πενήντα (450) ευρώ.

Τα παράβολα του άρθρου αυτού εισπράττονται μόνο με την έκδοση αποδεικτικού διπλοτύπου τύπου Β' από την αρμόδια για την παραλαβή της αίτησης υπηρεσία.

2. Το παράβολο το οποίο καταβάλλεται κατά την υποβολή της αίτησης για την υπαγωγή στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος ανέρχεται στο ποσό των εννιακοσίων (900) ευρώ. Δεν υπόκεινται στην καταβολή του ανωτέρω παραβόλου όσοι κατέχουν ήδη άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας και ζητούν να υπαχθούν στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος. Στο ίδιο παράβολο υπόκειται, όπου προβλέπεται, η δυνατότητα χορήγησης άδειας διαμονής αόριστης διάρκειας.

3. Τα πρόστιμα και τα παράβολα που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο εισπράττονται υπέρ του Δημοσίου και αναπροσαρμόζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης.

4. Τα αλλοδαπά δημόσια έγγραφα που απαιτούνται από τις διατάξεις του παρόντος πρέπει να είναι επικυρωμένα με την επισημείωση της Σύμβασης της Χάγης, όπου αυτή απαιτείται. Στις περιπτώσεις που δεν απαιτείται επισημεί-

ωση, τα έγγραφα αυτά πρέπει να φέρουν επικύρωση, από την ελληνική προξενική αρχή ή το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών, του γνήσιου της υπογραφής του αλλοδαπού οργάνου.

5. Στους υπαλλήλους που κατέχουν οργανικές θέσεις ή είναι αποσπασμένοι στις Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Περιφερειών καταβάλλεται ειδικό επίδομα, το ύψος και ο τρόπος καταβολής του οποίου καθορίζονται ετησίως με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

6.α. Ποσοστό 30% επί των εισπραττόμενων εσόδων από τα παράβολα της παραγράφου 1 μεταφέρεται σε λογαριασμό που τηρείται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων με τίτλο "Εσοδα από παράβολα αδειών διαμονής υπέρ Ο.Τ.Α. α' βαθμού". Το προϊόν του λογαριασμού κατανέμεται στους Ο.Τ.Α. με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Το 1/3 του ανωτέρω ποσοστού καταβάλλεται ως επίδομα στους υπαλλήλους που απασχολούνται στις οικείες υπηρεσίες των Ο.Τ.Α. για την εξυπηρέτηση υπηκόων τρίτων χωρών. Το ύψος του επιδόματος ανά κατηγορία δημοτικών και κοινοτικών υπαλλήλων και ο τρόπος καταβολής του καθορίζονται ετησίως με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών. Τα 2/3 του ανωτέρω ποσοστού διατίθενται αποκλειστικώς για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών των ίδιων υπηρεσιών.

β. Ποσοστό 25% των εσόδων από τα παράβολα των παραγράφων 1 και 2 διατίθεται για την κάλυψη δαπανών Υπουργείων, Περιφερειών και ν.π.δ.δ. που διαχειρίζονται θέματα μεταναστευτικής πολιτικής, καθώς και για την επιχορήγηση του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής. Από τους ίδιους πόρους καλύπτεται και η δαπάνη για την αποζημίωση των μελών, του γραμματέα και του εισηγητή των συλλογικών οργάνων που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος. Οι σχετικές πιστώσεις εγγράφονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και κατανομούνται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών. Με όμοια απόφαση καθορίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή των διατάξεων της περίπτωσης αυτής.

7. Αιτήσεις για τη χορήγηση άδειας διαμονής ανήλικων που φιλοξενούνται σε οποιοδήποτε ίδρυμα ή σε νομικά πρόσωπα κοινωφελούς σκοπού υποβάλλονται από τον οριζόμενο εκπρόσωπο του ιδρύματος ή του νομικού προσώπου.

Άρθρο 93

Ενιαίο πληροφορικό σύστημα - Τήρηση μητρώου

1. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης οργανώνεται ενιαίο πληροφορικό σύστημα και προβλέπεται ενιαίος αριθμός μητρώου για όλους τους υπηκόους τρίτων χωρών που εισέρχονται νόμιμα στη Χώρα.

2. Μέχρι την έκδοση της κοινής υπουργικής απόφασης της προηγούμενης παραγράφου, οι αρμόδιες Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης υποχρεούνται να τηρούν μητρώο υπηκόων τρίτων χωρών. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και τηρουμένων πάντοτε των διατάξεων που αφορούν την

αρμοδιότητά της, καθορίζονται τα προσωπικά δεδομένα των υπηκόων τρίτων χωρών που ζουν στην Ελλάδα, τα οποία μπορούν να συλλέγουν, αποθηκεύουν και επεξεργάζονται οι αρμόδιες Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, καθώς και οι δήμοι και οι κοινότητες της Χώρας, προκειμένου να τηρούν μητρώο υπηκόων τρίτων χωρών και να αντιμετωπίζονται λοιπές ανάγκες εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας, σύμφωνα με τη ρύθμιση της παραγράφου 1 του άρθρου 41 του ν. 2910/2001. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι διαδικασίες και οι φορείς συλλογής, τήρησης και επεξεργασίας των δεδομένων αυτών, οι προϋποθέσεις κοινοποίησής τους στα δικαιούμενα φυσικά πρόσωπα, στα οποία αφορούν, καθώς και η διαδικασία και οι προϋποθέσεις διασύνδεσης αρχείων.

Άρθρο 94

Γονείς ανήλικων ημεδαπών

Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας επιτρέπεται να χορηγείται το Δελτίο Διαμονής της παραγράφου 1 του άρθρου 61 του νόμου αυτού και με ανάλογη τήρηση των προϋποθέσεων του Κεφαλαίου ΙΑ' σε γονείς ανήλικων ημεδαπών.

Άρθρο 95

Ανιθαγενείς

Οι διατάξεις του νόμου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως και στους ανιθαγενείς.

Άρθρο 96

Δικαιολογητικά - Προϋποθέσεις

1. Όπου στις διατάξεις του νόμου αυτού προβλέπεται η υποβολή αίτησης για τη χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής, τα σχετικά δικαιολογητικά καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 11 του νόμου αυτού.

2. Όπου προβλέπεται ρητά η συνδρομή ειδικών προϋποθέσεων για τη χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής, ισχύουν παράλληλα και οι γενικές προϋποθέσεις, όπως αυτές καθορίζονται στο άρθρο 10 του νόμου τούτου.

Άρθρο 97

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος ή ρυθμίζει διαφορετικά τα θέματα που αποτελούν αντικείμενο αυτού.

Άρθρο 98

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από 1.1.2006, με εξαίρεση τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 89, τις παραγράφους 3, 4, 7, 10 και 11 του άρθρου 91 και την παράγραφο 5 του άρθρου 92, η ισχύς των οποίων αρχίζει από τη δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 18 Αυγούστου 2005

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Π. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Π. ΜΟΥΛΥΒΙΑΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

Σ. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Δ. ΣΙΟΥΦΑΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Μ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Ν. ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Ε. ΜΠΑΣΙΑΚΟΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Α. ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Δ. ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Μ. ΛΙΑΠΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΤΑΞΗΣ

Γ. ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 18 Αυγούστου 2005

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Α. ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * FAX 210 52 21 004
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: <http://www.et.gr> - e-mail: webmaster@et.gr

Πληροφορίες Α.Ε. - Ε.Π.Ε. και λοιπών Φ.Ε.Κ.: 210 527 9000
Φωτοαντίγραφα παλαιών ΦΕΚ - ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ - ΜΑΡΝΗ 8 - Τηλ. (210)8220885 - 8222924
Δωρεάν διάθεση τεύχους Προκηρύξεων ΑΣΕΠ αποκλειστικά από Μάρνη 8 & Περιφερειακά Γραφεία
Δωρεάν ανάγνωση δημοσιευμάτων τεύχους Α' από την ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΩΛΗΣΗΣ Φ.Ε.Κ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Βασ. Όλγας 227	(2310) 423 956	ΛΑΡΙΣΑ - Διοικητήριο	(2410) 597449
ΠΕΙΡΑΙΑΣ - Ευριπίδου 63	(210) 413 5228	ΚΕΡΚΥΡΑ - Σαμαρά 13	(26610) 89 122
ΠΑΤΡΑ - Κορινθίου 327	(2610) 638 109		(26610) 89 105
	(2610) 638 110	ΗΡΑΚΛΕΙΟ - Πεδιάδας 2	(2810) 300 781
ΙΩΑΝΝΙΝΑ - Διοικητήριο	(26510) 87215	ΛΕΣΒΟΣ - Πλ. Κωνσταντινουπόλεως 1	(22510) 46 654
ΚΟΜΟΤΗΝΗ - Δημοκρατίας 1	(25310) 22 858		(22510) 47 533

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Σε έντυπη μορφή:

- Για τα ΦΕΚ από 1 μέχρι 16 σελίδες σε 1 euro, προσαυξανόμενη κατά 0,20 euro για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.
- Για τα φωτοαντίγραφα ΦΕΚ σε 0,15 euro ανά σελίδα.

Σε μορφή CD:

Τεύχος	Περίοδος	EURO	Τεύχος	Περίοδος	EURO
Α'	Ετήσιο	150	Αναπτυξιακών Πράξεων	Ετήσιο	50
Α	3μηνιαίο	40	Ν.Π.Δ.Δ.	Ετήσιο	50
Α'	Μηνιαίο	15	Παράρτημα	Ετήσιο	50
Β'	Ετήσιο	300	Εμπορικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας	Ετήσιο	100
Β'	3μηνιαίο	80	Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου	Ετήσιο	5
Β'	Μηνιαίο	30	Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων	Ετήσιο	200
Γ	Ετήσιο	50	Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων	Εβδομαδιαίο	5
Δ'	Ετήσιο	220	Α.Ε. & Ε.Π.Ε	Μηνιαίο	100
Δ'	3μηνιαίο	60			

- Η τιμή πώλησης μεμονωμένων Φ.Ε.Κ ειδικού ενδιαφέροντος σε μορφή cd-rom και μέχρι 100 σελίδες σε 5 euro προσαυξανόμενη κατά 1 euro ανά 50 σελίδες.
- Η τιμή πώλησης σε μορφή cd-rom δημοσιευμάτων μιας εταιρείας στο τεύχος Α.Ε. και Ε.Π.Ε. σε 5 euro ανά έτος.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗ Φ.Ε.Κ. : τηλεφωνικά : 210 - 4071010, fax : 210 - 4071010 internet : <http://www.et.gr>.

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

	Σε έντυπη μορφή	Από το Internet
Α' (Νόμοι, Π.Δ., Συμβάσεις κτλ.)	225 €	190 €
Β' (Υπουργικές αποφάσεις κτλ.)	320 €	225 €
Γ (Διορισμοί, απολύσεις κτλ. Δημ. Υπαλλήλων)	65 €	ΔΩΡΕΑΝ
Δ' (Απαλλοτριώσεις, πολεοδομία κτλ.)	320 €	160 €
Αναπτυξιακών Πράξεων και Συμβάσεων (Τ.Α.Π.Σ.)	160 €	95 €
Ν.Π.Δ.Δ. (Διορισμοί κτλ. προσωπικού Ν.Π.Δ.Δ.)	65 €	ΔΩΡΕΑΝ
Παράρτημα (Προκηρύξεις θέσεων ΔΕΠ κτλ.)	33 €	ΔΩΡΕΑΝ
Δελτίο Εμπορικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Δ.Ε.Β.Ι.)	65 €	33 €
Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (Α.Ε.Δ.)	10 €	ΔΩΡΕΑΝ
Ανωνύμων Εταιρειών & Ε.Π.Ε.	2.250 €	645 €
Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων (Δ.Δ.Σ.)	225 €	95 €
Πρώτο (Α'), Δεύτερο (Β') και Τέταρτο (Δ')	-	450 €

- Το τεύχος του ΑΣΕΠ (έντυπη μορφή) θα αποστέλλεται σε συνδρομητές με την επιβάρυνση των 70 euro, ποσό το οποίο αφορά ταχυδρομικά έξοδα.
- Για την παροχή δικαιώματος ηλεκτρονικής πρόσβασης σε Φ.Ε.Κ. προηγούμενων ετών και συγκεκριμένα στα τεύχη Α', Β', Δ', Αναπτυξιακών Πράξεων & Συμβάσεων, Δελτίο Εμπορικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας και Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων, η τιμή προσαυξάνεται πέραν του ποσού της ετήσιας συνδρομής έτους 2005, κατά 25 euro ανά έτος παλαιότητας και ανά τεύχος, για δε το τεύχος Α.Ε. & Ε.Π.Ε., κατά 30 euro.

- * Οι συνδρομές του εσωτερικού προπληρώνονται στις ΔΟΥ (το ποσό συνδρομής καταβάλλεται στον κωδικό αριθμό εσόδων ΚΑΕ 2531 και το ποσό υπέρ ΤΑΠΕΤ (5% του ποσού της συνδρομής) στον κωδικό αριθμό εσόδων ΚΑΕ 3512). Το πρωτότυπο αποδεικτικό είσπραξης (διπλότυπο) θα πρέπει να αποστέλλεται ή να κατατίθεται στην αρμόδια Υπηρεσία του Εθνικού Τυπογραφείου.
- * Η πληρωμή του υπέρ ΤΑΠΕΤ ποσοστού που αντιστοιχεί σε συνδρομές, εισπράττεται και από τις ΔΟΥ.
- * Οι συνδρομητές του εξωτερικού έχουν τη δυνατότητα λήψης των δημοσιευμάτων μέσω internet, με την καταβολή των αντίστοιχων ποσών συνδρομής και ΤΑΠΕΤ.
- * Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, οι Δήμοι, οι Κοινότητες ως και οι επιχειρήσεις αυτών πληρώνουν το μισό χρηματικό ποσό της συνδρομής και ολόκληρο το ποσό υπέρ του ΤΑΠΕΤ.
- * Η συνδρομή ισχύει για ένα ημερολογιακό έτος. Δεν εγγράφονται συνδρομητές για μικρότερο χρονικό διάστημα.
- * Η εγγραφή ή ανανέωση της συνδρομής πραγματοποιείται το αργότερο μέχρι την 31ην Δεκεμβρίου κάθε έτους.
- * Αντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές επιταγές και χρηματικά γραμμάτια δεν γίνονται δεκτά.

Οι υπηρεσίες εξυπηρέτησης των πολιτών λειτουργούν καθημερινά από 08.00' έως 13.00'